

การสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทยผ่านเครือข่าย
สังคมออนไลน์ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554

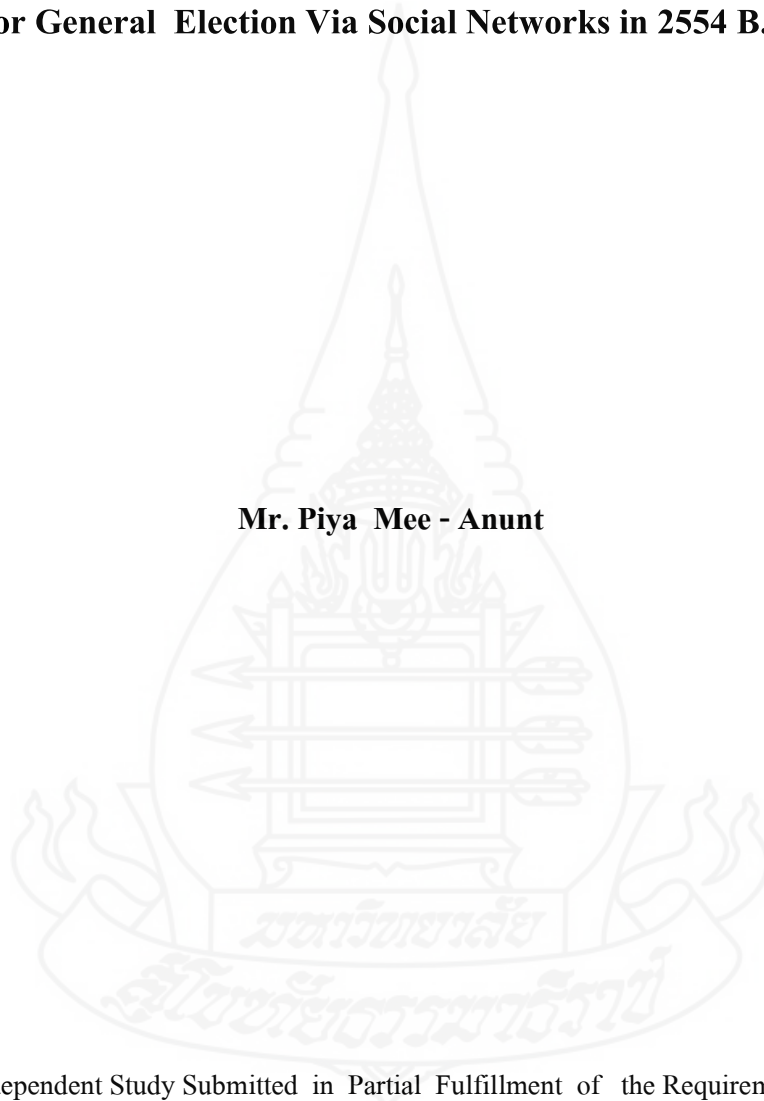
นายปิยะ มือนันต์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2554

**Political Communication of Democratic Party and Pheu Thai Party
for General Election Via Social Networks in 2554 B.E.**

Mr. Piya Mee - Anunt

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2011

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทย
ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554

ชื่อและนามสกุล นายปิยะ มือนันต์

แขนงวิชา การเมืองการปกครอง

สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. วรวิญญูช์ โรจนพล

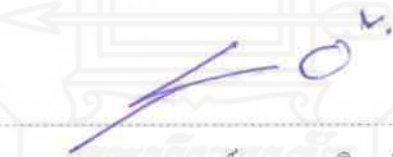
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2555

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. วรวิญญูช์ โรจนพล)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย)

(รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ชื่อการค้นคว้าอิสระ การสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทยผ่านเครือข่าย

สังคมออนไลน์ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554

ผู้ศึกษา นายปิยะ มือนันต์ รหัสนักศึกษา 2528000389 ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.วราวัลย์ โจรินพล ปีการศึกษา 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทยในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2554 2) เพื่อเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีวิจัยเอกสาร เนื้อหาหรือบทความที่ปรากฏบนเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุค ของพรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทย ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 – 30 กันยายน พ.ศ. 2554 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความและการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า 1) การสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทย ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุคในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 ทั้งสองพรรคมีการนำเสนอใน 5 ด้านคือ (1) การนำเสนอตัวบุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรี (2) การนำเสนอนโยบายของพรรค (3) การแสดงข่าวสารการเคลื่อนไหวของพรรค (4) การวิจารณ์พรรคคู่แข่งหรือฝ่ายตรงข้าม (5) การแจ้งข่าวสารและกิจกรรมของพรรค โดยประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นผ่านทางเฟสบุคของแต่ละพรรคได้อย่างเสรี แต่เป็นที่สังเกตว่าข้อแสดงความคิดเห็นที่ปรากฏบนเฟสบุค จะเป็นข้อความที่สนับสนุน ชื่นชม หรือชื่นชอบและให้ข้อคิดเห็นกับการสื่อสารทางการเมืองของทั้งสองพรรค และกลุ่มเป้าหมายยังอยู่ในวงจำกัด 2) เมื่อเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทย ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 พบว่าทั้งสองพรรคได้ใช้เฟสบุคของพรรค มาใช้ประโยชน์ในแง่ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงระหว่างประชาชนกับพรรคการเมืองเหมือนกัน และยังมุ่งเพื่อการทำเสียงและสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง มีความเป็นประชานิยมทั้งสองพรรค ข้อมูลที่ปรากฏยังขาดความน่าเชื่อถือ เพราะมักอิงข่าวสารจากภายนอก ผลการศึกษาพบว่า พรรคประชาธิปัตย์จะมีความโดดเด่นด้านนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต ข้อความมีรายละเอียดครบถ้วนเป็นข้อความเชิงพรรณนา ส่วนพรรคเพื่อไทยจะโดดเด่นในนโยบายด้านการลงทุน โครงการขนาดใหญ่ รูปแบบข้อความสั้น กระชับ นโยบายที่นำเสนอมีความเป็นรูปธรรมเข้าใจง่าย

คำสำคัญ การสื่อสารทางการเมือง สังคมออนไลน์ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคเพื่อไทย

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554

Independent Study title: Political Communication of Democratic Party and Pheu Thai Party For General Election Via Social Networks in 2554 B.E.

Author: Mr. Piya Mee-Anunt; **ID:** 2528000389; **Degree:** Master of Political Science; (Politics and Government); **Independent Study advisors :** Dr. Worawaran Rojanapol; **Academic year:** 2011

Abstract

This research aimed to 1) study political communication via social networks of the Democratic Party and Pheu Thai Party for general election in 2554 B.E, and 2) compare political communication via social network of the Democratic Party and Pheu Thai Party for general election in 2554 B.E.

This is the qualitative research including documentary research, contents or articles appeared on social network named facebook of the Democratic Party and Pheu Thai Party from 1 May 2554 B.E. to 30 September 2554 B.E. The data were analyzed by interpretation and descriptive analysis.

The findings revealed that: 1) the political communication via facebook of the Democratic Party and Pheu Thai Party for general election in 2554 B.E was presented for 5 aspects as follows:(1) presenting the person for being the Prime Minister, (2) presenting policies, (3) showing information and movement of the party, (4) criticizing the rival party, and (5) informing news and activities of the parties, and people could show freely their opinions via their personal facebook. However, it was noticed that opinions shown in facebook were supporting and admirable statements, and they expressed their opinions about the political communication of the two parties, and the target group was limited, 2) the comparison of the political communication via social network of the Democratic Party and Pheu Thai Party for general election in 2554 B.E. showed that both parties also used their facebook to communicate directly with the people and the parties, electioneer and create satisfaction for the electorates. Both parties are populism. The appeared information lacked in reliability because it was depended on the external information. The results showed that the Democratic Party had the remarkable quality of life development policy because it was full of descriptive details. The highlight of the Pheu Thai Party policy was the megaprojects in investment. The description was presented precisely, concretely and simply.

Keywords: Political Communication, Social networks, the Democratic Party, the Pheu Thai Party, general election in 2554 B.E.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก ดร.วรวัดัญช์ โรจนพล อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้แนวคิด คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ของการจัดทำ ตลอดจนช่วยกระตุ้นให้กำลังใจในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้ รวมถึงคณาจารย์ในสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้อบรม สั่งสอนให้ความรู้ อันมีค่ายิ่ง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการก่อเกิดเป็นการศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้ จึงขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณเพื่อนร่วมรุ่นรัฐศาสตร์มหาบัณฑิต ปี 2552 ทุกคนโดยเฉพาะคุณ รัชกฤต รุ่งแสงธนธร (พี่เสือ) และคุณมาลิรัตน์ สมตน (พี่เหมว) ที่คอยกระตุ้น ให้กำลังใจ หาข้อมูล และแรงบันดาลใจ ทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ต้องขอขอบคุณเจ้าของข้อมูล บทความ งานวิจัย ที่ข้าพเจ้าได้นำข้อมูลมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้ และได้อ้างอิงชื่อท่านเหล่านั้นแล้วในบทบรรณานุกรม ประโยชน์ใดๆ ที่เกิดจากงานค้นคว้าอิสระเล่มนี้ ข้าพเจ้าขอยกความดีให้กับเจ้าของข้อมูลเหล่านั้น และหากมีข้อผิดพลาดใดๆ ที่เกิดขึ้นจากงานค้นคว้าอิสระเล่มนี้ ข้าพเจ้าขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป

ปิยะ มีอนันต์
สิงหาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง.....	10
แนวคิดการสื่อสารทางการเมือง.....	14
แนวคิดวาทกรรมทางการเมือง.....	27
แนวคิดพื้นที่สาธารณะ.....	33
แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์.....	39
แนวคิดสัญญาวิทยา.....	43
แนวคิดเรื่อง High-Tech , High Touch	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
กรอบแนวคิด.....	51
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	53
รูปแบบการศึกษา.....	53
ขอบเขตการศึกษา.....	54
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
การสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทยช่วงการเลือกตั้งสมาชิก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554.....	57
การสื่อสารทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ช่วงการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554.....	58
การสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ช่วงการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554.....	74
เปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองที่ปรากฏบนเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุค ของ พรรคเพื่อไทยกับพรรคประชาธิปัตย์.....	93
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	98
อภิปรายผลการวิจัย.....	101
ข้อเสนอแนะ.....	104
บรรณานุกรม.....	105
ภาคผนวก.....	110
ภาคผนวก ก ประวัติพรรคประชาธิปัตย์.....	111
ภาคผนวก ข ประวัติพรรคเพื่อไทย.....	119
ภาคผนวก ค การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2554.....	124
ประวัติผู้ศึกษา.....	130

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1 ตารางเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองที่ปรากฏบนเครือข่ายสังคมออนไลน์
เฟสบุค ของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทย..... 93

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 ลักษณะการสื่อสารทางการเมืองแบบสองทาง.....	19
ภาพที่ 2.2 แบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองของ Gurevitch และ Blumler.....	20
ภาพที่ 2.3 รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของชนชั้นกลาง.....	25
ภาพที่ 2.4 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	51

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การติดต่อสื่อสารเป็นพฤติกรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรและสถาบันตั้งแต่ระดับบุคคลจนถึงระดับประเทศ กระบวนการติดต่อสื่อสารมีความสลับซับซ้อน และเกี่ยวข้องไปถึงกิจกรรมทุกประเภทในสังคม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร ล้วนแต่มีอิทธิพลในการเผยแพร่ข่าวสาร แนวคิดและความรู้ต่างๆที่มีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ เนื่องจากได้มีโอกาสติดตามเหตุการณ์และปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมๆกัน สามารถเปลี่ยนข่าวสารทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้น การสื่อสารในยุคดิจิทัลนี้มีได้มีแต่ในชุมชนเมืองเท่านั้น หากแต่ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะด้านการส่งข่าวสารที่เผยแพร่ออกไปสู่ชนบท อันเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้มีโอกาสเกิดการตื่นตัวและเข้าใจปัญหาต่างๆสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งในระบบการเมืองการปกครองให้เบาบางลงสร้างความเป็นเอกภาพและประสิทธิภาพของระบบการเมืองนั้นๆ

ปัจจุบันพัฒนาการของเทคโนโลยีโทรคมนาคมการสื่อสาร และข่าวสารเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยให้ทั้งความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งถูกเผยแพร่อย่างมากมายมหาศาลตามช่องทางการสื่อสารแบบต่าง ๆ ที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ทำให้การเคลื่อนย้ายถ่ายโอนข้อมูลข่าวสารทำได้รวดเร็วและนับไว อาทิ โทรศัพท์เคลื่อนที่, โทรสาร, วิทยุติดตามตัว, ดาวเทียมสื่อสาร, อินเทอร์เน็ต (Internet) บรรดาเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกิดขึ้นอินเทอร์เน็ตเป็นเทคโนโลยีที่สร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาลให้กับการสื่อสารของโลกในปัจจุบัน

อินเทอร์เน็ต ย่อมาจากคำว่า “International Network” หรือ “Inter Connection Network” ซึ่งหมายถึง เครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทั่วโลกเข้าไว้ด้วยกันเพื่อให้เกิดการสื่อสาร และการแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน โดยอาศัยตัวเชื่อมเครือข่ายภายใต้มาตรฐานการเชื่อมโยงเดียวกัน นั่นคือ TCP/IP Protocol ซึ่งเป็นข้อกำหนดวิธีการติดต่อสื่อสารระหว่างคอมพิวเตอร์ในระบบเครือข่าย (ฉาดยา ฉาบนาค, 2547, หน้า 80) อินเทอร์เน็ตจึงเป็นการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ (Computer-Mediated Communication) ชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นช่องทางที่ก่อให้เกิดการสื่อสารสมัยใหม่เป็นการปฏิสัมพันธ์กันของคนในสังคมผ่านคอมพิวเตอร์ (Machine

Interactivity) เป็นสังคมข่าวสารที่มีข้อมูลข่าวสารเป็นจำนวนมาก ผู้รับสารสามารถเลือกรับสารได้ตามความต้องการ และความพึงพอใจของตนเอง สังคมที่เกิดขึ้นในการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์นั้นมีลักษณะเป็นชุมชนเสมือนจริง (Virtual Community) เพราะเป็นชุมชนที่ใช้เครื่องมือในการสื่อสารแทนการพูดคุยเห็นหน้าซึ่งกันและกัน เป็นลักษณะที่บุคคลแต่ละคนแยกตัวกันโดยไม่มีกรรวมกลุ่มทางกายภาพแต่เป็น “การรวมกลุ่มกันทางความคิด” ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดในโลกก็ตามถือว่าอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน(Global Village) อินเทอร์เน็ตได้ทำให้แนวคิดเรื่องหมู่บ้านโลกที่โลกสามารถกลายเป็นสังคมเดียวกันกลายเป็นจริงได้ รวมทั้งสร้างสื่อรูปแบบใหม่ขึ้น จากเดิมที่เคยรวมศูนย์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์กลายเป็นสื่อที่ใคร ๆ ก็ดูจะพูดหรือสื่อสารอะไรก็ได้โดยไม่ต้องผ่านการตีความ หรือควบคุมจากภาครัฐหรือเอกชน อินเทอร์เน็ตมีบริการด้านต่าง ๆ อาทิ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail), บริการถ่ายโอนเพิ่มข้อมูลและโปรแกรมต่าง ๆ (File Transfer Protocol-FTP), บริการค้นหาไฟล์และฐานข้อมูลทางไกล (Gopher, Archies), กลุ่มสนทนาและกระดานข่าว (USENET, Bulletin Board), ระบบการคุยกันด้วยการพิมพ์โต้ตอบระหว่างกันแบบออนไลน์ (Internet Relay Chat-IRC), บริการเว็ลด์ ไรด์ เว็บ (World Wide Web-WWW) (สมนึก สิริโต และคณะ, 2538) กับผู้รับสารจำนวนมาก (One to Many) โดยการทิ้งข้อความไว้บนกระดานข่าว (Web Board) ที่มักดึงดูดผู้ที่มีความสนใจร่วมกันมาใช้ กระทั่งการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารหนึ่งคนกับมหาชนทั่วโลก (One to Millions) ผ่านทางเว็บไซต์ (Web Site) จากลักษณะดังกล่าวทำให้การสื่อสารบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-ways Communication) ที่เป็นการสื่อสารแบบโต้ตอบกันได้ (Interactive) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเว็บเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network)

ที่สำคัญการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นการส่งผ่านสารจากประชาชนไปสู่ประชาชนโดยตรง ไม่จำเป็นต้องผ่านบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นสื่อในการส่งข่าวสารเหมือนการสื่อสารผ่านสื่อมวลชนอื่น ทำให้การปิดกั้น หรือแทรกแซงข่าวสารใด ๆ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไม่สามารถที่จะกระทำได้ง่าย นอกจากนี้การสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตยังทำได้ในระยะเวลาอันรวดเร็ว และด้วยระยะทางที่ไกลกว่า อีกทั้งคุณสมบัติของอินเทอร์เน็ตเองยังทำให้การแสดงความคิดเห็น หรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านเครือข่าย ยังสามารถกระทำได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ต้องคำนึงถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สื่อสารเหมือนการสื่อสารผ่านช่องทางอื่น ๆ จึงอาจกล่าวได้ว่า อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่สามารถตอบสนองสิทธิและเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (The Right to Know) และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (Freedom of Expression) อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนได้เป็นอย่างดี

การพัฒนาเทคโนโลยีการรับส่งข้อมูลความเร็วสูงในประเทศไทยในปัจจุบันเป็นปัจจัยหนึ่งที่ผลักดันให้ความต้องการใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การขยายตัวของใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2551 มีจำนวนใช้อินเทอร์เน็ตถึง 16.1 ล้านคน และสำหรับทางด้านพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของประเทศไทยและประเทศในแถบเอเชีย พบว่า ยังคงนิยมการใช้เว็บไซต์ ประเภท เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างต่อเนื่อง เช่น บล็อก(Blog) เฟสบุค (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) เป็นต้น (สุมาลี ศาลาสูข,2552 , หน้า 100) เพราะเครือข่ายสังคมออนไลน์ ไม่ได้เป็นเพียงแค่เครื่องมือสื่อสารที่สร้างแค่ความบันเทิงให้กับคนทั่วไป แต่กลายมาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารให้ประชาชนได้รับทราบความเคลื่อนไหวทางการเมืองการปกครองของไทย อาจกล่าวได้ว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์มีกระแสความนิยมอย่างกว้างขวาง ทำให้เครือข่ายสังคมออนไลน์มีอิทธิพลต่อประชาชนผู้ได้รับข้อมูลข่าวสารมากยิ่งขึ้น

สำหรับบทบาททางการเมือง องค์กรภาครัฐและเอกชน หน่วยงานราชการ ตลอดจนพรรคการเมืองต่าง ๆ ในปัจจุบัน ต่างเล็งเห็นประโยชน์ของรูปแบบการสื่อสารผ่านทางระบบเครือข่ายทางช่องทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการมีเว็บไซต์ของกลุ่มองค์กรหรือพรรคการเมืองของตน เพื่อนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่จะเป็นการสื่อสารถึงผู้รับสาร คือประชาชนได้อย่างทั่วถึง แม้กระทั่งคณะรัฐบาลยังเล็งเห็นช่องทางดังกล่าว ในการใช้เป็นที่ระหว่างรัฐบาลกับประชาชน เพื่อแสดงผลงานการทำงานของรัฐบาลและรับเรื่องราวร้องทุกข์ ตลอดจนข้อคิดเห็นต่าง ๆ ต่อการทำงานของคณะรัฐบาล ด้วยการเปิดเว็บไซต์ www.thaigov.ac.th ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบของการสื่อสารทางการเมืองอีกรูปแบบหนึ่งด้วย

การสื่อสารทางการเมืองเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาทางการเมืองโดยเฉพาะในระบบประชาธิปไตย กล่าวอีกนัยหนึ่ง การสื่อสารทางการเมืองจะทำให้ประชาชนรับรู้และเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ทางการเมือง ซึ่งข่าวสารทางการเมืองที่แต่ละบุคคลได้รับจะทำให้เกิดความรู้ทางการเมือง ความรู้สึกนึกคิดทางการเมือง ตลอดจนพฤติกรรมทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไป (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2526, หน้า 24) ที่สำคัญการสื่อสารทางการเมืองเป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ทำให้ประชาชนรับรู้และเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ทางการเมือง เมื่อประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง ก็อาจจะก่อให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) ของประชาชน ซึ่งนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญและจำเป็นต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย

ปัจจุบันการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นช่องทางสื่อสารที่สำคัญในการที่จะเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ ความคิดเห็นต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสื่อสารทางการเมือง ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีโทรคมนาคมทำให้การสื่อสารทางการเมืองระหว่างประชาชนกับรัฐ

หรือพรรคการเมืองเป็นไปได้ง่าย และรวดเร็ว ประชาชนทุกกลุ่มทุกวงการสามารถแสดงความคิดเห็น หรือเรียกร้องต้องการ หรือเจตนาารมณ์ทางการเมืองของตน อาจกล่าวได้ว่าภายใต้บรรยากาศโลกาภิวัตน์ได้สร้างพื้นที่ชนิดใหม่ขึ้นมา ที่เรียกว่า พื้นที่สาธารณะแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Space) อย่างเช่นเครือข่ายสังคมออนไลน์ อันเป็นพื้นที่ ที่ก้าวข้ามพรมแดนรัฐชาติ เป็นชุมชนแบบใหม่ที่ไม่ขึ้นอยู่กับพื้นที่ (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2543, หน้า 321)

ในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมาในปี พ.ศ.2554 เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งที่ 24 ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จัดให้มีการเลือกตั้งในวันอาทิตย์ที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ตามความในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 (ราชกิจจานุเบกษา, 2554, หน้า 19). พรรคการเมืองแต่ละพรรคต่างก็รู้ว่าจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีรูปแบบใหม่ๆ เข้ามาช่วยในการสื่อสารเพื่อณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เช่น พรรคเพื่อไทย และพรรคประชาธิปัตย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่าง Facebook และ twitter ได้ถูกนำมาเป็นเครื่องมือสื่อสารทางการเมืองของพรรคการเมืองไทยรูปแบบใหม่ เพื่อต้องการประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมทางการเมืองของพรรค ปราบกฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การสื่อสารทางการเมืองในยุคปัจจุบันมีเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสื่อสาร ขณะเดียวกันเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่สาธารณะทางการเมืองแห่งหนึ่ง ที่ประชาชนได้แสดงออกด้านข่าวสาร และความคิดเห็นทางการเมือง นอกจากประชาชนแล้ว สื่อมวลชน, หน่วยงานราชการ, องค์กรอิสระ, พรรคการเมือง, กลุ่มผลประโยชน์ กระทั่งองค์กรพัฒนาเอกชนต่างก็นำเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาใช้ประโยชน์ในการสื่อสารทางการเมือง ทั้งด้านการนำเสนอข่าวสารการเมือง, การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง, การนำเสนอข้อเรียกร้อง หรือผลกระทบจากนโยบายของรัฐ รวมทั้งในช่วงที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี 2554 ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยต้องการศึกษาการสื่อสารทางการเมือง ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย ในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2554 เพื่อทราบถึงการสื่อสารทางการเมืองและเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมือง ของพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ.2554 รวมถึงเป็นการใช้ประโยชน์ในการวางแผนการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นช่องทางการสื่อสารทางการเมือง เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาทางการเมืองของประเทศอีกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสื่อสารทางการเมือง ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย ในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2554
2. เพื่อเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมือง ของพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ.2554

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาการสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 ได้กำหนดขอบเขตในการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ การสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ เป็นการศึกษาการสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุค (Facebook) ที่มีการเผยแพร่ลงอินเทอร์เน็ต โดยเลือกข้อมูลข่าวสารหรือเนื้อหาที่ได้ประกาศหรือแจ้งไว้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 – 30 กันยายน พ.ศ. 2554 อันเป็นช่วงระหว่างการรณรงค์หาเสียง การเลือกตั้งและหลังเลือกตั้งของการสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี 2554
3. ขอบเขตด้านระยะเวลาการวิจัย เริ่มศึกษาตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.2555 ถึง เดือน มีนาคม พ.ศ. 2555

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบการสื่อสารทางการเมือง ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย ในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554
2. เพื่อทราบถึงการสื่อสารทางการเมือง ของพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 ในเชิงเปรียบเทียบ
3. สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นช่องทางการสื่อสารทางการเมือง เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาทางการเมืองของประเทศต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ช่องทางการสื่อสารที่ใช้เครื่องมือทางเทคนิคซึ่งทำให้การสื่อสารเกิดขึ้น โดยผ่านเครื่องมือชนิดหนึ่ง ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสาร และผู้รับสารไม่เป็นการส่วนตัว นอกจากนี้ยังสามารถใช้สื่อจากแหล่งข่าวสารหนึ่ง ไปถึงผู้รับสารจำนวนมาก ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เน้นเฉพาะ เครือข่ายสังคมออนไลน์ เท่านั้น

การสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) หมายถึง กระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทศนคติ ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆทางการเมืองระหว่างบุคคล ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมือง โดยที่ระบบการเมืองหรือรัฐบาลจะได้หาช่องทางให้ประชาชนได้รับทราบนโยบาย ความรู้ทางการเมือง การเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง รวมถึงการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องในประเด็นทางการเมืองและกิจกรรมของรัฐบาลหรือพรรคการเมือง

วาทกรรมทางการเมือง หมายถึง เนื้อหาสาระของข้อความ หรือ คำพูด และการกระทำต่างๆที่นำไปสู่การสร้างความคิด ที่แสดงออกผ่านสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์

เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง กลุ่มเว็บไซต์ที่ให้บริการสามารถสร้างประวัติส่วนตัวและเครือข่ายส่วนบุคคลเพื่อติดต่อกับผู้อื่นได้ โดยสามารถเขียนอธิบายความสนใจ กิจกรรมที่ได้ทำ เพื่อเชื่อมโยงกับความสนใจและกิจกรรมของผู้อื่น ซึ่งประกอบด้วยเว็บไซต์ที่สำคัญเช่น เฟสบุ๊ค ทวิตเตอร์ เป็นต้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554” ซึ่งผู้ศึกษาได้นำแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาใช้เป็นกรอบอ้างอิงในการศึกษา ดังนี้

- 1.แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง
- 2.แนวคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง
3. ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง
4. แนวคิดวาทกรรม
5. แนวคิดพื้นที่สาธารณะ
- 6.แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ความหมายของการเลือกตั้ง

วิสุทธิ์ โปธิแทน (2548 : 11) ให้ความหมาย การเลือกตั้งว่าการที่บุคคลได้เลือกบุคคลหนึ่งหรือบุคคลจำนวนหนึ่งจากหลาย ๆ คน หรือเลือกจากบัญชีรายชื่อผู้เข้าสมัครรับเลือกตั้งบัญชีหนึ่ง หรือบัญชีจำนวนหนึ่งจากบัญชีรายชื่อหลาย ๆ บัญชี เพื่อให้ไปกระทำการอันหนึ่งอันใดแทนตน

Davis (1972 : 121) ให้ความหมาย การเลือกตั้ง ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้แก่สามัญชนโดยทั่วไปและการมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมทุกๆไป ในกิจกรรมการสาธารณะ การเลือกตั้งครั้งนี้ได้กลายเป็นลักษณะอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นพลเมือง

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2532 : 21) ให้ความหมาย การเลือกตั้ง ว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งในกระบวนการทางการเมืองและการปกครอง เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนในการปกครองประเทศ เจตจำนงดังกล่าวปรากฏอยู่ในลักษณะของการเรียกร้อง (Demans) หรือสนับสนุน(Suppor) ต่อการตัดสินใจทั้งหลายในระบบการเมือง

พินิจจรรยา นามวัฒน์ (2542 : 54) ให้ความหมาย การเลือกตั้งว่าการที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการออกเสียงลงคะแนนตามความเห็นของตนเองโดยอิสระว่าจะเลือกผู้ใดเป็นผู้แทนของตนเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยบริหารกิจการของประเทศ ผู้ที่จะได้รับการเลือกตั้งนั้นจะเป็นผู้สมัครใจเสนอตัวเข้ามาให้ประชาชนเลือกและผู้ที่ได้รับเลือกด้วยคะแนนเสียงส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนให้เข้าร่วมเป็นคณะดำเนินการบริหารและปกครอง การเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้มีส่วนร่วมทางการเมือง (Participation) อันเป็นกลไกที่แสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้องหรือสนับสนุนให้มีการกระทำหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมืองหรือการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน โดยประชาชนทั่วไปเลือกผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ นโยบาย และวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับตน ด้วยความคาดหวังว่าผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่ตนเลือกให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนนั้น จะนำอุดมการณ์และนโยบายในการบริหารประเทศ และทำหน้าที่พิทักษ์ผลประโยชน์ให้กับตนเอง การเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการ แสวงหาทางเลือกในการเมืองปกครองของประชาชนนั่นเอง กล่าวโดยภาพรวมการเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่งซึ่งหมายถึงกิจกรรมทางการเมืองที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยด้วยการไปออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตนเพื่อทำหน้าที่ในรัฐบาลเป็นกลไกแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้อง และสนับสนุนให้มีการปฏิบัติจัดทำ หรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมือง และการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน การที่ประชาชนเลือกผู้แทน หรือกลุ่มทางการเมือง หรือพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์และนโยบายที่ สอดคล้องกับความต้องการของตน ก็เพราะประชาชนเชื่อว่าผู้แทนที่ตนเลือกไปใช้อำนาจอธิปไตยนั้นจะใช้อุดมการณ์ที่ประกาศเป็นแนวทางในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และบริหารรัฐกิจ ในทำนองเดียวกันเพื่อเป็นการพิทักษ์ผลประโยชน์ของตนเอง ประชาชนไม่เลือกผู้แทนที่มีอุดมการณ์ และนโยบายที่เป็นกิจกรรมที่ประชาชนแสวงหาทางเลือกในการปกครองและบำบัดความต้องการของตนเองเช่นการเลือกรัฐบาลที่มีอุดมการณ์และนโยบายอนุรักษ์นิยมหรือรัฐบาลที่มีอุดมการณ์และนโยบายก้าวหน้าตามแนวทางสังคมนิยมประชาธิปไตย หรือเสรีประชาธิปไตย หรือเสรีนิยม เป็นต้น ดังนั้นการตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งที่สังกัดในกลุ่มอุดมการณ์หรือพรรคการเมืองหนึ่งนั้นเท่ากับว่าประชาชน ได้มอบอำนาจอธิปไตยของตนให้ผู้ที่ตนเลือก และให้ความชอบธรรมแก่ผู้ที่ตนเลือกในอันที่จะใช้อำนาจการปกครองในห้วงเวลาที่กำหนดไว้

การเลือกตั้งมีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับสิทธิ สิทธิเป็นแนวความคิดที่สำคัญในทางรัฐศาสตร์กล่าวคือ เมื่อมนุษย์เกิดมาย่อมมีสิทธิตามธรรมชาติติดตัวมาด้วย สิทธิตามธรรมชาติที่สำคัญประการหนึ่งคือสิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สิทธิที่จะแสวงหาความ

สะดวกสบายหรือสิทธิที่จะดำรงชีวิตตามธรรมชาติบางส่วน คือสิทธิที่จะกระทำการใด ๆ ได้ตามอำเภอใจและยอมตนอยู่ภายใต้รัฐบาลหรือการปกครองที่ตนได้ ตัดสินใจเลือกแล้ว ดังนั้นสิทธิในการเลือกรัฐบาลผู้ปกครองจึงเป็นสิทธิตามธรรมชาติที่ติดตัวบุคคลในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของรัฐในอารยประเทศได้ให้การรับรองว่าการใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นเจตจำนงของประชาชนที่ให้ได้มาซึ่งรัฐบาลที่ชอบธรรม ดังปรากฏในปณิญาสาครว่าด้วยสิทธิมนุษยชน “เจตจำนงของประชาชนย่อมเป็นมูลฐานแห่งอำนาจรัฐบาลของผู้ปกครอง เจตจำนงดังกล่าวต้องแสดงออกโดยการเลือกตั้งอันสุจริต”

ความสำคัญของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งตัวแทนประชาชนเป็นกระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่ง ในระบบการปกครองที่เชื่อว่าอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของปวงชน ซึ่งคิดค้นขึ้นแทนระบบปกครองที่ถือคติอำนาจอธิปไตยเป็นของบุคคลใดเป็นพิเศษ เป็นเครื่องมือให้ความชอบธรรมในอำนาจปกครองของตน การเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่เลือกสรรรัฐบาลที่จะทำการปกครองและสร้างความชอบธรรมให้แก่อำนาจการปกครองของผู้ปกครองให้เป็นไปโดยสันติ การเลือกตั้งในประเทศที่มีพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองมากกว่าหนึ่งพรรคหรือหนึ่งกลุ่มมีบทบาทสำคัญในการยุติข้อขัดแย้งในระบบการเมืองโดยเคารพและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กติกา และกติกาดังกล่าวจะทำให้คู่ต่อสู้ทางการเมืองยอมรับผลการตัดสินของผู้เลือกตั้ง โดยฝ่ายที่ชนะจะได้รับมอบอำนาจจากประชาชนให้ทำการปกครองในช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้ ฝ่ายแพ้ก็จะหาทางเอาชนะในคราวต่อไปตามวิถีทางที่กฎเกณฑ์และกติกาได้กำหนดไว้ วิธีการเช่นนี้ช่วยอำนวยความสะดวกให้การสืบต่ออำนาจการเมืองและการปกครองเป็นไปอย่างสันติวิธี ไม่ต้องอาศัยวิธีการที่ผิดกฎหมายและไม่ชอบธรรม เช่น การปฏิวัติรัฐประหารเป็นกลไกในการสับเปลี่ยนอำนาจ ดังนั้นกระบวนการการเลือกตั้งภายในเงื่อนไขที่กล่าวมานี้จึงแตกต่างไปจากการเลือกตั้งในประเทศที่มีพรรคการเมืองที่มีอำนาจและอิทธิพลมากที่สุดเพียงพรรคเดียว หรือกลุ่มคณะบุคคลเพียงคณะเดียวซึ่งใช้ในการเลือกตั้งเป็นข้ออ้างในการสร้างความชอบธรรมในอำนาจการปกครองเท่านั้น มิใช่เป็นกลไกเพื่อจัดความขัดแย้งหรือเพื่อตัดสินการสืบต่ออำนาจแต่อย่างใด

กระบวนการการสับเปลี่ยนอำนาจการปกครองโดยการเลือกตั้งนี้ยังเป็นกลไกสำคัญซึ่งกล่าวโดยสรุป การเลือกตั้งเป็นกลไกการใช้อำนาจอธิปไตยหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนที่มีนโยบายตรงกับความต้องการของตนเอง ให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนด้วยความชอบธรรม เพื่อลดภาวะความตึงเครียดจัดความขัดแย้ง หรือการสืบต่ออำนาจและเป็นกลไกที่จะควบคุมให้ ผู้แทนที่ดำรงตำแหน่งจากการเลือกตั้งตระหนักอยู่เสมอว่าต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน เพราะว่าประชาชนเป็นผู้กำหนดอนาคตทางการเมืองของตน ด้วยการเลือกหรือไม่เลือกตนกลับมาทำหน้าที่ผู้แทนอีก ดังนั้นการ

เลือกตั้งจึงมีผลต่อการพัฒนาทางการเมือง โดยประชาชนจะสำนึกถึงความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองซึ่งต้องมีส่วนร่วมในการเลือกผู้แทน เลือกรัฐบาล เลือกรูปแบบและวิธีดำเนินการปกครอง เลือกนโยบายสาธารณะ เลือกระบบเศรษฐกิจ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะเอื้อต่อการชำระไว้และบูรณาการทางการเมืองที่พึงปรารถนา และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยมากขึ้น

หลักเกณฑ์ในการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งจะมีความหมายและถือว่าเป็นที่มาของความชอบธรรมในอำนาจของรัฐบาลและผู้ปกครองนั้น จะต้องเป็นหลักเกณฑ์สำคัญ ๆ ที่ยอมรับเป็นสากล ดังนี้

1. หลักความอิสระแห่งการเลือกตั้ง (Freedom of Election) กล่าวคือการออกเสียงเลือกตั้งจะต้องเป็นไปโดยอิสระ ปราศจากการบังคับหรือการกระทำใด ๆ ที่เป็นเหตุให้การเลือกตั้งถูกบิดเบือน ไปจากเจตจำนงที่แท้จริงของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง

2. หลักการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา (Periodic Election) โดยจะต้องมีกำหนดเวลาการเลือกตั้งที่แน่นอน เช่น กำหนดให้มีการเลือกตั้งโดยปกติทุก 4 ปี หรือ 5 ปี เป็นต้น

3. หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริงหรือการเลือกตั้งที่ยุติธรรม (Genuine election) กล่าวคือ รัฐบาลมีหน้าที่สำคัญที่จะต้องดำเนินการให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ตามตัวบทกฎหมาย และจัดให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการดำเนินการเลือกตั้งของตนให้ได้มากที่สุด รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านการเลือกตั้งได้ หากการเลือกตั้งนั้นไม่เป็นไปโดยบริสุทธิ์อย่างแท้จริง

4. หลักการออกเสียงทั่วไป (Universal Suffrage) เป็นการเปิดโอกาสให้มีการออกเสียงเลือกตั้งอย่างทั่วถึง เว้นแต่ที่มีข้อจำกัดอันเป็นที่ยอมรับทั่วไป เช่น ไม่ให้สิทธิเลือกตั้งแก่เด็ก บุคคลที่มีจิตบกพร่อง เป็นต้น

5. หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาค (Equal Suffrage) หมายความว่า บุคคลที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง มีสิทธิคนละหนึ่งเสียง และคะแนนเสียงทุกคะแนนมีน้ำหนักเท่ากัน

แนวคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง

ความหมายของพรรคการเมือง

คำว่า “พรรคการเมือง” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Political Party” มีรากศัพท์เดิมมาจากภาษาละตินว่า “Partis” อันหมายถึง “ส่วน” ตรงกับคำว่า “Partie Politique” ในภาษาฝรั่งเศส และ “Politische Partae” ในภาษาเยอรมัน จากรากศัพท์ภาษาละตินคำว่า “Pars” ที่แปลว่า “ส่วน” นี้เองทำให้ทราบว่าพรรคการเมือง หมายถึง “ส่วนของประชาชน” อันเป็นองค์ประกอบของรัฐ ซึ่งก็

หมายความว่าพรรคการเมือง หมายถึง การที่ประชาชนมีความอิสระที่จะได้รับการแบ่งออกเป็น “ส่วน” (Part) ความคิดเห็นอันอิสระของเขาในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม ทั้งนี้เพื่อจุดมุ่งหมายที่ยังเป็นประโยชน์ให้กับตนเองมากที่สุดนั่นเอง ดังนั้นพรรคการเมืองจึงหมายถึง “ส่วนของราษฎรทั้งหมดในประเทศ ซึ่งแบ่งแยกออกไปเป็นส่วนๆตามความคิดเห็นและประโยชน์ได้เสียทางการเมือง”

จากการศึกษาความหมายของพรรคการเมือง พบว่านักวิชาการและนักการเมือง ให้ความหมายของพรรคการเมืองไว้ใกล้เคียงกัน เช่น Austin Ranney and Willmore Kendall (1956), Jean Gicquel และ Sigmund Neumann(1956) ได้ให้ความหมายว่าคำว่า พรรคการเมือง คือ การรวมตัวของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคล บุคคลที่มีความคิดเห็นทางการเมืองตรงกัน มีความเชื่อร่วมกันและมุ่งที่จะแสวงหาอำนาจ กลุ่มของเอกชนที่มีผลประโยชน์คล้ายคลึงกัน เพื่อวัตถุประสงค์ที่จะเข้าควบคุมและกำหนดนโยบายของรัฐ โดยการเอาชนะในการเลือกตั้งเพื่อจัดตั้งรัฐบาลและบริหารประเทศตามนโยบายที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของกลุ่ม

William Goodman (1956) , Julius Gould และ W.E.Kolb (1965) ,Samuel P. Huntington (1968) ได้มีแนวคิดใกล้เคียงกันว่า พรรคการเมือง เป็นแบบแผนที่รวบรวมสะสมพฤติกรรมหรือการกระทำทางการเมือง กลุ่มคนมีบทบาทในการกำหนดประเด็นปัญหา เพื่อให้เป็นนโยบายของรัฐบาล และส่งตัวแทนเข้ารับสมัครเลือกตั้งหรือสมาชิกมีลักษณะคล้ายคลึงกันเพียงพอที่จะอยู่ร่วมกันได้ โดยมีจุดมุ่งหมายที่เปิดเผยมุ่งเพื่อชนะการเลือกตั้งที่ทำให้สามารถเข้าไปใช้อำนาจรัฐใช้อิทธิพลในการได้ประโยชน์และความได้เปรียบจากการมีสิทธิอำนาจ

Neil A Mc Donald , Sigmund Neumann (1956),Robert Michels (1962),Eoy C. Macridis (1967) ,Maurice Duverger (1972) , Max Weber (1972) ,Richard L. Kolbe (1985) ได้มีแนวคิดใกล้เคียงกันว่า พรรคการเมือง คือ องค์การทางการเมืองที่ประกอบด้วย สมาชิกที่มีผลประโยชน์ เป็นอุดมคติร่วมกัน หรือ เป็นการรวมตัวทางสังคมที่มีความต่อเนื่องพอสมควรที่จะแสวงหาตำแหน่งหรือมีเจตนาสมัครร่วมกันเพื่อต่อสู้หรือแข่งขันให้ได้มาซึ่งอำนาจภายใต้การนำของสมาชิกส่วนที่เป็นผู้นำ หรือเพื่อนำไปสู่การจัดตั้งรัฐบาล หรือมุ่งควบคุมอำนาจรัฐบาล

ผู้วิจัยมีแนวคิดว่า พรรคการเมือง คือ กลุ่มบุคคลที่มีอุดมการณ์คล้ายคลึงกันร่วมกัน จัดตั้งเป็นพรรคการเมืองหรือกลุ่มทางการเมือง เพื่อแสวงหาประโยชน์ร่วมกันในการรับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกผู้แทนราษฎรเพื่อไปใช้อำนาจในการบริหารบ้านเมือง

ความสำคัญ of พรรคการเมือง

ประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยถือว่าพรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญยิ่งสถาบันหนึ่ง ทั้งนี้เพราะเป็นกลไกที่ทำให้การปกครองระบอบนี้ยังเกิดความ

สมบูรณแบบทั้งในเชิงทฤษฎีและในเชิงปฏิบัติ ถ้าไม่มีพรรคการเมืองก็ย่อมเป็นการยากลำบากในอันที่จะทำให้เกิดการรวมตัวของประชาชนเพื่อแสดงออกในเจตจำนงต่างๆ อาทิ เจตจำนงในด้านความคิดเห็น ซึ่งจะอยู่ในสภาพแห่งการรวมตัวที่มีลักษณะเป็นเจตนารมณ์โดยส่วนรวม เพราะโดยปกติความคิดเห็นของหมู่ประชาชนย่อมแตกต่างกัน ในเรื่องดังกล่าวจะต้องอาศัยพรรคการเมืองเป็นที่รวมให้ความคิดเห็นเหล่านั้นเป็นกลุ่มเป็นก้อนพอที่จะทำให้เกิดอิทธิพลกับบุคคลผู้รับผิดชอบในการบริหารประเทศ โดยนัยแห่งหลักการของความเป็นรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย

ปรีชา หงส์ไกรเลิศ (2524) สรุปได้ว่า พรรคการเมืองมีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาการเมืองขึ้น ด้วยเหตุว่าพรรคการเมืองเป็นกลไกต่อรองเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนโดยส่วนรวม เป็นกลไกแก้ไขความขัดแย้งของบุคคลที่ความคิดเห็นต่างกัน โดยการกำหนดนโยบายตามแนวกว้างๆ เพื่อให้ประชาชนโดยส่วนรวมสามารถยอมรับได้ Joseph La Palombara (1966) มีความเห็นว่า พรรคการเมืองเป็นการรวมกลุ่มของบุคคลเพื่อแสดงพลังการเมืองอันจะเป็นการชักนำ โน้มน้าวประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าระบบประชาธิปไตยเป็นของประชาชน ดังนั้น พรรคการเมืองมีความสำคัญในการรวบรวมความคิดเห็นของประชาชน กำหนดขึ้นเป็นนโยบายของชาติ เป็นการรับรู้อำนาจอธิปไตยว่าเป็นของประชาชน ดังนั้นความคิดเห็นต่างๆของประชาชน จึงรวมตัวก่อตั้งขึ้นเป็นความคิดเห็นของชาติ แม้ความคิดเห็นของประชาชนหลากหลายความคิดเห็น ซึ่งแยกกันอยู่ในพรรคการเมืองหลายพรรค แต่แนวนโยบายของแต่ละพรรคย่อมเป็นเครื่องแสดงออกถึงความเห็นอันเป็นกลุ่มก้อน แนวนโยบายเหล่านี้จะรวบรวมก่อตั้งขึ้นมาได้ก็ต่อเมื่อมีพรรคการเมืองขึ้นแล้ว ถ้าไม่มีพรรคการเมืองก็ไม่อาจรวบรวมความคิดเห็นเป็นกลุ่มก้อนได้ การรวมเป็นพรรคการเมืองจะทำให้มั่นคงและมีเสถียรภาพจนอาจได้รับความไว้วางใจให้จัดตั้งรัฐบาล การรวมกันเข้าเป็นพรรคการเมือง จะมีส่วนช่วยกลุ่มบุคคลมีความเข้มแข็งขึ้นและการอภิปรายตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับพรรคการเมือง ไปจนถึงในระดับรัฐ จะช่วยการกลั่นกรองนโยบายซึ่งได้มาจากเสียงส่วนใหญ่ในพรรคการเมืองตามวิถีทางของระบอบประชาธิปไตย

หน้าที่ของพรรคการเมือง

สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (2540) ได้ระบุหน้าที่ของพรรคการเมืองซึ่งถือเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย กล่าวว่าพรรคการเมืองจะเป็นตัวเชื่อมประสานระหว่างผู้ปกครองกับประชาชนพรรคการเมืองจะเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยประชาชนจะเป็นผู้คัดเลือกตัวแทนของตนเข้าไปมีอำนาจเพื่อจะสามารถตอบสนองความต้องการและผลประโยชน์ของตนด้วยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จึงกล่าวได้ว่าพรรคการเมืองมีความสำคัญต่อการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมืองในฐานะสถาบันทางการเมือง ที่จะทำให้

ประชาธิปไตยเป็นจริงขึ้นมาได้นั้น พรรคการเมืองจะต้องมีหน้าที่เบื้องต้นที่สำคัญสองประการ คือ มีหน้าที่คัดเลือกผู้นำทางการเมืองที่มีคุณธรรมและมีความรู้ที่จะสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ให้บรรลุเป้าหมายของประชาธิปไตยได้ และมีหน้าที่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามกระบวนการ ขั้นตอน วิธีการที่กำหนดไว้ตามกติกาของประชาธิปไตย

บทบาทของพรรคการเมือง

จากหน้าที่ของพรรคการเมืองที่กล่าวมาข้างต้น อาจแยกบทบาทของพรรคการเมืองออกตามหน้าที่ ที่พรรคการเมืองปฏิบัติ ดังนี้ บทบาทของพรรคการเมืองที่เกิดจากการทำหน้าที่สถาบันที่ให้การศึกษการเมืองแก่ประชาชน พรรคการเมืองจะให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนว่าปกครองประเทศเป็นเรื่องของประชาชนทุกคน ไม่ใช่เรื่องของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง การให้ความรู้ดังกล่าวอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การแถลงนโยบายพรรคผ่านทางสื่อมวลชนต่างๆ หรือการจัดการอภิปรายปาฐกถา หรือการบรรยายให้ความรู้แก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นต้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า บทบาทของพรรคการเมืองอันเกิดจากการทำหน้าที่เป็นสถาบันที่สร้างผู้นำทางการเมืองพรรคการเมืองจะเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่สรรหา คัดเลือก และพัฒนาอบรมสมาชิกพรรค รวมทั้งเสนอให้เป็นผู้แทนพรรคเข้าสมัครรับเลือกตั้งทั่วไป คุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นตัวแทนของพรรคที่ถือเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก นั่นคือ จะต้องมีความสมบูรณ์ที่เสียสละ มีความรับผิดชอบส่วนรวม มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในการเป็นตัวแทนของพรรค โดยวิธีการคัดเลือกกันภายในพรรคก่อน แล้วจะส่งผู้ที่เหมาะสมที่สุดให้เป็นผู้แทนของพรรค

บทบาทของพรรคการเมืองอันเกิดจากการทำหน้าที่เป็นสถาบันที่ประสานประโยชน์ของกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ บทบาทนี้เกิดขึ้นจากการที่พรรคการเมืองทำหน้าที่ในการประสานประโยชน์ของกลุ่มหรือส่วนต่างๆ ให้มาอยู่ในพรรคเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่มีระบบพรรคใหญ่ทำให้แต่ละพรรคจะประกอบด้วยกลุ่มที่แตกต่างกันในด้านเศรษฐกิจ สังคม เชื้อชาติ และเผ่าพันธุ์ ซึ่งพรรคการเมืองมุ่งประสานผลประโยชน์ของกลุ่มอย่างจริงจังมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ที่มีอยู่ในสังคม เช่น หน่วยงานของรัฐบาล เป็นต้น

บทบาทของพรรคการเมืองอันเกิดจากการทำหน้าที่เป็นรัฐบาลหรือฝ่ายค้าน พรรคการเมืองย่อมมีหน้าที่ในการส่งผู้แทนของพรรคเข้ามาสมัครรับเลือกตั้ง หากผู้แทนของพรรคได้รับเลือกตั้งเข้ามามากก็จะสามารถจัดตั้งรัฐบาลเข้าบริหารประเทศได้ แต่หากเป็นพรรคที่ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรน้อยกว่าก็จะอยู่ในฐานะเป็นฝ่ายค้าน ทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของรัฐบาลต่อไป

บทบาทของพรรคการเมืองในการเป็นตัวเชื่อมระหว่างรัฐบาลกับประชาชน พรรคการเมืองมีบทบาทในการเชื่อมรัฐบาลกับประชาชนหรือกลุ่มต่างๆของสังคม โดยการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง ที่จัดขึ้นโดยพรรคการเมืองตามแนวระบอบประชาธิปไตยซึ่งประชาชนทั่วไปมีแนวโน้มที่จะยอมรับกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระบอบการปกครองดังกล่าวรวมทั้งผลการเลือกตั้งด้วย

ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง

ความหมายของการสื่อสารทางการเมือง

Almond และ Powell1 (อ้างใน เจตน์ศักดิ์ แสงสิงแก้ว, 2542, หน้า 37-38) กล่าวว่า การสื่อสารด้านการเมือง คือ หน้าที่ของระบบในขั้นพื้นฐาน (Basic System Function) ซึ่งจะมีผลในการรักษา และเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมืองและโครงสร้างทางการเมือง ความจริงแล้วอาจกล่าวได้ว่า ความเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่ในระบบการเมืองมีส่วนเกี่ยวข้องกับความเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของการสื่อสารซึ่งมักเป็นทั้งในรูปของต้นเหตุและผลลัพธ์

Denton และ Woodward (อ้างใน Brian Mcnair 2003, หน้า 3) ได้ให้ความหมายของคำว่าการสื่อสารทางการเมือง คือ การสนทนา และเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างบริสุทธิ์ เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะ (อย่างเช่นรายได้, ภาษีอากร), อำนาจหน้าที่อย่างเป็นทางการ (อำนาจในทางตุลาการ, นิติบัญญัติ และบริหาร) และการให้คุณให้โทษอย่างใดอย่างหนึ่งตามอำนาจหน้าที่นั้น ๆ

Karl W. Deutsch (อ้างใน อาคม สุวรรณกันทา 2542, หน้า 4) ได้ชี้ให้เห็นถึงการสื่อสารและการควบคุมว่าเป็นเรื่องสำคัญยิ่งของระบบการเมืองเป็นเสมือนเส้นประสาท (The Nerves of Government) ของระบบการเมือง ทั้งนี้เขาได้อธิบายถึงกระบวนการสื่อสารทางการเมืองว่าเป็นเรื่องของการแสดงออกในการเรียกร้องต้องการของประชาชน การตอบสนองของรัฐ อันนำไปสู่การตัดสินใจ ตัดสินใจอันเป็นผลจากการสื่อสารทางการเมืองในสังคมนั้น ระบบการเมืองจะสามารถดำรงคงอยู่ และมีบูรณภาพได้ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะ “ตอบสนอง” ต่อการเรียกร้องต้องการทางการเมือง การสื่อสารทางการเมืองเป็นตัวกลางหรือสื่อกลางระหว่างสมาชิกของระบบการเมืองกล่าวคือเป็นช่องทางในการเสนอข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการตัดสินใจและนโยบายต่างๆ ของรัฐบาล ให้ประชาชนได้รับรู้ ในขณะที่เดียวกันก็จะเป็นกระบวนการในการนำเอาข้อเรียกร้อง และความต้องการของประชาชนไปให้รัฐบาลได้รับรู้เช่นกัน

Harold D.Lasswell (อ้างใน Dan Nimmo, 1978, หน้า 10).อธิบายถึงการสื่อสารทางการเมืองว่าเป็นการตอบคำถามที่ว่าใคร, พุทธอะไร, ด้วยช่องทางใด, ถึงใคร และมีผลกระทบใดบ้าง

Chaffe (อ้างใน บุญทริกา เขียงเพ็ชร, 2543, หน้า 23) กล่าวถึงการสื่อสารทางการเมืองว่ามีลักษณะเป็นระบบของการแพร่ข่าวสารทางการเมืองไปยังสมาชิกของระบบการเมือง ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การสื่อสารทางการเมืองเป็นแบบแผนหรือกระบวนการเผยแพร่ข่าวสารทางการเมืองระหว่างสมาชิกกับหน่วยต่างๆ ในระบบการเมือง โดยข่าวสารทางการเมืองนั้น Chaffee หมายความว่า ความรู้ (Knowledge) ของสมาชิกในระบบการเมือง เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวใดๆ (Any Change) ในสถานะของระบบ ในแง่ของการใช้อำนาจหน้าที่หรืออำนาจรัฐ (the Authoritative) แบ่งสรรสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม (Allocation of Value)

พฤทธิสาณ ชุมพล (2540, หน้า 181).กล่าวถึงการสื่อสารทางการเมือง คือ กระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทรรศนะ และความคิดเห็น ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ในทางการเมืองระหว่างบุคคล การสื่อสารทางการเมืองจึงนับเป็นกระบวนการพิเศษที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมือง และทำให้บุคคลสามารถดำรงอยู่ได้ในสังคมการเมืองนั้นๆ ทั้งนี้เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบบการเมือง จะทำให้รัฐบาลสามารถรับรู้ถึงความต้องการของประชาชน และสามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนได้อย่างถ้วนทั่ว

เสรี วงษ์มณฑา (2537, หน้า 124-127) กล่าวถึงการสื่อสารที่มีผลต่อระบบการเมือง ซึ่งสามารถระบุได้ดังนี้

1. เป็นการสร้างทัศนคติทางการเมือง การพูดคุย การเผยแพร่ การประชุม การอบรม การแจกใบปลิว การติดป้ายประกาศ การแจกแผ่นพับ ข่าว และบทความทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร สามารถที่จะช่วยสร้างสำนึกทางการเมือง ค่านิยมทางการเมือง และทัศนคติทางการเมืองให้แก่ประชาชนได้ การให้ข่าวสารเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล เหตุผลของการออกกฎหมาย การออกนโยบาย การกำหนดโครงการต่างๆ ขึ้นมาจะทำให้ประชาชนรู้จัก รัฐบาลดีขึ้น เข้าใจรัฐบาลดีขึ้น และยอมรับรัฐบาลได้มากขึ้น ข่าวคราวเกี่ยวกับนักการเมืองจะสร้างความรู้สึกให้แก่ประชาชนว่า ควรจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองมากน้อยเพียงใด อย่างไม่เป็นอยู่ในขณะนี้ มีฝรั่งบางคนเขียนถึงเมืองไทยว่า การเมืองไทยเป็นการเข้าร่วมของผู้ไม่รู้ แต่ผู้ไม่รู้เข้าร่วม (Uninformed participants and information non-participants) นั่นคือคนรู้อะไรดี ๆ มักจะเสื่อมศรัทธาในระบบการเมือง และไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น ไม่ไปเลือกตั้ง แต่คนที่สนใจนั้นเพราะยังไม่รู้อะไรดีนัก จึงยังศรัทธาอยู่ เช่น ชวนาที่ไปเลือกตั้งกันมาก เป็นต้น

2. สร้างความสนใจทางการเมือง ในสมัยก่อนนั้นคนส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจการเมืองนักเพราะไม่ค่อยได้รู้ข่าวสารทางการเมือง ไม่เคยพบเห็นนักการเมืองหรือผู้บริหาร แต่ในปัจจุบันนี้ข่าวคราวของรัฐบาลมีให้สัมผัส รับรู้กันเป็นประจำ นักการเมืองจะเป็นข่าวให้เห็นทั้งในหนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง ตลอดจนการวิพากษ์วิจารณ์ทางสื่อต่างๆ อยู่เป็นประจำ จึงมีส่วนทำให้คนในยุคนี้จะสนใจข่าวสารการเมืองเพิ่มมากขึ้น

3. สร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง นอกเหนือจากการสร้างความสนใจแล้วการสื่อสารยังถูกนำมาเอามาใช้สร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองได้อย่างมาก การเผยแพร่ประชาธิปไตยโดยสื่อบุคคลก็ดี โดยสื่อมวลชนก็ดี หรือการนำเสนอพระราชบัญญัติใหม่ที่ประชาชนต้องรับรู้และเข้าใจ เพื่อปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองดีสู่ประชาชนด้วยการสื่อสาร

4. สร้างบทบาททางการเมือง ความสนใจที่ก่อให้เกิดความรู้และทัศนคติ อันจะนำไปสู่การกำหนดบทบาททางการเมือง ประชาชนในปัจจุบันได้รู้ถึงบทบาท สิทธิ และหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นประชาชนดีขึ้น การเขียนจดหมายถึงสื่อมวลชนก็เป็นการแสดงบทบาททางการเมืองการได้รับข่าวสารทำให้เรารู้บทบาททางการเมือง และการแสดงบทบาททางการเมืองก็เป็นการส่งข่าวสารไปยังผู้บริหาร หรือรัฐบาลด้วยเช่นกัน

5. การสื่อสารเป็นการนำเอารัฐบาลเข้าไปอยู่ในบ้านของประชาชน นักรัฐศาสตร์จะมองว่าการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นการสื่อสารที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ส่วนการสื่อสารทางด้านสื่อมวลชนนั้นจะมีบทบาทสำคัญรองลงมา การที่นักการเมืองได้พบปะพูดคุยกันกับประชาชนนั้นย่อมดีกว่าการที่จะกระจายข่าวสารต่างๆ ออกไปทางสื่อมวลชน แต่ในกรณีที่มีการสื่อสารระหว่างบุคคลไม่สามารถกระจายไปได้อย่างทั่วถึง สื่อสารมวลชนจะเข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการทำให้ประชาชนรู้จักพรรคการเมือง ผู้นำของรัฐบาลและผลงานของรัฐบาล โดยผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารที่รวดเร็ว และทันสมัยในปัจจุบัน

6. การสื่อสารมวลชนทำให้ความสนใจของประชาชนมีลักษณะความเป็นนานาชาติ (Cosmopolitan-Oriented) โดยในปัจจุบันนี้โทรคมนาคม การส่งข่าวผ่านดาวเทียมทำให้ความสนใจของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป นอกจากการสนใจแต่เพียงสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเท่านั้น พวกเขาสนใจสิ่งที่อยู่ไกลตัว มีความคิดที่เป็นสากลกันมากยิ่งขึ้น ทำให้รัฐบาลต้องติดตัวกับการสนองตอบความต้องการของประชาชนตามมาตรฐานนานาชาติที่ประชาชนมีโอกาสได้พบเห็น

7. การสื่อสารถูกนำมาใช้ในการรับรองสถานภาพก่อนที่จะเป็นนักการเมือง คนบางคนไม่เป็นที่รู้จักเลย แต่การที่สื่อสารมวลชนเขียนถึงเขาบ่อยๆ ในวงสนทนามีคนพูดถึงเขาบ่อยๆ คนที่ไม่มีความสำคัญก็มีความสำคัญขึ้น สถานภาพดังกล่าวเป็นอะไรก็จะได้รับการยอมรับขึ้น เพราะฉะนั้นในการเสนอนักการเมืองให้รับใช้ประชาชนนั้น พรรคการเมืองจะสร้างการยอมรับโดย

การเสนอบุคคลดังกล่าวนั้นในสื่อมวลชนด้วยความถี่สูง ให้คนได้รู้จักคุณสมบัติและผลงานต่างๆ ของเขา แม้คนบางคนจะมีผลงานมากกว่าและความสามารถสูงกว่า แต่ถ้าไม่ได้รับการเสนอในข่าวของสื่อมวลชน ไม่มีการกล่าวขวัญถึงคนก็ย่อมไม่ยอมรับสถานภาพ

นอกจากสื่อมวลชนจะมีบทบาทสำคัญในการสร้างตัวบุคคลของนักการเมืองให้เป็นที่ยอมรับแล้ว รัฐบาลเองจำเป็นต้องใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการนำเสนอข่าวของรัฐบาลไปสู่ประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของรัฐบาล หรือการนำเสนอนโยบายต่างๆ ออกมาหรือแม้กระทั่งการใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการรับฟังเสียงสะท้อนกลับจากประชาชนในประเด็นต่างๆ ขณะเดียวกันประชาชนเองก็ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนที่สำคัญ ประชาชนยังสามารถใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการนำเสนอข้อเรียกร้องต่างๆ ไปยังรัฐบาล หรือหน่วยงานราชการได้ด้วย

นอกจากนี้ Lucian W. Pye (อ้างใน วัฒนา พุทธางกูรานนท์ ,2531). ได้พิจารณาบทบาทของการสื่อสารในการพัฒนาทางการเมือง โดยแบ่งสังคมออกเป็น 3 แบบ

1. สังคมโบราณ (Traditional Society) คือ เป็นสังคมซึ่งระบบการเมืองยังไม่พัฒนาอาจเป็นระบบหัวหน้าเผ่า (Tribal Leader) หรือเจ้าผู้ครองนครหรือราชาธิปไตย หรือกษัตริย์ไทยซึ่งคงรูปไม่แน่นอน ในสังคมเช่นนี้การสื่อสารทางการเมืองเป็นไปตามระดับสถานะทางการเมืองซึ่งกำหนดแน่นอนตายตัว การถ่ายทอดข่าวสารและความคิดเห็นไปในทางเดียว คือ จากเบื้องบน(ผู้ครองอำนาจในแผ่นดิน) ลงมาสู่ประชาชน ไม่มีการถ่ายทอดย้อนกลับจากประชาชนไปสู่ผู้กุมอำนาจในการปกครองในสังคมแบบนี้ การสื่อสารมวลชนยังไม่กำเนิดขึ้น เพราะมวลชน (Mass) ยังไม่มีสิทธิมีเสียงในทางการเมือง มวลชนมีหน้าที่เพียงรับฟังคำสั่งแถลงการณ์หรือคำสั่งชี้แจงจากรัฐบาลเท่านั้น

2. สังคมสมัยใหม่ (Modern Society) ในสังคมเช่นนี้ อำนาจทางการเมืองกระจายออกไป สังคมประกอบด้วยกลุ่มชนซึ่งมุ่งปกป้องรักษาสิทธิและผลประโยชน์ของตนเอง อำนาจทางการเมืองอาจเปลี่ยนแปลงได้โดยสันติ การสื่อสารทางการเมืองเป็นไปในลักษณะทิศทางที่สวนกันคือ ข่าวสารและความคิดเห็นถูกถ่ายทอดจากผู้กุมอำนาจทางการเมืองมาสู่มวลชน และจากมวลชนย้อนกลับ (Feedback) ขึ้นไปสู่เบื้องบนอีกครั้งหนึ่ง ในสังคมเช่นนี้ การสื่อสารมวลชนเป็นสิ่งสำคัญทางการเมืองเพราะเป็นสื่อถ่ายทอดข่าวสาร และเป็นตลาดเสรีของความคิดเห็น

3. สังคมซึ่งกำลังเปลี่ยนรูป (Transitional Society) เป็นสังคมซึ่งอยู่ในระดับระหว่างสังคมโบราณและสังคมสมัยใหม่ คือ สังคมที่กำลังพัฒนาจากสังคมโบราณแต่ยังไม่บรรลุถึงความสำเร็จที่จะเป็นสังคมสมัยใหม่อย่างแท้จริง ในสังคมชนิดนี้ อำนาจทางการเมืองยังไม่กระจายออกไปสู่ประชาชนอย่างแท้จริง แต่มวลชนเริ่มมีสิทธิมีเสียงในทางการเมือง (Political Participation) ในสังคมเช่นนี้ กลุ่มชนที่สำคัญ คือ ผู้นำสมัยใหม่ซึ่งอาจเป็นผู้ได้รับการศึกษาดีตระหนักในภาวะ

ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผู้นำสมัยใหม่เหล่านี้เป็นพลังสำคัญในสังคม เพราะเป็นผู้ผลักดันมวลชนให้รับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เช่น กลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา ในสังคมซึ่งกำลังเปลี่ยนรูปการสื่อสารมวลชนเริ่มฟักตัวเกิดขึ้นฉะนั้นการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนอาจไม่สมบูรณ์เช่นในสังคมสมัยใหม่ คือ ยังไม่มีการถ่ายทอดสวนทิศทางระหว่างผู้มีอำนาจกับมวลชนอย่างแท้จริง บทบาทของสื่อมวลชนในสังคมเช่นนี้ มักจะเข้าไปในรูปที่ผู้นำจะเป็นผู้ชี้ทางให้ประชาชนเข้าใจในสภาพความเปลี่ยนแปลงทางสังคม สำหรับสื่อมวลชนนั้นมีภาระหน้าที่เป็นพิเศษ คือ เป็นผู้นำและผู้สอนให้เข้าใจในบทบาททางการเมืองของตน

จากความหมาย และความสำคัญของการสื่อสารที่มีต่อการเมืองที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ เราอาจสรุปได้ว่า การสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) หมายถึง การถ่ายทอดข่าวสารหรือการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ระหว่างรัฐบาล ประชาชน รวมถึงกลุ่มต่างๆ ในสังคม การสื่อสารทางการเมืองเป็นเครื่องมือที่สำคัญในระบบการเมือง หากพิจารณาตามแนวทางทฤษฎีระบบจะพบว่า การสื่อสารทางการเมืองเป็นทั้งปัจจัยนำเข้า (Input) และปัจจัยส่งออก (Output) ของระบบการเมือง กล่าวคือ ประชาชนสามารถส่งผ่านข้อเรียกร้อง รวมถึงความคิดเห็นต่าง ๆ ที่มีต่อรัฐบาล นโยบายหรือผลงานของรัฐบาล ผ่านช่องทางการสื่อสารทางการเมืองไม่ว่าเป็นเป็นกลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง ผู้แทนของประชาชน รวมถึงสื่อมวลชนไปสู่รัฐบาล ขณะที่ฝ่ายรัฐบาลเองสามารถนำเสนอแนะนโยบาย ข่าวสารจากทางรัฐบาลไปสู่ประชาชนโดยผ่านช่องทางการสื่อสารที่มีอยู่ สำหรับประเทศที่ปกครองในระบบเผด็จการ รัฐบาลอาจใช้การสื่อสารทางการเมืองเป็นเครื่องมือในการโน้มน้าว หรือโฆษณาชวนเชื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นและยอมรับในรัฐบาล จะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะอยู่ภายใต้ระบบการปกครองแบบใด การสื่อสารทางการเมืองก็มีความสำคัญต่อการดำรงอยู่และการพัฒนาระบบการเมืองทั้งสิ้น สำหรับการปกครองในระบบประชาธิปไตย การสื่อสารทางการเมืองแบบสองทางเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยเป็นอย่างยิ่ง ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1 ลักษณะการสื่อสารทางการเมืองแบบสองทาง

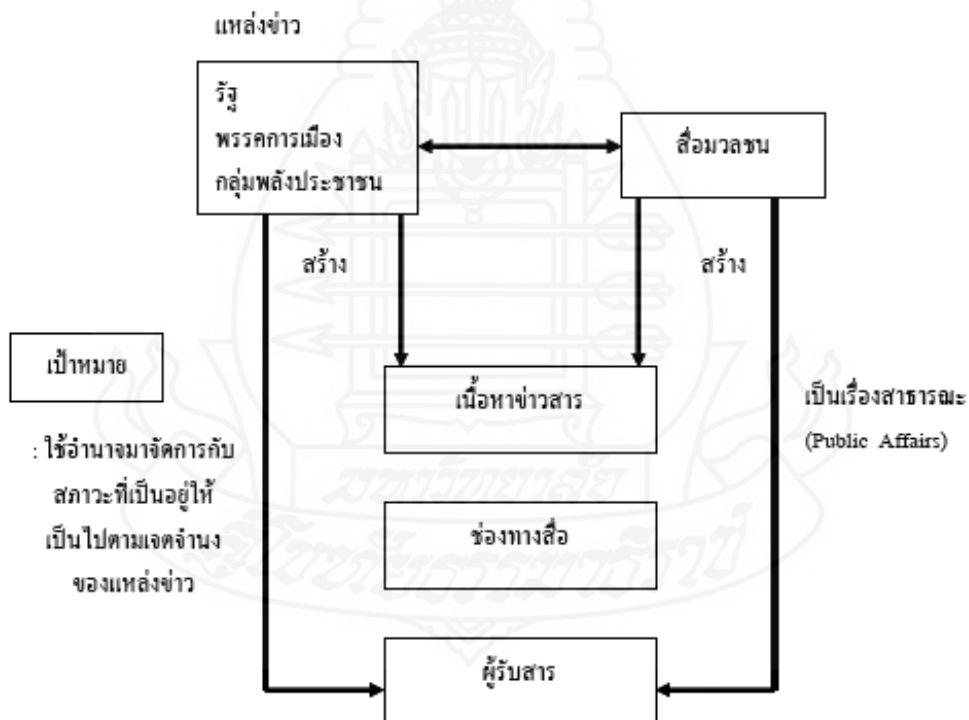
ที่มา: Brian McNair, An Introduction to Political Communication (London: Routledge, 2003), p. 6.

จะเห็นได้ว่าระบบการเมืองนั้นมีผลต่อลักษณะ และรูปแบบการสื่อสารทางการเมือง กล่าวคือ ในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้น รัฐบาล ประชาชน พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ในสังคมจะมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เรียกร้อง แสวงหา ข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสารทางการเมือง ภายใต้บรรยากาศเช่นนี้ทำให้รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยเป็นการไหลของข้อมูลข่าวสารทางการเมืองแบบสองทาง (Two-way Flow) ที่ประชาชนสามารถส่งผ่านความคิดเห็น ข้อเรียกร้อง หรือข้อมูลข่าวสารกลับไปยัง รัฐบาลได้ และเป็นการไหลของข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในแนวตั้งผสมกับแนวนอน ขณะที่ระบบการเมืองแบบเผด็จการนั้น ประชาชนจะมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น หรือการสื่อสารทางการเมืองที่จำกัด โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ควบคุมการสื่อสารทางการเมืองของประชาชน ย่อมส่งผลให้รูปแบบของการสื่อสารทางการเมืองที่พบนั้นเป็นการไหลของข้อมูลข่าวสารทางการเมืองแบบทางเดียว (One-way Flow) คือ รัฐบาลจะเป็นผู้ส่งข่าวสารให้ประชาชนแต่เพียงฝ่ายเดียว และเป็นการไหลของข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในแนวตั้ง หรือแนวตั้ง คือ รัฐบาลจะเป็นผู้ส่งข่าวสารลงมาให้ประชาชนเพียงฝ่ายเดียว

แบบจำลอง และองค์ประกอบการสื่อสารทางการเมือง

แบบจำลอง (Model) คือสิ่งที่มนุษย์คิด และเขียนขึ้น โดยความคิดนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรู้ ความเข้าใจ ความสนใจ และความชำนาญของแต่ละคน สำหรับแบบจำลองการสื่อสารทางการเมือง ได้มีนักคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองหลายท่าน ได้เสนอแบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ กัน อาทิเช่น John W.Ellsworth, Harold D.Lasswell, Karl W.Deutsch, Norman Nie เป็นต้น แน่แน่นอนว่าไม่มีแบบจำลองใดที่สมบูรณ์ที่สุด และไม่มีแบบจำลองใดที่ถูกหรือผิดโดยสิ้นเชิง ความสำคัญของแบบจำลองอยู่ที่แบบจำลองนั้นสามารถนำไปใช้ต่อได้มากน้อยแค่ไหน แบบจำลองที่จะนำเสนอในที่นี้จะสะท้อนความรู้ ความเข้าใจและความสนใจของผู้สร้าง ซึ่งในที่นี้จะนำเสนอแบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองของ Gurevitch & Blumler (1977) ดังนี้

แบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองของ Gurevitch & Blumler (1977)

ภาพที่ 2.2 แบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองของ Gurevitch & Blumler

ที่มา: กาญจนา แก้วเทพ, การวิเคราะห์สื่อแนวคิดและเทคนิค (กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเลชั่น 2547), หน้า 239.

จากแบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองข้างต้นสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ในระดับผู้ส่งสาร จะประกอบด้วยกลุ่มบุคคล 2 กลุ่มใหญ่ ๆ กลุ่มแรกคือ แหล่งข่าว ซึ่งอาจจะเป็นรัฐบาล เจ้าหน้าที่รัฐ พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มผลักดันฝ่ายประชาชน ฯลฯ และอีกกลุ่มหนึ่งคือ สื่อมวลชน ในบางกรณี สื่อมวลชนอาจจะทำหน้าที่เป็นเพียงช่องทางนำเสนอข่าวสารข้อมูลที่แหล่งข่าวส่งมาให้ แต่ในหลายกรณีสื่อมวลชนเองก็สามารถจะแสดงบทบาทเป็นผู้ส่งข่าวสารทางการเมืองได้ เช่น ในรูปแบบของบทวิเคราะห์ทางการเมือง การตั้งฉายาาม เป็นต้น

2. เนื้อหาของข่าวสาร จะมีลักษณะพิเศษเฉพาะ คือเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ในความหมายของการจัดสรร การต่อสู้ แย่งชิง ปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจ คุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของเนื้อหาทางการเมืองก็คือ เป็นเรื่องราวที่อยู่ในปริมณฑลของสาธารณะ (Public Affairs) เช่น เรื่องการเลือกตั้ง การแก้ไขกฎหมาย การทำงานของหน่วยงานของรัฐ ฯลฯ ตัวบุคคลที่อยู่ในข่าวสารจึงเป็นบุคคลสาธารณะ และเหตุการณ์ที่เกิดก็เป็นผลประโยชน์ของส่วนรวม

3. ช่องทางสำหรับการได้มาซึ่งข่าวสารและการเผยแพร่ข่าวสารนั้น มีทั้งรูปแบบที่เป็นแบบฉบับ เป็นทางการ เช่น พรรคการเมืองเปิดแถลงข่าว นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์ ฯลฯ รวมทั้งรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งสื่อมวลชนสามารถควบคุมช่องทางได้มากขึ้น เช่น การเจาะข่าวด้วยการค้นคว้าเอกสาร หรือเลือกสัมภาษณ์ข้าราชการชั้นผู้น้อยที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับเหตุการณ์ เป็นต้น

คุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของการสื่อสารทางการเมืองก็คือ เป้าหมายของการส่งข่าวสาร ดังที่กล่าวมาแล้วว่า การเมือง เป็นเรื่องของการใช้อำนาจมาจัดการกับสถานะที่เป็นอยู่ให้ เป็นไปตามเจตจำนงของผู้กระทำ การ ดังนั้น การสื่อสารทางการเมืองย่อมเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ (Persuasive Communication) ด้วยคุณลักษณะดังกล่าว ทำให้ภาพลักษณ์ของการสื่อสารทางการเมืองในสายตาของประชาชนทั่วไปมักมีลักษณะเป็น การสื่อสารที่มีเป้าหมายเพื่อการครอบงำ (Manipulative Purpose) ซึ่งดูติดลบยิ่งไปกว่าการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวเสียอีก และอาจมาจากคุณลักษณะดังกล่าวนี้เองทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งมีปฏิกิริยาตอบโต้กับการสื่อสารทางการเมืองอยู่ 2 แบบ แบบแรกคือ กลัวและหลีกเลี่ยงที่จะสื่อสาร (เช่นกลุ่มผู้หญิงที่ไม่อยากยุ่งกับการเมือง เพราะเป็นเรื่องโหดร้าย สกปรก) อีกแบบหนึ่งคือทำให้คนเบื่อกและเลิกติดตามข่าวสารทางการเมือง ปฏิกิริยาทั้งสองแบบนี้ นับว่าเป็นอันตรายอย่างยิ่งสำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีเงื่อนไขแบบแรก คือ ประชาชนต้องตัดสินใจเองและปกครองตัวเองด้วยการติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างเพียงพอ

การสื่อสารทางการเมืองผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต

การสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Interconnected-Network) นั้น หมายถึง เครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงคอมพิวเตอร์นับล้านๆ เครื่องทั่วโลกเข้าด้วยกัน โดยใช้

คอมพิวเตอร์เป็นอุปกรณ์ปลายทางในการรับส่งข้อมูลข่าวสารภายใต้มาตรฐานการรับส่งข้อมูลที่เหมือนกัน (Protocol) ซึ่งคุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้อินเทอร์เน็ตเหนือกว่าการสื่อสารข้อมูลในยุคก่อนๆ คือความสามารถในการรับส่งข้อมูลได้หลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของตัวอักษร ภาพกราฟิก รวมทั้งเสียงและภาพเคลื่อนไหว ซึ่งสิ่งเหล่านี้รวมเรียกว่า สื่อประสม (Multimedia) และยังมีคุณสมบัติพิเศษอีกประการหนึ่ง ได้แก่ การแสดงข้อมูลในลักษณะที่มีคำบางคำ หรือหลายคำในเอกสารที่เชื่อม (Link) ไปยังเอกสาร หรือไฟล์อื่นได้ ทั้งหมดนี้รวมอยู่ในซอฟต์แวร์ที่เรียกว่า world wide web หรือที่เรียกกันสั้น ๆ ว่า “เดอะเว็บ”

ในโลกปัจจุบันซึ่งเป็นโลกที่อยู่ภายใต้อำนาจอันยิ่งใหญ่ของรัฐบาล และ โยงใยของธุรกิจขนาดใหญ่ อินเทอร์เน็ตเป็นเพียงสื่อเดียวในขณะนี้ที่ทำให้บุคคลธรรมดาสามารถแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากบุคคล หรือองค์กรใด ๆ ก่อน หรือต้องใช้ทุนอย่างมหาศาลเหมือนสื่อโทรทัศน์ ผู้ที่เชื่อมต่อคอมพิวเตอร์ของตนเองเข้ากับระบบอินเทอร์เน็ตก็สามารถส่งสารใด ๆ ออก หรือรับสารใด ๆ เข้าได้อย่างอิสระ ดังนั้นการมีอินเทอร์เน็ตเกิดขึ้นจึงเป็นเสมือนกับการทำลายศักยภาพของชนชั้นนำในการที่จะควบคุมการไหลของข่าวสารไปสู่ประชาชน (John V. Pavlik ,1996, หน้า 317) หรืออาจกล่าวได้ว่าเทคโนโลยีการสื่อสารยุคใหม่ เช่น การสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้นอาจเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย และเสรีภาพที่มากกว่าเดิม กล่าวคือ ประชาชนสามารถที่จะนั่งอยู่ที่บ้านแล้วส่งความคิดเห็นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไปยังรัฐบาล หรือผู้แทนราษฎรของพวกเขา เพื่อที่จะบอกว่าพวกเขาารู้สึกอย่างไรกับการทำงานของบุคคลเหล่านั้น ประชาธิปไตยสำหรับประชาชนก็จะมีค่ามากกว่าการเข้าไปหย่อนบัตรลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แล้วก็ปล่อยให้ผู้ที่เราเลือกเข้าไปเป็นผู้แทนราษฎรทำอะไรกับประเทศของเราก็ได้ จนกระทั่งครบ 4 ปีจึงมีการเลือกตั้งใหม่

นอกจากนี้แล้วอินเทอร์เน็ตยังเป็นสื่อชนิดแรกที่ทำให้หลักการประชาธิปไตยในเรื่องเสรีภาพในการพูด และการปกครองตนเองของประชาชนมีบทบาทมากขึ้น และมันยังอาจเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มพลังทางสังคมกันได้ง่ายขึ้นอีกด้วย เนื่องจากการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น บุคคลสามารถที่จะมีการติดต่อสื่อสารกันได้ตลอดเวลา ทำให้เกิดสภาพที่ไม่คำนึงถึงสถานที่ทางกายภาพ และไม่คำนึงถึงเวลาขึ้น คนที่มีความเห็นคล้ายกัน หรือมีความสนใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกันก็จะไปเกาะกลุ่มกันเกิดเป็นกลุ่มของชุมชนเทียม ตัวอย่าง กลุ่มผู้ที่มีความสนใจในเรื่องของการเมืองก็จะใช้ USENEWS GROUP หรือใช้กระดานข่าว (Web Board) ที่มีหัวข้อเกี่ยวข้องกับการเมืองในเว็บไซค์แห่งใดแห่งหนึ่งเข้าไปพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมด้วยกันตามเวลาที่ต้องการจนเกิดจิตสำนึกความเป็นชุมชนเดียวกัน ทั้ง ๆ ที่สังกัดอยู่ในสังคมที่ต่างกัน เช่น อยู่คนละประเทศ คนละเมือง เป็นต้น

Robert A.Dah (อ้างใน Bruce Bimber ,2006) กล่าวว่า เทคโนโลยีทางการสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยในประเทศต่าง ๆ ซึ่งประชาธิปไตยสามารถเกิดขึ้นได้ภายใต้บรรยากาศเช่นนี้โดยประเทศต่าง ๆ มีความก้าวหน้าในประเด็นสาธารณะโดยผ่านประชาธิปไตยทางเทคโนโลยี(Teledemocracy) ทางด้าน Lawrence Grossman มองว่าประชาธิปไตยในยุคคลื่นลูกที่สามถูกพัฒนาโดยเทคโนโลยี ตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา ประชาธิปไตยแบบตัวแทนเปลี่ยนรูปแบบเป็นประชาธิปไตยทางตรง ซึ่งถือกำเนิดมากกว่า 2,000 ปีแล้ว ในนครรัฐกรีกแต่สมัยใหม่มีสาธารณรัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Republic) อันมีการนำเทคโนโลยีทางการสื่อสารเข้าใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และดำเนินการเคลื่อนไหวเพื่อมุ่งสู่ความเป็นประชาธิปไตยทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Democracy) ไม่เพียงเท่านั้น Nicholas Negroponte ยังคาดการณ์ว่า ความเป็นรัฐชาติจะสูญหายไปภายใต้อิทธิพลของเทคโนโลยีสมัยใหม่

Bruce Bimber(อ้างใน Bruce Bimber ,2006). นักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย แคลิฟอร์เนีย ซานตา บาร์บารา ได้ทำโครงการวิจัยในหัวข้อที่ว่าด้วย รัฐบาลและการเมืองผ่านเครือข่าย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะดูผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศว่าสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตสาธารณะ(Public Life) ของพลเมืองในสหรัฐอเมริกาได้อย่างไรบ้าง โดยเฉพาะในประเด็นที่ว่าด้วยอิทธิพลของอินเทอร์เน็ตต่อโครงสร้างทางการเมือง ซึ่งจะเป็นการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับการเมืองในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่ง Bimber ตั้งข้อสันนิษฐานไว้ในเบื้องต้นว่า การสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้นอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ใน 2 แนวทางคือแนวทางแรกนั้น คือแนวคิดที่เรียกว่า Populist คือการที่สื่ออินเทอร์เน็ตจะทำให้ปัจเจกชนมีอิทธิพลต่อรัฐบาล และระบบการเมืองมากขึ้น เนื่องจากบุคคลเหล่านั้นสามารถที่จะติดต่อผ่านอินเทอร์เน็ตไปถึงบุคคลต่างๆ ในรัฐบาลได้โดยตรง โดยที่ไม่เพียงแต่พวกเขาจะสามารถติดตามข่าวสารการเมือง และแสดงความคิดเห็นของเขาไปยังรัฐบาลได้เท่านั้น แต่ยังทำให้เขาสามารถที่จะลดการพึ่งพิงทั้งในระหว่างปัจเจกชนด้วยกัน และในระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ทางการเมืองอีกด้วย

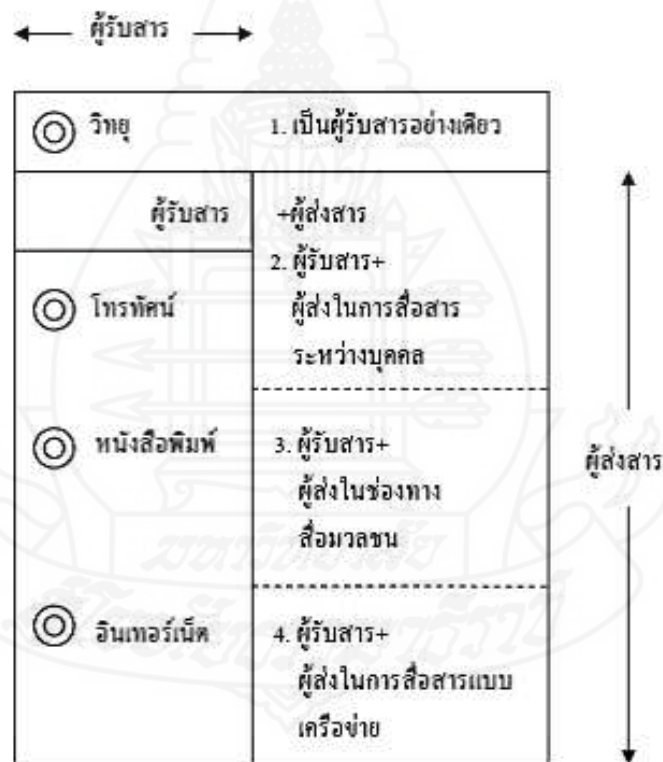
หน้าที่และบทบาทของอินเทอร์เน็ตในแนวคิดนี้ก็คือ มันจะเป็นตัวช่วยอำนวยความสะดวกในการสำรวจประชามติระดับชาติ เพราะอินเทอร์เน็ตทำให้รัฐบาลได้รับปฏิกิริยาตอบกลับจากพลเมืองได้ในทันทีทันใด และในทางกลับกันรัฐบาลก็อาจชี้แจงให้ประชาชนได้รับทราบข่าวสาร และการตัดสินใจของรัฐบาลได้ในทันทีทันใดเช่นกัน ประชาชนก็จะพึงพิงองค์กรที่ทำหน้าที่ในการผลิตข่าวสาร (เช่น สื่อมวลชน) กลุ่มผลประโยชน์ สมาคม สหภาพแรงงาน ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญ ข้าราชการ และชนชั้นนำอื่น ๆ น้อยลง ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า อินเทอร์เน็ตนั้นทำให้ปัจเจกชนมีอิทธิพลต่อระบบการเมืองได้มากขึ้น และลดอิทธิพลของผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสาร

ทางการเมืองในกระบวนการสื่อสารทางการเมืองแบบดั้งเดิมลงไป ซึ่งผู้ส่งสารเหล่านี้เปรียบเสมือนผู้ที่มีอำนาจรอบงำในการสื่อสารทางการเมือง ดังนั้นยิ่งพลเมืองมีศักยภาพมากขึ้นเท่าไรในการติดต่อกับรัฐบาลโดยตรง เขาก็ยิ่งจะมีอำนาจมากขึ้นในการจัดการทางการเมือง และยังเขามีอำนาจในการจัดการมากขึ้น ก็ยิ่งแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพวกเขาในฐานะปัจเจกชนชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งทุกวันนี้ถ้าในฐานะปัจเจกชนแล้วพวกเขาแทบจะไม่มีอำนาจต่อรองในทางการเมืองเลย ซึ่งสาระสำคัญของแนวคิด Populist คือความสามารถในการสื่อสารคือปัจจัยที่จะจำกัดการเข้าไปจัดการกับการเมือง และการมีอิทธิพลต่อระบบการเมืองของแต่ละบุคคล ซึ่งในทฤษฎีของแนวคิดนี้ การสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจะทำให้เกิดการกระจายอำนาจในการสื่อสาร และเพิ่มทางเลือกในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชน

สำหรับแนวทางที่สองที่เรียกว่า Community นั้น Bimber ตั้งข้อสันนิษฐานเบื้องต้นไว้ว่าบทบาททางการเมืองของสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น คือการสร้างสรรค์และการทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของ “ชุมชน” (Community) เทคโนโลยีทางการสื่อสารใหม่ๆ นั้น จะนำมาซึ่งการปรับปรุงระเบียบทางสังคม และเทคโนโลยีแบบใหม่นั้นจะทำให้กลุ่มชุมชนในระดับชาติ (National Polity) มีกิจกรรมร่วมกันได้ราวกับว่ามันเป็นชุมชนของคนบ้านใกล้เรือนเคียงที่กำลังพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน การสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้นทำให้ความห่างไกลทางกายภาพไม่มีผลต่อการเกิดขึ้นและการคงอยู่ของชุมชนอีกต่อไป “ชุมชน” นั้นสามารถที่จะเกิดขึ้นได้เสมอเมื่อบุคคลหนึ่งมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ผ่านเครือข่ายเป็นระยะเวลาานพอที่พวกเขาจะพัฒนาความสัมพันธ์นั้นให้ยั่งยืนขึ้น โดยที่ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องระยะทาง พื้นที่ หรือแม้แต่ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งเทคโนโลยีการสื่อสารรูปแบบใหม่ เช่น อินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในลักษณะที่ก้าวข้ามเขตแดนทางการเมือง (Political Boundaries)

การเกิดขึ้นของชุมชนบนอินเทอร์เน็ต นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในการสื่อสารทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ กล่าวคือ เกิดการยกระดับการสื่อสารแนวตั้งระหว่างสังคมและรัฐบาล, เกิดการยกระดับการสื่อสารแนวนอนภายในสังคมด้วยกัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทั้งสองรูปแบบเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน ภายในเวลาอันรวดเร็วที่ผ่านมารวมกลุ่ม หรือการสร้างชุมชนทางการเมืองในทางกายภาพเป็นที่ยากลำบากในทางปฏิบัติ ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดหลายด้าย อาทิ เงื่อนไขด้านเวลา, เงื่อนไขด้านสถานที่, เงื่อนไขด้านสภาพสังคม หรือค่านิยมในสังคม ล้วนแต่เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างชุมชนทางการเมือง แต่เมื่ออินเทอร์เน็ตถือกำเนิดขึ้นทำให้ข้อจำกัดดังกล่าวลดลงไป การเกิดชุมชนทางการเมืองบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสามารถทำได้เมื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากอินเทอร์เน็ตตามแนวคิดของ Bimber ทั้งสองแนวทางแล้ว อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ความแตกต่างของแนวคิด Populist และ แนวคิด Community ก็คือ

แนวคิดแรกนั้น เน้นที่การเปลี่ยนแปลงทางการสื่อสารจากพลเมืองไปยังรัฐบาล หรือเป็นผลกระทบในแนวคิดระหว่างสังคมกับสถาบันทางการเมือง ทำให้เกิดการสื่อสารสองทาง (Two-ways Communication) เกิดขึ้น ในขณะที่แนวคิดหลังเน้นที่การขยายขอบเขตทางการสื่อสารระหว่างพลเมืองด้วยกันเอง หรือเป็นผลกระทบของการสื่อสารในแนวนอนระหว่างปัจเจกชนกับปัจเจกชนในสังคม ซึ่งทั้งสองด้านนั้นต่างก็เป็นผลกระทบของเทคโนโลยีทางการสื่อสารแบบใหม่ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอาจกล่าวได้ว่า ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในกระบวนการสื่อสารทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทย จากการศึกษาของ พัสนีย์ นุตาลัย เรื่องการเมืองของชนชั้นกลาง กับการใช้สื่อมวลชนพบว่าช่องทางการสื่อสารทางการเมืองของชนชั้นกลางในประเทศไทยประกอบด้วยช่องทางการสื่อสารทางการเมืองหลัก ๆ อยู่ 4 ช่องทาง คือ วิทยุ, โทรทัศน์, หนังสือพิมพ์ รวมถึงอินเทอร์เน็ต ซึ่งถูกนำเสนอ ดังนี้

ภาพที่ 2.3 รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของชนชั้นกลาง

ที่มา: พัสนีย์ นุตาลัย, “การเมืองของชนชั้นกลางกับการใช้สื่อมวลชน”, ใน การศึกษาสื่อมวลชนด้วยทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory): แนวคิดและตัวอย่างงานวิจัยกาญจนา แก้วเทพ (บ.ก.) (กรุงเทพฯ: Higher Press, 2547), หน้า 109-112.

จากแผนภาพ จะพบว่าแบบแผนของรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของชนชั้นกลาง แบ่งเป็น 4 แบบ คือ

1. แบบแผนของการเป็นผู้รับสารเพียงอย่างเดียว เป็นการรักษาสถานะของผู้รับข่าวสาร จากสื่อประเภทต่าง ๆ โดยไม่มีเป้าหมายในการเป็นผู้ส่งสาร

2. แบบแผนของการเป็นผู้รับสาร และเป็นผู้ส่งในการสื่อสารระหว่างบุคคล โดยเพิ่มจากแบบแรกคือ มีบทบาทเป็นผู้ส่งสารในการสื่อสารระหว่างบุคคล เช่น ครอบครัว เพื่อนฝูง กลุ่มผู้สนใจร่วมกัน

3. แบบแผนของการเป็นผู้รับสาร และเป็นผู้ส่งในสื่อสารมวลชน โดยเพิ่มเติมจากกลุ่มแรก คือ เล่นบทบาทเป็นผู้ส่งสารช่องทางสื่อมวลชนด้วยการเขียนจดหมายบ้าง เป็นแหล่งข่าวบ้าง เขียนบทความไปลงตามหนังสือพิมพ์บ้าง

4. แบบแผนของการเป็นผู้รับสาร และเป็นผู้ส่งในการสื่อสารแบบเครือข่าย โดยเพิ่มเติมจากกลุ่มแรก คือ ได้เล่นบทเป็นผู้ส่งสารในระบบการสื่อสารแบบสมัยใหม่ที่สร้างกลุ่มเครือข่ายขึ้นมาด้วยความช่วยเหลือของเทคโนโลยีการสื่อสารแบบใหม่ เช่น อินเทอร์เน็ตซึ่งการสื่อสารผ่านเครือข่ายนั้นอาจจะเป็นทั้งเครือข่ายที่เป็นตัวบุคคลโดยตรง หรือเป็นการสร้างเครือข่ายที่มีเทคโนโลยีการสื่อสารมาช่วย เช่น อินเทอร์เน็ต ในขณะที่เนื้อหาในการส่งสารผ่านเครือข่ายนั้นยังคงเหมือนกับการส่งสารผ่านสื่อมวลชน คือ เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจการเมือง และทิศทางการพัฒนาประเทศ (ประเด็นสาธารณะ) แต่เหตุผลที่มีการเลือกใช้การสื่อสารผ่านเครือข่ายนั้น ก็เนื่องมาจาก

1. เพื่ออุดช่องว่างของสื่อมวลชนในแง่มุมต่างๆ เช่น จากการเป็นสื่อทางเดียวให้กลายเป็นสื่อสองทาง (Interactive) จากการที่มีกลุ่มเป้าหมายกว้างขวาง ก็จำต้องเข้ามาให้แคบเข้า และเข้าเป้าหมายมากขึ้นเนื่องจากเข้าถึงแหล่งข่าวสารได้โดยตรง

2. เวทีของการสื่อสารผ่านเครือข่ายจะเป็นสถานที่สร้างวัฒนธรรมใหม่ของการสื่อสาร กล่าวคือ เพื่อฝึกฝนให้คนกล้าแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะในบรรยากาศที่เป็นกันเอง และเป็นเวทีฝึกซ้อมที่เล็กกว่าสนามจริง คือสื่อมวลชน

3. ในบางกรณีที่เกิดจากการสื่อสารตีบตัน หรือชะงักงันในสื่อมวลชน การสื่อสารแบบเครือข่ายจะเป็นช่องทางเลือก (Alternative Channel) ได้อีกทางหนึ่ง เช่น ในกรณีเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 2535 สำหรับแบบแผนของการใช้การสื่อสารแบบเครือข่ายนั้น จะมีลักษณะเป็นการใช้เสริมร่วมกับสื่อมวลชน มิใช่การใช้เพื่อทดแทนสื่อมวลชน ทั้งนี้เพื่อขยายพื้นที่ด้านข่าวสาร (ทั้งด้านรับและส่ง) ให้กว้างขวางกว่าพื้นที่อันจำกัดของสื่อมวลชน นอกจากนั้น เนื่องจากการเป็นผู้ส่งสารใน

การสื่อสารแบบเครือข่ายนั้น มีลักษณะเผชิญหน้าและประกาศตัวน้อยกว่า (แคบกว่า) สื่อมวลชนจึงเท่ากับมีข้อเรียกร้องด้านความกล้าหาญ และความเป็นสาธารณะน้อยกว่าสื่อมวลชน

แนวคิดวาทกรรม (Discourse)

อาจกล่าวได้ว่าวาทกรรมเป็นมโนทัศน์สำคัญในวงวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของโลกในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 โดยเฉพาะในแวดวงปรัชญา ประวัติศาสตร์ วรรณกรรมวิจารณ์ จิตวิเคราะห์และมานุษยวิทยา มโนทัศน์วาทกรรมนี้ไม่ใช่เป็นมโนทัศน์ใหม่ของวงวิชาการแต่อย่างใด หากแต่เป็นมโนทัศน์ที่เก่าแก่ ที่นักปรัชญาและนักเทววิทยา ใช้กันอย่างแพร่หลายมานาน (สุริยา สมุทคุปดี และคณะ, 2544, หน้า 27) เช่น วาทกรรมว่าด้วยเหตุผลนิยมของ Rene Decartes และวาทกรรมว่าด้วยประชาธิปไตย เสรีภาพของ Jean-Jacques Rousseau เป็นต้น แต่ถึงกระนั้นมโนทัศน์วาทกรรมก็ได้มีการพูดถึง และศึกษากันอย่างจริงจังแพร่หลายในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 มาנייםเอง โดยมีนักวิชาการที่สำคัญๆ อาทิ Michel Foucault นักวิชาการชาวฝรั่งเศส ซึ่งมีผลงานครอบคลุมทั้งด้านประวัติศาสตร์, การเมือง, ความบ้า, จิตเวช, อาชญากรรม เป็นต้น จนทำให้เกิดการโต้เถียง อภิปรายและนำเอามโนทัศน์ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในสาขาของตนเอง นอกจากนี้ก็มีนักวิชาการอีกหลายท่าน เช่น Roland Barthes นักสัญวิทยาชาวฝรั่งเศส, Umberto Eco นักสัญวิทยาชาวอิตาลี, Arturo Escobar, Wolfgang Iser ซึ่งล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการศึกษาวาทกรรมทั้งสิ้น

ความหมายของวาทกรรม

ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร (2543, หน้า 16-17). ศึกษางานเขียนของ Michel Foucault แล้วได้สรุปความหมายของวาทกรรมไว้ว่า วาทกรรม หมายถึง ระบบและกระบวนการในการสร้าง/ผลิต (Constitute)เอกลักษณ์ (Identity) และความหมาย (Significance) ให้กับสรรพสิ่งต่างๆ ในสังคมที่ห่อหุ้มเราอยู่ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความจริง อำนาจ หรือตัวตนของเราเอง นอกจากนี้วาทกรรมยังทำหน้าที่ตรึงสิ่งที่สร้างขึ้นให้ดำรงอยู่ และเป็นที่ยอมรับของสังคมในวงกว้าง (Valorize) กลายสภาพเป็น“วาทกรรมหลัก” (Dominant Discourse) นอกจากนี้วาทกรรมเป็นมากกว่าเรื่องของภาษาหรือคำพูดแต่มีภาคปฏิบัติจริงของวาทกรรม (Discourse Practices) ซึ่งรวมถึงจารีตปฏิบัติ ความคิด ความเชื่อคุณค่า และสถาบันต่าง ๆ ในสังคมที่เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ด้วย

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (อ้างในสุริยา สมุทคุปดี และคณะ, 2544, หน้า 30) กล่าวว่า “วาทกรรมคือการโยงใยข้อเท็จจริงที่สลับซับซ้อนที่สุด เป็นข้อเท็จจริงทุกด้านที่สังคมนั้นรู้ ไม่ว่าจะเป็นการแพทย์ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ปรัชญา ภาษา วรรณคดี ฯลฯ เป็นองค์ความรู้ของสังคม วาท

กรรมเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นเหมือนองค์ความรู้ก็เป็นที่ถูกสร้างขึ้น ทุกคนตกอยู่ภายใต้อำนาจของวาทกรรมหนึ่งๆ ทั้งสิ้น...วาทกรรมเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กันโดยตรงกับการจัดสรรอำนาจ เกียรติยศ และโภคทรัพย์”

สุริยา สมุทคุปดี(อ้างในสุริยา สมุทคุปดี และคณะ,2544,หน้า 30) กล่าวถึง วาทกรรมว่ามีรากศัพท์ในภาษาละตินมีความหมายว่า

1. การสื่อสารความคิด ข้อมูลหรืออื่นๆ โดยการพูดหรือการสนทนา
2. รูปแบบการนำเสนออย่างเป็นทางการของปาฐกถา การเขียน การบรรยายทางวิชาการ หรือการนำเสนอวิทยานิพนธ์
3. ความสามารถในการใช้เหตุผลหรือลักษณะของการใช้เหตุผล

ประชา สุวีรานนท์ (2540 หน้า 176-177) ได้ให้ความหมายของวาทกรรมเอาไว้ว่า คือ การสื่อความหมายในแง่ที่อิงกับอุดมการณ์ และอุดมการณ์ก็เป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายอันกว้างใหญ่ไพศาลของมายาคติ (Myth) ทางสังคม-วัฒนธรรม อันได้แก่ ความเชื่อ ค่านิยม ธรรมเนียม อุปาทานเกี่ยวกับมนุษย์ ชีวิต และ โลก

อนัญญา ภูษงค์กุล (2533 ,หน้า 307) กล่าวว่าในสังคม “ความหมาย” เกิดขึ้นได้โดยผ่านและอาศัยปรากฏการณ์ และกิจกรรมทางสังคมจำนวนหนึ่ง ปรากฏการณ์และกิจกรรมทางสังคมทั้งหลายทั้งปวงซึ่งโยงใยอยู่กับกระบวนการสร้างความหมายที่คนในสังคมใช้กันอยู่คือ “Discourse” Discourse ในฐานะที่เป็นที่มาของความหมายจึงมีความสำคัญยิ่ง เพราะหมายความว่าระบบความคิด ค่านิยมวัฒนธรรม อุดมการณ์ โลกทัศน์ ชีวิตทัศน์ หลักและวิธีการใช้เหตุผล ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ผ่านทาง “ภาษา” หรือสัญลักษณ์ในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งไวยากรณ์ หรือหลักของภาษา ฯลฯ ได้นัยมาจาก Discourse จำนวนหนึ่ง (ในส่วนของกรแปลคำว่า Discourse อนัญญาเห็นว่า การแปลความหมายคำนี้เป็น “นัยกรรม” ตามคำแนะนำของ ขจิต จิตตเสวี น่าจะมีความเหมาะสมกว่าคำว่า“วาทกรรม”)

จากความหมายต่าง ๆ ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า วาทกรรมไม่ได้มีความหมายเฉพาะการสนทนา หรือการโต้เถียง หรืออำนาจที่มีต่อการตัดสินใจเชิงคุณค่าเพียงเท่านั้น แต่วาทกรรมยังมีภาคปฏิบัติของวาทกรรมอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นการปฏิสัมพันธ์ การต่อรองต่าง ๆ และยังนับรวมไปถึงหน่วยงาน องค์กร สถาบัน กลไกและสื่อต่าง ๆ ตัวแบบความรู้ กิจกรรม ค่านิยม ความเชื่อ จารีตปฏิบัติ ที่เกิดจากการแสดงออกและการสื่อความกัน

แนวทางของวาทกรรม

เนื่องจากวาทกรรมเป็นมโนทัศน์ที่มีความหมายเป็นนามธรรมที่หลากหลาย และค่อนข้างยากต่อการทำความเข้าใจ ในแวดวงวิชาการต่างสาขากัน จึงมีการให้ความหมายที่แตกต่าง

กันออกไป ในภาษาอังกฤษ คำว่า “discourse” มีความหมายเป็น 2 มิติด้วยกัน คือ มิติว่าด้วยเรื่อง ภาษา กับมิติว่าด้วยเรื่องสังคมและวิถีปฏิบัติ James Paul Gee ได้แยกคำนี้เป็น 2 นัยที่แตกต่างกัน (กฤษดาวรรณ หงส์คารมภ์ และจันทิมา เอี่ยมานนท์ (บก.),2549) ได้แก่

discourse (with little ‘d’) เมื่อต้องการจะกล่าวถึงมิติด้านภาษา ซึ่งตรงกับภาษาไทย คือ คำว่า ข้อความต่อเนื่อง วจนะ ปริจเฉท และสัมพันธสาร

Discourse (with big ‘D’) เมื่อต้องการจะเน้นมิติทางสังคม และวิถีปฏิบัติที่สัมพันธ์กับ ภาษาและการใช้ ซึ่งตรงกับภาษาไทยว่า วาทกรรมซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 แนวทางกว้างๆ คือ แนวภาษาศาสตร์ และแนวสังคมศาสตร์

1. วาทกรรมตามแนวทางภาษาศาสตร์ (Linguistic)

สรณี วงเบ็ยส์จัจ (2544,หน้า 1-3) กล่าวถึงภาษาศาสตร์วาทกรรมว่า หมายถึง ภาษา เนื้อระดับประโยคเป็นภาษาระดับข้อความ (อันที่จริงแล้วในหนึ่งข้อความอาจประกอบด้วย ประโยคเพียงหนึ่งประโยคก็ได้) ซึ่งมีเอกภาพในเชิงความหมายและความสมบูรณ์ในตัวเอง เป็น ภาษาที่ใช้จริงทั้งภาษาพูด และภาษาเขียนในบริบทสถานการณ์จริง โดยนัยยะนี้ นักภาษาศาสตร์เห็นว่า Discourse มิใช่เป็นเพียงการนำประโยคที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์มาตั้งเรียงกันเท่านั้น แต่จะมี กฎเกณฑ์บางอย่างเนื้อระดับไวยากรณ์ประโยคมากำกับเพื่อสร้างความหมายที่เป็นเอกภาพให้กับ ข้อความ จากการศึกษาภาษาศาสตร์พบว่า ลักษณะสำคัญทางภาษาทั้งไวยากรณ์ เสียง และความหมายจะไม่ปรากฏให้ชัดเจน หรืออาจถูกบดบังบิดเบือน หากวิเคราะห์เฉพาะในระดับประโยค หรือต่ำกว่านั้นการวิเคราะห์ “ตัวบท” หรือ ข้อความระดับเหนือกว่าประโยคในบริบทการใช้จริง ทำให้รูปแบบโครงสร้างลักษณะความเป็น “ภาษา” ชัดเจนขึ้น

กล่าวได้ว่า มุมมองเชิงหน้าที่ทางการสื่อสารของภาษาได้ทำให้การศึกษาวาทกรรมขยาย ขอบเขตไปสู่การใช้ภาษาในสถานการณ์ที่เป็นจริง มุ่งตอบคำถามว่ามนุษย์ใช้ภาษาอย่างไรที่จะสื่อ ความหมายและให้ข้อมูลเกี่ยวกับโลก ตัวมนุษย์เอง และความสัมพันธ์ทางสังคมที่แวดล้อม โดยถือว่าภาษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นก็เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมวาท กรรมจึงกลายเป็นการใช้ภาษาในฐานะที่เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นท่ามกลางปรากฏการณ์ทางสังคม เหล่านั้น การศึกษาวาทกรรมได้เกิดเป็นการประสานกันไประหว่างการศึกษาในเชิงโครงสร้างกับเชิง หน้าที่ทางการสื่อสารเพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับรูปแบบและลักษณะทางภาษาที่สื่อสารในสถานการณ์ ทางสังคมต่างๆ การศึกษาในแง่นี้ทำให้เกิดการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นบทสนทนาที่เรียกว่า การ วิเคราะห์บทสนทนา (Conversation Analysis) เพิ่มมากขึ้นและทำให้การศึกษาวาทกรรม กว้างขวาง และแพร่หลายออกไปอย่างไม่จำกัดควบคู่ไปกับกิจกรรมการสื่อสารของมนุษย์ซึ่งหมาย

รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคม และวัฒนธรรมที่อยู่แวดล้อมมนุษย์ด้วย (กฤษดาวรรณ หงส์คารมภ์ และจันทิมา เอี่ยมานนท์ (บก.), 2549, หน้า 6-7)

2. วาทกรรมตามแนวทางสังคมศาสตร์

Discourse จัดเป็นองค์ความรู้แบบหนึ่งซึ่งได้รับอิทธิพลของสาขาวิชาสังคมวิทยา มานุษยวิทยา การสื่อสาร และสัญวิทยา ซึ่งได้รับอิทธิพลของความคิดทางปรัชญาเชิงโครงสร้าง (Structuralism) และหลังโครงสร้าง (Post-Structuralism) เป็นการมองความสัมพันธ์เชิงอำนาจการควบคุมและการเปลี่ยนแปลงในสังคม เป็นการมององค์ความคิด ความเชื่อ ความไม่เชื่อ ความรู้ความจริงและมายาคติที่รวมเรียกว่า อุดมการณ์ (Ideology) ที่ดำรงอยู่ในสังคมที่มีพลังกำหนดควบคุม ชี้นำปรากฏการณ์ในสังคม ภาษาถูกใช้เป็นเครื่องมือหรือเป็นองค์ประกอบพื้นฐานส่วนย่อยที่จะนำไปสู่การอธิบายที่กว้างกว่า หรือความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับวัฒนธรรม และสังคมในชุมชนในมุมมองนี้ ทำให้วาทกรรมเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของมนุษย์ที่ไม่สามารถจะแยกออกจากกันได้ และต่างก็มีผลกระทบซึ่งกันและกัน หรือที่เรียกว่า ความสัมพันธ์เชิงวิภาษวิธี (Dialectic Relationship) ในแง่นี้ก็คือ วาทกรรมเป็นการกระทำที่คนปฏิบัติต่อโลก ต่อคนอื่นซึ่งกันและกัน โดยวาทกรรมอยู่ในรูปตัวแทนทางความคิดที่ผ่านทางภาษาและสัญลักษณ์ นั่นคือ วาทกรรมเกิดขึ้นเพราะการปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคม ขณะเดียวกัน โครงสร้างและระบบทางสังคมก็มีผลต่อวิถีปฏิบัติของคนด้วย ซึ่งเท่ากับว่าวาทกรรมที่มีอยู่แวดล้อมก็ส่งผลต่อการกระทำของมนุษย์ด้วยเช่นกันวาทกรรมจึงต้องเกี่ยวข้องกับระบบและโครงสร้างทางสังคมวัฒนธรรมซึ่งจะมีเรื่องของอำนาจและอุดมการณ์แอบแฝงอยู่ การศึกษาวาทกรรมจึงทำให้เป็นหนทางหนึ่งที่ทำให้มองเห็น และเข้าใจสังคมและโลกมากยิ่งขึ้น(กฤษดาวรรณ หงส์คารมภ์ และจันทิมา เอี่ยมานนท์ (บก.), 2549, หน้า 6-7)

3. วาทกรรมในแบบของฟูโกต์

Michel Foucault (1926-84 อ้างใน ศุภชัย เจริญวงศ์, 2542 , หน้า 15) นักวิชาการชาวฝรั่งเศส ตั้งคำถามกับ “ความจริง” ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ เช่น เรื่องเพศ ความบ้า อาชญากรรม สถาปัตยกรรม องค์ความรู้ ฯลฯ ว่ามีพัฒนาการเป็นมาอย่างไร โดย Foucault ให้ทรรศนะที่น่าสนใจว่า “ความจริง” ที่ยึดถือกันในโลกปัจจุบันไม่ใช่สิ่งที่ดำรงอยู่ภายนอก หรือรอการถูกค้นพบจากมนุษย์ หากแต่เป็นเรื่องของระบอบ (Regime) ที่ทำหน้าที่ผลิต แจกจ่าย วางกฎ หรือรวบรวมถ้อยแถลงให้ความหมายกับ “ความจริง” และสังคมแต่ละสังคมจะมีระบอบที่ต่างกันไปเพื่อทำให้มนุษย์สามารถแยกแยะความถูกผิดของถ้อยแถลง ให้คุณค่าแก่สิ่งจะ หรือสถานะของผู้พูดว่าใครพูดความจริงไม่จริงอย่างไร “ความจริง” จึงเป็นเหมือนสิ่งของที่ถูกผลิตขึ้น

Foucault เห็นว่า “ความจริง” ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความบ้า ความรู้ หรือแม้แต่เรื่องเพศ ไม่ได้หยุดนิ่งตายตัวเสมอไป กลับมีการเคลื่อนไหวผ่านมิติประวัติศาสตร์ โดยภายใต้ชุดความจริงจะ

มีระบอบที่คอยจัดการดำรงอยู่เบื้องหลัง ยุคสมัยหนึ่งระบอบนี้จะผลิตชุดความจริงให้เป็นไปในรูปหนึ่ง แต่อีกยุคต่อมาระบอบดังกล่าวจะผลิตให้ “ความจริง” เปลี่ยนไป ยิ่งในการจัดการ แม้เป็นเรื่องของการผลิต “ความจริง” ด้วยการสร้างถ้อยแถลงและความหมายทำนองเดียวกับกฎเกณฑ์ของภาษา แต่สำหรับ Foucault “ภาษา” ก็เป็นผลของการสร้างความจริง หาได้เป็นสารัตถะแต่อย่างใด

การวิเคราะห์วาทกรรม

การวิเคราะห์วาทกรรม คือ การพยายามเปิดโปง หรือเผยให้เห็นถึงฐานะความเป็นวาทกรรมของสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่ดำรงอยู่ในสังคม โดยแสดงให้เห็นว่า วาทกรรม คือ ระบบของอำนาจระบบของการผลิต/สร้าง และการเก็บกดปิดกั้นที่ยิ่งใหญ่ วาทกรรมเป็นเรื่องของระบบระเบียบกฎเกณฑ์ เงื่อนไขและความเป็นไปได้ของการดำรงอยู่ของสรรพสิ่ง วาทกรรมพยายามปิดบังฐานะของตัวเองในรูปของความรู้ ความจริง ความเป็นธรรมชาติ หรือความเป็นปกติธรรมดาแต่การวิเคราะห์วาทกรรมพยายามเผยให้เห็นถึงฐานะการเป็นวาทกรรมในเรื่องนั้น ๆ (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอบาร, 2546, หน้า 6)

ในการวิเคราะห์วาทกรรม มนุษย์หรือผู้พูด เป็นเพียง “ร่างทรง” หรือผู้ที่กระทำตาม/ตอกย้ำ/ ผลิตซ้ำ (Enact) กฎเกณฑ์ของสิ่งที่พูด มากกว่าคิดค้นหรือสรรสร้างระบบ/ กฎเกณฑ์ใหม่ขึ้นมา กล่าวคือ ผู้พูดสามารถพูดได้ ภายใต้กรอบของวาทกรรมว่าด้วยเรื่องนั้น ๆ เท่านั้น วาทกรรมจึงเป็นตัวกำหนดกฎเกณฑ์ว่าใครจะเป็นผู้พูด พูดอะไร พูดเมื่อไหร่ และพูดอย่างไร ประโยคเดียวกันถ้าหากพูดโดยบุคคลที่มีฐานะทางสังคมแตกต่างกัน ต่างโอกาส ต่างสถานที่กัน ความหมายก็ไม่เหมือนกัน

ยิ่งไปกว่านั้น ประเด็นสำคัญของการวิเคราะห์วาทกรรม มุ่งให้ความสนใจที่กฎเกณฑ์ชุดหนึ่ง ที่เป็นตัวกำกับให้การพูดนั้น ๆ เป็นไปได้ มากกว่าเรื่องของข้อเท็จจริงหรือจริง กฎเกณฑ์เหล่านี้ อยู่ในตัววาทกรรม อยู่ในภาคปฏิบัติการจริงของวาทกรรม ไม่ใช่อยู่ภายนอกวาทกรรม เมื่อเป็นเช่นนี้ จุดแตกหักของการวิเคราะห์วาทกรรมจึงอยู่ที่ตัววาทกรรม และภาคปฏิบัติการของวาทกรรม ไม่ใช่เศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือวัฒนธรรมอย่างที่นิยมกระทำกันในแนวการวิเคราะห์แบบอื่น ๆ ในเรื่องนี้ Foucault กล่าวไว้อย่างแหลมคมว่า “วาทกรรมมิใช่ทางผ่าน หรือที่แสดงออก (ปกปิด) ของความปรารถนา แต่วาทกรรม คือตัวความปรารถนา และถ้าหากดูจากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา วาทกรรมมิใช่เป็นเพียงผลลัพธ์อันเกิดจากการต่อสู้เพื่อเปลี่ยนแปลงระบบของการครอบงำ แต่วาทกรรมในตัวของมันเอง คือการต่อสู้ และการครอบงำ วาทกรรม คือตัวอำนาจที่ต้องเข้าไปจัดการ/ ยึดเอาไว้” (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอบาร, 2546, หน้า 6)

ในบทความเรื่อง “The Order of Discourse” ของ Foucault อธิบายปฏิบัติการและวิธีวิเคราะห์เชิงวาทกรรมอย่างน่าสนใจว่า วาทกรรมมีภาคปฏิบัติการที่สำคัญ 3 ประการด้วยกันคือ (ศุภชัย เจริญวงศ์, 2542, หน้า 18-19)

1. วาทกรรมชุดใดจะมีอำนาจได้นั้นจะต้องมีการปฏิบัติการเพื่อที่จะกีดกันวาทกรรมอื่น และห้ามปรามวาทกรรมบางประเภท (Another Principle of Exclusion) โดยเห็นว่า วาทกรรมที่มีอำนาจสามารถแบ่งส่วนและปฏิเสธ (Division and Rejection) ชุดวาทกรรมอื่นออกจากประโยคความรู้ที่ถูกให้กลายเป็นวาทกรรมที่ผิด เช่น การแยกคนบ้าออกจากคนดี, การกั้นความปกติออกจากความผิดปกติ ยิ่งกว่านั้น วาทกรรมดังกล่าวยังห้ามปราม (Prohibition) ทั้งตัวมันเอง และวาทกรรมอื่นไม่ให้พูดในบางสิ่งบางเรื่อง เช่น ห้ามพูดในเรื่องเกี่ยวกับเพศ หรือห้ามแถลงถึงความปกติของคนบ้า เป็นต้น Foucault เห็นว่ากระบวนการกีดกันออก และห้ามปรามนี้ ทำให้ชุดวาทกรรมชุดหนึ่งสามารถสถาปนาขึ้นเป็นประโยคความรู้ที่ถูก และมีอำนาจในการแถลงความหมาย โดยกระทำผ่านสถาบันเช่น การศึกษา ระเบียบวินัย หรือจารีตปฏิบัติ

2. วาทกรรมที่มีอำนาจจะมีปฏิบัติการกั้นเขต และควบคุมวาทกรรมอื่น (Controlling and Delimiting Discourse) โดยวาทกรรมที่ขึ้นมาเถลิงอำนาจจะมีกลไกการวิจารณ์ (Commentary) ชุดวาทกรรมอื่นหรือวาทกรรมเก่าให้หมดความถูกต้องชอบธรรม พร้อมทั้งให้เอกสิทธิ์แก่ผู้พูด ซึ่งหมายถึง กลุ่มวาทกรรมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ให้มีอำนาจในการแถลงความหมาย หรือสื่อสิ่งต่างๆ โดยไม่ว่ากลไกการวิพากษ์วิจารณ์ หรือการให้เอกสิทธิ์แก่ผู้พูด ล้วนตกอยู่ภายใต้การจำกัด และควบคุมทางวินัยที่ Foucault เห็นว่าเป็นเครื่องมือในการจัดระเบียบ หรือสร้างความยอมรับในสังคมวงกว้างว่าเราควรวิพากษ์วิจารณ์อะไร อย่างไร และใครควรเป็นผู้พูดผู้วิจารณ์ หรือกล่าวอีกแง่ก็คือ วาทกรรมจะทำหน้าที่แยกแยะชุดประโยคว่าสิ่งใดถูก หรือผิด

3. ชุดวาทกรรมจะสามารถตรึงตัวเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างชอบธรรม โดยวาทกรรมที่ขึ้นมาเถลิงอำนาจจะผ่านพิธีการ หรือพิธีกรรมบางอย่างเพื่อให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์ หรือความน่าเชื่อถือ เช่น วาทกรรมในอดีตบางส่วนผ่านพิธีกรรมทางศาสนา หรือบางส่วนผ่านกฎเกณฑ์ความยุติธรรมเพื่อให้ชุดวาทกรรมมีเอกสิทธิ์ บริสุทธิ หรือให้ชุดวาทกรรมอื่นหมดข้อกังขาใด ๆ และในปัจจุบันชุดวาทกรรมที่มีอำนาจต้องผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ ทดลอง หรือได้รับความยอมรับในการเป็นศาสตร์ ยิ่งกว่านั้น ในการสถาปนาความเป็นตัวตนทางวาทกรรมยังมีสังคมเพื่อผลิต หรือคงความศักดิ์สิทธิ์เอาไว้ โดยหากดำเนินอยู่ในวงแคบ เช่น ในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ หรือในเฉพาะบางสาขาวิชา ก็ยังทำให้ชุดวาทกรรมมีเอกสิทธิ์และอำนาจมากยิ่งขึ้นปฏิบัติการทั้งสามทำให้ “วาทกรรม” ในนัยของ Foucault สัมพันธ์กับเรื่องของ “อำนาจ” และผลประโยชน์ โดย “อำนาจ” ในทรรศนะของ Foucault หรืออำนาจทางวาทกรรมแตกต่างจากการใช้อำนาจแบบอื่น

เพราะนอกจากเป็น “อำนาจ” ในด้านลบที่มีลักษณะกดขี่ และทำลายล้างสิ่งที่อยู่รอบ “อำนาจ” ในมิตินี้ยังมีด้านของการผลิต และสร้างสรรค์ (Positive Power) โดยเฉพาะการผลิตองค์ความรู้ และชุดนิยามความหมายใหม่ให้กับสิ่งต่าง ๆ ซึ่ง Foucault เห็นว่า “อำนาจ” ประเภทนี้จะดำรงอยู่ในทุกหนทุกแห่งเพราะเป็นอำนาจที่มาจากทุก ๆ ที่

อาจกล่าวได้ว่า การวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse Analysis) โดยสาระสำคัญ คือ การพยายามศึกษา และสืบค้นถึงกระบวนการ ขั้นตอน ลำดับเหตุการณ์ และรายละเอียดปลีกย่อยต่าง ๆ ในการสร้างเอกลักษณ์ และความหมายให้กับสรรพสิ่งที่ห่อหุ้มเราอยู่ในสังคมในรูปของวาทกรรม และภาคปฏิบัติของวาทกรรมว่าด้วยเรื่องนั้น ๆ ว่ามีความเป็นมาอย่างไรบ้าง มีการต่อสู้เพื่อช่วงชิงการนำ (Hegemony) ในการกำหนดกฎเกณฑ์ว่าด้วยเรื่องนั้นๆ อย่างไรบ้าง มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคล สถาบัน สถานที่ เหตุการณ์อะไรบ้าง และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการสร้างรวมตลอดถึงการเก็บกด/ปิดกั้น สิ่งเหล่านี้ของวาทกรรมมีอย่างไร

แนวคิดพื้นที่สาธารณะ (Public Space)

การเกิดขึ้นของพื้นที่สาธารณะ เป็นแนวคิดที่กล่าวถึงสภาพของสังคมที่มีพื้นที่หนึ่งที่เปิดกว้างให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยน ถกเถียงในประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ ซึ่งเป็นสภาพของสังคมที่เกิดขึ้นในราวศตวรรษที่ 18 ในประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นช่วงของทุนนิยมที่เข้ามาแทนที่สังคมศักดินา เมื่อเริ่มมีชนชั้นกลางมากขึ้น ทำให้ผู้คนมีอิสระจากการครอบงำของคริสต์ศาสนา และระบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ในยุคสมัยนั้นพื้นที่สาธารณะที่ประชาชนใช้จับกลุ่มพูดคุยกัน แสดงความคิดเห็นของตนต่อการบริหารงานของรัฐบาล ตลอดจนเรื่องอื่นๆ ในสังคม มักจะพบที่โรงแสดงละคร (Theatre) สถานที่แสดงงานศิลปะ (Art Gallery) ร้านกาแฟ (Coffee House) ห้องรับแขกในบ้านขนาดใหญ่ (Salon) นิยาย (Novels) และบทความวิจารณ์ (Criticism) (รัตนาวลี เกียรตินิยมศักดิ์, 2543, หน้า 54)

ปลายคริสต์ทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา อาจถือได้ว่าเกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “จุดหักเห” (Turn) ในแวดวงการศึกษาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ คือ การหันกลับมาให้ความสนใจศึกษาสิ่งที่เรียกว่า พื้นที่ ก้นใหม่ (The Spatial/ Geographical Turn) เนื่องจากเห็นว่าในอดีตที่ผ่านมาในวิธีคิดของตะวันตกจะให้ความสำคัญกับเวลาอย่างมาก ขณะเดียวกันก็เก็บกดปิดกั้นพื้นที่/ สถานที่ไว้ทั้งๆ ที่พื้นที่/ สถานที่ มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าเวลาเลย เพราะเมื่อพื้นที่เปลี่ยน วิธีคิดเกี่ยวกับเวลาของเราก็เปลี่ยนไปด้วย

ความหมายพื้นที่สาธารณะ

เทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2539, หน้า 15) กล่าวถึง space ว่า space เป็นคำหนึ่งที่มีความสำคัญมาก ในสมัยโบราณ space อาจหมายถึง ที่ว่าง เพราะทุกสิ่งทุกอย่างที่เคลื่อนไหวต้องมีที่ว่าง หรือขอบเขตสำหรับการเคลื่อนไหว ในปรัชญาตะวันออกโบราณ คำว่า space ถูกตีความหมายถึงความว่างเปล่าซึ่งถือว่าเป็นที่สุดแห่งความจริง (ไม่ต่างจากคำกล่าวที่ว่า ทุกอย่างมาจากความว่างและคืนกลับสู่ความว่าง)

ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร(2546, หน้า 171-175) กล่าวถึง พื้นที่ ว่าบนพื้นที่ที่มีการสื่อความหมาย หรือสร้างความหมายใหม่ให้เกิดขึ้นมา (Spatial Practices as Signifying Practices) สิ่งในพื้นที่ในฐานะที่เป็นตัวสร้างความหมายทำ คือการสร้างเอกลักษณ์ ความหมาย ตัวตน ให้กับคนในสังคม ผ่านการสร้างพื้นที่เฉพาะแบบต่างๆ ขึ้นมาในสังคม ขณะเดียวกันพื้นที่ก็เก็บกด ปิดกั้น กดทับบางอย่างไว้ด้วยเสมอ ในวันนี้พื้นที่จึงไม่ใช่สิ่งไร้เดียงสา เป็นกลาง เป็นธรรมชาติ ตายตัว และหยุดนิ่งอย่างที่วิชาภูมิศาสตร์กายภาพพยายามนำเสนอ แต่พื้นที่เป็นเรื่องของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และเป็นเรื่องของการเมืองด้วย

สุรสม กฤษณะจุกะ (2547, หน้า 31) กล่าวถึง “พื้นที่สื่อ” (Media Space) หมายถึง พื้นที่ในการสื่อสารของคนในสังคม ที่ผู้คนเข้ามาแสดงความคิดเห็น หรือแสดงตัวตนให้ผู้อื่นได้รับรู้ ดังนั้น พื้นที่สื่อเป็นพื้นที่ของการสร้างความหมายทางสังคม ที่ไม่ใช่ดำรงอยู่อย่างว่างเปล่าเฉยๆ แต่มีการแย่งชิงการใช้ การสร้างความหมาย มีการเปิดโอกาสหรือกีดกันให้คนบางกลุ่มในการใช้พื้นที่นี้แตกต่างกันไป “พื้นที่สื่อ” ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่ “สื่อมวลชน” เพราะสื่อมวลชนเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งในการเข้ามาใช้ หรือสร้างความหมายในพื้นที่สื่อ แต่ในสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร สื่อมวลชนได้ทวีความสำคัญในการแสดงบทบาทในการสร้าง “พื้นที่สื่อ” อย่างมาก จนทำให้เข้าใจผิดไปได้ว่าสื่อมวลชนเป็นพื้นที่สื่อเพียงชนิดเดียวที่เป็นพื้นที่สาธารณะในการสื่อสารของคนในสังคม

แนวทางการศึกษาพื้นที่

ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร(2546, หน้า 171-175) กล่าวถึงงานที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องพื้นที่ว่าสามารถแยกออกได้เป็น 3 กระแสใหญ่ๆ คือ

กระแสแรก เป็นงานศึกษาประเภทภูมิศาสตร์การเมือง (Political Geography), ภูมิศาสตร์มนุษย์ (Human Geography) หรือภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics) ให้ความสนใจศึกษาเรื่องการสร้างเอกลักษณ์ซึ่งเอกลักษณ์/ ตัวตนที่โดดเด่นที่สุดที่ได้รับความสนใจศึกษาในกระแสวิชาการนี้ ได้แก่สิ่งที่เรียกว่า“เอกลักษณ์ประจำชาติ” (National Identity) นอกจากจะเป็นการศึกษาเอกลักษณ์บนฐานของรัฐ-ชาติแล้ว ยังให้ความสนใจกับการสร้างเอกลักษณ์ของชาติบนฐานอย่างอื่นด้วย เช่น

เชื้อชาติ, ภูมิภาคและศาสนา เป็นต้น เอกลักษณ์เหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นเอกลักษณ์ที่ถูกเก็บกดปิดกั้นไว้จากกระบวนการสร้างเอกลักษณ์ของรัฐ-ชาติในอดีต ซึ่งไม่มีที่ว่างให้กับความแตกต่างหลากหลายเลย

กระแสที่สอง มุ่งสนใจศึกษาบรรดาพื้นที่ต่าง ๆ ในสังคมที่ถูกเก็บกดปิดกั้นไว้ หรือไม่ก็เป็นพื้นที่ที่มีได้รับความสนใจศึกษาจากทั้งวิชาภูมิศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นภูมิศาสตร์การเมือง, ภูมิศาสตร์กายภาพหรือภูมิศาสตร์มนุษย์ และวิชารัฐศาสตร์, ภูมิรัฐศาสตร์ แต่เป็นพื้นที่ที่สำคัญเกี่ยวข้อง และเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของคนในสังคม เช่น บ้าน, ถนน, เมือง, ชุมชน, ลูก, โรงเรียน, โรงพยาบาล, มหาวิทยาลัย, สวนสัตว์, อนุสาวรีย์, ศูนย์การค้า และธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ฉะนั้นจึงเป็นการศึกษา “พื้นที่” โดยตรง แต่ไม่ใช่เป็นการศึกษาตัวพื้นที่/ สถานที่แต่ศึกษากระบวนการ ขั้นตอน และรายละเอียดในการผลิต/ สร้างพื้นที่เหล่านี้ขึ้นมา และภาคปฏิบัติต่าง ๆ ของพื้นที่เหล่านี้ (Spacing, Spatialisation, Spatial Practices) หรือหากพูดในลีลาของ Mitchell W.J.T. (1994a) ก็คือว่า เป็นการศึกษาพื้นที่ในฐานะที่เป็นคำกริยามากกว่าในฐานะที่เป็นคำนาม นั่นคือ ศึกษาพื้นที่ในฐานะที่เป็นผู้กระทำ เป็นตัวสร้างเอกลักษณ์, ความหมายให้กับคนในสังคม นอกจากนั้น การศึกษาพื้นที่ในกระแสที่สองนี้ ยังเป็นการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับทฤษฎีทางด้านสังคม-วัฒนธรรม มากกว่าทฤษฎีทางด้านภูมิศาสตร์ หรือรัฐศาสตร์อย่างการศึกษากระแสแรก นั่นคือ การศึกษาพื้นที่ แม้จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการศึกษาภูมิรัฐศาสตร์ แต่ก็มีใช้สิ่งเดียวกัน และมีชื่อเรียกในภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันไปด้วย เช่น Space; Social and Cultural Geography; Critical Human Geography และ Postmodern Geography เป็นต้น

กระแสที่สาม มองพื้นที่ในฐานะที่เป็นผลผลิตของเทคนิควิทยาการในการถ่ายทอด การนำเสนอการพูดถึง เขียนถึง การแสดงออกเกี่ยวกับพื้นที่ในรูปแบบต่าง ๆ (Re-Presentation) ดังนั้น กระแสนี้จึงมองพื้นที่มิใช่ในฐานะที่เป็นธรรมชาติ แต่ในฐานะที่เป็นประดิษฐกรรมของเทคนิควิทยาการในการนำเสนอแบบต่าง ๆ หรือในฐานะที่เป็นตัวถูกสื่อ/ ถูกหมาย (Signified) ส่วนเทคนิควิทยาการในการนำเสนอเกี่ยวกับพื้นที่ ได้แก่

1. เทคนิควิทยาการในรูปของการเขียน/ งานเขียนเกี่ยวกับพื้นที่แบบต่างๆ นักทฤษฎีแนวนี้มองพื้นที่ในฐานะที่เป็น “ตัวบท” (Text) ชนิดหนึ่ง นำมาสู่การตีความ, การหาความหมาย, การวิเคราะห์วิจารณ์ บรรดา “ตัวบท”เหล่านี้ ผ่านกรอบความคิด ทฤษฎีที่แตกต่างกันไป

2. เทคนิควิทยาการในรูปของการนำเสนอด้วยภาพ ไม่ว่าจะเป็นภาพเขียน, ภาพวาด, ภาพถ่าย, ภาพยนตร์, ภาพข่าวหนังสือพิมพ์, โทรทัศน์, วิทยุทัศน์ หรือจอคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ความน่าสนใจของนักทฤษฎีทางด้านพื้นที่ในแนวนี้สนใจศึกษาการนำเสนอ ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอด้วย

ภาพหรือด้วยงานเขียน การเขียนก็ตาม อยู่ที่เราที่การชี้ชวนให้เราเห็นว่า เทคนิควิทยาการในการนำเสนอแบบต่าง ๆ นั้น มิใช่เครื่องมือในการสื่อสารที่ไร้เดียงสา หรือเป็นกลาง แต่เป็นเครื่องมือในการสร้างความหมาย, ความคิด, ความรู้สึกรับรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับพื้นที่แก่เรา ยิ่งไปกว่านั้น การสนใจศึกษาเทคโนโลยีการสื่อสารแบบใหม่ๆ ยังทำให้เกิดการขยายการศึกษาพื้นที่ออกไปสู่การศึกษาพื้นที่ที่เรียกว่า Electronic Space หรือ Cyberspace ด้วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ามีการใช้เทคนิควิทยาการในการบรรจุ บันทึก ใส่อรรถ หรือต่อยอดความหมาย ความทรงจำ คุณค่าชุดหนึ่งลงบนพื้นที่นั้น ๆ นั้นเอง Lefebvre (1991, หน้า 38-39) ได้แบ่งความสัมพันธ์ของบุคคลกับพื้นที่ออกเป็น 3 ลักษณะคือ

2.1 Spatial Practice คือความสัมพันธ์ต่อพื้นที่ในเชิงวิพากษ์ ซึ่งความสัมพันธ์นี้เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน โดยแสดงออกให้เห็นได้จากพฤติกรรมของมนุษย์ต่อพื้นที่ต่าง ๆ ที่เป็นเหมือนดังการถอดรหัสชีวิต เช่น การใช้พื้นที่ในชีวิตประจำวันจะมีส่วนสาธยายกับส่วนตัวพื้นที่การทำงานกับพื้นที่พักผ่อน ซึ่งในแต่ละสังคมก็จะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป

2.2 Representation of Space พื้นที่ในลักษณะนี้เป็นพื้นที่แบบมโนทัศน์ (Conceptualized Space) เช่น พื้นที่ที่ได้จัดการเอาไว้ หรือมีการออกแบบพื้นที่ที่จะบอกว่าเราจะใช้หรือจะปฏิบัติกับพื้นที่นั้นอย่างไร พื้นที่นี้คือรูปแบบหลักของสังคมที่จะเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีการผลิต

2.3 Representation Space พื้นที่ในลักษณะนี้แสดงผ่านสัมพันธ์กับสัญลักษณ์ และจินตนาการ เป็นพื้นที่ที่เป็นได้ทั้งของจริง และเป็นพื้นที่ที่ถูกพรรณนาขึ้น และ/หรือวาดขึ้นจากแรงบันดาลใจของนักเขียน ศิลปิน พื้นที่แบบนี้มักเป็นพื้นที่ที่ถูกครอบงำกดทับ ดังนั้น ผู้กระทำจึงสร้างขึ้นโดยผ่านระบบสัญลักษณ์

Michel Foucault (1984, หน้า 65-72) ได้วิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่าง พื้นที่ และอำนาจ ไว้ว่า พื้นที่และวิธีคิดเกี่ยวกับพื้นที่มีหลายแบบ แต่พื้นที่ที่เขาสนใจนั้นได้แก่พื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ชนิดอื่น ๆ ที่มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง, สงสัย, การสร้างความมั่นคงหรือไม่ก็สลายความสัมพันธ์ที่มีอยู่เดิมลงพื้นที่ที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงพื้นที่อื่น ๆ เข้าด้วยกัน ขณะเดียวกันก็ขัดแย้งกับบรรดาพื้นที่เหล่านี้ไปพร้อม ๆ กันด้วย ซึ่ง Foucault เห็นว่าพื้นที่แบบที่กล่าวถึงนี้มีอยู่ 2 ชนิด คือ

1. The Utopia “พื้นที่ในอุดมคติ” เป็นพื้นที่ในจินตนาการที่เชื่อมโยง หรือไม่ก็ขัดแย้งกับพื้นที่จริงในสังคม แต่เป็นพื้นที่ที่ไม่มีที่จริงในสังคม (The Unreal Spaces)

2. Heterotopias “พื้นที่แบบพิเศษ” เป็นพื้นที่ที่เชื่อมโยงสะท้อน หรืออยู่ระหว่างพื้นที่ในอุดมคติกับพื้นที่จริง จึงมีทั้งมิติของพื้นที่จริงและมิติในอุดมคติอยู่ด้วยกัน เป็นพื้นที่อีกชนิด/อีกแบบที่แตกต่างไปจากทั้งพื้นที่ในอุดมคติกับพื้นที่จริง

อาจกล่าวได้ว่า เป้าหมายของการศึกษาพื้นที่ของนักทฤษฎีทางด้านพื้นที่ มิได้อยู่ที่การตอกย้ำบรรดาเส้นแบ่งต่าง ๆ ในสังคม แต่กลับพยายามชี้ชวนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของบรรดาเส้นแบ่งเหล่านี้ กับบทบาทในการสร้าง สื่อ ตอกย้ำความหมาย พร้อม ๆ กับบทบาทในการเก็บกอดปิดกั้นของบรรดาเส้นแบ่งเหล่านี้

ซึ่งการศึกษาพื้นที่ช่วยให้เราเห็นถึงโฉมหน้าที่แยกของอำนาจของสังคมสมัยใหม่ที่เรามีชีวิตอยู่ได้เด่นชัดขึ้นด้วย กล่าวคือ อำนาจในสังคมสมัยใหม่ เป็นอำนาจของการเก็บกอดปิดกั้น ผ่านการสร้าง ผลิต และจัดการกับพื้นที่ในรูปแบบต่าง ๆ การควบคุมทางสังคมในสังคมสมัยใหม่จึงเป็นการควบคุมผ่านการควบคุมพื้นที่ เช่น ลูก โรงเรียน โรงพยาบาล เป็นต้น ดังนั้นจึงมีภูมิศาสตร์อีกแบบที่นักทฤษฎีทางด้านพื้นที่ให้ความสนใจศึกษา ภูมิศาสตร์ที่ว่านี้ได้แก่ “ภูมิศาสตร์ว่าด้วยการเก็บกอดปิดกั้น” (Geographies of Exclusion) ในภูมิศาสตร์แบบนี้ พื้นที่มิได้ถูกมองว่าเป็นสิ่งไร้เดียงสา หยุคนิ่ง ดายตัว และเป็นธรรมชาติ แต่พื้นที่มีฐานะเป็นผู้กระทำ และบทบาท/หน้าที่ที่สำคัญในฐานะที่เป็นผู้กระทำของพื้นที่ได้แก่

1. การสร้าง/ ผลิตเส้นแบ่งต่าง ๆ ในสังคม (Spacing/ Boundary-Drawing) ในรูปของพื้นที่ทางสังคมแบบต่าง ๆ และบรรดาคอรัลความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับพื้นที่นั้น ๆ

2. การเผยแพร่ ตรึง ตอกย้ำ และผลิตซ้ำบรรดาเส้นแบ่งต่าง ๆ ที่สร้างขึ้น ผ่านเทคนิควิทยาการต่าง ๆ ของพื้นที่ (Boundary-Maintaining)

เมื่อเป็นเช่นนี้การควบคุมทางสังคม ก็คือการควบคุมพื้นที่จึงไปด้วยกันเสมอ เส้นแบ่งของพื้นที่ในขณะเดียวกันก็คือเส้นแบ่งของอำนาจด้วย และถ้าหากในการควบคุมทางสังคมจะมีการจัดประเภทแยกแยะบุคคลออกเป็นประเภทต่าง ๆ เพื่อสะดวกในการควบคุมสอดส่องแล้ว การควบคุมพื้นที่ก็กระทำในทำนองเดียวกัน กล่าวคือ มีการจัดประเภทแยกแยะพื้นที่ ด้วยการชู ยกย่องพื้นที่บางประเภท ขณะเดียวกันก็เก็บกอดปิดกั้นพื้นที่บางชนิดไว้ เมื่อเป็นเช่นนี้ สิ่งที่นักทฤษฎีทางด้านพื้นที่ให้ความสนใจ จึงมิใช่ตัวอาคารสถานที่อย่างที่ตั้งถาวรนิถุสนใจ หรือพื้นที่บนผิวโลกอย่างที่นักภูมิศาสตร์ให้ความสนใจ แต่นักทฤษฎีทางด้านพื้นที่ให้ความสนใจกับเทคนิควิทยาการที่สร้าง/ ผลิตและตอกย้ำพื้นที่ต่าง ๆ ขึ้นมามากกว่า ความสำคัญของพื้นที่ในทรงสนของนักทฤษฎีทางด้านพื้นที่อยู่ที่เป็นที่รวมของอำนาจ/ ความรู้ พื้นที่เป็นที่ที่อำนาจได้รับการผลิตและใช้ ขณะเดียวกันพื้นที่ก็

เป็นที่ที่การต่อต้านอำนาจเกิดขึ้นด้วย นั่นคือ ถ้าหากมีภูมิศาสตร์ว่าด้วยการเก็บกดปิดกั้นขณะเดียวกันก็จะมีภูมิศาสตร์ว่าด้วยการต่อต้านชัดเจนอำนาจ (Geographies of Exclusion/Geographies of Resistance) ควบคู่ไปด้วยเสมอ หรือที่ Foucault เรียกว่า “Other Spaces” นั่นเองพื้นที่ที่จึงเป็นเรื่องของการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มิได้หยุดนิ่งตายตัวหรือเป็นกลางอย่างที่มีกนิยมนเข้าใจกัน ดังนั้น การศึกษาการเมืองของพื้นที่ นอกจากจะช่วยให้เราเห็นถึงพื้นที่ของการเมืองแบบอื่น ๆ แล้ว ยังจะช่วยให้เราสามารถหันกลับมาขบคิด ทบทวนและตั้งคำถามกับบรรดาพื้นที่ต่างๆ ที่เราไม่เคยคิดสงสัย หรือคิดจะตั้งคำถาม ไม่ว่าจะเป็นบ้าน โรงพยาบาล ถนน โรงเรียน เป็นต้น นั่นคือ การศึกษาพื้นที่ จะช่วยเปิดทรวงของเราให้สามารถคิด หรือตั้งคำถาม ในสิ่งที่ไม่เคยคิดจะถามมาก่อน หรือคิดในสิ่งที่คิดไม่ถึง/ คิดไม่ได้/ ไม่คิดว่าจะคิด (To think the Unthought)การศึกษาพื้นที่ (Space Studies) จึงเป็นการเปิดพื้นที่ทางความคิด (Thinking Space) แบบอื่น ๆ ให้กับเราไปพร้อม ๆ กันด้วย (ชยอนันต์ สมุทรวณิช, 2538, หน้า 36)

พื้นที่สมัยใหม่บนอินเทอร์เน็ต

การปฏิวัติเทคโนโลยีสารสนเทศ และสื่อสารคมนาคม นับแต่กลางคริสต์ทศวรรษที่ 1970 เป็นต้นมา ทำให้องค์กรรวมและหน่วยทางกาลเทศะ (Temporal & Spatial Totalities and Units) ของการดำรงชีวิตอยู่และการทำงานของมนุษย์เรามีศักยภาพที่จะเปลี่ยนแปลงไป (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอบาร, 2546, หน้า 190-192) มิติทางด้านกาลและเทศะ (Time and Space) ถูกย่อส่วนลงอย่างไม่น่าเชื่อ ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ความมหึมาของโลกมนุษย์ถูกย่อส่วนเหลือขนาดเพียงหมู่บ้านแห่งหนึ่ง (Global Village) เท่านั้น (เกษียร เตชะพีระ, วิวาทะโลกาวัตร์, 2538, หน้า 47) กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ โลกาวัตร์บ่งบอกถึงการย่อหรือการเชื่อมโยงระหว่าง กาลและเทศะ (Time and Space) ให้ชิดติดกันมากขึ้น การสื่อสารคมนาคมที่รวดเร็ว การถ่ายทอดผ่านดาวเทียม ทำให้โลกกลายเป็นหมู่บ้าน ๆ หมู่บ้านเดียวกัน (รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์, 2540, หน้า 25)

พื้นที่สาธารณะที่ปรากฏในสื่อปัจจุบัน จะไม่ใช่การแสดงความคิดเห็น เพื่อให้เกิดข้อสรุป หรือเกิดความสอดคล้องกันดังเช่นในอดีตที่เกิดขึ้น แต่เป็นการแสดงความคิดเห็นที่ผู้แสดงความคิดเห็นต่างมีจุดยืนที่หลากหลาย และเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งท้ายที่สุดไม่จำเป็นต้องมีข้อสรุปที่เห็นพ้องตรงกัน ได้ แต่จะเป็นตัวแทนของคนในสังคมที่ทำให้เกิดเอกลักษณ์ในสังคม (Social Identity) และแสดงความสัมพันธ์แห่งอำนาจ (Power Relation) ซึ่งสื่อสมัยใหม่ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่สาธารณะจำลอง (Pseudo-Public Sphere) เพราะเป็นการแสดงเนื้อหาที่แท้จริงที่ผู้ชมไม่สนใจเรื่องเหตุผล ในความคิดเห็นดังกล่าวมากนัก แต่เป็นเครื่องมือที่ทำให้รู้สึกน่าติดตาม โดยไม่สนใจ

เนื้อหาที่แท้จริง และผู้ชมจะรู้สึกตื่นเต้น น่าติดตามว่าจะเกิดอะไรขึ้นต่อไปยุคของการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ที่มาถึง ได้ส่งผลกระทบต่อพื้นที่สาธารณะ ที่ก่อให้เกิดชุมชนเสมือน (Virtual Communities) ที่ไม่จำเป็นต้องเป็นการสื่อสารแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face Communications) ดังเช่นแต่ก่อน และการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตมักจะเป็นการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งกันอย่างไม่ค่อยมีเหตุผล และไม่มีความสอดคล้องกัน ซึ่งมีสาเหตุจากลักษณะเฉพาะบางประการของรูปแบบการสื่อสารนี้ที่ผู้ใช้สามารถเลือกเอกลักษณ์ และเปลี่ยนแปลงตัวเองได้ตามความต้องการตลอดเวลา

ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร(2546,หน้า 5) กล่าวถึงพื้นที่บนอินเทอร์เน็ตว่าเป็นพื้นที่แบบใหม่(home page, web site) ซึ่งการศึกษาพื้นที่แบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างอินเทอร์เน็ตว่า ลักษณะสำคัญของอินเทอร์เน็ต คือมีอยู่ทุกที่ และไม่มีสถานที่ไปพร้อม ๆ กันอินเทอร์เน็ตไม่มีทั้งการดำรงอยู่เชิงกายภาพและไม่สนใจอาณาเขตของประเทศ อินเทอร์เน็ตจึงเป็นฝันร้ายของรัฐบาลแห่งชาติที่ไม่สามารถควบคุม ตรวจสอบ สอดส่องได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะการควบคุม ตรวจสอบมักกระทำกับสิ่งที่มีตัวตน แต่อินเทอร์เน็ต คือเครือข่ายของข่าวสารที่ไม่มีตัวตน เป็นพื้นที่ของการไหลเวียน อินเทอร์เน็ตทำให้รัฐ-ชาติค้นพบขีดจำกัดในอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนของตน การสื่อสารแบบอิเล็กทรอนิกส์มีผลกระทบโดยตรงต่อความคิดในเรื่องอาณาเขตในแบบยุคสมัยใหม่

อาจกล่าวได้ว่า พื้นที่ทางการสื่อสารอินเทอร์เน็ตจัดได้ว่าเป็นรูปแบบของสื่อใหม่ เป็นพื้นที่นำเสนอข่าวสาร แนวคิด ความเห็น และบทวิพากษ์ได้อย่างเสรี เป็นการเพิ่มช่องทางให้ประชาชนมีอำนาจมากขึ้นในเวทีทางการเมือง เนื่องจากการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตไม่ต้องแสดงตัวตน เป็นตัวกลางที่หลีกเลี่ยงการปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้าในการสื่อทุกลำดับขั้นตอน ทำให้ประชาชนจำนวนมากอาศัยช่องทางสื่อสารนี้ในการแสดงความคิดเห็นทั้งที่ตามกระแส และที่ทวนกระแสแห่งสาธารณมติ การเกิดขึ้นของเวทีสาธารณะนี้เป็นการเพิ่มบรรยากาศ และส่งเสริมสถานภาพของประชาธิปไตยในสังคมทั่วไป (นพดล อินนา, 2549, หน้า 62)

แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์

นิยามของเว็บไซต์สังคมเครือข่ายออนไลน์ (Social network site) คือ เป็นเว็บไซต์ที่ให้ปัจเจกบุคคลได้กระทำการสิ่งต่างๆ ดังนี้ 1) สร้างข้อมูลส่วนตัวบนพื้นที่สาธารณะหรือกึ่งสาธารณะภายในระบบที่มีขอบเขต 2) เชื่อมต่อรายการต่างๆของผู้ใช้ที่ยอมให้มีการแบ่งปันข้อมูลไปยังบุคคลต่างๆที่ติดต่อสื่อสารกัน 3) สามารถเข้าชมและกีดขวางรายการเชื่อมโยงของบุคคลอื่นภายในระบบได้ ธรรมชาติและการตั้งชื่อของการเชื่อมต่อเหล่านี้มีความหลากหลาย (Boyd & Eliison,2007)

สิ่งที่ทำให้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์มีความพิเศษ ไม่ใช่เพียงแค่การที่ยอมให้ปัจเจกบุคคลได้พบปะกับบุคคลแปลกหน้าได้เท่านั้น แต่ยังทำให้ผู้ใช้สามารถเชื่อมต่อเครือข่ายสังคม และทำให้เครือข่ายนั้นมองเห็นได้ และในเว็บไซต์เครือข่ายสังคมขนาดใหญ่หลายๆแห่ง การเชื่อมต่อของผู้ที่เกี่ยวข้องไม่จำเป็นจะต้องจำกัดอยู่ที่การพบปะเพื่อให้เท่านั้น แต่พวกเขายังสามารถสื่อสารกับผู้อื่นที่มีความสัมพันธ์กันเชื่อมต่อกันในเครือข่ายสังคมปกติอยู่แล้วเช่นกัน

เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ มีการพัฒนาลักษณะหน้าในหลากหลายรูปแบบ แต่สิ่งที่เป็นแกนหลัก ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนตัวที่สามารถมองเห็นได้ที่แสดงการเชื่อมต่อรายการของเพื่อนที่เป็นผู้ใช้งานของระบบเดียวกัน ข้อมูลส่วนตัวจะเป็นหน้าที่แยกออกมาชัดเจนที่ทำให้บุคคลสามารถกรอกข้อมูลสถานะของตนเองได้ (Sunden,2003 ,หน้า 3 อ้างอิงใน Boyd & Ellison,2007) และเชื่อมต่อกับเครือข่ายสังคมออนไลน์แต่ละบุคคลจะถูกขอให้กรอกข้อมูลที่ประกอบไปด้วยชุดของคำถาม เช่น อายุ ที่อยู่ ความสนใจ และสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับตัวเขาและหลายๆเว็บไซต์ ยังทำให้ผู้ใช้สามารถเพิ่มเติมเนื้อหาที่เป็นมัลติมีเดีย หรือปรับแต่งหน้าตาหน้าที่แสดงข้อมูลส่วนตัวได้ตามใจชอบและอื่นๆ เช่น เฟสบุค (Facebook) ได้มีการทำแอปพลิเคชันพิเศษมากมาย เพื่อให้ผู้ใช้เพิ่มเติมในหน้าข้อมูลส่วนตัวได้ เป็นต้น

หลังจากที่เข้ามาเป็นสมาชิกเครือข่ายสังคมออนไลน์แล้ว ผู้ใช้สามารถระบุ หรือแสดงความสัมพันธ์กับผู้อื่นที่อยู่ในระบบเดียวกัน โดยที่การกำหนดชื่อ จะแตกต่างกันไป แต่ที่เป็นที่นิยมใช้ เช่น คำว่า “Friends” “ Contact” หรือ “ Fan” เครือข่ายสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่กำหนดให้มีการยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างทั้ง 2 ฝ่าย แต่บางเครือข่ายไม่ได้มีการกำหนดให้มีการยืนยัน แต่กำหนดเป็นการยืนยันให้ติดตาม (Follow) เป็นต้น

การแสดงความสัมพันธ์บนพื้นที่สาธารณะ นับเป็นองค์ประกอบสำคัญของเว็บไซต์ประเภทเครือข่ายสังคมออนไลน์และหลายๆเว็บไซต์ยังจัดให้ผู้ใช้สามารถส่ง หรือฝากข้อความในหน้าข้อมูลส่วนตัว (Profile) ของเพื่อนในระบบได้ หรือให้ฝากเป็นข้อความส่วนตัวที่มีลักษณะคล้ายกับการส่งเว็บเมล (Web mail) ได้เช่นกัน

โดยสรุปแล้ว อาจกล่าวได้ว่า เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network site) เป็นซอฟต์แวร์ที่ใช้งานบนอินเทอร์เน็ตเพื่อตอบสนองไลฟ์สไตล์ของคนยุคนี้ ที่ให้เวลากับการใช้งานอินเทอร์เน็ตมากขึ้นจนเกิดเป็นสังคมออนไลน์ สำหรับเป็นแหล่งเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัว บทความ รูปภาพผลงาน พบปะ แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ หรือความสนใจกันและกันและกิจกรรมอื่นๆ รวมทั้งเป็นแหล่งข้อมูลจำนวนมากมหาศาลที่ผู้ใช้สามารถช่วยสร้างเนื้อหาขึ้นได้ตามความสนใจของแต่ละบุคคล

พัฒนาการและความเป็นมาของเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์

ข้อมูลจาก Wikipedia.org ได้กล่าวถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking) ว่า มีจุดเริ่มต้นจากเว็บ Classmates.com (1995) และเว็บ SixDegrees.com (1997) ซึ่งเป็นเว็บที่จำกัดการใช้งานเฉพาะนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนเดียวกัน เพื่อสร้างประวัติ ข้อมูล ติดต่อสื่อสารส่งข้อความ และแลกเปลี่ยนข้อมูลที่สนใจร่วมกันระหว่างเพื่อนที่มีรายการ (list) เท่านั้น ต่อมาเว็บไซต์ Epinions.com (1999) ก็เกิดขึ้นจากการพัฒนาของ Jonathan Bishop โยได้เพิ่มในส่วนของการที่ผู้ใช้สามารถควบคุมเนื้อหาและติดต่อถึงกันไม่เพียงในรายการเท่านั้น นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network Sites) ทั้งหลายที่ก่อกำเนิดต่อมาเช่น มาสสเปซ (Myspace) กูเกิ้ล (Google) และเฟซบุ๊ก (Facebook) เป็นต้น

ปรากฏการณ์ของโลกเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้น แสดงให้เห็นจากการที่ มาสสเปซ (Myspace) สามารถดึงดูดความสนใจจากสื่อหลักๆ ของอเมริกาและสื่อต่างชาติ ทำให้จำนวนผู้ใช้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและเป็นที่ยอมรับไปทั่วโลก Friendster สามารถรวบรวมผู้ใช้ในแทบหมู่เกาะแปซิฟิก Orkut กลายเป็น เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ยอดนิยมในบราซิล ก่อนที่จะเติบโตอย่างรวดเร็วในอินเดีย (Madhavan, อ้างถึงใน Boyd & Ellison, 2007) Maxi ได้รับการยอมรับในกว้างในญี่ปุ่น Hi5 ได้รับการยอมรับในประเทศเล็กๆ หลายประเทศ อาทิ ลาตินอเมริกา แอฟริกาใต้ เป็นต้น

ด้วยระบบการให้บริการแบบระบบเปิด เว็บไซต์เครือข่ายสังคมอื่นๆ ก็ได้ทำการเปิดตัวเว็บไซต์เพื่อสนับสนุนคนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์เฉพาะกลุ่ม (Niche) ก่อนที่จะขยายออกไปยังผู้กลุ่มผู้ใช้ที่กว้างออกไป แต่สำหรับเฟซบุ๊ก (Facebook) ได้มีการออกแบบเพื่อที่จะสนับสนุนเฉพาะเครือข่ายเท่านั้นเฟซบุ๊ก (facebook) ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 2004 เพื่อใช้เฉพาะในมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University) เท่านั้น (Cassidy, 2006 อ้างถึงใน Boyd & Ellison, 2007) ต่อมาในเดือนกันยายน ปี ค.ศ. 2005 เฟซบุ๊ก (Facebook) ได้ขยายกลุ่มผู้ใช้ออกไปยังกลุ่มคนต่างๆ

สำหรับในปัจจุบัน ยังไม่มีข้อมูลที่เชื่อถือได้ในเรื่องของจำนวนผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ทั้งหมด แต่นักวิจัยการตลาดได้ระบุว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์กำลังเติบโตและได้รับความนิยมทั่วโลก ด้วยการเติบโตนี้เป็นผลให้องค์กรต่างๆ ได้ลงทุนในเรื่องของงบประมาณและเวลาในการสร้างสรรค์ จัดซื้อ รวมโฆษณา ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ การเติบโตของเครือข่ายสังคมออนไลน์นี้แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการสื่อสารออนไลน์

นักวิจัยได้ให้ความสำคัญ กับเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยการรวบรวมจากวิธีการปฏิบัติ รูปแบบการศึกษาที่หลากหลาย และปัจจุบันได้มุ่งเน้นในเรื่องของการจัดการในการสร้างความประทับใจ (Impression management) การแสดงความเป็นตัวตนของบุคคลผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ประสิทธิภาพความสัมพันธ์ (Friendship Performance) จากการศึกษาของ (Boyd & Heer, 2006) พบว่า คำว่าเพื่อน บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ไม่เหมือนกับเพื่อนในความเข้าใจทั่วไป เนื่องจากเพื่อนบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ จะมีบทบาทในการทำให้ผู้ใช้เกิดจินตนาการเพื่อเป็นแนวทางในการเกิดพฤติกรรม ประเด็นโครงสร้างของเครือข่าย ประเด็นการเชื่อมต่อแบบออนไลน์ และออฟไลน์ของคนในสังคม และประเด็นความเป็นส่วนตัว (Privacy issues)

นอกจากนี้ ยังมีการทำการศึกษาในประเด็นอื่นๆ อาทิ การศึกษาในมุมมองของผู้ใช้งานในเรื่องของชาติพันธุ์ (ethnicity) ศาสนา (Region) เพศ (Gender) เป็นต้น

การแบ่งประเภทของเครือข่ายสังคมออนไลน์

สำหรับการแบ่งประเภทนั้นในความเป็นจริงแล้วยากที่จะแยกประเภทของเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้อย่างชัดเจน เพราะแต่ละเว็บก็ต่างคิดค้นพัฒนาเพื่อเอาใจผู้ใช้งานอย่างต่อเนื่องอย่างไม่หยุดยั้งและยังมีฟังก์ชันมากมายแต่อาจมีจุดเด่นที่แตกต่างกันไปเพื่อเป็น จุดขายให้กับเว็บไซต์ ดังนี้ (จิตติมา ทองทับ, 2551)

1. ประเภท Publishing เป็นบล็อกและเว็บประเภทเนื้อหา (content) เช่น Blogger, Wordpress, Bloggang, Exteen, TypePad เป็นต้น ซึ่งในแต่ละบล็อกก็มีการแยกเนื้อหาเป็นหมวดต่างๆตามความสนใจ เช่น Oknation.net บล็อกที่ให้ทุกคนเป็นนักข่าวได้ด้วยการเขียนบล็อกนำเสนอข่าวสารต่างๆ Blognone.com นำเสนอข่าวสารแควงไอที Keng.com บล็อกสำหรับผู้ที่สนใจการตลาด Gotoknow.org บล็อกที่รวบรวมความรู้แขนงต่างๆ Pzecret.net บล็อกแนะนำ Portable ที่น่าสนใจ เป็นต้น

2. ประเภท Community เครือข่ายสังคมที่ช่วยสร้างเครือข่ายเพื่อนเก่าและหาเพื่อนใหม่สามารถส่งข้อความแลกเปลี่ยนความสนใจ ซึ่งกันและกัน เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไฮไฟว์ (Hi5) มายสเปซ (Myspace) เป็นต้น

3. ประเภท Media มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอวีดิโอ ภาพยนตร์ เพลง เช่น Youtube, Ustream.tv, Yahoo Video, Duocore.tv , Dailymotion, Thaitube.in.th, Veoh, Netflix, Imeem, Last.fm, Ijigg เป็นต้น

4. ประเภท Games เกมออนไลน์ที่สามารถสร้างตัวตนในโลกเสมือนจริงใช้ชีวิตอยู่ในโลกออนไลน์ ติดต่อสื่อสาร ทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันกับผู้อื่น เช่น SecondLife, World WarCraft, Audition, Gamegum, Ragnarok, Pangya เป็นต้น

5. ประเภท Photo Management เว็บไซต์ที่ช่วยจัดการภาพถ่ายจากกล้องดิจิทัล และยังสามารถแบ่งปันรูปภาพ หรือจะเปิดขายภาพเลยก็ได้ เช่น Photobucket, Flickr, Zoomr, photoshop Express, Glowfoto, Shutterfly เป็นต้น

6. ประเภท Business/ Commerce เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อธุรกิจซื้อขายประมุคสินค้าออนไลน์ เช่น Amazon, eBay, Officelive, Paypal, Linkedin, Pramool, Tarad.com เป็นต้น

7. ประเภท Data/Knowledge แหล่งข้อมูลความรู้ เช่น Wikipedia, Answers, Zickr, Tag.in.th, Del.icio.us, dig, Bittorrent, Google Earth เป็นต้น

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ มุ่งเน้นในเรื่องของการศึกษาเครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภท เครือข่ายสังคมหรือชุมชนออนไลน์ (Community) โดยนำกรอบแนวคิดดังกล่าวนี้มาเป็นแนวทางในการศึกษา

แนวคิดสัญวิทยาหรือสัญศาสตร์

สัญวิทยา เป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบของสัญลักษณ์ ที่ปรากฏอยู่ในความคิดของมนุษย์ อันถือเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวของเรา สัญลักษณ์อาจจะได้แก่ ภาษา รหัส สัญญาณ เครื่องหมาย ฯลฯ หรือหมายถึงสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้มีความหมายแทนของจริง ตัวจริง ในตัวบทและในบริบทหนึ่งๆ

คำว่าสัญวิทยาหรือสัญศาสตร์ (Semiology และ Semiotics) ทั้งสองคำนี้มีรากศัพท์มาจากภาษากรีกคำเดียวกันคือ Semeion ที่แปลว่า Sign หรือสัญลักษณ์ ซึ่งสัญวิทยาหรือสัญศาสตร์ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับเครื่องหมายและสัญลักษณ์ ทั้งสองคำนี้ต่างมีเอกลักษณ์และถูกรวมอยู่ในระบบของเครื่องหมาย ซึ่งรวมถึงการศึกษาว่าความหมายของมันถูกสร้างและถูกเข้าใจอย่างไร บางครั้งนักสัญวิทยาทำการตรวจสอบว่า สิ่งมีชีวิตสร้างความหมายและปรับใช้อย่างเหมาะสมอย่างไรในโลก ทฤษฎีสัญศาสตร์ในระดับทั่วไปจะกล่าวถึงเครื่องหมาย ที่ศึกษาในแง่ของการสื่อสารของสารสนเทศในสิ่งมีชีวิต Semiotics เป็นคำที่นักปรัชญาชาวอเมริกัน Charles Sanders Peirce (ค.ศ. 1839–1914) เป็นผู้ริเริ่มใช้และทำให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ส่วนคำว่า Semiology เป็นคำที่ตั้งขึ้นโดยนักภาษาศาสตร์ Ferdinand de Saussure (ค.ศ. 1857-1913) นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการอีกหลายคนนำเอาแนวคิดเรื่องสัญวิทยาไปพัฒนาต่อ ซึ่งจะกล่าวถึงอีกคนได้แก่ Roland Barthes (ค.ศ. 1915-1980) ในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสัญศาสตร์และสัญวิทยานั้นมีเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สอดคล้องและคล้ายคลึงกัน นั่นคือการศึกษาวิธีการสื่อความหมาย ขึ้นตอนและหลักการ

ในการสื่อความหมายตลอดจนเรื่องการทำความเข้าใจในความหมายของสัญลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในวัฒนธรรมหนึ่งๆ

การศึกษาเกี่ยวกับสัญศาสตร์จะเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ เพื่อดูว่าความหมายถูกสร้างและถูกถ่ายทอดอย่างไร ซึ่ง Saussure อธิบายว่าในทุกๆ สัญลักษณ์ต้องมีส่วนประกอบทั้ง 2 อย่างได้แก่ (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอบาร 2545 หน้า 59)

1. รูปสัญลักษณ์ (Signifier) คือสิ่งที่เราสามารถรับรู้ผ่านประสาทสัมผัส เช่นการมองเห็นตัวอักษร รูปภาพ หรือการได้ยินคำพูดที่เปล่งออกมาเป็นเสียง (acoustic-image)

2. ความหมายสัญลักษณ์ (Signified) หมายถึงความหมาย คำนิยามหรือความคิดรวบยอด (concept) ที่เกิดขึ้นในใจหรือในความคิดของผู้รับสาร

ความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์แต่ละตัวนั้นเกิดขึ้นโดยตรรกะว่าด้วยความแตกต่าง (the logic of difference) หมายถึง ความหมายของสัญลักษณ์แต่ละตัวมาจากการเปรียบเทียบว่าตัวมันแตกต่างจากสัญลักษณ์ตัวอื่นๆ ในระบบเดียวกัน ซึ่งหากไม่มีความแตกต่างแล้ว ความหมายก็เกิดขึ้นไม่ได้ ทั้งนี้ความต่างที่ทำให้ค่าความหมายเด่นชัดที่สุดคือความต่างแบบคู่ตรงข้าม (binary opposition) เช่น ขาว-ดำ ดี-เลว ร้อน-เย็น หรืออธิบายอีกอย่างคือ ความหมายของสัญลักษณ์หนึ่งเกิดจากความไม่มี หรือไม่เป็นของสัญลักษณ์อื่น (สรณี วงศ์เบ็ญจัจจ์, 2544)

ประเภทของสัญลักษณ์

ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์แต่ละตัวนั้นเกิดขึ้น โดยการพิจารณาที่ตรรกะของความแตกต่างนั้นก็ได้มีการเสนอการจัดประเภทของสัญลักษณ์ โดย Peirce ได้กำหนดเอาไว้เป็น 3 ประเภท ซึ่งแบ่งตามความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ดังนี้

1. รูปเหมือน (icon) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญลักษณ์กับความหมายสัญลักษณ์เป็นเรื่องของความเหมือนหรือคล้ายคลึงกับสิ่งที่มันบ่งถึง เช่นภาพถ่าย ภาพเหมือน ภาพยนตร์และแผนภาพ เป็นต้น

2. ดรรชนี (index) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญลักษณ์กับความหมายสัญลักษณ์เป็นผลลัพธ์ หรือเป็นการบ่งชี้ถึงบางสิ่งบางอย่าง เช่นรูปกราฟที่แสดงผลลัพธ์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รอยเท้าของสัตว์ที่ประทับลงบนพื้นดิน หรือดรรชนีที่อยู่ท้ายเล่มของหนังสือที่บอกให้เราทราบถึงข้อความที่เราต้องการจะค้นหา คุณสมบัติอีกประการที่น่าสังเกตของสัญลักษณ์ประเภทดรรชนีก็คือ เมื่อเราเห็นรูปสัญลักษณ์ประเภทดรรชนี ความหมายสัญลักษณ์ที่เรานึกถึงไม่ใช่สิ่งที่เรามองเห็นในขณะนั้น เช่นตัวอย่างที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นคือรอยเท้าสัตว์ที่เมื่อเราพบ เราไม่ได้นึกถึงรอยเท้าในขณะนั้น แต่นึกไปถึงตัวสัตว์ที่เป็นเจ้าของรอยเท้า นั้น

3. สัญลักษณ์ (symbol) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญลักษณ์กับความหมายสัญลักษณ์ที่แสดงถึงบางสิ่งบางอย่างแต่มันไม่ได้มีความคล้ายคลึงกับสิ่งที่มันบ่งชี้เลย ซึ่งการใช้งานเป็นไปในลักษณะของการถูกกำหนดขึ้นเองซึ่งได้รับการยอมรับจนเป็นแบบแผน (Convention) และต้องมีการเรียนรู้เครื่องหมายเพื่อทำความเข้าใจ หรือเป็นการแสดงถึงการเป็นตัวแทน (representation) ซึ่งสังคมยอมรับความสัมพันธ์นี้ ตัวอย่างเช่นเครื่องหมายทางคณิตศาสตร์ หรือการสวมแหวนนิ้วนางข้างซ้ายแสดงถึงการแต่งงาน เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ดี การจำแนกประเภทของสัญลักษณ์ทั้งสามแบบก็ไม่สามารถทำได้อย่างชัดเจน เช่นในกรณีรูปสัญลักษณ์ของคำว่า “Xerox” ในภาษาอังกฤษซึ่งความหมายสัญลักษณ์ของมันก็คือชื่อของเครื่องถ่ายเอกสาร แต่รูปสัญลักษณ์ดังกล่าวได้กลายเป็นความหมายสัญลักษณ์ของ “การถ่ายเอกสาร” ในสังคมไทย เป็นต้น (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร, 2545)

ในการทำงานของขั้นตอนการแสดงความหมายของสัญลักษณ์นั้นจะมีความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ตลอดเวลา ซึ่ง Barthes ได้ให้แนวคิดในการวิเคราะห์ความหมาย 2 ชนิดคือ

1. ความหมายตรง (Denotation) เป็นระดับของความหมายที่เกี่ยวข้องกับความจริงระดับธรรมชาติ เป็นความหมายที่ผู้ใช้สามารถเข้าใจได้ตรงตามตัวอักษรจัดอยู่ในลักษณะของการอธิบายหรือพรรณนา (Descriptive level) และเป็นความหมายที่เป็นที่รับรู้และเข้าใจได้สำหรับผู้รับสารส่วนใหญ่ ยกตัวอย่างเช่นเมื่อเรากล่าวถึงช้าง ก็จะนึกถึงลักษณะของสัตว์ที่มีรูปร่างใหญ่ มีงา และงวง เป็นต้น การอธิบายความหมายของคำศัพท์ในพจนานุกรมก็เป็นความหมายโดยตรงเช่นกัน (ภัคพงศ์ อัครเสรณี, 2548)

2. ความหมายแฝง (Connotation) เป็นการตีความหมายของสัญลักษณ์ โดยเป็นระดับที่พ่วงเอาปัจจัยทางวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งเป็นการอธิบายถึงปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นกับอารมณ์ความรู้สึกของผู้ใช้และคุณค่าทางวัฒนธรรมของเขา ความหมายแฝงหรือความหมายในระดับที่สองนี้สร้างขึ้นบนพื้นฐานของความหมายตรงของสัญลักษณ์ตัวเดียวกัน ซึ่งกระบวนการเกิดขึ้นของความหมายแฝงนี้เกิดขึ้นเมื่อสัญลักษณ์ในความหมายระดับแรกถูกนำไปใช้ป็นรูปสัญลักษณ์โดยมีการผูกโยงรวมเข้ากับความหมายใหม่ จึงเกิดเป็นความหมายแฝง ซึ่งกระบวนการนี้เองที่ Barthes ใช้อธิบายการเกิด Myth (มายาคติ) ซึ่ง Barthes ได้อธิบายเกี่ยวกับกระบวนการดังกล่าวไว้ดังนี้ “มายาคติเป็นระบบสื่อความหมายซึ่งมีลักษณะพิเศษตรงที่มันก่อตัวขึ้นบนกระแสการสื่อความหมายที่มีอยู่ก่อนแล้ว จึงถือได้ว่า มายาคติเป็นระบบสัญลักษณ์ในระดับที่สอง สิ่งที่เป็นหน่วยสัญลักษณ์ (ผลลัพธ์จากการประกอบของรูปสัญลักษณ์กับความหมาย) ในระบบแรก กลายมาเป็นเพียงรูปสัญลักษณ์ในระบบที่สอง ขอย้ำในที่นี้ว่า วัสดุสำหรับสร้างวาทะแห่งมายาคติ (เช่น ภาษา ภาพถ่าย ภาพวาด โปสเตอร์ พิธีกรรม

วัตถุ ฯลฯ) ไม่ว่าในเบื้องต้นนั้นจะมีความแตกต่างหลากหลายเพียงใดก็ตาม แต่ครั้งเมื่อถูกจับยึดโดยมายาคติแล้ว ก็จะถูกทอนให้เหลือเป็นเพียงรูปสัญลักษณ์เพื่อสื่อถึงสิ่งอื่นเสมอ” (วรรณพิมล อังคศิริสรรพ, 2544) ซึ่งการแสดงกระบวนการทำงานของมายาคติจะแสดงในรูป 2.4 อย่างไรก็ตาม การสื่อความหมายในระดับของความหมายแฝงนี้มีแนวโน้มในการสื่อความหมายที่แตกต่างกันซึ่งขึ้นอยู่กับระดับของการสื่อความหมาย โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับได้แก่

1. ระดับของปัจเจก (individual connotations) ในการทำความเข้าใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคลนั้นเป็นการเรียนรู้วิธีการมองโลกและการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับโลก ซึ่งการเรียนรู้เหล่านี้เองที่จะทำให้บุคคลมีความเข้าใจและให้นิยามต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งอาจเหมือนหรือแตกต่างกันก็ได้ ซึ่งเรียกว่าประสบการณ์ ยกตัวอย่างเด็กหญิงที่ได้กลิ่นดอกกุหลาบเป็นครั้งแรกพร้อมกับมีประสบการณ์ที่น่ากลัว ในเวลาต่อมาหากเธอได้มองเห็นหรือได้กลิ่นดอกกุหลาบ ก็อาจเป็นการเตือนความจำให้เกิดความรู้สึกหวาดกลัวขึ้นมาอีก ซึ่งการมองเห็นหรือได้กลิ่นดอกกุหลาบนี้เป็นการนำพาการสื่อความหมายส่วนตัวสำหรับเด็กผู้หญิงคนดังกล่าว ดังนั้นการมอบดอกกุหลาบจึงอาจเป็นการสร้างความกลัวมากกว่าที่จะเกิดความรู้สึกซาบซึ้งในความรัก สิ่งที่ควรระมัดระวังในการวิเคราะห์ในเชิงสัญศาสตร์ (semiotic analysis) สำหรับการสื่อความหมายระดับนี้คือ เนื่องจากการสื่อความหมายแบบส่วนตัว จึงอาจไม่ได้สื่อความหมายแตกต่างไปตามความหมายปกติดังที่คนอื่นๆ มีส่วนร่วมในความหมายนั้น

2. ระดับของวัฒนธรรม (cultural connotations) การสื่อความหมายในระดับนี้แสดงถึงการที่วัตถุในวัฒนธรรมได้พ่วงเอาความสัมผัสและการสื่อความหมายเข้ามาในตัวมันและมีส่วนร่วมในการให้ความหมายกับผู้คนในวัฒนธรรม ยกตัวอย่างเช่นการมอบดอกกุหลาบ ที่คนให้การยอมรับในเชิงวัฒนธรรมเข้าใจร่วมกันว่าเป็นการแสดงถึงความรัก

สัญวิทยา เป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบของสัญลักษณ์ ที่ปรากฏอยู่ในความคิดของมนุษย์ อันถือเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวของเรา สัญลักษณ์อาจจะได้แก่ ภาษา รหัส สัญลักษณ์เครื่องหมาย ฯลฯ หรือหมายถึงสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้มีความหมายแทนของจริง ตัวจริง ในตัวบทและในบริบทหนึ่งๆ

การนำทฤษฎีสัญวิทยามาใช้ในการศึกษาการสื่อสารของมนุษย์ ถือเป็นการศึกษาในแนวใหม่ และเป็นจุดเน้นที่ต่างไปจากการศึกษาดั้งเดิมที่มุ่งศึกษาการสื่อสารแบบเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องอยู่กับสาร ช่องทาง เครื่องส่ง ผู้รับ เสี่ยงรบกวน และการย้อนกลับ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการสื่อสาร

สัญวิทยาเป็นทฤษฎีที่นำมาอธิบายการสื่อสารของมนุษย์ว่า การสื่อสารคือจุดกำเนิดของความหมาย ซึ่งการศึกษาแนวนี้จะไม่สนใจความล้มเหลวของการสื่อสาร และไม่เกี่ยวข้องกับ

ประสิทธิผลและความถูกต้อง แต่เป็นแนวทางการศึกษาเชิงสังคมหรือความแตกต่างของวัฒนธรรมระหว่างผู้ให้และผู้รับสาร ตลอดจนความหลากหลายของความหมายภายในระบบภาษา วัฒนธรรม และความความเป็นจริงที่ไม่สามารถแสดงผลเป็นลูกศรหรือเป็นเส้นตรงของกระแสการไหลของข่าวสาร แต่เป็นการศึกษาเชิงโครงสร้าง โดยมุ่งความสนใจไปที่การวิเคราะห์โครงสร้างที่กลุ่มความสัมพันธ์ที่ทำให้สาร หมายถึง บางสิ่งที่มีนัยสร้างเครื่องหมายบนกระดาษ หรือเสียง ไปยังสารที่จะถูกส่งออกไปในการสื่อสารแต่ละครั้ง ดังนั้นการศึกษาแนวสัจวิทยานี้ถือว่าตัวกำหนดของการสื่อสารขึ้นอยู่กับสังคมและสิ่งรอบตัวบนโลกของมนุษย์ ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับกระบวนการของการสื่อสาร แต่ระบบสัญญาณทำการควบคุมการสร้างความหมายของตัวบทให้เป็นไปอย่างมีความสลับซับซ้อนอย่างแท้จริง และต้องขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละวัฒนธรรม

แนวคิดเรื่อง High-Tech, High Touch

ยุทธพร อิศรชัย (2551, หน้าที่ 15) ได้ศึกษาแนวคิดของ John Naisbitt นักคิดชาวอเมริกันและกล่าวว่า John Naisbitt ได้ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมเทคโนโลยีการสื่อสารยุคดิจิทัลตามแนวคิดของ Toffler และได้เผยแพร่ความคิดต่อยอดเกี่ยวกับกระบวนการมีปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงในวิธีการสื่อสารที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้นชื่อ Megatrend โดยอธิบายถึงคำว่า High-tech ว่าหมายถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่คนในสังคมสามารถหาได้ตามฐานานุกรมของตนในยุคปัจจุบัน จนทำให้คนปฏิบัติต่อผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วยในลักษณะที่เหมือนกับเครื่องจักรประเภทหนึ่ง เนื่องจากช่องทางการสื่อสารและเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารนั้นเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ เช่นการสนทนาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น และเขายังกล่าวว่า ในปฏิสัมพันธ์ผ่านเครือข่ายของเทคโนโลยีที่ทันสมัยของมนุษย์นั้น ยังมีสิ่งที่เรียกว่า High-touch เป็นคำที่ Naisbitt ใช้เรียกปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ต่อมนุษย์ด้วยกันเองโดยอาศัยความจริงใจหรือไมตรีจิตและความต้องการที่จะสื่อสารอย่างแท้จริง โดยเขากล่าวว่าเทคโนโลยีแห่งยุคข่าวสารไม่ใช่เป็นบทสุดท้าย การสื่อสารจะสำเร็จหรือล้มเหลวได้นั้นนอกจากจะขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีแล้ว ยังจำเป็นต้องมีการใช้ความรู้สึกหรือการมีน้ำจิตน้ำใจต่อกันด้วย ดังนั้น ในกระบวนการสื่อสารทั้ง High-tech และ High-touch จึงมีความสำคัญเท่าๆกัน โดยทั้งสองอย่างควรทำหน้าที่ถ่วงดุลกันและกันเหมือนหลักการ หยิน-หยาง ซึ่งเราไม่อาจปฏิเสธเทคโนโลยี แต่ในขณะที่เดียวกันเราก็จะไม่ยอมให้เทคโนโลยีมาครอบงำวิถีในการปฏิสัมพันธ์ที่มนุษย์พึงปฏิบัติต่อมนุษย์ด้วยกัน

Naisbitt กล่าวว่า High-Tech และ High Touch มีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เทคโนโลยีเข้าไปเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์อย่างเห็นชัดแจ้ง มีพลังและมีผลกระทบอย่างมหาศาล อย่างเช่นโทรทัศน์ซึ่งมีอิทธิพลมากกว่าวิทยุ เพราะสามารถเข้าถึงและเห็นภาพชัด รวมทั้งมีบรรยากาศที่เกี่ยวข้องด้วย ทำให้ผู้รับชมอาจมีปฏิกิริยาโต้ตอบซึ่งอาจจะเป็นโดยอ้อมได้โดยมีความรู้สึกร่วมกัน ในหนังสือของ Naisbitt ยังได้ยกตัวอย่างของการที่คนอเมริกันดูรายการสอนโยคะผ่านทางโทรทัศน์ในแต่ละบ้าน จนเกิดความสนใจที่จะบำบัดด้วยโยคะกันเป็นกลุ่ม หรือการที่เทคโนโลยีที่ทำให้เครื่องบินไปไกลได้โดยไม่ต้องเติมน้ำมันและไปถึงได้อย่างรวดเร็วซึ่งเป็นลักษณะของ High-tech แต่ในขณะที่เดียวกันก็สามารถทำให้เกิดความใกล้ชิดหรือความคุ้นเคยของคนที่เดินทางพบปะกันข้ามเมืองหรือข้ามประเทศนั้น ก็คือการมี High touch มากยิ่งขึ้น

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการใช้ High-tech ในหลายๆด้าน เช่นในการซื้อสินค้าและบริการผ่านคอมพิวเตอร์ แต่ก็ปรากฏว่ายังมีคนจำนวนมากที่ชอบไปซื้อของตามห้างสรรพสินค้าด้วยตัวเอง หรือลักษณะที่เรียกว่า High touch คือมนุษย์ยังมีความรู้สึกต้องการสัมผัสกับสินค้าด้วยตนเองมากกว่า หากเทียบเคียงกับการสื่อสารทางการเมืองจะพบว่า แม้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองอาจมีการใช้ช่องทางการสื่อสารที่มีความทันสมัยในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เช่นวิทยุ โทรทัศน์ หรือแม้กระทั่งเว็บไซต์ที่ทันสมัย แต่การเดินทางแบบเคาะประตูบ้าน พูดคุย ทำความรู้จักกับชาวบ้านในชุมชนก็ยังเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการได้มาซึ่งความนิยมและคะแนนเสียงจากประชาชน โดยพรรคการเมืองซึ่งเปรียบเสมือนเป็นเจ้าของตราสินค้า นำสินค้าหรือตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งไปแนะนำหรือขายตรงให้เป็นที่รู้จักกับประชาชนในพื้นที่

ความสัมพันธ์ระหว่าง High-Tech และ High Touch จึงต่างสนับสนุนเกื้อกูลกัน หากสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากกว่ากันก็จะไม่เกิดสมดุลในชีวิตมนุษย์หากมี High-Tech น้อยกว่า High Touch จะเกิดความไม่สะดวกสบาย แต่ถ้ามี High Touch น้อยกว่า High-Tech ก็จะเกิดความรู้สึกด้วยค่าความเป็นมนุษย์ การสื่อสารก็จะเหมือนกับเครื่องจักรไม่มีชีวิต ซึ่งมนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคมย่อมเกิดความรู้สึกเปล่าเปลี่ยวเดียวดายจนไม่สามารถทนได้

นอกจากนี้ John Naisbitt ยังได้เขียนหนังสือชื่อ “แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับมหิมา 10 ประการ (Megatrends Ten New Directions Transforming Our Lives) เขาได้พยากรณ์ไว้ว่า ในศตวรรษที่ 21 นี้ สหรัฐอเมริกาและประเทศพัฒนาอื่นๆ จะมีสภาพแวดล้อมการจัดการที่เปลี่ยนแปลงอย่างน้อย 10 ประการคือ

1. การเปลี่ยนแปลงจากสังคมอุตสาหกรรมไปเป็นสังคมข่าวสาร ซึ่งจะใช้ความรู้แบบกว้างๆ มิใช่ความรู้เฉพาะด้านหรืออาชีพแรงงานดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
2. การเปลี่ยนแปลงจากเทคโนโลยีธรรมดาไปเป็นเทคโนโลยีระดับสูง

3. การเปลี่ยนแปลงจากเศรษฐกิจระดับประเทศไปเป็นเศรษฐกิจโลก
4. การเปลี่ยนแปลงจากการวางแผนระยะสั้นไปเป็นการวางแผนระยะยาว
5. การเปลี่ยนแปลงจากการร่วมอำนาจไปเป็นการกระจายอำนาจ
6. การเปลี่ยนแปลงจากการแสวงหาความช่วยเหลือจากรัฐบาลไปเป็นการแสวงหาความช่วยเหลือจากสถาบันของเอกชน
7. การเปลี่ยนแปลงจากประชาธิปไตยโดยมีผู้แทนไปเป็นประชาธิปไตยโดยตรงแบบการมีส่วนร่วม
8. การเปลี่ยนแปลงจากสายการบังคับบัญชาไปเป็นเครือข่าย
9. การย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยจากศูนย์กลางไปเป็นขอบนอก
10. การเปลี่ยนแปลงจากการมีเลือกสองทอง ไปเป็นเลือกหลายๆทาง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กฤษกร พบศิริ (2540) ศึกษา “การเรียนรู้ทางการเมืองของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทางอินเทอร์เน็ต” พบว่า อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการสื่อสารทางการเมืองช่องทางใหม่ที่มีอิทธิพลต่อการให้การเรียนรู้ทางการเมืองสำหรับบุคคลที่เข้ามาใช้งานสื่ออินเทอร์เน็ตเช่นเดียวกับสื่อเดิม แต่กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตยังไม่แพร่หลายนัก ขณะที่กลุ่มนักศึกษาให้ความสนใจในการเข้ามาใช้ช่องทางอินเทอร์เน็ตในลักษณะของการใช้งานด้านการเมืองน้อย ทำให้อินเทอร์เน็ตไม่ได้ช่วยในกระบวนการกล่อมเกลากองการเมืองมากเท่าที่ควร

บุญทริกา เจียงเพ็ชร (2543) ศึกษา “พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่ออินเทอร์เน็ต และทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มีต่อความรู้ ทัศนคติ และกิจกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งระบบใหม่ของกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ต” พบว่า อินเทอร์เน็ตสามารถตอบสนองสิทธิ และเสรีภาพในการรับรู้ข่าวสาร และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนได้เป็นอย่างดียิ่งไปกว่าสื่อมวลชนแบบดั้งเดิมที่มีอยู่ การเปิดรับข่าวสารการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นการติดตามข่าวสารผ่านเว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์รายวันต่างๆ เน้นการติดตามข่าวการบริหารประเทศของรัฐบาล มีการใช้กระดานข่าวในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และพบว่าผู้ที่เปิดรับข่าวสารการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นผู้ที่มีความสนใจทางการเมือง และมีความกระตือรือร้นที่จะไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งด้วย โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (76.2%) ติดตาม

ข่าวสารการเมืองผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตประมาณ 3 ครั้ง/สัปดาห์ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (63.5%) ใช้กระดานข่าวเป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ยุทธพร อิศรชัย (2544) ศึกษา “อินเทอร์เน็ตกับการเมืองไทย” พบว่า สื่ออินเทอร์เน็ตถูกใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2544 ประชาชนส่วนใหญ่มีการติดตามข่าวสารการเมืองทั่วไป และข่าวสารทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่ออินเทอร์เน็ตทำให้ประชาชนสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์ หรือ โปรแกรมสนทนาต่างๆ ได้ แต่กลับพบว่าสื่ออินเทอร์เน็ตช่วยสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้กับคนบางกลุ่มเท่านั้น (ขึ้นอยู่กับปัจจัยสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการศึกษา, อาชีพ และรายได้) กล่าวคือ กลุ่มที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และปริญญาโทมีการรับรู้ข่าวสารการเมืองจากสื่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุด และกลุ่มนิสิตนักศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 5,000-10,000 บาท/เดือน มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตในระดับสูงเช่นกัน

วรา วัฒนาจตุรพร (2545) ศึกษา “ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของอินเทอร์เน็ตในการสร้างความตื่นตัวทางการเมืองและพฤติกรรม的开รับเนื้อหาข่าวสารทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองบนอินเทอร์เน็ต” พบว่า อินเทอร์เน็ตสามารถสร้างความตื่นตัวทางการเมืองได้มาก เพราะมีการนำเสนอข่าวสารการเมืองที่ทำให้เข้าไปค้นหาข้อมูลได้สะดวกทุกเวลาที่ต้องการ อินเทอร์เน็ตทำให้แสดงความคิดเห็นด้านการเมืองได้อิสระมากกว่าสื่ออื่น แม้ว่าพฤติกรรม的开รับเนื้อหาข่าวสารด้านการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองบนอินเทอร์เน็ตของกลุ่มตัวอย่างจะอยู่ในระดับน้อย แต่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังคงมีความคิดเห็นว่าอินเทอร์เน็ตมีศักยภาพมากพอที่จะสร้างความตื่นตัวทางการเมืองให้กับผู้ใช้อินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2543- มกราคม 2544 (ช่วงก่อนการเลือกตั้งวันที่ 6 มกราคม 2544) มีจำนวนผู้เข้าชมเว็บไซต์ทางการเมืองที่นำมาศึกษาเพิ่มจำนวนขึ้นมากกว่าเดิมเกือบ 2 เท่า และทุกเว็บไซต์ที่ศึกษามีการให้ข้อมูลค่อนข้างครอบคลุม และมีการเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง

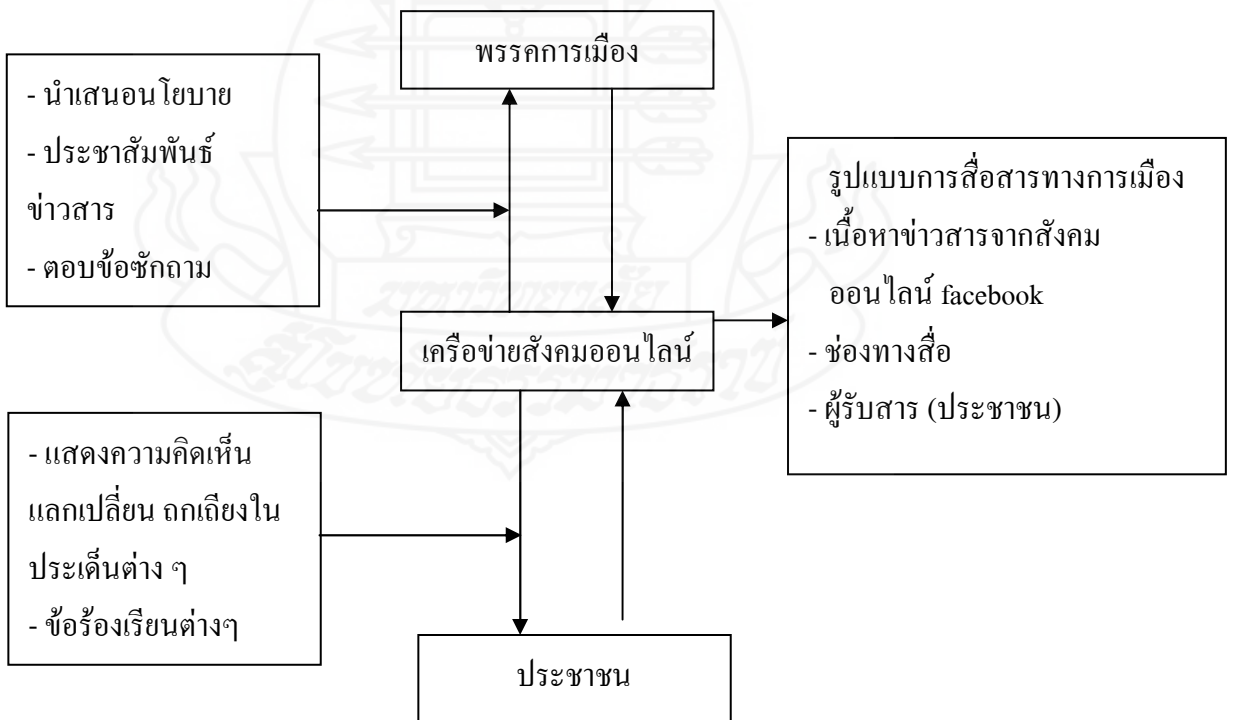
มลินี สมภพเจริญ (2547) ศึกษา “อินเทอร์เน็ต และสื่อมวลชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า การติดตามข่าวสารการเมืองทางอินเทอร์เน็ตมีผลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่การแสดงความคิดเห็นติดตามข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาไทยในปัจจุบันมีน้อยมาก จึงไม่เกิดการอบรม หล่อหลอม บ่มเพาะและการปลูกฝังทางการเมือง ทำให้นักศึกษาแม้เป็นชนชั้นที่มีการศึกษาสูง มีความรู้การเมืองดี แต่ไม่ศรัทธาเชื่อมั่นใน

ระบบการเมืองไทย สักยภาพในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการติดต่อสื่อสารยังเฉื่อยเฉื่อยต่อการเมือง การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อติดตามเรื่องการเมืองของนักศึกษายังมีน้อย

สำหรับงานชิ้นนี้มุ่งศึกษาถึงการสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 ในมิติของการเป็นเครื่องมือในการสื่อสารทางการเมือง และวาทกรรมทางการเมืองบนพื้นที่อินเทอร์เน็ตอันเป็นพื้นที่สาธารณะที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนรวมถึงพรรคการเมืองได้ใช้ประโยชน์ในการสื่อสารบนพื้นที่อินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองแก่ประชาชนในรูปแบบสื่อออนไลน์

กรอบแนวความคิด

ในการศึกษาและวิจัยเรื่องการเมืองทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 มีกรอบแนวความคิดในการวิจัย รายละเอียดดังแสดงในภาพ

ภาพที่ 2.4 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวความคิด สามารถอธิบายได้ดังนี้

การสื่อสารทางการเมืองเกิดขึ้นระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร จะประกอบด้วยกลุ่มบุคคล 2 กลุ่มใหญ่ ๆ กลุ่มแรกคือ แหล่งข่าว หรือผู้ส่งสาร ซึ่งอาจจะเป็นรัฐบาล เจ้าหน้าที่รัฐ พรรคการเมือง โดยนำเสนอนโยบาย ประชาสัมพันธ์ข่าวสารและตอบข้อซักถาม และประชาชน ผู้รับสาร แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยน ถกเถียงในประเด็นต่าง ๆ และข้อร้องเรียนต่างๆ โดยผู้รับสารและผู้ส่งสารได้กระทำผ่านสื่อที่เป็นตัวกลางในการเผยแพร่เนื้อหาข่าวสารคือเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยนำผลที่ได้มาสรุปและวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารอันประกอบด้วย

เนื้อหาข่าวสาร เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองในความหมายของการจัดสรร การต่อสู้ แย่งชิง ปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจ คุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของเนื้อหาทางการเมืองก็คือ เป็นเรื่องราวที่อยู่ในปริมณฑลของสาธารณะ(Public Affairs) เช่น เรื่องการเลือกตั้ง การนำเสนอข่าวสาร, ความคิดเห็น, การโฆษณาประชาสัมพันธ์ทางการเมือง การแก้ไขกฎหมาย การทำงานของหน่วยงานของรัฐ ฯลฯ ตัวบุคคลที่อยู่ในข่าวสารจึงเป็นบุคคลสาธารณะ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก็เป็นผลประโยชน์ของส่วนรวม

ช่องทางสื่อ เป็นการนำเสนอผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยอาจนำเสนอบนช่องทางสื่อได้หลากหลายรูปแบบ เช่น เสียงและภาพ บริบททางการเมืองอาจมีการใช้ประโยชน์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้มีประสิทธิภาพในการสื่อสารกับประชาชนผู้รับสารมากขึ้น ด้วยรูปภาพหรือเสียงเพลง การสัมภาษณ์ หรือการแสดงผ่านวิดีโอสิ่งต่างๆที่ทำบนเครือข่ายสังคมออนไลน์

ผู้รับสารคือเป้าหมายที่พรรคการเมืองต้องการมุ่งประเด็นและชี้แจงความสำคัญโดยให้เหตุผลหรือแนวทางในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเป็นการสื่อสารทางการเมืองโดยอาจให้ความสำคัญผลประโยชน์ด้านการสื่อสารแก่คนบางกลุ่มได้แก่ ประชาชน, สื่อมวลชนและกลุ่มผู้ได้ประโยชน์และเสียผลประโยชน์

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทย ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาการสื่อสารทางการเมือง ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย ในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 และเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมือง ของพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยวิธีการที่เป็นการศึกษาวิจัยแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary research) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดด้านระเบียบวิธีวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล มีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รูปแบบการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยนำแนวคิดทางด้านปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) มาใช้ กล่าวคือ เป็นแนวคิดที่มองว่ามนุษย์เป็นผู้สร้างบริบท หรือสถานการณ์ขึ้น เพราะมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสถานการณ์ หรือระเบียบสังคมนั้น ซึ่งนักปรากฏการณ์นิยมเชื่อว่า มนุษย์เป็นนักสร้างสรรค์ หรือเป็นผู้สร้าง คือเป็นผู้ที่มีความคิด ความอ่าน และสร้างกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคมจากเรื่องเล็กไปเรื่องใหญ่ รวมกันเป็นสังคม มนุษย์จึงเป็นผู้สร้างสังคมขึ้น ทฤษฎีนี้มุ่งแสวงหาความจริงที่เกิดขึ้นในสังคม มุ่งศึกษาวิเคราะห์ให้เกิดความเข้าใจ ตลอดจนทำให้เกิดภาพที่สะท้อนมุมมองในมิติต่าง ๆ ทั้งตัวบุคคลและปัจจัยที่สนับสนุนตัวบุคคล

รูปแบบในการศึกษาสามารถจำแนกได้เป็น 2 ส่วน กล่าวคือ ส่วนที่หนึ่ง เป็นการศึกษา ค้นคว้าจากหนังสือ งานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการศึกษาจากข้อมูลเอกสารที่มีอยู่แล้ว และ ส่วนที่สอง เป็นการศึกษาด้วยวิธีการวิจัยภาคสนาม โดยการวิเคราะห์การสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 ที่ปรากฏบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของพรรคการเมืองคือประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทย

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา (Content)

การศึกษาเรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554” ผู้ศึกษากำหนดเนื้อหาการศึกษาการสื่อสารทางการเมืองในบริบทของการสื่อสารบนเครือข่ายสังคมออนไลน์คือ

1. รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยเลือกช่วงระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม 2554 – 30 กันยายน 2554 อันเป็นช่วงระหว่างการรณรงค์หาเสียง การเลือกตั้งและหลังเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 ซึ่งเป็นสื่อที่รัฐบาล, พรรคการเมือง, สื่อมวลชน, องค์กรภาคประชาชน ใช้ในการติดต่อสื่อสารทางการเมือง, การนำเสนอข่าวสาร, ความคิดเห็น, การโฆษณาประชาสัมพันธ์ทางการเมือง

2. เปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองที่ปรากฏบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ บนเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทย

ขอบเขตด้านประชากร (Population)

การวิจัยแบบการวิจัยเอกสาร จากเนื้อหาหรือบทความในเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยผู้วิจัยได้เลือกเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ เครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุค (www.facebook.com)

พรรคประชาธิปัตย์ - <http://www.facebook.com/DemocratPartyTH> และ

พรรคเพื่อไทย - <http://www.facebook.com/pheuthaiparty>

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลในชั้นปฐมภูมิ (Primary data) คือ เครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุค โดยเลือกข้อมูลข่าวสารหรือเนื้อหาที่ได้ประกาศหรือแจ้งไว้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2554 – 30 กันยายน พ.ศ. 2554 อันเป็นช่วงระหว่างการรณรงค์หาเสียงการเลือกตั้งและหลังเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2554

2. ข้อมูลในชั้นทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือพิมพ์ ตำราทางวิชาการ บทความ วารสาร เอกสารต่างๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการตีความเนื้อหา และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา(descriptive analysis) หน่วยของการวิเคราะห์คือ ข้อความ รูปภาพในเครือข่ายสังคมออนไลน์ในช่วงเวลาดังกล่าว โดยศึกษาเนื้อหาที่ได้ประกาศหรือแจ้งไว้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 – 30 กันยายน พ.ศ.2554 อันเป็นช่วงระหว่างการรณรงค์หาเสียง การเลือกตั้งและหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 ของพรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทย และเปรียบเทียบวาทกรรมทางการเมืองระหว่างพรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทยที่เกิดขึ้นบนพื้นที่เครือข่ายสังคมออนไลน์ในช่วงเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2554 และการปฏิบัติการทางวาทกรรมที่เกิดขึ้นผ่านคำพูด การอธิบายหรือการเขียน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยวิธีการที่เป็นการศึกษาวิจัยแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary research) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเลือกข้อมูลข่าวสารหรือเนื้อหาการสื่อสารทางการเมือง ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย ในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2554 และเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมือง ของพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี 2554 ที่ได้ประกาศหรือแจ้งไว้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 – 30 กันยายน พ.ศ. 2554 อันเป็นช่วงระหว่งการรณรงค์หาเสียง การเลือกตั้งและหลังเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2554 ซึ่งได้นำมาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

การสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ในช่วง การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554

ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสาร ภาษาไม่ใช่เพียงสื่อสัญลักษณ์ที่อยู่ในระบบ และมีโครงสร้างที่ประกอบด้วยเสียง คำ ประโยคที่ถูกสร้างให้มีความหมายขึ้นมาเท่านั้น แต่เป็นสื่อและเครื่องมือในวงจรปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์ที่ก่อให้เกิดการผลิต การตีความ และการแลกเปลี่ยนสิ่งที่มีความหมายระหว่างกัน ด้วยกระบวนการปฏิสัมพันธ์เหล่านี้เองที่ทำให้เกิดการเคลื่อนและเลื่อนไหลของภาษาในหลาภมิติของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในสังคมผ่านกิจกรรมและการกระทำของมนุษย์ผู้ใช้ภาษาเอง ภาษาเป็นกุญแจสำคัญเปิดหนทางเข้าสู่วงอันซับซ้อนอ่อนเงื่อนของเรื่องราวทางสังคมหลายกรณี (กฤษดาพรรณ หงส์ตารมภ์ และจันทิมา เอี่ยมานนท์ (บ.ก.) 2549 หน้า 1)

ส่วนการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) หมายถึง การถ่ายทอดข่าวสารหรือการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ระหว่างรัฐบาล ประชาชน รวมถึงกลุ่มต่างๆ ในสังคม การสื่อสารทางการเมืองเป็นเครื่องมือที่สำคัญในระบบการเมือง หากพิจารณาตามแนวทาง

ทฤษฎีระบบจะพบว่า การสื่อสารทางการเมืองเป็นทั้งปัจจัยนำเข้า (Input) และปัจจัยส่งออก (Output) ของระบบการเมือง กล่าวคือ ประชาชนสามารถส่งผ่านข้อเรียกร้อง รวมถึงความคิดเห็นต่าง ๆ ที่มีต่อรัฐบาล นโยบายหรือผลงานของรัฐบาล ผ่านช่องทางการสื่อสารทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นเป็นกลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง ผู้แทนของประชาชน รวมถึงสื่อมวลชนไปสู่รัฐบาล ขณะที่ฝ่ายรัฐบาลเองสามารถนำเสนอ นโยบาย ข่าวสารจากทางรัฐบาลไปสู่ประชาชนโดยผ่านช่องทางการสื่อสารที่มีอยู่ สำหรับประเทศที่ปกครองในระบอบเผด็จการ รัฐบาลอาจใช้การสื่อสารทางการเมืองเป็นเครื่องมือในการโน้มน้าว หรือโฆษณาชวนเชื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นและยอมรับในรัฐบาล จะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะอยู่ภายใต้ระบบการปกครองแบบใด การสื่อสารทางการเมืองก็มีความสำคัญต่อการดำรงอยู่และการพัฒนาระบบการเมืองทั้งสิ้น สำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การสื่อสารทางการเมืองแบบสองทางเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยเป็นอย่างยิ่ง ดังภาพต่อไปนี้

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาและวิเคราะห์สื่อสื่อสารทางการเมืองที่ปรากฏบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ อีกทั้งศึกษาบริบททางสังคมในช่วงระหว่างการรณรงค์หาเสียง การเลือกตั้งและหลังเลือกตั้งของการสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2554 ผู้ศึกษาได้เลือกวิเคราะห์การสื่อสารทางการเมืองที่ปรากฏบนเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุ๊ค ใน 2 เว็บไซต์ คือ <http://www.facebook.com/DemocratPartyTH> และ <http://www.facebook.com/pheuthaiparty> เนื่องจากเว็บไซต์ทั้ง 2 ต่างมีกระดานสนทนาเป็นพื้นที่เพื่อการสื่อสาร และการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

ดังที่กล่าวข้างต้นถึงความเป็นพื้นที่สาธารณะสมัยใหม่ของอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระหว่างการรณรงค์หาเสียง การเลือกตั้งและหลังเลือกตั้งของการสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี 2554 ที่การสื่อสารทางการเมืองบนพื้นที่อินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมอย่างสูง เป็นการเข้าศึกษา และสังเกตการสื่อสารทางการเมืองที่ปรากฏบนเฟสบุ๊ค ของ 2 เว็บไซต์ คือ <http://www.facebook.com/DemocratPartyTH> และ <http://www.facebook.com/pheuthaiparty> ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองผ่านเฟสบุ๊คนี้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี ทำให้ความคิดเห็นบนเฟสบุ๊คมีความคิดเห็นที่หลากหลาย นำไปสู่การถกเถียง, การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายต่างๆและวิธีการหาเสียงของแต่ละพรรค

การสื่อสารทางการเมืองจึงเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาทางการเมือง โดยเฉพาะในระบอบประชาธิปไตย กล่าวอีกนัยหนึ่ง การสื่อสารทางการเมืองจะทำให้ประชาชนรับรู้และเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ทางการเมือง ซึ่งข่าวสารทางการเมืองที่แต่ละบุคคลได้รับจะทำให้เกิดความรู้

ทางการเมือง ความรู้สึกนึกคิดทางการเมือง ตลอดจนพฤติกรรมทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไป (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2526, หน้า 24) ที่สำคัญการสื่อสารทางการเมืองเป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ทำให้ประชาชนรับรู้และเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ทางการเมือง เมื่อประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง ก็อาจจะก่อให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) ของประชาชน ซึ่งนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญและจำเป็นของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมาใน ปี 2554 เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งที่ 24 ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จัดให้มีการเลือกตั้งในวันอาทิตย์ที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ตามความในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 (ราชกิจจานุเบกษา 2554 หน้า 19). พรรคการเมืองแต่ละพรรคต่างก็รู้ว่าจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีรูปแบบใหม่ๆ เข้ามาช่วยในการสื่อสารเพื่อรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ของพรรคเพื่อไทย และพรรคประชาธิปัตย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่าง Facebook ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การแข่งขันทางการเมืองของ 2 พรรค การเมืองในช่วงดังกล่าวมีเนื้อหาสาระที่ปรากฏในเชิงวาทกรรมทางการเมืองผ่านทางเฟสบุ๊ค ต่อไปนี้

การสื่อสารทางการเมืองของพรรคเพื่อไทย ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554

1. การสื่อสารทางการเมืองก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งที่ 24 ของพรรคเพื่อไทย (<http://www.facebook.com/pheuthaiparty> ช่วงวันที่ 1 พฤษภาคม 2554 – 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2554)

จากการศึกษาพบว่า พรรคเพื่อไทยได้นำวิธีการสื่อสารทางการเมือง ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ช่วงนี้ ด้วยวิธีการนำเสนอนโยบาย ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ตอบข้อซักถาม แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยน ถกเถียงในประเด็นต่าง ๆ โดยการใช้ผู้นำ การใช้นโยบายพรรค ในการสื่อสารทางการเมือง นำเสนอและสานต่อนโยบายแก้ความยากจน ยาเสพติด ทูริตคอรปชั่น เดินหน้านโยบายใหม่ ก้าวข้ามวิกฤตสู่สังคมสันติสุข รับจ่าน้ำข้าว และออกบัตรเครดิตเกษตรกร กองทุนหมู่บ้าน คินภานีบ้านหลังแรก รถคันแรก พัฒนาโครงข่ายระบบราง เพิ่มเงินเดือนปริญญาตรี ค่าแรงขั้นต่ำ ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาไทย สร้างเมกะโปรเจ็คกระตุ้นเศรษฐกิจ ป้องกันน้ำท่วมกรุงเทพ พัฒนาระบบน้ำทั้งประเทศ โดยในช่วงก่อนการเลือกตั้งพรรคเพื่อไทยได้นำเสนอผ่าน

เครือข่ายสังคมออนไลน์ <http://www.facebook.com/pheuthaiparty> ของพรรค ภายใต้นโยบายหลัก “คิดใหม่ ทำใหม่ เพื่อไทยทุกคน” สรุปได้คือ

1. พักหนี้เกษตรกร ไม่เกิน 500,000 บาท 5 ปี และหนี้ไม่เกิน 5 ล้านบาทยึดหนี้ 10 ปี
2. โครงการรถไฟฟ้า 10 สายรอบกรุงเทพ และปริมณฑล
3. รถไฟเชื่อมต่อชานเมืองกรุงเทพฯ
4. รถไฟความเร็วสูงนครราชสีมา-ระยอง-จันทบุรี
5. ขยายแอร์พอร์ตลิงก์-พัทยา
6. ภาคใต้ทำแลนด์บริดจ์
7. ทำสนามบินสุวรรณภูมิให้เป็นศูนย์กลางการบิน
8. ชลประทานระบบท่อ 25 กลุ่มน้ำ
9. เพิ่มกองทุนหมู่บ้านอีก 1 ล้านบาท
10. รีไฟแนนซ์ หนี้ส่วนบุคคลไม่เกิน 500,000 บาท นาน 3 ปี และหนี้เกิน 500,000-1 ล้าน บาท ปรับโครงสร้างหนี้
11. โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค
12. จบปริญญาตรีมีเงินเดือนเริ่มต้น 15,000 บาท
13. รัฐลดภาษีเงินได้นิติบุคคล จากปัจจุบัน 30% เหลือ 25%
14. ขจัดความยากจนต้องหมดไปภายใน 4 ปี
15. ออกบัตรเครดิตการ์ดสำหรับเกษตรกร
16. โครงการรับจำนำข้าว

การนำเสนอและชุดตัวบุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรี

แนวทางการประชาสัมพันธ์ผ่านอินเทอร์เน็ตของพรรคเพื่อไทย ยังคงรูปแบบเดียวกับการประชาสัมพันธ์ในโลกออฟไลน์ นั่นคือการชู “นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร” ให้โดดเด่นในฐานะที่นายกรัฐมนตรีคนต่อไป โดยพรรคเพื่อไทยเองก็มีเครื่องมือหาเสียงออนไลน์ตามมาตรฐาน ถึงแม้จะไม่มีเครื่องมือสุดล้ำอย่าง iPhone App หรือการซื้อ Google AdSense ก็ตามเว็บไซต์ของพรรคเพื่อไทยอยู่ที่ www.ptp.or.th โดยมีเพียงเว็บเดียว ไม่กระจายเว็บแบบพรรคประชาธิปัตย์ เนื้อหาในเว็บไซต์ก็ประกอบด้วยข้อมูลครบถ้วน ทั้งข่าวสาร นโยบาย มัลติมีเดียทั้งภาพและวิดีโอ มีแจกภาพขนาดใหญ่ของการหาเสียงของ น.ส. ยิ่งลักษณ์ ในจังหวัดต่างๆ เพื่อหวังผลทางประชาสัมพันธ์ มีระบบการถ่ายทอดสดภาพและเสียงสำหรับการปราศรัยของพรรค สามารถเข้าชมการปราศรัยจากเว็บไซต์

ของพรรคโดยตรง ประเด็นที่น่าสนใจคือลิงก์ไปยัง Facebook จากเว็บไซต์ของพรรค กลับเชื่อมโยงไปที่ Facebook ของ น.ส. ยิ่งลักษณ์ โดยมี Facebook ของพรรคเพื่อไทยแอบอยู่เป็นไอคอนเล็กๆ ด้านล่าง ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันได้อย่างดีว่า พรรคเพื่อไทยใช้ยุทธศาสตร์ “ยิ่งลักษณ์” ทำตลาดมากกว่าตัวพรรคเอง โดยในช่วงก่อนการเลือกตั้ง Facebook ของยิ่งลักษณ์มีแฟนจำนวน 135,000 คน ยังนับว่าห่างจากนายอภิสิทธิ์ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ที่มีแฟนจำนวน 600,000 คนมาก แต่เมื่อพิจารณาว่า Facebook ของนายอภิสิทธิ์ เปิดมาเป็นเวลา 2 ปีกว่า ตลอดอายุของรัฐบาล ในขณะที่ยิ่งลักษณ์เพิ่งเปิด Facebook เพียงไม่กี่สัปดาห์เท่านั้น ก็ถือว่ามาแรงพอสมควร

รูปแบบการใช้ Facebook ของนางสาวยิ่งลักษณ์จะคล้ายๆ กับของอภิสิทธิ์ คือ เน้นข่าวสารการหาเสียงและภาพถ่ายการปราศรัย กิจกรรมตามจังหวัดต่างๆ สำหรับ Facebook ของเพื่อไทยจะโพสต์ข้อความคล้ายๆ กัน และบางครั้งจะเป็นข้อความเดียวกับ Facebook ของยิ่งลักษณ์ อย่างเช่น

“พท.เปิดตัวนโยบายและผู้สมัครกทม. ครบทุกเขต”

“พท. กทม.พร้อมสุด..เป็นคนนโยบายเพื่อคนกทม.พร้อมแนะนำให้ผู้สมัครครบทุกเขต คืนความสุข.. เพิ่มความสะดวกสบาย..ให้คนกรุงเทพมหานครและลงมือทำ..ทันที..เพื่อกรุงเทพเมืองน่าอยู่”

“พท. เปิดตัวส.ส. ที่ย้ายมาจากพรรคอื่น ความมุ่งหมายที่ย้ายเข้ามา คือมีความเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข และรักความยุติธรรม รวมทั้งมีมาตรฐานเดียว คือความเสมอภาค และที่สำคัญที่สุดก็คือ การดูแลประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดี”

“วันเลือกตั้งกำลังจะมาถึง พี่น้องคงอยากจะทำว่า พรรคการเมืองแต่ละพรรคที่อาสาเข้ามาบริหารประเทศจะนำพี่น้องและประเทศของเราไปในทิศทางใด เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจลงคะแนน ฉะนั้นจึงขอทราบเรียนเสนอวิสัยทัศน์ปี ค.ศ. 2020 ซึ่งเป็นปีที่นานาประเทศที่เจริญเขาจะใช้เป็นปีเป้าหมายที่จะพัฒนาประเทศของเขาให้สามารถแข่งขันได้ นั่นคือ ภายใต้อาณาจักรการบริหารของพรรคเพื่อไทย ด้วยนโยบายที่นำเสนอในการเลือกตั้งครั้งนี้ หากดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สิ้นปี ค.ศ. 2020 หรือ พ.ศ. 2563 สิ่งที่เกิดขึ้นจะเป็นดังนี้

อนาคตของคนไทย

1. รายได้ประชาชาติของไทย จะอยู่ที่ไม่น้อยกว่า 800,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยคนไทยทั้งหมดจะมีรายได้เหนือเส้นความยากจน คนไทยทุกคนครอบครัวจะมีบ้านของตนเอง เกษตรกรทุกคนจะมีที่ทำกินเป็นของตนเอง
2. คนไทยจะมีค่าจ้างขั้นต่ำวันละ 1,000 บาท และเงินเดือนผู้จบปริญญาตรีขึ้นเริ่มต้นที่ 30,000 บาท

3. คนไทยจะมีสุขภาพดีถ้วนหน้าและปลอดภัยเสพติด รับประทานอาหารปลอดภัย มีสถานพยาบาลที่ทันสมัย และที่ออกกำลังกายทั่วประเทศ
4. ชาวคนไทยจะมีการศึกษาทั่วถึงทันโลก พรั่งพร้อมด้วยคุณธรรม และจริยธรรม
5. ไทยจะมีจำนวนผู้ประกอบการเพิ่มขึ้นจากปัจจุบันเป็น 2 เท่า

เป้าหมายการพัฒนาสู่ความสำเร็จ

6. การคมนาคมขนส่งในกรุงเทพฯ จะสะดวกยิ่งขึ้น เพราะรถไฟฟ้าจะเสร็จทั้ง 10 สาย มีการสร้างเมืองใหม่ และที่อยู่อาศัยออกไปตามเส้นทางรถไฟฟ้า
 7. การคมนาคมขนส่งระบบราง จะครอบคลุมทั้งประเทศ มีทั้งรถไฟความเร็วสูงเชื่อมเมืองสำคัญ รถไฟรางคู่ และระบบขนส่งเชื่อมโยงทุกพื้นที่ทั่วประเทศ จะทำให้ค่าขนส่งสินค้า (Logistic Cost) ของไทย ลดลงจากปัจจุบัน 25%
 8. จะมีการปรับโครงสร้างการใช้พลังงาน โดยการเพิ่มสัดส่วนของพลังงานสีเขียวเพิ่มขึ้นเป็น 25% ของพลังงานจากฟอสซิล
 9. ประเทศไทยจะเป็นประเทศอันดับต้นๆ ของเอเชีย ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) จะทำให้เด็กไทยเข้าถึงข้อมูลทั่วโลกได้ พร้อมทั้งระบบการเรียนการสอนจะเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิงด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ทุกตำบลจะเป็นตำบลดิจิทัล
 10. ไทยจะมีเมืองใหม่ ที่มีการวางผังเมืองมาตรฐานโลก พร้อมเชื่อมกั้นน้ำทะเลและระบบป้องกันน้ำท่วมกรุงเทพฯ
 11. จะเกิดเมืองหลวงภูมิภาคขึ้นหลายแห่ง เนื่องมาจากการกระจายความเจริญ กระจายงบประมาณ กระจายรายได้ กระจายความมั่งคั่งสู่ภูมิภาค
 12. ไทยต้องมีบทบาทนำในเวทีโลก คนไทยไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน ฐานะใด อาชีพใด ต้องอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย
 13. ดัชนีการคอร์รัปชันที่ประเมินโดยต่างประเทศจะดีขึ้นกว่าปัจจุบัน ไม่น้อยกว่า 75 %
 14. กระบวนการใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม (Rule of Law) จะเป็นมาตรฐานสากล อันจะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือ และไว้วางใจจากนานาประเทศ ซึ่งจะมีผลดีต่อการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ
- #### อนาคตประเทศไทย
15. ไทยจะเป็นศูนย์กลางการบินของเอเชีย จะมีนักท่องเที่ยวเป็น 30 ล้านคนต่อปี สนามบินทั้งดอนเมือง และอู่ตะเภา จะถูกนำมาใช้เป็นสนามบินสากล
 16. ไทยจะเป็นศูนย์กลางการเงิน และการพลังงานของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
 17. ไทยจะเป็นศูนย์กลางทางด้านสุขภาพของเอเชีย
 18. ไทยจะเป็นศูนย์ผลิตอาหารเลี้ยงโลก “ครัวไทย สู่ครัวโลก” ด้วยอาหารคุณภาพ

19. สินค้าไทยจะเป็นสินค้าที่ทำรายได้จากการสร้างมูลค่า (Value Creation) มากกว่าการขายเพียงวัตถุดิบหรือรับจ้างทำของ

20. ไทยจะเป็นศูนย์กลางพุทธศาสนาโลก แต่เคารพเสรีภาพในการนับถือศาสนาของคนไทย

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นเป้าหมายที่ต้องบรรลุ แต่ไม่ใช่ทั้งหมดเพียงเท่านี้ ซึ่งดิฉันและทีมงานพรรคเพื่อไทยจะอธิบายในวันปราศรัยโค้งสุดท้าย วันศุกร์ที่ 1 กรกฎาคม นี้ ที่สนามราชมังคลาภิเษกสถาน หัวหมาก ค่ะ (<http://www.facebook.com/pheuthaiparty> 26 - 6 - 2554)

ตัวเลขปี 2020 หรือ พ.ศ. 2563 กลายเป็นตัวเลขสำคัญขึ้นมา หลังจากนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้เสนอวิสัยทัศน์ประเทศไทยอีก 10 ปีข้างหน้า จำนวน 20 ข้อผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ Facebook พร้อมเชิญชวนให้ไปฟังรายละเอียดกันในวันที่ 1 ก.ค. 2554 วิสัยทัศน์ประเทศไทยที่ยิ่งลักษณ์เสนอ มีหลายข้อที่น่าสนใจ เช่น โครงสร้างการใช้พลังงานมาใช้พลังงานสีเขียว 25% หรือ การสร้างเมืองหลวงภูมิภาคเพื่อกระจายความเจริญ อย่างไรก็ตาม “วิสัยทัศน์ประเทศไทย” ที่ยิ่งลักษณ์และเพื่อไทยนำเสนอ ก็เป็นเพียง “ภาพฝัน” ที่พรรคเพื่อไทยอยากให้ประเทศไทยมุ่งไป (และชวนให้ประชาชนอยากฝันแบบเดียวกัน โดยเลือกพรรคเพื่อไทย) แต่ไม่มีอะไรรับประกันหรือสนับสนุนว่าประเทศไทยจะเคลื่อนตัวไปในทิศทางนั้นจริงๆ

การใช้นโยบายพรรค

พรรคเพื่อไทยได้เสนอ “นโยบายประชานิยม” ในหลายๆด้าน โดยนำเสนอนโยบายและแจ้งข่าวสารผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ ช่วงก่อนการเลือกตั้ง โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (<http://www.facebook.com/pheuthaiparty> 26 - 6 - 2554)

“พท. กทม.พร้อมสุด..เปิดนโยบายเพื่อคนกทม.พร้อมแนะนำให้ผู้สมัครครบทุกเขต คืบความสุข.. เพิ่มความสะดวกสบาย..ให้คนกรุงเทพมหานครและลงมือทำ..ทันที..เพื่อกรุงเทพ เมืองน่าอยู่”

“นโยบายพรรคเพื่อไทยใช้แนวคิด "ดูเรา ดูโลก" คือเข้าใจตัวเองและเข้าใจว่าโลกไปทางไหน เราจะอยู่กับตัวเองโดยไม่วิ่งตามโลกไม่ได้ จึงต้องเข้าใจเราและเข้าใจโลก เพื่อวิ่งไปโดยไม่ทิ้งคนไว้ข้างหลัง มีความรู้เท่าทันทุนนิยมและรู้ข้อจำกัดของเรา นโยบายเศรษฐกิจแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การพัฒนาศักยภาพของประเทศ และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

“ยิ่งลักษณ์ บอก พท.เป็น รบ. จะกระตุ้นการลงทุนโครงการใหญ่ๆเพื่อให้เกิดการจ้างงาน สานต่อนโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค ประกาศสงครามยาเสพติดภายในปี”

ช่วงก่อนการเลือกตั้ง พรรคเพื่อไทยได้นำเสนอนโยบายพรรคผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ <http://www.facebook.com/pheuthaiparty> สามารถสรุปได้คือ

1. นโยบายก้าวข้ามวิกฤตสู่สันติสุขของสังคมไทย

1. ต้องมีการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม ปราศจากการแทรกแซงขององค์กรและกลุ่มบุคคลใด คณะกรรมการการเลือกตั้งและหน่วยงานของรัฐต้องทำหน้าที่โดยอิสระและเป็นกลางอย่างแท้จริง

2. ทุกฝ่ายต้องยอมรับการตัดสินใจของประชาชนและผลการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม ต้องไม่มีการใช้อำนาจนอกระบบแทรกแซงกระบวนการจัดตั้งรัฐบาล

3. ต้องไม่มีการใช้อำนาจนอกระบบแทรกแซงการทำงานขององค์กรฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ และองค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรเหล่านี้ต้องยึดมั่นในหลักนิติธรรม ปฏิบัติหน้าที่อย่างยุติธรรม เสมอภาคและไม่เลือกปฏิบัติ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจของทุกองค์กร

4. พิทักษ์และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทุกฝ่ายต้องไม่ใช่สถาบันเป็นเครื่องมือเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการเมือง ใ้ร้ายและทำลายผู้อื่น

5. สถาบันทหารต้องมีไว้เพื่อพิทักษ์รักษาเอกราชและบูรณาภาพของดินแดน ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ปกป้องคุ้มครองประชาชน ประโยชน์ของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ไม่ใช่กำลังทหารเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาทางการเมืองหรือกดดันทางการเมือง

6. ตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อแก้ไขรัฐธรรมนูญทั้งฉบับเพื่อให้เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง โดยให้ประชาชนลงประชามติว่าจะใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2540 หรือ ฉบับ พ.ศ. 2550 เป็นฐานในการยกร่าง เมื่อร่างเสร็จแล้วให้ประชาชนลงประชามติอีกครั้ง

7. คืนความเป็นธรรมและเยียวยาผู้ที่ไม่ได้รับความยุติธรรมจากการกระทำที่สืบเนื่องจากการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 รัฐธรรมนูญชั่วคราว และรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2550

2. สถานการณ์นโยบายเดิมที่ประสบความสำเร็จ

1. ประกาศสงคราม: ความยากจน ยาเสพติด ทูจริตคอร์รัปชัน

-สร้างรายได้ให้ประชาชน สถานการณ์ของประชาชนให้เป็นจริง ไม่มีอุปสรรคจากปัญหาความยากจน ประชาชนต้องมีรายได้มากกว่าเส้นความยากจน และสามารถดำรงชีพได้อย่างมีความสุข

-ประกาศสงครามกับยาเสพติดรอบใหม่ ผู้เสพและผู้ขายต้องมีความผิด ฐานทำให้ต้นทุนสังคมเพิ่มขึ้น ผู้ค้ารายใหญ่ต้องกวาดล้างให้หมด

-สร้างกลไกตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐและนักการเมือง โดยยึดโยงกับภาคประชาชน เพื่อลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และใช้กลไกดังกล่าวอย่างเข้มข้นจนไม่เกิดการคอร์รัปชันในประเทศไทย

-พรรคเพื่อไทยต้องจัดการยาเสพติดให้หายไปภายใน 12 เดือน

-ทฤษฎี 4 M หนึ่งใน men money material management การบริหารจัดการเป็นเรื่องสำคัญมาก ทุกวันนี้ยาเสพติดมากเพราะพ่อค้ามีส่วนช่วยล้มรัฐบาล ทรท.

-การทุจริตในการซื้อขายตำแหน่ง โดยเฉพาะข้าราชการตำรวจ วันนี้ประชาชนเดือดร้อน ประเทศจะหายนะ ข้าราชการเป็นเครื่องมือในการให้บริการประชาชน ไม่ใช่หาเงินมาซื้อตำแหน่งสมัย ทรท. ออกกฎหมายให้ผู้เสพเป็นผู้ป่วยต้องได้รับการบำบัด ต้องเจรจาและทำความเข้าใจร่วมมือกับจีน อินเดีย พม่า ลาว เพราะเป็นประเทศที่มีสารตั้งต้น ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยอยู่อย่างมีความสุข

2. ประกาศสงครามกับความยากจน ความยากจนต้องหมดไป ต้องทำให้คนไทยหายจนภายใน 4 ปี

-ช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจนในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาเพิ่มมากขึ้น บิลเกตพูดว่าถ้าเราเกิดมาจน ไม่ใช่ความผิดของเรา แต่ถ้าเราตายจนถือเป็นความผิดของเรา แต่ถ้าเราตายจนโดยที่เราไม่ยอมตายจน ถือว่าเป็นความผิดของรัฐบาล

-ให้ความสำคัญเพราะประชาชนส่วนใหญ่ของเราลำบากการแก้ปัญหาความยากจนคือการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ คนรวยได้ตั้งค้ำก็เก็บ แต่คนจนได้ตั้งค้ำก็จะใช้

3. รักษาดี รักษาฟรี ตามแนวทาง “30 บาท รักษาทุกโรค ”

-นำ 30 บาทรักษาทุกโรค กลับมาใช้ใหม่ เพื่อให้ประชาชนเป็นผู้ซื้อบริการ ไม่ใช่การรับบริการ ทำให้เป็นคนใจอนาถา และต้องได้รับการรักษาอย่างมีคุณภาพ รักษาทุกโรคได้จริง

4. กองทุนหมู่บ้าน 2 ล้านบาท

-เพิ่มเงินกองทุนหมู่บ้านจากเดิม หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท เป็น 2 ล้านบาท เร่งพัฒนา กองทุนหมู่บ้านไปสู่การเป็นธนาคารชุมชน

- หนึ่ง กองทุนหมู่บ้าน 25 ก.ค. นี้จะครบ 10 ปีแล้ว กว่าแปดสิบเปอร์เซ็นต์เป็นกองทุน ชั้นดี และก้าวหน้าไป พัฒนาเป็นสถาบันการเงินประจำหมู่บ้าน รัฐบาลจะเพิ่มทุนให้อีก 1 ล้านบาท ต่อกองทุน เพื่อแก้ไขหนี้ในระบบในหมู่บ้านให้ได้ บริหารผ่านระบบ it เป็นธนาคารของ ประชาชน ประชาชนทุกระดับต้องเข้าถึงแหล่งทุนได้

5. กองทุน S M L 3-4-5 แสนบาท

-งบประมาณของประชาชน โดยประชาชน มีอธิปไตยในการตัดสินใจอย่างแท้จริง เพิ่ม งบประมาณพัฒนาชุมชน

-SML เพื่อความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อกระจายงบประมาณให้ประชาชนมี ส่วนร่วมและเป็นผู้คิด ผู้ใช้ ในการพัฒนาชุมชนด้วยตัวเอง ไม่ใช่บังคับตามโครงการจากภาครัฐ

6. พักหนี้ครัวเรือนต่ำกว่า 5 แสนบาท อย่างน้อย 3 ปี

-หาที่พักหนี้เงินต้นให้ประชาชนไม่ว่าจะอาชีพอะไร เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในการ ดำรงชีวิตท่ามกลางค่าครอง

-ชีพที่สูงขึ้นอย่างมาก เพื่อให้ประชาชนตั้งตัวได้ โดยมีการปรับ โครงสร้างหนี้ ให้ ประชาชนใช้หนี้ตามกำลัง โดยจะพักหนี้ให้ 5 ปี

7. สนับสนุนโอท็อป

-เพื่อส่งเสริมธุรกิจชาวบ้าน เสริมสร้างรายได้ให้ชาวบ้าน โดยจะส่งเสริมการส่งออกไป ขยายต่างประเทศ

-โครงการศูนย์กระจายสินค้าโอท็อป (OTOP Distribution Center) ศูนย์กระจายสินค้า แหล่งนัดพบระหว่างผู้ซื้อจากต่างประเทศกับผู้ค้าส่ง และเกษตรกรรายย่อย

3. นโยบายพลิกฟื้นเศรษฐกิจไทย สร้างรายได้ประเทศ และประชาชน

1. นำข้าวเปลือกเจ้า 15,000 บาทต่อตัน นำข้าวเปลือกหอมมะลิ 20,000 บาทต่อตัน
2. เงินเดือนปริญญาตรี 15,000 บาท/เดือน โดยมีการลดภาษีเงินได้นิติบุคคลให้ภาค ธุรกิจ และอุตสาหกรรมเพื่อเป็นแรงจูงใจ
3. ค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท/วัน โดยมีการลดภาษีเงินได้นิติบุคคลให้ภาคธุรกิจ และ อุตสาหกรรมเพื่อเป็นแรงจูงใจ
4. โครงการทั่วโลกเที่ยวไทย ไทยเที่ยวไทย

5. นโยบายด้านการต่างประเทศ ปัจจุบันเราเป็นตัวปัญหาในอาเซียน ต้องใช้ประโยชน์
สร้างความร่วมมือ BRIC บราซิล รัสเซีย อินเดีย จีน
6. เพิ่มการลงทุนจากต่างประเทศ สร้างงาน สร้างโอกาส
7. นโยบายอาหารปลอดภัย ครัวไทยสู่ครัวโลก
8. นโยบายบินก่อน ผ่อนทีหลัง นำคนไทยไปทำธุรกิจ在不同ประเทศ
9. โครงการศูนย์กระจายสินค้าโอท็อป (OTOP Distribution Center)
10. สร้างแรงงานมีฝีมือด้วย Training Center ในอาชีวศึกษา
11. กองทุนตั้งตัวได้ เกิดจากการบูรณาการความสำเร็จในอดีตของรัฐบาลนายทักษิณ
ในด้านต่างๆ ดังนี้
12. กองทุนร่วมทุน ทุกจังหวัด จังหวัดละ 1 กองทุน
13. นโยบายเครดิตการ์ดเกษตรกร ใช้ซื้อปัจจัยการผลิตทางการเกษตร
14. ปรับโครงสร้างหนี้ให้ครู
15. พื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะซาอุดีอาระเบีย ส่งเสริมให้ชาว
มุสลิมได้ไปฮัจญ์
16. ยกเว้นวีซ่าให้ประเทศที่เจริญ ส่งเสริมการท่องเที่ยว
17. คืนภามี บ้านหลังแรก และรถคันแรก (ต้องถือครองอย่างน้อย 5 ปี)

4. นโยบาย MEGA PROJECT

1. สร้างระบบน้ำชุมชนเพื่อการเกษตร (ป้องกันน้ำท่วม และภัยแล้ง) และนอกจาก
ระบบน้ำชุมชนแล้ว ควรมีระบบบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการเพื่อป้องกันน้ำท่วม มีน้ำหน้าแล้ง
สำหรับทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ
2. สะพานเศรษฐกิจ Land Bridge ภาคใต้
3. ระบบขนส่งสินค้าและขนส่งมวลชน 1 ล้านล้าน โดยสร้างโครงการรถไฟรางคู่
ระบบโลจิสติกส์ เชื่อมโยงภูมิภาคเชียงใหม่ ระยอง นครราชสีมา หัวหิน
4. โครงการรถไฟฟ้าทั่วกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 10 สาย ค่าโดยสาร 20 บาท
ตลอดสาย
5. โครงการ ทำเขื่อนบริเวณชายทะเลป้องกันน้ำท่วม "ลาก่อนน้ำท่วม" พรรคเพื่อไทย
เสนอให้ทำคันเขื่อนลึกลงไปในทะเล 10 กม. ยาวประมาณ 30 กม. ตั้งแต่สมุทรสาครถึง
สมุทรปราการ 300 ตาราง กม. ถมทะเล ต้นทุนประมาณ 12,000 บาทต่อตารางวา สร้างเมืองใหม่ได้

1 เมือง เป็นเมืองใหม่ที่ทันสมัย สิ่งแวดล้อมดี มีถนนและรถไฟเชื่อมกรุงเทพฯ เพื่อระบายความหนาแน่น จะสร้างเมืองบนที่ดินใหม่เป็นเมืองอุตสาหกรรมที่ไม่ก่อมลภาวะ เมืองใหม่ เมืองสีเขียว ศูนย์รวมงานบริการ 4 ด้าน คือ ด้าน Financial Hub, Medical Hub, IT Hub (Silicon Valley) และ International Education Hub

6. ปรับปรุง 25 กลุ่มแม่ สมัย ทรท.ปรับปรุงกลุ่มแม่บ้านแม่บ้านโจง จะทำประตูน้ำและแก้มลิงกักเก็บน้ำ

7. ขยายแอร์พอร์ตลิงก์ขยายไป ฉะเชิงเทรา ชลบุรี พัทยา

5. นโยบายด้านพลังงาน

1. สร้างความมั่นคงทางพลังงาน เน้นการพึ่งพาตนเองให้มากขึ้น โดยกระจายชนิดและแหล่งของพลังงาน

2. นโยบายประหยัดพลังงาน การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

3. นโยบายการดูแลผู้ใช้พลังงาน จำแนกตามชนิดของพลังงาน เช่น NGV ดีเซล LPG ฯลฯ

4. ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อพัฒนาแหล่งพลังงาน

5. ส่งเสริมเอกชนรายใหม่สำรวจแหล่งพลังงานทั่วโลก และผลิตใช้ในประเทศ Bio fuel

6. คลังน้ำมัน (Tank Farm) เชื่อมต่อนโยบายสะพาน (Land Bridge)

6. นโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศไอซีที

1. โครงการ "One tablet PC per Child ฟรีเพื่อการศึกษา"

2. โครงการ Free WiFi เพื่อประชาชน"

จะเห็นได้ว่าการสื่อสารทางการเมืองของพรรคเพื่อไทย ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ช่วงก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพ.ศ. 2554 ผ่านเฟสบุคของพรรค คือ <http://www.facebook.com/pheuthaiparty> ในแนวนโยบายของพรรค เมื่อพิจารณาโยบายของพรรคเพื่อไทย พบว่ามีกลิ่นอายของแนวคิดประชานิยมอย่างชัดเจน และต่อขอคนนโยบายมาจากแนวคิดประชานิยมของพรรคไทยรักไทยแม้ว่า จะพยายามพัฒนานโยบายให้มีความเป็นรูปธรรม

มากขึ้น และมีจุดเด่นของนโยบายที่แตกต่างกันไป ในความเหมือนของความเป็นนโยบายประชานิยม พบความต่างของระดับความเป็นเสรีนิยมในนโยบาย หากพิจารณาเหตุผลของการนำเสนอ นโยบายของพรรค เน้นนโยบายที่สนองกลุ่มเป้าหมายคือประชาชนทั่วประเทศ เพราะฐานเสียงของพรรคที่มีความหลากหลาย และมุ่งที่จะตอบสนองต่อฐานเสียงของตนเอง

การแสดงความวาทศาสตร์เคลื่อนไหวทางการเมือง

การออกมาแสดงความคิดและการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของนายคนเก่าที่ได้ดำเนินนโยบายหรือได้ทำงานนโยบายที่ดำเนินการไปในระหว่างดำรงตำแหน่ง เช่น ปัญหาการทุจริต ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม ปัญหา นโยบายที่ได้ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันที่ไม่เห็นผลเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นรูปแบบการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เพื่อมุ่งประสงค์การหาเสียงหรือมุ่งหวังทางการเมือง หรือแจ้งข่าวสารทางการเมืองแก่ประชาชนให้ทราบ เช่น

การวิพากษ์วิจารณ์การทำงาน

“นักธุรกิจร้องธุรกิจท่องเที่ยวภาคเหนือชบหนัก แม้กระทั่งในช่วงสงกรานต์ ยอดเข้าพักยังไม่กระเตื้อง วอนช่วยหาแนวทางแก้ไขที่ชัดเจน”

“นายสรสินธุ์ ไตรจักรภพ กลุ่มบริษัทศรีเทพไท ชี้รัฐใช้จ่ายงบประมาณประเทศฟุ่มเฟือย จึงเป็นเหตุให้รัฐต้องทุจริตกำเริบมากขึ้น”

“นายวิม รุ่งวัฒนจินดา รองโฆษกพรรคเพื่อไทยเปิดเผยว่าการประชุมคณะรัฐมนตรีในวันนี้ ซึ่งรัฐบาลคิดว่าจะเป็นการประชุมครั้งสุดท้ายของรัฐบาล เนื่องนายรัฐมนตรีได้นำความขึ้นกราบบังคมทูลพระราชกฤษฎีกายุบสภาแล้วว่ามี การบรรจุวาระการประชุมในครม.มากกว่า 140 วาระ ซึ่งคาดว่าจะใช้เวลาประชุมยาวนานถึงเที่ยงคืน และได้มีการตั้งข้อสังเกตว่ากระทรวงต่างๆได้เสนอของบประมาณมากกว่า 1.2 แสนล้านบาทซึ่งพูดได้ว่าเป็นการประชุมครม.นัดเทศกาลจริงๆ สักลาเพื่ออนุมัติงบประมาณไปใช้ในการหาเสียงอย่างผิดจริยธรรม ไม่สนใจข้อบังคับของกฎหมายและไ้มาตราฐาน นอกจากนี้ยังมีความพยายามผลักดัน โครงการต่างซึ่งมีงบผูกพันข้ามปี และแต่งตั้งพรรคพวกของตนเองทางการเมืองเข้ารับตำแหน่งในคณะกรรมการสำคัญๆ เช่น คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย คณะกรรมการ กรต. ที่เสนอบุคคลที่ด้อยอาวุโส และ ประสพการณ์ข้ามหัวบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ขึ้นมาเป็นประธานคณะกรรมการ กรต. ในขณะที่บุคคลระดับผู้ว่าธนาคารแห่งประเทศไทย ปลัดกระทรวงการคลัง และปลัดกระทรวง

พาณิชย์ได้เป็นแค่คณะกรรมการ และที่สำคัญคณะกรรมการชุดดังกล่าวจะต้องหมดวาระลงในเดือนกรกฎาคมที่จะถึงนี้ โดยมารยาทควรปล่อยให้เป็นที่หน้าทีของรัฐบาลใหม่”

“วิรุฬห์ศรีบาลอนุมัติดังบฯอย่างเร่งด่วนเป็นการเอื้อประโยชน์พวกพ้องนำไปหาเสียง”

“พท. ไวยกรม.อนุมัตินาทีละร้อยล. ครม. อนุมัติงบประมาณและโครงการต่างๆ ผูกพันกว่าแสนล้านบาท คิดว่าเป็นนาทีละ 112 ล้านบาท ซึ่งตามปกติ การประชุมครม.จะเป็นการถกเถียงทั่วถึงและซักถามกัน แต่ครม.ชุดนี้กลับเอื้อประโยชน์ต่อกัน”

“พท. ยืน กกด.-ป.ป.ช.เชื่อดครม. ทิงทวน พรรคจะยื่นเรื่องร้องเรียนต่อ กกด. และป.ป.ช. เพื่อตรวจสอบว่าการอนุมัติงบประมาณผูกพันกว่าแสนล้านบาทครม.อภิสิทธิ์ เอื้อประโยชน์แฝงการหาเสียงล่วงหน้าหรือไม่”

แจ้งข่าวสารกิจกรรมของพรรค

พรรคเพื่อไทยแจ้งข่าวสารประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนและสมาชิกพรรคผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุค ถึงการดำเนินงานภายในพรรค โดยมีรายละเอียด ดังนี้

“พท. ขานรับข้อเสนอแนะภาคเอกชนส่งเสริมธุรกิจให้มีความเข้มแข็ง สามารถแข่งขันกับนานาปท. ได้ให้ไทยเป็นปท. ภาษีต่ำและมีกม. ที่แข่งขันได้(1)”

“หนึ่งในผู้ร่วมเสวนาวันนี้แนะนำขอให้สถาบันการเมืองคิดหาแนวทางป้องกันการปฏิบัติ เพราะการปฏิบัติเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ”

“เพื่อไทยจัดงานเสวนาร่วมใจแก้ไขปัญหาคาความเดือดร้อน กลุ่มแท็กซี่และมอเตอร์ไซค์รับจ้าง มีผู้เข้าร่วมงานกว่าพันคน”

“พท. รับฟังปัญหาเสวนา"ร่วมใจแก้ไขปัญหายาเสพติด"เขตคลองเตย 1.เลิกซื้อขายตำแหน่ง 2.เอาผู้เสพมาบำบัด 3.ประกาศให้ผู้ค้ายาเลิกให้หมด 4.สร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน 5.เริ่มปราบปราม โดย 3 เดือนแรกจะเริ่มจากนิมไปหาแข่งอีก 3 เดือนต่อมาวางหลักการให้แข็งแรง 3เดือนต่อไปเริ่มขันนอตให้แน่น”

“ยังลักษณะเชิญชวนทุกคนลงพื้นที่หาเสียงให้เป็น ไปอย่างสร้างสรรค์ ไม่อยากให้เกิดทบทระทั้ง รุนแรง ขอให้เป็นไปตามกติกาเลือกตั้ง”

“ยังลักษณะร่วมกิจกรรมกับพี่น้องเกษตรกร เปิดนโยบาย"บัตรเครดิตเกษตรกร" กลางทุ่งกุลาร้องไห้”

การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการหาเสียงและการเลือกตั้ง

“พท.เรียกร้องปลดป้ายโฆษณาของหน่วยงานของรัฐที่มีภาพนายอภิสิทธิ์และครม.ลงอย่าเอาเปรียบคู่แข่ง”

“พร้อมพงศ์ ร้องตรวจสอบบัตรเลือกตั้ง ขอให้เปิดเผยจำนวนบัตรที่จะพิมพ์บัตรเลือกตั้ง ส.ส.เขตและแบบสัดส่วน รวมทั้งเปิดเผยว่าในแต่ละจังหวัดจะใช้บัตรจำนวนเท่าไร ขณะนี้ทราบว่ามีกลุ่มกระบวนกรทางการเมืองพิมพ์บัตรเกิน แล้วนำหีบมาเปลี่ยนหีบใส่บัตร”

“พท.ห่วงปัญหาการสวมสิทธิ์ใบเหลือง จี้ กกต. ดูแล”

“พท.ย้ำให้ กกต. ตั้ง กก. ที่มาจากสื่อ,ตัวแทนพรรคการเมือง,ภาคประชาชน ดูแลการพิมพ์บัตรเลือกตั้ง”

“พท.ร้อง กกต.ตรวจสอบคนอ้างชื่อพรรคแจ้ง ปชช.เปิดบัญชีรับเงิน พรรคเพื่อไทย ไม่กระทำเช่นนี้แน่นอนกรณีมีผู้แอบอ้างเป็นคนของพรรค ไปติดต่อกับประชาชน ให้เปิดบัญชีธนาคารและอ้างว่าจะโอนเงินให้ ขอให้ กกต.ตรวจสอบ จ.นครราชสีมา ขอนแก่น และอุดรธานี”

“พร้อมพงศ์ หนุนแนวคิด"ชุมพล"จัดอัตรายกรสถานีโทรทัศน์เอ็นบีทีช่วงเลือกตั้งหวั่น ชั่ว ยู “เพื่อไทย”หนุนข้อเสนอ“ชุมพล”ลดอัตรายกรจากสถานีโทรทัศน์เอ็นบีทีบางรายการ ช่วงเลือกตั้ง หวั่นชั่วยูแตกแยก เล็งแจ้งความกองปราบเอาผิด 27 พ.ค.”

การสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งที่ 24 ของพรรคเพื่อไทย ในช่วงวันเลือกตั้ง วันอาทิตย์ที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ตามความในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554

จากการศึกษา พบว่า การสื่อสารทางการเมืองในช่วงการเลือกตั้งของพรรคเพื่อไทยผ่านทางเครือข่ายเฟสบุคนั้น ไม่มีการแสดงความคิดเห็นหรือข้อความดังกล่าว เนื่องจากพรรคเพื่อไทยเข้าใจว่าการใช้เฟสบุคเป็นการสื่อสารทางการเมืองและการประชาสัมพันธ์ ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวด้วยกฎหมายการเลือกตั้ง ห้ามให้ทุกพรรคการเมืองหาเสียงหรือรณรงค์หาเสียงในช่วงดังกล่าว ซึ่งพรรคเพื่อไทยได้กล่าวประชาสัมพันธ์ผ่านทางเฟสบุคในช่วงก่อนวันเลือกตั้งไว้ว่า

“เนื่องจาก กฎหมายเลือกตั้ง ห้ามโพสข้อความใดๆ เกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง บน Facebook.. วันนี้ก่อน 18.00 ทางพรรคขอปิด Facebook ชั่วคราว และจะเปิดอีกทีหลังเลือกตั้งเสร็จแล้วครับ พรุ่งนี้!! พร้อมใจกันไปเลือก เบอร์ 1 แบบแลนด์สไลด์ เพื่อสร้างประวัติศาสตร์ ร่วมกันครับ”

การสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งที่ 24 ของพรรคเพื่อไทย หลังเลือกตั้ง วันอาทิตย์ที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ตามความในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 ช่วงระหว่างวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 – 30 กันยายน พ.ศ. 2554

จากการศึกษา พบว่า การสื่อสารทางการเมืองในช่วงการเลือกตั้งของพรรคเพื่อไทยผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุคนั้น หลังการเลือกตั้ง ผลปรากฏว่า พรรคเพื่อไทยได้เป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล โดยการสื่อสารทางเครือข่ายเฟสบุค สิ่งที่น่าสนใจคือการหลังการเลือกตั้งนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้เป็นนายกรัฐมนตรี และได้มีการดำเนินการทางการเมืองโดยให้เอกอัครราชทูตเข้ามาพบเพื่อแสดงความยินดีในการเข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

“เพื่อไทยแถลงจัดตั้งรัฐบาล”

“เอกอัครราชทูตสาธารณประชาชนจีน ประจำประเทศไทย เข้าพบคุณยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เพื่อเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีจีน-ไทยพร้อมแสดงความยินดีขณะเลือกตั้ง”

“เอกอัครราชทูต Nigeria, Kenya, Egypt, South Africa, Morocco พบคุณยิ่งลักษณ์ ที่พรรคเพื่อไทย 14-7-54”

“ยิ่งลักษณ์ ต้อนรับเอกอัครราชทูตเกาหลีประจำประเทศไทย เข้าแสดงความยินดีและเชื่อมความสัมพันธ์ 21-7-54”

“เอกอัครราชทูตกัมพูชา เข้าพบ ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกฯ ที่พรรคเพื่อไทย 9-8-54”

1. ผลการดำเนินการหลังการเลือกตั้ง

หลังจากนายกรัฐมนตรีได้รับการแสดงความยินดีจากเอกอัครทูตในช่วงดังกล่าว นายกรัฐมนตรีได้พยายามดำเนินวิถีทางในการจัดตั้งรัฐบาลและทำตามกฎระเบียบว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน ตามลำดับ ซึ่งเป็นการกล่าวดำเนินกิจกรรมของนายกรัฐมนตรี ดังที่ปรากฏในเฟสบุค ดังนี้

“ยิ่งลักษณ์ เผยสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์ ประธานสภา เจริญ จรรย์โกมล รองปธ.1 วิสุทธิ์ ไชยณัฐ รองปธ.2”

“ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นำทีม สส.พท.ร่วมรัฐพิธีเปิดสมัยประชุมสภาผู้แทนราษฎร 1-8-54”

“ยังลักษณะรับสนองพระบรมราชโองการโปรดเกล้าเป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 28 วันที่ 8-8-54”

“ยังลักษณะ ชินวัตร นายกฯ ร่วมถ่ายรูปลักษณ์มต.หน้าตึกไทยคู่ฟ้า ทำเนียบรัฐบาล 10-8-54”

“ยังลักษณะ นายกรัฐมนตรี ประชุมรัฐมนตรีหารือเกี่ยวกับร่างนโยบายที่จะแถลงต่อรัฐสภา 15-8-54”

2. ด้านนโยบายหลังการเลือกตั้ง

ในระหว่างการดำเนินการจัดตั้งรัฐบาล พรรคเพื่อไทยได้กล่าวถึงการดำเนินการหลังจากการจัดตั้งรัฐบาลและมีคณะรัฐมนตรี โดยน่านโยบายที่สำคัญที่ประกาศไว้ก่อนการเลือกตั้งซึ่งได้มีรายละเอียดของการสื่อสารทางการเมืองผ่านทางเฟซบุ๊ก ด้านนโยบายหลังการเลือกตั้ง ดังนี้

“นายกฯ พร้อมแถลงนโยบาย หลังจากนี้ก็จะเร่งเดินหน้าทำงานเต็มที่”

“ยังลักษณะนายกฯแถลงนโยบายตามที่เคยหาเสียงไว้กับพี่น้องประชาชน อาทิพักหนี้รายย่อย เบี้ยยังชีพตามอายุ ค่าแรงขั้นต่ำ 300 ป.ตรี 15,000 บาท”

“นายกฯยังลักษณะแถลงนโยบายจัดตั้งกองทุนพัฒนาสตรี จังหวัดละ 100 ล้านบาท ตั้งกองทุนตั้งตัวได้ 1000 ล้านบาทต่อสถาบันอุดมศึกษาที่ร่วมโครงการ”

“นายกฯยังลักษณะแถลงนโยบายเพิ่มประสิทธิภาพ 30 บาท รักษาทุกโรคให้มีคุณภาพ สะดวก รวดเร็วและเป็นธรรม”

“นายกฯยังลักษณะ: จัดหาคอมพิวเตอร์แท็บเล็ตให้นักเรียน ป.1 พร้อมเร่งพัฒนาเนื้อหาที่เหมาะสมบรรจุลงในคอมฯ จัดบริการอินเทอร์เน็ตไร้สายในสถานศึกษา”

“นายกฯยังลักษณะ: ส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางกีฬาของภูมิภาคและโลก จัดให้มีการแข่งขันกีฬาและกีฬาคณพิการระดับโลก”

“นายกฯยังลักษณะ: จัดหาและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านกีฬาให้เพียงพอ เช่น สนามกีฬา วัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย จัดให้มีผู้ฝึกสอนประจำสนามกีฬา”

“นายกฯยังลักษณะ: พัฒนาระบบคมนาคมขนส่งทางราง รถไฟฟ้าทางคู่เชื่อมชานเมืองและหัวเมืองหลักที่สำคัญ รถไฟความเร็วสูง กทม.-เชียงใหม่ /โคราช /หัวหิน”

“นายกฯยังลักษณะ: พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่ง ระบบประปา และระบบไฟฟ้าให้กระจายไปสู่ภูมิภาคอย่างทั่วถึง และส่งเสริมการประหยัดพลังงาน”

“นายกยิ่งลักษณ์ เร่งรัดโครงการรถไฟฟ้า 10 สายทางใน กทม. และปริมณฑล 20 บาทตลอดสาย”

“นายกยิ่งลักษณ์ : พัฒนาขยายทางรถไฟฟ้าสายแอร์พอร์ตลิงค์ ต่อจากท่าอากาศยานสุวรรณภูมิไปยังชลบุรีและพัทยา”

“นายกยิ่งลักษณ์ พัฒนาท่าอากาศยานสากล ให้รองรับผู้โดยสาร จาก 45 ล้านคนเป็น 65 ล้านคนขึ้นไป ให้ไทยเป็นศูนย์กลางการบินการท่องเที่ยว ขนส่งสินค้า”

“นายกยิ่งลักษณ์ พัฒนาที่อยู่อาศัยให้ผู้มีรายได้น้อยให้มีโอกาสได้ที่อยู่อาศัยในราคาและค่าเช่าถูก ตามบริเวณใกล้สถานีรถไฟฟ้า”

“นายกยิ่งลักษณ์ ส่งเสริมความมั่นคงทางพลังงาน และพัฒนาแหล่งพลังงานและระบบไฟฟ้าจากทั้งในและต่างประเทศ กำจัดราคาพลังงานให้มีความเหมาะสมเป็นธรรม”

“นายกยิ่งลักษณ์ จัดให้มีการเทียบโอนวุฒิการศึกษาสำหรับกลุ่มที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น กลุ่มแม่บ้าน ฯ”

“นายกยิ่งลักษณ์ จัดให้มีโครงการกู้เงินเพื่อการศึกษาที่ผูกพันกับรายได้ในอนาคต โดยผู้กู้ใช้คืนต่อเมื่อมีรายได้เพียงพอที่จะเลี้ยงตัวได้”

“นายกยิ่งลักษณ์ ดำเนินโครงการ 1 อำเภอ 1 ทุน เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กไทยได้ไปเรียนต่อต่างประเทศ ฯ”

สำหรับประชาชนและบุคคลทั่วไปที่เข้ามาแสดงความคิดเห็นต่อเฟสบุค ของพรรคเพื่อไทย พบว่า โดยรวม ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นในเชิงบวก อันเนื่องจากพรรคเพื่อไทยจะถ่วงกรงเนื้อหา ข้อความ รูปภาพ ที่ไม่เหมาะสม ออกไปเพื่อลดความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างเฟสบุค เป็นสถานที่สาธารณะในการแสดงความคิดเห็น และมาแสดงความยินดีและให้กำลังใจพรรคเพื่อไทยที่ได้รับเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล

การสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554

การสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2554 (1 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 – 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2554)

จากการศึกษาพบว่า พรรคประชาธิปัตย์ได้นำวิธีการสื่อสารทางการเมืองด้วยวิธีการแข่งขันทางการเมืองในด้านการชูตัวผู้นำ คือนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะให้เป็นนายกรัฐมนตรี พร้อมนำเสนอนโยบายพรรค ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ตอบข้อซักถาม แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนถกเถียงในประเด็นต่าง ๆ โดย การใช้นโยบายพรรค การวิจารณ์พรรคคู่แข่ง ในการสื่อสารทางการเมือง

พรรคประชาธิปัตย์ได้เปิดเว็บไซต์พิเศษสำหรับการหาเสียงครั้งนี้โดยเฉพาะ โดยใช้ชื่อว่า campaign.democrat.or.th สามารถเข้าได้จากหน้าเว็บของพรรคประชาธิปัตย์โดยตรง ในเว็บไซต์นี้ได้รวบรวมนโยบาย ข่าวสารการเลือกตั้ง ข้อมูล ส.ส. มาให้อย่างครบถ้วน

นอกจากเว็บของพรรคแล้ว นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ยังมีเว็บไซต์ส่วนตัวอีกแห่งคือ abhisit.org (ดูแลโดยทีมของนางอานิก อัมระนันท์ ส.ส. ระบบบัญชีรายชื่อของพรรค) ซึ่งปรับโฉมให้พร้อมผู้ติดตามเลือกตั้งเช่นกัน และบนเว็บไซต์หาเสียงของพรรคประชาธิปัตย์ ได้ประกาศแคมเปญหาเสียงว่า “เดินหน้าต่อไป ด้วยนโยบายเพื่อประชาชน” ซึ่งแสดงออกถึงการต่อ ยอดนโยบายรัฐบาลที่ดำเนินมาแล้ว 2 ปีครึ่ง

การนำเสนอและชูตัวบุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรี

พรรคประชาธิปัตย์ยังสร้างนวัตกรรมใหม่ในการเลือกตั้ง โดยเปิดโอกาสให้ผู้ใช้งาน Facebook สามารถคุยกับนายอภิสิทธิ์ได้สดๆ ผ่าน Facebook ของนายอภิสิทธิ์เอง โดยใช้ชื่อว่า Abhisit Channel 10 และใช้ระบบการถ่ายทอดผ่าน โปรแกรม Livestream แต่ที่โดดเด่นที่สุดในการเลือกตั้งครั้งนี้ คงเป็นบันทึกชุด “จากใจอภิสิทธิ์ถึงคนไทยทั่วประเทศ” ซึ่งปัจจุบันออกมา 5 ตอน สร้างผลสะท้อนต่อสมรภูมิการเมืองไทยช่วงก่อนเลือกตั้งอย่างมาก

(<http://www.facebook.com/DemocratPartyTH> 1 พฤษภาคม 2554 - 2 กรกฎาคม 2554)

จดหมายตอนที่ 1 เรื่องเส้นทางสู่เก้าอี้นายกรัฐมนตรี

จดหมายตอนที่ 2 กฎเหล็ก 9 ข้อ

จดหมายตอนที่ 3 เหตุการณ์ชุมนุมพฤษภา 53

จดหมายตอนที่ 4 แจงเหตุ 91 ศพ

จดหมายตอนที่ 5 ได้ข้อกล่าวหา “ดีแต่พูด”

จดหมายของนายอภิสิทธิ์ยังก่อให้เกิดปฏิกิริยาจากหลายฝ่ายจนออกมาได้ผ่าน Facebook เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นนายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ แกนนำเสื้อแดง หรือ จิตรา คชเดช แกนนำคนงานไทรอัมพ์

“ขอบคุณพี่น้องภาคเหนือที่ให้การต้อนรับอย่างอบอุ่น เดินทางกลับแล้วครับ”

“เศรษฐกิจต้องเดินหน้า ครอบครัวยุคใหม่ต้องเดินหน้า ประเทศต้องเดินหน้า มาเดินหน้าไปกับพรรคประชาธิปัตย์ 3 ก.ค. เข้าคุกหากาเบอร์ 10 ทั้งสอง...”

“6 โมงเช้าพรุ่งนี้ติดตาม @ Aphisit_DP ให้สัมภาษณ์สครายการเข้าข่าวชั้นได้ทางช่อง 9

“การศึกษาต้องมาก่อน ลูกหลานไทยต้องได้เรียนมหาวิทยาลัย เพิ่มทุน กยศ. 250,000 ทุน”

“ปราบยาเสพติด เพิ่มกองกำลัง 2,500 นาย ทำจริง ปราบจริง”

(<http://www.facebook.com/DemocratPartyTH> 1 พฤษภาคม 2554 - 2 กรกฎาคม 2554)

ส่วนตัวของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ใช้สโลแกนว่า

“ผมจะไม่ทำงานให้กับคนใดคนหนึ่ง แต่จะทำงานให้กับพี่น้องประชาชนทุกคน”

(<http://www.facebook.com/DemocratPartyTH> 26 - 7 - 2554)

ทีมงานของพรรคประชาธิปัตย์ได้เปิดบัญชี @abhisit_dp ให้เป็นบัญชีของนายอภิสิทธิ์ เพื่อการหาเสียงเลือกตั้งโดยเฉพาะ รูปแบบความเคลื่อนไหวจะเน้นการหาเสียงของนายอภิสิทธิ์ที่จังหวัดต่างๆ เป็นหลัก โดยมีทีมงานส่วนตัวของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ คอยถ่ายภาพและโพสภาพกิจกรรมการหาเสียงให้แฟนฯ ได้ติดตามทาง Facebook ส่วนบัญชีของพรรค @democratth ก็คอยให้ข่าวสารการเลือกตั้งควบคู่ไปด้วย และผู้สมัคร ส.ส. ของพรรคทุกคนก็มีฐานแฟนฯ ของตัวเองที่คอยสื่อสาร ตอบคำถาม ให้ข้อมูล อย่างครบครัน

ในช่วงการเลือกตั้ง Facebook ของนายอภิสิทธิ์มีแฟนจำนวนกว่า 600,000 คน ยังนับว่าห่างจากนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในช่วงเวลาเดียวกัน ที่มีแฟนจำนวน 135,000 คน แต่เมื่อ

พิจารณาว่า Facebook ของอภิสิทธิ์เปิดมาเป็นเวลา 2 ปีกว่า ตลอดอายุของรัฐบาล ในขณะที่ยิ่งลักษณ์เพิ่งเปิด Facebook เพียงไม่กี่สัปดาห์เท่านั้น

การใช้นโยบายพรรค

พรรคประชาธิปัตย์ ได้นำเสนอนโยบายในหลายๆด้าน และแจ้งข่าวสารผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยสรุปนโยบายของพรรคประชาธิปัตย์ ที่สื่อสารผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุค (<http://www.facebook.com/DemocratPartyTH> 1 พฤษภาคม 2554 - 2 กรกฎาคม 2554) ดังนี้

พรรคประชาธิปัตย์ใช้แคมเปญประชาสัมพันธ์โดยเล่นกับคำว่า “เงินหน้า” ซึ่งก็ใช้แบ่งนโยบายของพรรคได้เป็น 3 หมวดคือ

- ครอบครัวต้องเงินหน้า
- เศรษฐกิจต้องเงินหน้า
- ประเทศต้องเงินหน้า

1. ครอบครัวต้องเงินหน้า นโยบายส่วน “ครอบครัวต้องเงินหน้า” ของพรรคประชาธิปัตย์ แบ่งได้อีก 7 ข้อย่อย ดังนี้

1. ไฟฟ้าฟรีถาวร สำหรับผู้ใช้ไม่เกิน 90 หน่วยต่อเดือน
2. จัดการปัญหาหาเสพติดอย่างเด็ดขาด จัดตั้งกองกำลังพิเศษ 2,500 นาย
3. มอบเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ทุกคนทุกเดือน
4. โครงการบ้านมั่นคง (ซ่อมแซม จัดสาธารณูปโภค และสร้างบ้านใหม่) ของชุมชนแออัดในเมือง และหมู่บ้านทั่วประเทศ
5. บัตรประชาชนใบเดียว รักษาฟรีอย่างมีคุณภาพ
6. เพิ่มเงินทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำเพื่อการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย 25,000 คน
7. พัฒนาศูนย์เด็กเล็กคุณภาพในทุกพื้นที่

จากการศึกษานโยบายกลุ่มนี้หลายข้อเป็นการต่อ ยอดนโยบายเดิมที่ดำเนินมาก่อนแล้ว เช่น เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นนโยบายแรกๆ ที่พรรคประชาธิปัตย์เริ่มดำเนินงานช่วงได้เป็นรัฐบาลใหม่ๆ ส่วนนโยบายไฟฟ้าฟรีถาวรนั้น เริ่มขึ้นในสมัยรัฐบาลสมัคร สุนทรเวช ที่ออกมาตรการนำไฟฟ้าฟรีเพื่อบรรเทาแรงกดดันจากภาวะเศรษฐกิจโลกหดตัวนโยบายบ้านมั่นคงถือเป็นนโยบายกลุ่ม

ประชานิยมอีกข้อหนึ่งที่รัฐบาลประชาธิปไตยดำเนินการแล้วในรัฐบาลปัจจุบัน ส่วนการประกันสุขภาพโดยใช้บัตรประชาชน ก็เป็นส่วนต่อขยายของนโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค ที่ต่อเนื่องมาตั้งแต่รัฐบาลพรรคไทยรักไทย

จุดที่น่าสนใจคือนโยบายกองกำลังพิเศษต่อต้านยาเสพติด ซึ่งไม่แน่ใจว่าจะชั่วยอนนโยบาย “ประกาศสงครามกับยาเสพติด” ในยุครัฐบาลไทยรักไทยหรือไม่ (ทางพรรคประชาธิปไตยยังไม่ออกมาอธิบายรายละเอียดในเรื่องนี้ชัดเจนมากนัก) และนโยบายพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ก็ถือเป็นนโยบายแปลกใหม่ที่ยังไม่ค่อยมีใครเอ่ยถึงมากนัก

2. เศรษฐกิจต้องเดินหน้า นโยบายหมวดนี้มีอีก 7 ข้อย่อย

1. เพิ่มเงินกำไรอีกร้อยละ 25 จากโครงการประกันรายได้เกษตรกร (ขาวนา ชาวไร่ ชาวโพด ชาวมั่นสำปะหลัง)
2. ขึ้นค่าแรงขั้นต่ำร้อยละ 25 ในเวลา 2 ปี พร้อมพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน
3. จัดโฉนดชุมชนให้เกษตรกรมีที่ทำกินอีก 250,000 คน บนที่ดินของรัฐ
4. ปรับโครงสร้างหนี้ในระบบ เพื่อลดภาระดอกเบี้ย และสร้างโอกาสใหม่ แก่ชีวิตของ ประชาชนให้ครบ 1 ล้านคน
5. ขยายประกันสังคมสำหรับเกษตรกรและแรงงานนอกระบบให้ครอบคลุม 25 ล้านคน เพื่อรับเงินชดเชยรายได้เมื่อเจ็บป่วย ทูพพลภาพ เสียชีวิต และบำเหน็จชราภาพ
6. จัดให้มีบำนาญประชาชนหลังอายุ 60 ปี โดยรัฐร่วมสมทบในกองทุนการออมแห่งชาติ
7. พัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อสร้างสินค้าและบริการ บนพื้นฐานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยที่เชื่อมโยงกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ด้วยงบประมาณ 20,000 ล้านบาท

จากการศึกษาพบว่า นโยบายข้อแรกเป็นการต่อยอดโครงการประกันรายได้เกษตรกร ซึ่งรัฐบาลพรรคประชาธิปไตยก็ได้ดำเนินการมาแล้ว จุดที่น่าสนใจไม่ใช่ตัวเลข “กำไรอีกร้อยละ 25” ซึ่งยกมาเพื่อการโฆษณา แต่อยู่ที่แนวนโยบายด้านเกษตรกรระหว่างพรรคประชาธิปไตย (ประกันรายได้) และพรรคเพื่อไทย (จ่านาพืชผล) ที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ซึ่งถือเป็นนโยบายไม่กึ่งจุดของทั้งสองพรรคที่แตกต่างกัน และวัดความต้องการของประชาชนได้ส่วนหนึ่งจากการเลือกตั้ง

โครงการโฉนดชุมชน รัฐบาลประชาธิปไตยก็ดำเนินการมาแล้ว ส่วนนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์นั้น พรรคประชาธิปไตยมีคนที่น่าสนใจเรื่องนี้อย่างจริงจังสองคน คือ นายอลงกรณ์ พลบุตรรมช. พาณิชย์ ที่หันมาจับเรื่องนี้เต็มตัว นโยบายที่สำคัญที่สุดในหมวดนี้คงเป็นการขยายค่าแรงขั้นต่ำ

(ซึ่งพรรคเพื่อไทยก็มีนโยบายลักษณะเดียวกัน) ซึ่งมองในแง่หนึ่งถือเป็นนโยบายประชานิยมแบบตรงไปตรงมาแขนงหนึ่ง

“พรรคขอยืนยันยืนยันคืนหน้าผัดักดันมาตรการเพื่อเพิ่มรายได้ ภายใต้แนวทาง “คืนหน้าต่อไปด้วยนโยบายเพื่อประชาชน” โดยวันที่ 1 พ.ค. พรรคจะดำเนินมาตรการที่เป็นรูปธรรม โดยการบริหารงานเพื่อเพิ่มรายรับให้แก่ประชาชน ผู้ใช้แรงงาน ในการขับเคลื่อนเรื่องการปรับเพิ่มค่าแรงขั้นต่ำ 25 เปอร์เซ็นต์ ภายใน 2 ปี โดยทั้งหมดได้มีการวางแผนระยะเวลา กลไก การปรับโครงสร้างภาษีทั้งระบบ และลดต้นทุนของผู้ประกอบการควบคู่กันไป เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถที่จะประมาณการปรับตัวรองรับค่าแรงขั้นต่ำที่ปรับเพิ่ม โดยจะมีแหล่งที่มาของรายรับที่เพิ่มขึ้นจากมาตรการโครงสร้างทางภาษี และการดำเนินการเพื่อลดต้นทุนในการประกอบการ”

(<http://www.facebook.com/DemocratPartyTH> 31 พฤษภาคม 2554)

3. ประเทศต้องคืนหน้า นโยบายกลุ่มสุดท้ายเป็นเรื่องเกี่ยวกับ “เมกะโปรเจกต์” และโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ แบ่งออกเป็น 7 ข้อ ได้แก่

1. รถไฟความเร็วสูง ไทย-จีน เชื่อมคุนหมิง ภาคอีสานสู่ภาคใต้เชื่อมต่อไปยังมาเลเซีย เพื่อพัฒนาการค้าการลงทุน และการท่องเที่ยว
2. สร้างแหลมฉบังให้เป็นเมืองท่าสมุทรแบบ พร้อมรถไฟความเร็วสูง เชื่อมกรุงเทพ แหลมฉบังและระยอง และเครือข่ายโลจิสติก ด้วยเงินลงทุนกว่า 100,000 ล้านบาท
3. พลิกโฉมเมืองท่องเที่ยวตลอดชายฝั่งทะเลภาคใต้ และแหล่งท่องเที่ยวทั่วประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยเป็น “มนตร์เสน่ห์แห่งเอเชีย” ด้วยเงินลงทุน 10,000 ล้านบาทต่อปี
4. ขยายบรอดแบนด์แห่งชาติ 3จี อินเทอร์เน็ตชุมชน สู่ทุกตำบลทั่วประเทศ ภายใน 4 ปี
5. สร้างเขตเศรษฐกิจเกษตรพิเศษ เพื่อจัดระบบการผลิต การแปรรูป และการตลาด สินค้าเกษตรที่มีมาตรฐานคุณภาพ และมูลค่าสูง
6. คืนหน้าต่อในการบริหารจัดการแหล่งน้ำทั่วประเทศ ขยายพื้นที่ชลประทาน เพิ่มปริมาณน้ำ อุตสาหกรรม และขยายประปาชุมชน
7. เร่งจัดหาพลังงานทดแทน เพิ่มขึ้น 1 เท่าตัวจาก พืชพลังงาน ลม แสงอาทิตย์ ชีวภาพ และขยะ

จากการศึกษาพบว่า นโยบายรถไฟความเร็วสูงไทย-จีน เป็น “ภาพฝัน” ที่ดำเนินต่อเนื่องมาหลายรัฐบาลแล้ว และที่สำคัญไม่ใช่ชนโยบายที่ขับเคลื่อนมาจากประเทศไทยโดยตรง แต่เป็นการริเริ่มของประเทศจีนในการเชื่อมเครือข่ายโลจิสติกส์ของตัวเองในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การที่พรรคประชาธิปัตย์นำนโยบายนี้มาหาเสียงเป็นสิ่งที่น่าสนับสนุน แต่การกล่าวอ้างว่าเป็นนโยบายของพรรคโดยตรงอาจจะไม่ถูกต้องนัก ไม่ว่าจะรัฐบาลพรรคใดเข้ามาบริหารประเทศ ก็จะต้องเดินหน้านโยบายนี้ต่อไปอย่างแน่นอน

ส่วนนโยบายพัฒนาแหลมฉบังก็ถือว่ามีแนวโน้มที่น่าสนใจ แหลมฉบังเป็นแนวคิดจากสภาพพื้นที่ที่ช่วยผลักดันการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในยุคทศวรรษ 2520 – 2530 แต่ภายหลังฟองสบู่แตกในปี 2540 แหลมฉบังก็หายเงียบไป แนวคิดการพัฒนาแหลมฉบังเป็นเมืองท่า (harbour city) มาจากนายคอร์ปัส คี สภาวสุ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ที่ต้องการย้ายท่าเรือคลองเตยออกไป และรวมศูนย์การขนส่งสินค้าทางเรือของประเทศไทยไปไว้ที่แหลมฉบังนั่นเอง

นโยบายพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลให้เป็นเมืองท่องเที่ยว ก็มีฐานมาจากแนวคิดของนายคอร์ปัส คี ที่ต้องการเดินตามรอยของ “ริเวียร่า” ชายฝั่งทะเลตอนเหนือของอิตาลีที่เป็นพื้นที่ตากอากาศสุดหรู สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวได้มาก (กรณีศึกษาการปรับโฉมพื้นที่เมือง: Hafencity Hamburg และ Riviera Italia)

แนวคิดด้านโทรคมนาคม ไม่ว่าจะ เป็นบรอดแบนด์แห่งชาติ อินเทอร์เน็ตชุมชน หรือ 3จี คงมีบทบาทในการหาเสียงมากกว่า เพราะเอาจริงแล้วการขับเคลื่อนนโยบายด้านโทรคมนาคมของประเทศ ขึ้นกับโครงสร้างการแข่งขันในอุตสาหกรรมที่ยังอิทธิพลก็เหลือกันอยู่ระหว่าง TOT/CAT/กสทช. ว่าใครเป็นผู้มีอำนาจตัวจริงกันแน่ ส่วนนโยบายด้านแหล่งน้ำและพลังงานทดแทน โดยแนวคิดที่ว่าก้าวหน้า แต่พรรคประชาธิปัตย์ยังไม่ให้แผนปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมมากนัก นโยบายอีกอันที่น่าสนใจคือเศรษฐกิจพิเศษเกษตรกร ซึ่งถือว่าแปลกใหม่ แต่ทางพรรคยังไม่ให้ข้อมูลว่าจะดำเนินการอย่างไร

โดยนโยบายเหล่านี้ ทางพรรคประชาธิปัตย์ได้นำเสนอผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของพรรค คือ <http://www.facebook.com/DemocratPartyTH> 3 วันที่ 1 พฤษภาคม 2554 - 2 กรกฎาคม 2554) เช่น

“อภิสิทธิ์เปิดนโยบายเดินหน้าประเทศไทย ขับเคลื่อนเศรษฐกิจสู่อนาคต

“พรรคประชาธิปัตย์ได้เดินหน้าทำทันทีและทำสำเร็จไปแล้วในการยกระดับความเป็นอยู่ของพี่น้องประชาชน ทั้งนโยบายเรียนฟรี 15 ปี เบี้ยกัญญาให้แก่ผู้สูงอายุ และการประกันรายได้เกษตรกร ทว่า สิ่งเหล่านี้ยังคงไม่เพียงพอและยังไม่เป็นที่น่าพอใจ แต่ก็ได้เริ่มทำแล้วและเดินหน้าไปแล้ว”

“ประธานสภาหอการค้าไทยได้ กล่าวสนับสนุนความตั้งใจของหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ และระบุว่าหากรัฐบาลหรือพรรคการเมืองมีจุดยืนที่ชัดเจน โดยเฉพาะในเรื่องคอร์รัปชัน ภาคธุรกิจย่อมตั้งต้นดูว่าจะเดินไปด้วยกันในทิศทางใด ซึ่ง นายอภิสิทธิ์ก็กล่าวตอบว่าตนมีความตั้งใจที่แน่วแน่ว่าจะขจัดปัญหาคอร์รัปชัน เพื่อเดินหน้าประเทศไทย และมั่นใจด้วยว่าถ้าภาคเอกชนเดินไปข้างหน้าโดยพร้อมที่จะจับมือก้าวไปด้วย กันกับรัฐบาล ประชาชาติย่อมก้าวเดินไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคงด้วยเช่นกัน”

การวิจารณ์พรรคคู่แข่ง

การดำเนินสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ที่ใช้เฟสบุคในการวิพากษ์วิจารณ์ผ่านสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยวิจารณ์ในด้านนโยบายของพรรคคู่แข่ง และตัวบุคคลของพรรคคู่แข่ง โดยมีรายละเอียดปรากฏในเครือข่ายสังคมออนไลน์ (<http://www.facebook.com/DemocratPartyTH> 3 วันที่ 1 พฤษภาคม 2554 - 2 กรกฎาคม 2554)

“อรรถวิษฐ์ ชี “ทักษิณคิด เพื่อไทยทำ” เป็นนโยบายที่ประชาธิปัตย์ คิด และ ลงมือทำมาแล้วเกือบปี ที่พรรคประชาธิปัตย์ นายอรรถวิษฐ์ สุวรรณภักดี โฆษกคณะทำงานด้านเศรษฐกิจพรรคประชาธิปัตย์ กล่าวถึงนโยบาย “ทักษิณคิด เพื่อไทยทำ” ของพรรคเพื่อไทยนั้น หลายเรื่องเป็นเรื่องที่พรรคประชาธิปัตย์ เป็นผู้คิด และหลายเรื่องได้ลงมือทำแล้ว ตนขอยกตัวอย่างบางโครงการกล่าวคือ 1.นโยบายทักษิณคิดเพื่อไทยทำ ภายใต้โครงการบัตรเครดิตเกษตรกร ซึ่งเมื่อปี53 พรรคประชาธิปัตย์ได้เปิดโครงการลักษณะเดียวกัน ภายใต้ชื่อบัตรลดหนี้ โดยออกให้กับประชาชนที่เข้าแปลงหนี้จากหนี้นอกระบบเข้าสู่ในระบบ ซึ่งผู้ถือบัตรประกอบไปด้วยเกษตรกร พ่อค้า แม่ค้า โดยนโยบายดังกล่าวได้ดำเนินไปแล้วตั้งแต่ปลายปี 53 2. เรื่องสินเชื่อบัตรเครดิต และแท็กซี่ราคาถูก ซึ่งมีลักษณะเหมือนโครงการประชานิยม 9 ข้อของรัฐบาลปัจจุบัน ซึ่งเป็นโครงการให้สินเชื่อสำหรับผู้ขับวินมอเตอร์ไซด์ และแท็กซี่ ซึ่งโครงการดังกล่าวได้ดำเนินการไปแล้ว 3.โครงการบ้านหลังแรก ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการที่พ.ต.ท.ทักษิณเพิ่งประกาศออกมา ในขณะที่โครงการนี้ผ่านมติกรม.เรียบริย และจะมีผลทันทีในวันจันทร์ (9 พ.ค.)ที่จะถึงนี้”

“โฆษกปชป. กังวล พรรคการเมืองใหญ่พยายามสร้างคะแนนนิยมสูงเกินจริงหวังผลทางการเมือง ที่พรรคประชาธิปัตย์ นายบุญชัย สมุทรักษ์ ผู้สมัคร ส.ส.บัญชีรายชื่อ และในฐานะโฆษกพรรคประชาธิปัตย์ แถลงข่าวถึงกรณีที่พรรคได้มีการติดตามการณรงค์หาเสียงของแต่ละพรรคการเมือง “มีความวิตกกังวลถึงแนวทางความวุ่นวายจากความเคลื่อนไหวที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่า คือ การสำรวจผลความพึงพอใจต่อพรรคการเมืองและบุคคลที่เสนอชื่อเข้ามาดำรงตำแหน่ง

นายกรัฐมนตรี โดยได้สังเกตว่าส่วนใหญ่พรรคการเมืองหลัก เริ่มใช้ยุทธศาสตร์ที่จะสร้างความเข้าใจว่าได้คะแนนนิยมสูงกว่าที่เป็นจริงโดยสมมติตัวเลข 270 ขึ้นมาเพื่อให้เข้าใจว่าเป็นยอดคะแนนนิยม โดยมีตัวเลขไม่เป็นไปตามจำนวนที่ได้กล่าวไว้ ข้อเท็จจริงจากการสำรวจความนิยมจากสำนักต่างๆ นั้นเห็นได้ชัดเจนว่าคะแนนนิยมทั้งต่อพรรคการเมืองและต่อบุคคลนั้น ไม่ได้มีลักษณะที่สอดคล้องไปในทางเดียวกัน เพราะการสำรวจมีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา นี่ถือเป็นยุทธศาสตร์ที่จะดำเนินการเพื่อที่จะขัดขวางไม่ให้พรรคการเมืองที่ได้เสียงเพียงพอโดยการจัดตั้งรัฐบาลร่วมกับพรรคการเมืองอื่นตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้พรรคที่รวบรวมเสียงข้างมากสามารถส่งชื่อบุคคลเข้าเป็นนายกรัฐมนตรีผ่านการประชุมจากสภาฯ นั้นดำเนินไปได้” นายบรรณิษฐ์ กล่าว ทั้งนี้ นายบรรณิษฐ์ ยังกล่าวต่ออีกว่า ทางพรรคเพื่อไทยเองได้พยายามสร้างเรื่องคะแนนนิยมว่าพรรคเพื่อไทยเองมีคะแนนนิยมสูงกว่าพรรคประชาธิปัตย์ เป็นเรื่องที่น่าสังเกตว่าหากทางพรรคเพื่อไทยเชื่อว่าคะแนนนิยมตนเองจะสูงเกินกึ่งนั้น ต้องถามก่อนว่าเหตุใดจึงมีแกนนำของพรรคพยายามที่จะออกมาเรียกร้องให้ลงสัตยาบรรณว่าพรรคใดได้คะแนนสูงสุดให้จัดตั้งรัฐบาล เพราะถ้าได้คะแนนเสียงกึ่งหนึ่งแล้วความจำเป็นในการที่จะลงสัตยาบรรณในเรื่องนี้ไม่มี และเรื่องต่างๆ นั้นก็ไม่ได้ถือเป็นข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญที่ระบุว่า การเลือกนายกก็เกิดขึ้น โดยพรรครวบรวมคะแนนเสียงส.ส. ได้เกินกึ่งหนึ่ง ไม่ได้มาจากพรรคที่ได้คะแนนเสียงสูงสุด”

“โฆษก ปชป. เรียกร้อง เพื่อไทยอย่าโปรยนโยบายบังหน้าหวังล้างผิดนายใหญ่ นพ. บรรณิษฐ์ สมุทรักษ์ โฆษกพรรคประชาธิปัตย์ กล่าวว่า วันนี้ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ได้เดินทางกลับมาจากการประชุมสุดยอดผู้นำด้านเศรษฐกิจและการเมือง ที่ประเทศอินโดนีเซีย จากการประชุมครั้งนี้โดยนายฯ ไทยได้รับโอกาสในการรักษาความเชื่อมั่นทั้งทางเศรษฐกิจ และการเมือง ขณะเดียวกัน นายอภิสิทธิ์ยังได้รับทราบการสะท้อนความห่วงใยต่อสถานการณ์การเมืองไทย โดยมีความกังวลว่าหากพรรคเพื่อไทยชนะการเลือกตั้งสถานะเศรษฐกิจไทยคงไม่แตกต่างจากรัฐบาลสมัคร และรัฐบาลสมชาย โดยเฉพาะการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเสื้อแดง หากพรรคเพื่อไทยจัดตั้งรัฐบาลไม่สำเร็จ ก็จะเป็นข้อวิตก และอุปสรรคต่อการรักษาความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจ โฆษกพรรคประชาธิปัตย์ กล่าวต่อว่า ต่อกรณีดังกล่าวนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้ให้สัมภาษณ์ยืนยันว่ารัฐบาลจะไม่ประสบปัญหาหากพรรคเพื่อไทยได้จัดตั้งรัฐบาล พร้อมยืนยันว่าจะไม่เหมือนรัฐบาลสมัคร และรัฐบาลสมชาย แต่พรรคมีความกังวลว่าสถานการณ์จะหนักหน่วงกว่ารัฐบาลสมัคร และรัฐบาลสมชาย เพราะขณะนี้มีความกระวนการที่ค่อนข้างชัดเจนว่าจะใช้กลุ่มคนเสื้อแดงเคลื่อนไหวเพื่อผลักดันวาระล้างผิดให้ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีต นายฯ เพราะอย่างน้อยในสมัยรัฐบาลสมัคร และรัฐบาลสมชาย ก็ไม่มีชายชุดดำติดอาวุธแฝงตัวกับการชุมนุม โฆษกพรรคประชาธิปัตย์ กล่าวต่อว่าการที่นางสาวยิ่งลักษณ์ ออกมายืนยันว่ากระบวนการนิรโทษ

กรรมจะพิจารณาจาก ข้อเท็จจริงเหตุการณ์ปฏิวัติรัฐประหาร จึงขอตั้งข้อสงสัยทันทีว่ากรณีความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชันของพ.ต.ท.ทักษิณ นั้น เป็นข้ออ้างของการเคลื่อนไหวโดยอ้างการปรองดองนิรโทษกรรม แต่หวังผลเพื่อล้างผิดให้ พ.ต.ท.ทักษิณ ใช่หรือไม่ โฆษกพรรคประชาธิปัตย์กล่าวต่อว่าในเรื่องเดียวกันนี้ นายปลอดประสพ สุรัสวดี ได้ออกมาใช้สัมภาษณ์เกี่ยวข้องกับหลายเรื่อง อาทิ นายปลอดประสพ พูดชัดเจนว่าการปรองดองสิ้นสุดที่การนิรโทษกรรม และอ้างถึงคำพูดของ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง ว่าเป็นการพูดข้อความทางกฎหมาย ตนจึงขอลาถามนายปลอดประสพ ว่าประเด็นนี้พรรคเพื่อไทยจะชี้แจงอย่างไรต่อกรณีที่นายปลอดประสพ และ ร.ต.อ.เฉลิม ก็ยืนยันตรงกัน นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่ ร.ต.อ.เฉลิม ออกมาพูดชัดเจนว่า หากพรรคเพื่อไทยชนะการเลือกตั้ง ก็จะเป็นรัฐบาลเฉพาะกิจเพื่อนิรโทษกรรมให้ พ.ต.ท.ทักษิณ กลับมาเป็นนายกฯ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่สังคมกังวลว่าจะทำให้บ้านเมืองกลับมาวุ่นวายอีกครั้ง เพราะเป็นการแก้ไขกฎหมายเพื่อล้างผิดฐานคอร์รัปชันให้บุคคลเพียงคนเดียวครั้งแรกในประวัติศาสตร์ โฆษกพรรคประชาธิปัตย์ กล่าวว่าต่อกรณีที่นายปลอดประสพ ให้คนไทยเลือกกระบวนนิรโทษกรรม ของระหว่างสองพรรคการเมือง หากชอบแนวทางใดก็เลือกพรรคนั้น พรรคประชาธิปัตย์อยากให้พรรคเพื่อไทยระบุให้ชัดเจนว่าแนวทางการปรองดองของพรรคเพื่อไทยเป็นไปเพื่อการล้างผิดให้ พ.ต.ท.ทักษิณ และพรรคเพื่อไทยไม่ควรซ่อนเร้นการหาเสียงโดยอ้างนโยบายอื่นๆ แล้วกลับมาแก้ไขทีหลังว่าเป็นเสียงสนับสนุนให้ล้างผิด พ.ต.ท.ทักษิณ ส่วนการที่นายปลอดประสพ สุรัสวดี รองหัวหน้าพรรคเพื่อไทย ไม่อยากให้อำนาจพิเศษเข้ามาตั้งการตั้งรัฐบาลนั้น ยืนยันว่าการเลือกนายกรัฐมนตรีทุกครั้งเป็นการเลือกในสภา ถ้าจะอ้างอำนาจพิเศษ มีจริง ตนก็อยากถามกลับไปว่าทำไมอำนาจพิเศษจึงปล่อยให้พรรคเพื่อไทยตั้งรัฐบาลได้สำเร็จถึง 2 ครั้งคือรัฐบาลของนายสมัครและนายสมชาย และในการเลือกนายกรัฐมนตรีครั้งที่ 3 เหตุใด พล.ต.อ.ประชา พรหมนอก อดีตหัวหน้าพรรคเพื่อแผ่นดิน จึงกลับใจไม่เข้าร่วมกับพรรคประชาธิปัตย์ในการเสนอชื่อนายอภิสิทธิ์ เป็นนายกรัฐมนตรีทั้งที่ พล.ต.อ.ประชาได้รับปากกับนายอภิสิทธิ์ที่บ้านพักของตนเองแล้ว นพ.บุรณัชย์ กล่าวต่อว่าในการหาเสียงของพรรคประชาธิปัตย์ ได้พบการขัดขวางหาเสียงในลักษณะ “ดืบ ถ้อย ถ้วน” มีกระบวนการข่มขู่ขัดขวาง สร้างความหวาดกลัว และเริ่มทวีความรุนแรงขึ้นทุกวัน ที่ผ่านมามีพรรคเพื่อไทยบอกว่าจะพูดคุยกับกลุ่มคนเสื้อแดงให้ยุติการกระทำดังกล่าวแต่กลับไม่ดำเนินการ โดยบอกว่าไม่สามารถห้ามได้ ทั้งที่เป็นพวกเดียวกัน จึงถือว่าพรรคเพื่อไทยไม่แสดงวุฒิภาวะในการแก้ปัญหาการขัดขวางการหาเสียงเลือกตั้ง ดังนั้นหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ จึงจะมีการหารือกับหัวหน้าพรรคการเมืองทุกพรรคเพื่อหาแนวทางไม่ให้เกิดการสร้างปัญหาความวุ่นวายในการหาเสียงเลือกตั้งอีก นพ.บุรณัชย์ กล่าวว่าในช่วงบ่ายวันนี้ (14 มิ.ย.) นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จะให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนต่างประเทศรอบที่ 2 จำนวน 8-10 สำนักข่าว และจะบันทึกเทปเพื่อนำไปเผยแพร่ออกอากาศตามพื้นที่ต่างๆ โดยจะเป็น

การสรุปผลความสำเร็จในการร่วมประชุมสุดยอดผู้นำด้านเศรษฐกิจและการเมืองที่ประเทศอินโดนีเซีย ความสำเร็จในการฟื้นฟูความเชื่อมั่นของประเทศเป็นต้น”

“อรรถวิรัช ทำเพื่อไทยอย่าลืกลงท้ายนโยบายเศรษฐกิจ (17 มิ.ย. 54) นายอรรถวิรัช สุวรรณภักดี ผู้สมัคร ส.ส.กทม.เขตจตุจักร ในฐานะโฆษกทีมเศรษฐกิจพรรคประชาธิปัตย์ กล่าวว่า นโยบายพรรคเพื่อไทยเรื่องการขึ้นค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาททันทีเป็นนโยบายขายฝัน และการที่เพื่อไทยกล่าวว่าจะออกกฎหมายบังคับขึ้นค่าแรงโดยไม่ผ่านคณะกรรมการ ไตรภาคี 3 ฝ่ายระหว่าง นายจ้าง ลูกจ้างและภาครัฐ จะทำให้เกิดการเลิกจ้างแรงงานมหาศาล โดยเฉพาะในภาคเหนือและภาคอีสานที่ค่าแรง ขึ้นต่ำปัจจุบันอยู่ที่ 166 และ 167 บาทตามลำดับ หากเพื่อไทยออกกฎหมายบังคับ นายจ้างเพื่อขึ้นค่าแรง 300 บาท คาดว่าคนอีสานและเหนือจะตกงานกันระนาวแทนที่จะได้ค่าจ้างเพิ่มเพราะนายจ้าง จ่ายค่าแรงที่เพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัวไม่ได้จำเป็นต้องไล่คนงานออก รวมถึงของจะแพงขึ้นจากการบังคับขึ้นค่าแรง 300 บาททันที นโยบายเศรษฐกิจเพื่อไทยเป็นการแก้ปัญหาแบบวัวพันหลักโดยแท้

“หากคูทีมเศรษฐกิจของพรรคเพื่อไทย พบว่าก็เป็นคนเดิมๆ ที่เคยเป็นรัฐมนตรีและบริหารประเทศมาแล้วสมัยรัฐบาลนายกสมชายฯ ซึ่งเป็นยุคตกต่ำทางเศรษฐกิจจนทำให้ผ.ทบ. สภาอุตสาหกรรม สภาหอการค้า พ่อค่านักธุรกิจ ต้องมาออกทีวีร่วมกันกดดันให้นายกสมชายฯ ยุบสภา หากจะอาศัยเครดิตนายกทักษิณฯ ก็ใช้ไม่ได้ สมัยคุณทักษิณเป็นนายกเคยขึ้นค่าแรงขั้นต่ำแค่ 3.70 บาทขณะที่นายกอภิสิทธิ์ขึ้นค่าแรงขั้นต่ำไปแล้ว 6 บาท เพื่อไทยอย่าลืกลงท้ายโดยอาศัยเครดิตเดิมคุณทักษิณเพราะดูจากเครดิตเดิมน้อยเหลือเกินกับนโยบายด้านแรงงาน” นายอรรถวิรัช กล่าว

การแสดงผลงานและความสำเร็จในนโยบายของพรรคที่ผ่านมา ของนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐบาลที่ได้ดำเนินนโยบายหรือได้ทำงานนโยบายที่ดำเนินการไปในระหว่างดำรงตำแหน่ง

การแสดงผลงานและความสำเร็จในนโยบายของพรรคที่ผ่านมา ของนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐบาลที่ได้ดำเนินนโยบายหรือได้ทำงานนโยบายที่ดำเนินการไปในระหว่างดำรงตำแหน่ง เช่น การแก้ไขปัญหาการทุจริต การแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม การแก้ไขปัญหานโยบายที่ได้ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันหรือการแสดงผลงานอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นรูปแบบการแสดงความคิดทางการเมือง เพื่อมุ่งประสงค์การหาเสียงหรือมุ่งหวังทางการเมือง หรือแจ้งข่าวสารทางการเมืองแก่ประชาชนให้ทราบ เช่น

แจ้งข่าวสารกิจกรรมของพรรค

พรรคประชาธิปัตย์แจ้งข่าวสารประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนและสมาชิกพรรคผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุ๊ค ถึงการดำเนินงานภายในพรรค โดยมีรายละเอียด ดังนี้

“ กก.บห.ปชป. เคารยชื่อผู้สมัครกทม.ครบแล้ว เหลือประชุมนัดสุดท้ายเคารยภาค 12 พ.ค.นี้ นพ.บุรณัชย์ สมุทรักษ์ โฆษกพรรคประชาธิปัตย์ แถลงผลการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ ว่า ที่ประชุมได้มีการอนุมัติรายชื้อผู้สมัครกทม.เสร็จสิ้นแล้ว โดยมีรายชื้อ ดังนี้ เขต1 นางเจิมมาศ จิงเลิศศิริ เขต 2 มล.อภิเมงกล โสณกุล เขต 3 นายสุกิจ ก้องธรนินทร์ เขต 4 นายอนุชา บูรพชัยศรี เขต 5 น.ส.จิตรภััส ภิรมย์ภักดี เขต 6 นายธนา ชีรวินิจ เขต 7 นายพุทธิพงษ์ ปุณณกันต์ เขต 8 ดร.สรรเสริญ สมะลาภา เขต 9 นายอรรถวิษษ์ สุวรรณภักดี เขต 10 นายชินชอบ คงอุดม เขต 11 นายสกลธี ภัททิยกุล เขต 12 นายแทนคุณ จิตต์อิสระ เขต13 นายก้องศักดิ์ ยอดมณี เขต 14 นายวิทเขนทร์ มุตตามระ เขต 15 นายณัฐ บรรทัดฐาน เขต 16 นายพนิช วิจิตเสรษฐ์ เขต 17 นายชาญวิทย์ วิภูศิริ เขต 18 นายสมัย เจริญช่าง เขต 19 นายวสันต์ มีวงศ์ เขต 20 นางสลวยเลิศ กิมสุนจันทร์ เขต 21 นางนาตยา เบญจศิริวรรณ เขต 22 นายสามารถ เขต 23 นายสุทธิ ปัญญาสกุลวงศ์ เขต 24 นพ.สุรินทร์ จันทรพิทักษ์ เขต 25 นางนันทพร วิรุกสุนทร เขต 26 นายณัฐพล ทีปสุวรรณ เขต27 นายสากล ม่วงศิริ เขต28 พ.ต.อ.นพ.สามารถ ม่วงศิริ เขต29 นายเอกณัฐ พร้อมพันธุ์ เขต30 นางอรอนงค์ คล้ายนก เขต31 นายวิลาศ จันทรพิทักษ์ เขต32 นายชนินทร์ รุ่งแสง เขต33 น.ส.รัชดา ธนาดิเรก

นพ.บุรณัชย์ กล่าวต่อว่า ส่วนผู้สมัครคนอื่นที่แสดงความจำนง รวมทั้ง ส.ส.กทม.เก่า นั้น ก็จะอยู่ในบัญชีรายชื้อ อาทิ นางอรอนงค์ กาญจนชูศักดิ์ นายโกวิทย์ ชารณา นายถวิล ไพรสนธ์ นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน นายองอาจ คล้ามไพบูลย์ นายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช นายกรณ์ จาติกวณิช นายวัชระ เพชรทอง นายบุญยอด สุขถิ่นไทย และตน ซึ่งทุกคนที่ได้มาลงชื้ออย่างนายโกวิทย์ก็ถือว่าพอใจ เพราะพรรคได้พิจารณาตามความรู้ความสามารถ และคิดว่าบุคคลเหล่านี้จะได้เป็นส.ส.อีกครั้งจากการจัดลำดับบัญชีรายชื้อของ พรรคเช่นเดียวกับผู้สมัครส.ส.เขตพื้นที่อื่นๆ ในแต่ละภาค ทั้งนี้ ในส่วนของรายชื้อผู้สมัครในภาคอื่นจะมีการพิจารณาของคณะกรรมการบริหารพรรค ขึ้นสุดท้ายในวันที่ 12 พ.ค.อีกครั้งหนึ่ง ก่อนที่จะประกาศตัวทั้งประเทศวันที่ 14 พ.ค.ที่โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ อย่างไรก็ตาม ได้มีการอนุมัติรายชื้อผู้สมัครในภาคอื่นๆ กว่า 90 เปอร์เซนต์แล้ว โดยพรรคยืนยันว่าจะส่งครบทุกเขต

นพ.บุรณัชย์ กล่าวต่อว่า เมื่อมีความชัดเจนแล้วว่าการเลือกตั้งครั้งนี้จะเป็นการแข่งขันตัวนายกฯ ระหว่างนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ กับน.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

ดังนั้น พรรคจะเริ่มทยอยประกาศนโยบายสำคัญๆ ออกมา ซึ่งพรรควิเคราะห์ว่าส่วนสำคัญในการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งครั้งนี้ นี้อยู่บนพื้นฐานความพร้อมที่จะเดินทางทำงานต่อในทันทีหลังจากเลือกตั้งโดย ไม่มีข้อติดขัดใดๆ

ส่วนการที่พ.ต.ท.ทักษิณให้ยุติการใส่เสื้อแดง หลังจากควมรวมกลุ่มนปช.และเสื้อแดง เข้ากับพรรคเพื่อไทยเรียบร้อยแล้วนั้น นพ.บุรณัชย์ กล่าวว่า มองว่าต้องการปิดบังอะไรบางอย่าง และสงสัยว่าจะมีความไม่ซื่อสัตย์ หรือเตรียมการบางอย่างที่จะดำเนินการกับประชาชน อำพรางบางสิ่ง เมื่อพรรคเพื่อไทยมีความชัดเจนที่จะเดินทางล้าความผิดให้ พ.ต.ท.ทักษิณ ก็ขอให้แสดงความชัดเจนออกมา การที่ประกาศว่าจะเอา พ.ต.ท.ทักษิณ กลับภายในเดือนพ.ย.นั้น หากพิจารณาตามกรอบเวลาดั้งแต่เลือกตั้งจนนำไปสู่การตั้งรัฐบาลเสร็จสิ้น ซึ่งหากคำนวณจากระยะเวลาประมาณ 3 เดือนหลังจากรับตำแหน่งก็จะพอดีกับกระบวนการออกกฎหมายล้าความผิดให้กับ พ.ต.ท.ทักษิณ ซึ่งจะทำให้ความวุ่นวายกลับมาสู่สังคมไทยอีกครั้งหนึ่ง ดังนั้น อยากทำว่าหากมีแนวทางอย่างนี้แล้วก็ไม่ควรปิดบังสังคมต่อไปแต่ควรเปิดเผย ข้อเท็จจริงออกมา”

“ประชาธิปไตย เปิดตัวหน่วยหาเสียงเคลื่อนที่กรุงเทพ โมบาย เจาะฐานเสียงคนกรุง ที่พรรค ปชป.(28 พ.ค.2554) เวลา 10.00 น. นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ผู้อำนวยการศูนย์เลือกตั้ง กทม. พรรคประชาธิปัตย์ แถลงเปิดตัวหน่วยหาเสียงเคลื่อนที่ กรุงเทพ โมบาย รณรงค์ หาเสียงของพรรคประชาธิปัตย์ ทั่ว กทม.จำนวน 6 ทีม พร้อมอาสาสมัคร คนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ ทำหน้าที่ออกไปรณรงค์ หาเสียงพบปะประชาชนตามแหล่งชุมชนต่างๆ เช่น ตลาดนัด ศูนย์การค้า อาคารสำนักงาน สถาบันการศึกษา เป็นต้น

นายอภิรักษ์ กล่าวว่า ชุดรณรงค์หาเสียงดังกล่าว นอกจากจะมีอาสาสมัครคนรุ่นใหม่แล้ว ยังมีผู้สมัคร ส.ส.ระบบบัญชีรายชื่อของพรรค ออกไปปราศรัยหาเสียง ประชาสัมพันธ์ นโยบายและผลงานรัฐบาลที่ผ่านมา โดยจะลงพื้นที่พบปะประชาชนทั่วทั้งกรุงเทพฯ

นายอภิรักษ์ กล่าวอีกว่า ชุดรณรงค์หาเสียงเคลื่อนที่ จะช่วยให้ผู้สมัครได้มีโอกาสพบปะกับประชาชนได้ทุกสาขาอาชีพ ทุกกลุ่มเป้าหมาย เสริมผู้สมัครระบบเขต ที่มุ่งเน้นพบประชาชนตามบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ส่วนชุดหาเสียงเคลื่อนที่ที่จะเน้นไปตามแหล่งชุมชนที่มีประชาชนรวมตัวกันมากๆ โดยทั้งหมดมี 6 ทีมจะแบ่งพื้นที่ความรับผิดชอบออกเป็น 6 โซน คือ โซนที่ 1 กลุ่มกรุงเทพฯตะวันออก ได้แก่ บางกะปิ บึงกุ่ม คันนายาว คลองสามวา มีนบุรี หนองจอก ลาดกระบัง สะพานสูง และประเวศ โซนที่ 2. กรุงเทพฯเหนือ ได้แก่ จตุจักร หลักสี่ สายไหม บางเขน ดอนเมือง โซนที่ 3. กรุงเทพฯกลาง ได้แก่ บางซื่อ ดุสิต พระนคร ราชเทวี พญาไท สัมพันธวงศ์ บางรัก ป้อมปราบฯ ปทุมวัน ห้วยขวาง วังทองหลาง ดินแดง ลาดพร้าว โซนที่ 4. กรุงเทพฯใต้ ได้แก่ คลองเตย ยานนาวา สาทร บางคอแหลม วัฒนา พระโขนง บางนา สวนหลวง โซนที่ 5. กรุงเทพมหานคร

เหนือ บางแค หนองแขม ภาษีเจริญ ทวีวัฒนา ดลิ่งชั้น บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ บางพลัด และ โชนที่ 6. กรุงเทพมหานคร คลองสาน จอมทอง ราษฎร์บูรณะ ทุ่งครุ บางขุนเทียน บางบอน ทั้งนี้ วันอาทิตย์ ที่ 29 พ.ค.2554 นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ จะร่วมกับทีมโมบายไปที่ศูนย์การค้าแฟชั่นไอแลนด์ ถนนรามอินทรา เขตคันนายาว เวลา 11.30-13.00 น.”

การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการหาเสียงและการเลือกตั้ง

พรรคประชาธิปัตย์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการหาเสียงและการเลือกตั้ง โดยมุ่งประเด็น เรื่องของการใช้สิทธิใช้เสียงอย่างตรงไปตรงมา และให้พิจารณาการหาเสียงและการเลือกตั้งเป็นไปอย่างยุติธรรม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

“องอาจ” วอนประชาชน อย่าสนับสนุนการซื้อเสียง ชี้ เป็นวงจรอุบาทว์บ่อนทำลายการเมือง เมื่อวันที่ 30 พ.ค. 54 นายองอาจ คล้ามไพบูลย์ ผู้สมัครส.ส.ระบบบัญชีรายชื่อพรรคประชาธิปัตย์ แถลงข่าวต่อสื่อมวลชนถึงกรณีทีเอแบคโพล ได้เผยแพร่ผลสำรวจซึ่งระบุว่าประชาชนร้อยละ 68.7 เห็นว่าการซื้อเสียงจะมีผลให้ชนะการเลือกตั้งในครั้งนี้อย่างแน่นอน โดยนายองอาจระบุว่าโพลดังกล่าวเป็นตัวบ่งชี้ว่า ได้มีความเคลื่อนไหวในเรื่องของการซื้อเสียงเกิดขึ้นแล้ว ซึ่งพรรคประชาธิปัตย์ขอต่อต้านและคัดค้านการชนะเลือกตั้งด้วยการซื้อเสียง และอยากจะเรียกร้องวิงวอนไปยังพี่น้องประชาชนว่าขออย่าได้สนับสนุนการซื้อเสียงเพื่อให้ชนะการเลือกตั้ง เพราะการซื้อเสียงชนะการเลือกตั้งนั้นก็คือจุดเริ่มต้นของการทุจริตคอร์รัปชัน เห็นได้ชัดเจนว่าผู้ที่ซื้อเสียงนั้นก็จะต้องหาเงินมาจากการทุจริตคอร์รัปชันและไปซื้อเสียง คงไม่มีใครเอาเงินส่วนตัวของตัวเองมาซื้อเสียง และเมื่อซื้อเสียงหากได้รับชนะการเลือกตั้งเข้ามามีอำนาจก็จะใช้อำนาจนั้นในการทุจริตคอร์รัปชัน และเอาเงินที่ได้จากการทุจริตคอร์รัปชันนั้นไปซื้อเสียงเพื่อให้ตัวเองกลับมามีอำนาจอีก ซึ่งถือว่าเป็นวงจรอุบาทว์ในทางการเมือง ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อการศึกษาต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเป็นอย่างมาก “พรรคประชาธิปัตย์จึงขอวิงวอนพี่น้องประชาชนต้องช่วยกันต่อต้านการซื้อเสียง และอยากจะบอกกล่าวไปยังทุกๆ พรรคการเมืองว่าขอให้ชนะการเลือกตั้งด้วยวิธีการที่ใสสะอาด บริสุทธิ์ยุติธรรมไม่ควรชนะการเลือกตั้งด้วยวิธีซื้อเสียง ซึ่งจะเป็นการบ่อนทำลายการเลือกตั้งและการเมืองไทย เรื่องนี้ถือเป็นเรื่องที่น่าตกใจมากที่สุดที่ประชาชนถึง 68.7% ระบุว่า การซื้อเสียงมีผลจะทำให้ชนะการเลือกตั้งในครั้งนี้อย่างแน่นอน”

“องอาจ” ชี้เพื่อไทยปล่อยข่าวปั่นกระแสความวุ่นวาย หวั่นกระทบเลือกตั้ง

เมื่อวันที่ 28 พ.ค. 54 นายองอาจ คล้ามไพบูลย์ ผู้สมัครส.ส.ระบบบัญชีรายชื่อพรรคประชาธิปัตย์ แถลงข่าวต่อสื่อมวลชน ณ ที่ทำการพรรคประชาธิปัตย์ ถึงกระแสข่าวที่ว่าประธาน

กต. เข้าพบพล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ว่า กรณีดังกล่าวนี้ประชาชน กต.เองก็ได้ออกมาปฏิเสธแล้วว่าไม่เป็นความจริงแต่อย่างใด ตนมองว่าการออกมาเปิดประเด็นนี้น่าจะไม่ใช่เรื่องปกติ และไม่น่าเป็น เรื่องของกลองพาไปแต่อย่างใด สงสัยว่าเรื่องนี้น่าจะเป็นหนึ่งในกระบวนการที่จะก่อให้เกิดความ เข้าใจผิด ต่อการทำงานของ กต. และพยายามที่จะเชื่อมโยงไปถึงกลุ่มคนที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การเลือกตั้งแต่อย่างใด แต่พยายามโยกให้เห็นว่าท่านประธานองคมนตรีนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับการ เลือกตั้งในครั้งนี้ เพราะฉะนั้นการที่แกนนำพรรคเพื่อไทยออกมาระบุเช่นนั้น เป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง และไม่เหมาะสมอย่างยิ่งที่พรรคเพื่อไทยพยายามที่จะดึงบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของ ความขัดแย้งทางการเมือง ขณะเดียวกันก็เป็นที่ชัดเจนแล้วว่า ในระยะเวลาที่ผ่านมาแกนนำของกลุ่ม คนเสื้อแดงหรือแม้แต่แกนนำของพรรคเพื่อไทยก็พยายามที่จะดึงบุคคลอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องกับการ เลือกตั้ง “ที่บอกว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมอย่างยิ่งก็คือ เหตุการณ์ที่ถูกพูดถึงนั้นบุคคลที่อยู่ใน เหตุการณ์คือประธาน กต.เองก็ได้ออกมาระบุชัดเจนว่าไม่เป็นความจริงแต่อย่างใด อยากจะให้ ทางพรรคเพื่อไทยออกมารับผิดชอบในเรื่องนี้ และไม่ควรที่จะปล่อยให้เหตุการณ์ทำนองนี้เกิดขึ้น อีก ผมหวังว่าการออกมาปล่อยข่าวทำนองนี้ที่ไม่มีเนื้อหาของความเป็นจริงนั้น จะไม่ใช่เป็นส่วน หนึ่งของกระบวนการในการทำให้บ้านเมืองกลับไปสู่ความวุ่นวายอีกครั้งหนึ่ง และหวังว่าเรื่อง ทำนองนี้จะไม่เกิดขึ้นอีก เพราะนอกจากจะไม่เป็นผลดีต่อการเลือกตั้งแล้ว ก็จะเป็นจุดเริ่มต้นของ ความเลวร้ายในทางการเมืองอีกครั้งหนึ่ง ถ้ายังมีเหตุการณ์ในลักษณะนี้เกิดขึ้นอีก” ต่อกระแสข่าว ที่ว่าพรรคเพื่อไทยอาจยกเก้าอี้นายกฯ ให้ พล.ต. สนั่น ขจรประศาสน์ หากผู้สมัครบัญชีรายชื่อลำดับ ที่ 1 ของพรรคเพื่อไทย ยังลักษณะ ชินวัตร ถูกกระแสสังคมต่อต้าน แต่นายปลอดประสพ สุรัสวดี รอง หัวหน้าพรรคเพื่อไทยได้ออกมาระบุว่าเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ไม่นั้น นายองอาจกล่าวว่าการที่คุณปลอด ประสพออกมาบอกว่าเป็นไปไม่ได้ที่จะยอมให้คนของพรรคเล็กมาเป็นนายกฯ เพราะเท่ากับ หลอกลวงและไม่ให้เกียรติประชาชนนั้น สิ่งเหล่านี้ เริ่มต้นขึ้นจากคุณทักษิณ ชินวัตรเองที่เป็นคน พูดออกมาว่าคนที่เป็นนายกฯ ในกรณีที่พรรคเพื่อไทยมีโอกาสรัฐบาลนั้น อาจจะเป็นได้ทั้งคน ในพรรค คนนอกพรรค หรืออาจจะไม่ใช่บัญชีรายชื่อลำดับที่ 1 ของพรรคเพื่อไทย ถึงแม้ว่าภายหลัง จะมีหลายคนจากพรรคเพื่อไทยออกมายืนยันว่าคุณยังลักษณะจะเป็นนายกฯ เพราะเป็นบัญชีรายชื่อ ลำดับที่ 1 ก็ตาม “ประเด็นที่คุณปลอดประสพหยิบยกขึ้นมา นั้น ผมเห็นว่าคุณปลอดประสพน่าจะไป ทบทวนว่าในตอนทีเพื่อไทยแข่งขันเสนอชื่อผู้เป็นนายกรัฐมนตรีในสภาฯ ครั้งล่าสุดนั้น ขอถาม พรรคเพื่อไทยว่าตอนนั้นพรรคการเมืองไหนที่เสนอชื่อ พล.ต.อ.ประชา พรหมนอก จากพรรคเพื่อ แผ่นดินให้มาชิงตำแหน่งนายกฯ กับหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ คือคุณอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ถามว่าวัน นั้นคุณได้หลอกลวงประชาชน ได้โกหกประชาชน และไม่ได้ให้เกียรติประชาชนทั้งประเทศหรือไม่ ถ้าเมื่อวันนั้นพรรคเพื่อไทยยังทำได้ แล้วทำไมจะทำครั้งที่สองอีกไม่ได้ คุณปลอดประสพควรจะไป

ปรึกษาหารือกับเจ้าของพรรคตัวจริงให้ชัดเจนเสียก่อนว่า ใครที่จะขึ้นมาเป็นนายกฯ” นายองอาจ กล่าวต่อว่า ที่หยิบยกเรื่องนี้ขึ้นมา ก็อยากชี้ให้เห็นว่าในระยะหลัง แกนนำพรรคเพื่อไทยหลายคน ออกมาพูดแบบเลื่อนลอยและก็ออกมาพูดในสิ่งที่ตนเองเคยปฏิบัติมาแล้วหลายครั้ง เพราะฉะนั้น การเมืองในส่วนของในการเลือกตั้งครั้งนี้ นั้นผมอยากให้ทุกพรรคการเมือง ได้นำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง ให้ประชาชนได้พิจารณาได้ตัดสินใจว่าจะพิจารณาเลือกพรรคการเมืองใดหรือผู้สมัครคนใดให้ ไปทำหน้าที่ในสภาฯ หรือทำหน้าที่เป็นรัฐบาลบริหารประเทศมากกว่าที่จะนำเสนอข้อมูลที่ เปลี่ยนไปเปลี่ยนมา ข้อมูลที่ไม่เป็นไปตามความเป็นจริง”

การสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั่วไปครั้งที่ 24 ของพรรคประชาธิปัตย์ ในช่วงวันเลือกตั้ง วันอาทิตย์ที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ตามความในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554

จากการศึกษา พบว่า การสื่อสารทางการเมืองในช่วงการเลือกตั้งของพรรคประชาธิปัตย์ ผ่านทางเครือข่ายเฟสบุค นั้น ไม่มีการแสดงความคิดเห็นหรือข้อความดังกล่าว เนื่องจากพรรคประชาธิปัตย์ เข้าใจว่าการใช้เฟสบุคเป็นการสื่อสารทางการเมืองและการประชาสัมพันธ์ ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวด้วยกฎหมายการเลือกตั้ง ห้ามให้ทุกพรรคการเมืองหาเสียงหรือรณรงค์หาเสียง ในช่วงดังกล่าว

การสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั่วไปครั้งที่ 24 ของพรรคประชาธิปัตย์ หลังเลือกตั้ง วันอาทิตย์ที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ตามความในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 ช่วงระหว่างวันที่ 4 กรกฎาคม 2554 – 30 กันยายน 2554

หลังการเลือกตั้ง พรรคประชาธิปัตย์ พ่ายแพ้การเลือกตั้ง ทำให้ผู้นำพรรคประชาธิปัตย์ กล่าวคำขอบคุณในการใช้สิทธิของประชาชนและยอมรับการทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้าน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การกล่าวคำพ่ายแพ้และการดำเนินงานของพรรคหลังการเลือกตั้ง

“ ปชป.ขอบคุณคนไทยใช้สิทธิเลือกตั้ง เมื่อเวลา 11.30 น. ที่พรรคประชาธิปัตย์ นพ. บุญชัย สมุทระกัญ โฆษกพรรคประชาธิปัตย์ แถลงว่า พรรคประชาธิปัตย์ขอขอบคุณประชาชนคนไทยทุกคนที่ได้มีส่วนร่วมครั้งสำคัญ ทำให้ประเทศเดินหน้าต่อไปด้วยระบอบประชาธิปไตยตาม

กฎหมายและถูกต้องรัฐธรรมนูญ และก้าวข้ามความขัดแย้งและวิกฤติทางการเมืองที่ได้สร้างความบอบช้ำและเกิดความรุนแรงในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ในส่วนของพรรคประชาธิปัตย์ ได้ปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบโดยเฉพาะพี่น้องคนไทยที่ได้ให้การสนับสนุนพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งพรรคประชาธิปัตย์ยืนยันที่จะเดินหน้าทำหน้าที่ต่อไปอย่างเต็มความสามารถเพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติ ในส่วนของพรรคประชาธิปัตย์ได้มีการหารือในส่วนของกรรมการบริหารพรรค (กก.บห.) อย่างไม่เป็นทางการในวานนี้(3 ก.ค.) ว่า ยังมีความมั่นใจในการทำงานของนายอภิสิทธิ์ตลอดช่วงที่ผ่านมา ซึ่งนายอภิสิทธิ์ก็ได้แสดงความตั้งใจรับผิดชอบด้วยการลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรค ส่งผลให้ กก.บห. อีก 18 คน ต้องพ้นจากตำแหน่งโดยสภาพ โดยในขณะนี้อยู่ในช่วงรักษาการตามระเบียบและข้อบังคับพรรค จนกว่าจะมีการยืนยันจำนวนส.ส. จาก คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) รวมทั้งการทำบัญชีค่าใช้จ่ายการเลือกตั้งและจนกว่าจะมีการประชุมคณะ กก.บห. พรรคชุดใหม่ภายใน 90 วัน ตามระเบียบข้อบังคับพรรค”

(<http://www.facebook.com/DemocratPartyTH> 4 กรกฎาคม 2554)

“อภิสิทธิ์ ย้ำ “ผมขอเดินหน้าทำงานให้กับพี่น้องประชาชนต่อไป.” เวลา 10.30 น. ที่พรรคประชาธิปัตย์ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ แถลงข่าวว่า ผมขอโอกาสนี้เรียนพี่น้องประชาชนทุกคน เมื่อคืนที่ผ่านมาผมขอขอบคุณพี่น้องประชาชนจำนวนมากที่ทำให้กำลังใจผมและพรรคประชาธิปัตย์ โดยเฉพาะผู้ที่ให้การสนับสนุนพรรคประชาธิปัตย์ในการเลือกตั้ง อยากขอเรียนว่าผมยังทำหน้าที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นสมาชิกของพรรคประชาธิปัตย์ หากคณะกรรมการการเลือกตั้งรับรองผลการเลือกตั้งเป็นที่เรียบร้อย และสิ่งที่เป็นหน้าที่ในการที่จะต่อสู้เพื่อพี่น้องประชาชน ก็จะเดินหน้าทำอย่างเต็มที่ เต็มความสามารถต่อไป โดยเฉพาะจุดยืนที่ได้ประกาศไว้ คือต้องการที่จะเห็นบ้านเมืองสงบ จะเป็นฝ่ายค้านที่ทำหน้าที่อย่างสร้างสรรค์ให้บ้านเมืองมีความสามัคคีกัน แต่จะคัดค้านอย่างถึงที่สุด ต่อข้อเสนอใดๆก็ตามที่เป็นการทำลายหลักของบ้านเมือง ทำลายหลักนิติรัฐ อย่างไรก็ตามในฐานะหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งได้นำพรรคลงสู่สนามการเลือกตั้งครั้งนี้ และเมื่อผลการเลือกตั้งออกมา เมื่อเทียบเคียงกับ ปี2550 พบว่าพรรคได้คะแนนเสียงน้อยลง ได้จำนวนที่นั่งน้อยลง ผมคิดว่าความเป็นผู้นำที่ดีขององค์กร ต้องแสดงความรับผิดชอบ เพราะฉะนั้นวันนี้ผมก็ได้ตัดสินใจที่จะลาออก จากตำแหน่งหัวหน้าพรรค และเป็นหน้าที่ของพรรค ซึ่งมีข้อบังคับ และกระบวนการอย่างชัดเจนอยู่แล้ว ที่ต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่ภายใน 90 วัน ผมขอโอกาสนี้ขอบคุณทั้งสมาชิกพรรค ผู้สนับสนุนพรรค เพื่อนส.ส. เจ้าหน้าที่พรรคของพรรคทุกคน ที่ได้เห็นคเห็น้อย ให้การสนับสนุนผมในการทำงานอย่างดีมาโดยตลอด และขออ้ออีกครั้งว่า “ผมขอเดินหน้าในการทำงานให้กับพี่น้องประชาชนต่อไป.” แต่เป็นเรื่องของสมาชิกพรรคที่จะได้มีโอกาสทบทวน แนวทางต่างๆของพรรคในช่วงที่ผ่านมา เพื่อจะได้เดินหน้าไปอย่างดี

ที่สุด สำหรับพรรค สำหรับบ้านเมือง และสำหรับประเทศชาติ “ผมขอขอบคุณ เพื่อนสมาชิกทุกท่าน และพี่น้องประชาชนอีกครั้งสำหรับกำลังใจครับ ขอขอบคุณครับ”

(<http://www.facebook.com/DemocratPartyTH> วันที่ 4 กรกฎาคม 2554)

2. การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอจากพรรคก่อนนโยบายใหม่ของรัฐบาล

พรรคประชาธิปัตย์ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายพรรคของรัฐบาลโดยทำการวิเคราะห์และพิจารณาถึงความเป็นได้ของนโยบาย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

"ทีมเศรษฐกิจปชป." เห็นใจ "ประชาชน" นโยบายขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำ 300-ปรับเงินเดือนชรก.เพื่อฝันทำไม่ได้ ที่รัฐสภา ที่ห้องคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมฝ่ายค้านนายอรรถวิชช์ สุวรรณภักดี ส.ส.กรุงเทพฯ ในฐานะทีมเศรษฐกิจพรรคประชาธิปัตย์ กล่าวว่า จากการชี้แจงนโยบายของนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง เป็นที่ชัดเจนแล้วว่า นโยบายขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำวันละ 300 บาท ทำไม่ได้จริง วันนี้ประชาชนที่เลือกพรรคเพื่อไทยฝันสลายแล้ว เพราะนายกิตติรัตน์ วัฒนอง รองนายกรัฐมนตรี และรมว.พาณิชย์ ชี้แจงต่อสภาแล้วว่า ไม่ใช่ “ค่าจ้าง” แต่เป็น “รายได้” ซึ่งคำว่า รายได้ตามมาตรา 40 (1) ประมวลกฎหมายรัษฎากร คำว่ารายได้จะรวมถึงเงินได้อื่นๆ ที่นายจ้างให้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นค่าอาหาร ค่าเดินทาง โบนัส หรือเงินพิเศษอื่นๆ จะถูกนำมาคำนวณเป็นรายได้ทั้งหมด ซึ่งแตกต่างจากคำว่าค่าจ้าง นอกจากนี้ นโยบายลดราคาน้ำมัน นายกรัฐมนตรีประกาศในการปราศรัยใหญ่ครั้งสุดท้ายว่าหากพรรคเพื่อไทยเป็นรัฐบาลจะยกเลิกกองทุนน้ำมัน และราคาน้ำมันจะลดถาวร แต่ในนโยบายของรัฐบาลเหลือถ้อยคำแค่ “ชะลอการจัดเก็บเงินเข้ากองทุนน้ำมัน เชื้อเพลิงบางประเภทชั่วคราว” ดังนั้นจึงเป็นอีกหนึ่งนโยบายที่ประชาชนต้องฝันสลาย เพราะประชาชนทำไม่ได้จริง เป็นเพียงนโยบายแก้บนเท่านั้น”

(<http://www.facebook.com/DemocratPartyTH/> 15 กรกฎาคม 2554)

ดร. กนก เป็นห่วงแจก "แท็บเล็ต พีซี" ให้เด็ก ป.1แก้ปัญหา ในการประชุมร่วมรัฐสภา เพื่ออภิปรายคำแถลงนโยบายของรัฐบาล ซึ่งมีพล.อ.ธีรเดช มีเพียร ประธานวุฒิสภา ทำหน้าที่ประธานการประชุม นายกนก วงศ์ตระหง่าน ส.ส.ระบบบัญชีรายชื่อ พรรคประชาธิปัตย์ ได้อภิปรายว่า นโยบายเร่งด่วนข้อ15 การจัดหา แท็บเล็ตพีซี ให้นักเรียนในชั้นประถมปีที่ 1 นโยบายดังกล่าวไม่ตรงกับนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงที่บอกว่าจะแจกแท็บเล็ต ให้นักเรียนทุกคนจึงทำให้ผู้ปกครองเข้าใจว่าเด็กนักเรียนทุกคนจะได้แท็บเล็ตพีซี ครบทุกคน เรื่องนี้ นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้รับผิดชอบต้องอธิบายกับผู้ปกครองทุกคนด้วย นายกนก กล่าวอีกว่า ตนยังคิดว่าการเลือกให้แท็บเล็ตกับเด็ก ป.1 เป็นเรื่องไม่ถูกต้องเพราะยังเป็นชั้นที่ต้องการพัฒนาทักษะการอ่านการเขียน การใช้แท็บเล็ตที่ใช้มือสัมผัสในการอ่านการเขียนจึงไม่ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านการเขียน เด็กในชั้นนี้ต้องการครุมากกว่าต้องการแท็บเล็ต ผลเสียที่ตามมาคือผลกระทบกับพัฒนาการทางสายตาและการมองเห็น

ปัญหาสิ่งช่วยบนทางอินเทอร์เน็ตที่จะมีต่อเด็กอายุ 6 ปีที่ยังไม่มีความสามารถในการกลั่นกรองสิ่งที่พบในโลกอินเทอร์เน็ต ปัญหาเหล่านี้จะเกิดผลกระทบต่อโรงเรียนและสังคมไทยในที่สุด นายกนก กล่าวต่อว่า อนาคตเด็กนอกจากจะคิดเกมจะคิดแท็บเล็ตเพราะมีโอกาสใช้แท็บเล็ตเล่นเกมได้ตลอดเวลา หากจำเป็นต้องแจกแท็บเล็ตตามที่หาเสียงควรแจกกับเด็กชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความพร้อมจะเหมาะสมกว่า ประเด็นสำคัญคือเนื้อหาที่จะใช้ในแท็บเล็ตยังไม่มีใครทำ การปฏิบัตินโยบายโดยการอบรมครูเพื่อการสอนโดยใช้แท็บเล็ตจะทำอย่างไร ถ้าครูไม่พร้อมจะทำอย่างไร และความไม่พร้อมของโรงเรียนในชนบทที่ไม่พร้อมเรื่องอินเทอร์เน็ตไร้สายจะทำอย่างไร หากทำต่อไปเกรงว่าจะเกิดการมี 2 มาตรฐานเกิดขึ้นกับเด็กในชนบท” ประเด็นสำคัญการจัดซื้อเพื่อให้ได้ระดับราคา 3 พันบาทจะเกิดปัญหาค่าถามการจัดซื้อทั้งคุณภาพ เพราะการจัดซื้อต้องซื้อมาสต็อกไว้เพื่อแจกในแต่ละปีจะทำอย่างไรกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป โดยภาพรวมแล้วสิ่งที่รัฐบาลหาเสียงกำลังเป็นสิ่งที่ไม่ตรงกับสิ่งที่ทำได้ เพราะนโยบายนี้กำลังจะสร้างปัญหาและมีความเสี่ยงทำให้เกิดผลลบต่อเด็ก ต่อพ่อแม่ และเป็นภาระของสังคม (<http://www.facebook.com/DemocratPartyTH> 4 กรกฎาคม 2554)

ดร.สามารถ จี รัฐทบทวนนโยบายลดค่ารถไฟฟ้าเหลือ 20 บาท หัวหน้ากิจการขาดทุน ที่รัฐสภา มีการประชุมร่วมรัฐสภาเพื่ออภิปรายคำแถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภาเป็นวันที่สอง โดยมี พล.อ.ธีรเดช มีเพียร ประธานวุฒิสภา ทำหน้าที่ประธานการประชุม โดย นายสามารถ ราชพลสิทธิ์ ส.ส.ระบบบัญชีรายชื่อ พรรคประชาธิปัตย์ กล่าวว่า นโยบายรถไฟฟ้าของรัฐบาลเป็นนโยบายที่ดี ขอส่งเสริมให้รัฐบาลทำ แต่สงสัยว่ารัฐบาลจะทำรถไฟฟ้าพร้อมกัน 13 สาย จะเอาเงินมาจากไหน เพราะรัฐบาลต้องลงทุนถึงร้อยละ 80 การก่อสร้างรถไฟฟ้าพร้อมๆ กันยังจะทำให้การจราจรทั่วกรุงเทพฯ เป็นอัมพาต ส่วนการเก็บค่าโดยสาร 20 บาทต่อสาย จะเป็นเรื่องดี แต่รัฐบาลต้องตอบให้ได้ว่า จะแก้ไขปัญหาเส้นทางที่ให้สัมปทานไปแล้วอย่างไร ทั้งรถไฟฟ้าบีทีเอส และรถไฟฟ้าใต้ดิน ที่เก็บค่าโดยสารโดยคำนวณจากระยะทางจะให้ กลับมาเก็บอัตราเดียวจะทำอย่างไร ทางเดียวหากรัฐบาลจะต้องซื้อสัมปทานคืน ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก หากจะทำแบบนั้นผู้เอางบประมาณไปทำรถไฟฟ้าส่วนต่อขยายปริมาณจะดีกว่าหรือไม่ ทั้งนี้ นายสามารถ กล่าวอีกว่าการลดราคาค่าโดยสารเหลือ 20 บาท ไม่ได้ทำให้จำนวนผู้โดยสารเพิ่มขึ้น เนื่องจากค่าโดยสารไม่ได้เป็นปัจจัยเดียวในการเดินทาง สิ่งที่สำคัญคือสายการเดินทางที่อยู่ในเส้นทางที่ประชาชนอยากใช้งานหรือไม่ การลดค่าบริการลงยังจะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการเดิมเสียรายได้ สุดท้ายแล้วรัฐบาลต้องจ่ายเงินค่าชดเชยรายได้ นโยบายค่าโดยสารรถไฟฟ้า 20 บาท ต้องทำให้เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมกับผู้โดยสาร ที่นั่งในเส้นทางสั้นกับคนที่นั่งในเส้นทางไกล อนาคตจะมีรถไฟฟ้าระยะทาง 500 กิโลเมตร ย่อมทำให้เกิดความไม่พอใจกับผู้โดยสารที่ใช้บริการระยะทางไม่เท่ากัน หากปรับค่า

โดย सरรลไฟฟ้่าเป็นราคาเดี๋ยว รลเมล์ปรับอากาศอาจจะเรียกร็องให้ลดค่าโดยสารเป็นอัตราเดี๋ยว บ้าง รัฐบาลจะท่า อย่งไร"หากรัฐบาลตระหนักว่าการเก็บค่าโดยสาร 20 บาทต่อสายจะส่งผล กระทบกับส่วนต่างๆ จะถอยก็ได้ เพราะคนไม่ยอากเห็นกิจการรลไฟฟ้่าต้องขาดทุนถึง 40,000 ล้าน บาทต่อปี จากที่ต้องเอาเงินภาษีไปชดเชยรายได้ให้กับผู้ประกอบการ ขณะที่ประมาณการผู้โดยสาร ไม่ได้เพิ่มข้ึน" (<http://www.facebook.com/DemocratPartyTH> / 20 กรกฎาคม 2554)

เปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองที่ปรากฏบนเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุค ของพรรค
ประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทย

การสื่อสารทางการเมืองบนเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุคของพรรคประชาธิปัตย์ กับพรรค เพื่อไทย ในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2554 (วันที่ 1 พฤษภาคม 2554 – 30 กันยายน 2554)	
พรรคเพื่อไทย	พรรคประชาธิปัตย์
ก่อนการเลือกตั้ง	
1.การใช้ผู้นำ	1.การใช้ผู้นำ
2 การใช้นโยบายพรรค	2.การใช้นโยบายพรรค
3. การแสดงข่าวสารการเคลื่อนไหวทางการเมือง	3.การแสดงข่าวสารการเคลื่อนไหวทางการเมือง
4 การวิพากษ์วิจารณ์การทำงาน	4.การวิจารณ์พรรคคู่แข่ง
5. แข่งขันข่าวสารกิจกรรมของพรรค	5. การแข่งขันข่าวสารกิจกรรมของพรรค
6 การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการหาเสียงและ การเลือกตั้ง	6. การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการหาเสียง และการเลือกตั้ง
วันเลือกตั้ง	
สื่อสารทางการเมืองการเมืองในช่วงการเลือกตั้งของพรรคเพื่อไทยและพรรคประชาธิปัตย์ ผ่านทาง เครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุคนั้น ไม่มีการแสดงความคิดเห็นหรือข้อความดังกล่าว	
หลังเลือกตั้ง	
1.ผลการดำเนินการหลังการเลือกตั้ง	1.การกล่าวคำพ่ายแพ้และการดำเนินงาน พรรคหลังการเลือกตั้ง
2.ด้านนโยบายหลังการเลือกตั้ง	2.การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอจาก พรรคต่อนโยบายใหม่ของรัฐบาล

ตารางที่ 4.1 ตารางเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองที่ปรากฏบนเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุค
ของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทย

จากตารางสรุปได้ว่า เปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองที่ปรากฏบนเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุคของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทย ก่อนเลือกตั้ง ขณะการเลือกตั้ง และหลังเลือกตั้ง ในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2554 ซึ่งทั้งสองพรรคได้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุค มาใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร โดยพรรคเพื่อไทย ก่อนการเลือกตั้ง ได้ใช้ เฟสบุคในรูปแบบข้อความ ภาพ และวิดีโอที่ปรากฏในเฟสบุค ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองที่พรรคนำไปใช้ก่อนการเลือกตั้ง ได้แก่ 1.การใช้ผู้นำ 2.การใช้นโยบายพรรค 3.การแสดงความก้าวสาร การเคลื่อนไหวทางการเมือง 4.การวิพากษ์วิจารณ์การทำงาน 5.แจ้งข่าวสารกิจกรรมของพรรค 6.การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการหาเสียงและการเลือกตั้ง โดยเปิดให้ประชาชนหรือบุคคลทั่วไป ได้แสดงความคิดเห็นผ่านทางเฟสบุค ได้อย่างเสรีแต่จะพิจารณาการแสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์ และต้องมีความเหมาะสมและให้ข้อคิดเห็นกับการสื่อสารทางการเมืองของพรรคเพื่อไทย สำหรับ ช่วงวันเลือกตั้ง พรรคเพื่อไทยงดการให้การสื่อสารผ่านเครือข่ายเฟสบุค เนื่องจากเป็นสิ่งผิดกฎหมายการเลือกตั้ง และหลังช่วงเลือกตั้ง พรรคเพื่อไทยเมื่อได้รับการเลือกตั้งเป็นพรรคจัดตั้งรัฐบาล ได้ใช้ประโยชน์จากเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการเปิดโอกาสแสดงผลการดำเนินการ หลังการเลือกตั้งและให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและร่วมยินดีกับพรรคพรรคเพื่อไทยผ่าน เครือข่ายเฟสบุค ของพรรค พร้อมกันนั้น พรรคเพื่อไทยได้นำนโยบายหลังการเลือกตั้งมาแถลงให้ ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและรับทราบถึงนโยบายดังกล่าวผ่านทางเครือข่ายเฟสบุค

สำหรับพรรคประชาธิปัตย์ ช่วงก่อนการเลือกตั้งได้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ มาเป็น เครื่องมือในการสื่อสาร โดยมีรูปแบบข้อความ ภาพ และวิดีโอที่ปรากฏในเฟสบุค ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองที่พรรคนำไปใช้ก่อนการเลือกตั้ง ได้แก่ 1.การใช้นโยบายพรรค 2.การวิจารณ์พรรคคู่แข่ง 3.การแสดงความก้าวสารการเคลื่อนไหวทางการเมืองและ 4.แจ้งข่าวสารกิจกรรมของพรรค บุคคลทั่วไปได้แสดงความคิดเห็นผ่านทางเฟสบุค ได้อย่างเสรีแต่จะพิจารณาการแสดงความคิดเห็นใน เชิงสร้างสรรค์และต้องมีความเหมาะสมในการให้ข้อคิดเห็นกับการสื่อสารทางการเมืองของพรรค พรรคประชาธิปัตย์ สำหรับช่วงวันเลือกตั้ง พรรคประชาธิปัตย์ งดการให้การสื่อสารผ่านเครือข่าย เฟสบุคเนื่องจากเป็นกฎหมายการเลือกตั้ง และหลังช่วงเลือกตั้งพรรคประชาธิปัตย์ เมื่อผ่านแพ้การ เลือกตั้งได้ใช้ประโยชน์จากเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการเปิดโอกาสการกล่าวคำพ่ายแพ้และให้ คำลึงใจกับพรรคหลังการเลือกตั้งและยังใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอจากพรรคก่อนนโยบายใหม่ของรัฐบาลในนโยบายต่างๆให้สมาชิกพรรคและบุคคล ทั่วไปได้ทราบ

สำหรับประชาชน หรือที่เรียกว่า แฟนเพจ ที่ติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมือง ในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2554 ของทั้งสองพรรค ได้เข้าไปแสดงความ

คิดเห็น หรือเรียกร้องความต้องการ โดยการโพสต์ข้อความหรือ กดไลค์ หรือ แชร์ ข้อความที่ตนเองชอบในสังคมออนไลน์ ที่ทั้งสองพรรคได้นำเสนอผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุคของตน โดย

1. แสดงความคิดเห็น เรียกร้องความต้องการ โดยการโพสต์ข้อความ ที่บุคคลอื่นสามารถเข้ามาเห็นหรือดูได้

2. กดไลค์ หรือแชร์ข้อความที่ตนพอใจ หรือเห็นด้วย ไปยังเวปเพจของตนเอง หรือของสมาชิก

3. ประชาชนสามารถเข้าไปดูย้อนหลัง และสามารถแสดงความคิดเห็นย้อนหลังได้ ซึ่งแต่ละวันจะมีประเด็นหลักที่พรรคการเมืองตั้งไว้ เพื่อให้คนเข้ามามีส่วนร่วม

แต่จากการศึกษา มีข้อน่าสังเกตและพบว่า ข้อความ หรือข้อแสดงความคิดเห็น หรือข้อเรียกร้องความต้องการที่ปรากฏบนเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุคของทั้งสองพรรค จะเป็นข้อความที่สนับสนุน ชื่นชม หรือชื่นชอบ หรือเป็นไปในแนวทางที่พรรคการเมืองนั้นๆต้องการ และจะเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์มากกว่าการคัดค้าน หรือตำหนิพรรคการเมือง

จากการศึกษาอาจพอสรุปได้ว่า ทั้งสองพรรคการเมืองล้วนนำเสนอนโยบายส่วนใหญ่ยังมุ่งหาเสียงเพื่อความพึงพอใจต่อผู้มีสิทธิออกเสียงเฉพาะหน้ามากกว่าการพิจารณานโยบายอย่างพินิจพิเคราะห์อย่างรอบด้าน และแสดงให้เห็นถึงความไม่ตระหนักต่อผลประโยชน์ของนโยบายในระยะปานกลางและระยะยาว โดยนโยบายของพรรคประชาธิปัตย์มีความโดดเด่นด้านนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิต ขณะที่พรรคเพื่อไทยมีความโดดเด่นด้านนโยบายการลงทุนด้วยโครงการขนาดใหญ่จำนวนมาก นอกจากนี้ นโยบายที่มีลักษณะเป็นประชานิยมของทั้งสองพรรค หากดำเนินการอย่างไม่ระมัดระวัง จะนำไปสู่อัตราเงินเฟ้อในระดับสูง ปัญหาวิกฤตการณ์ฐานะทางการคลังและหนี้สาธารณะในระดับสูง นโยบายลงทุนในโครงการขนาดใหญ่หากไม่บริหารจัดการให้ดี ประเทศจะประสบปัญหาการขาดทุนบัญชีเดินสะพัดได้

และเป็นที่น่าสนใจว่า ในการสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทย สารที่ทั้งสองพรรคได้สื่อสารผ่านเฟสบุคของพรรค ทั้งนโยบายหรือสิ่งที่พรรคการเมืองทั้งสองสัญญาต่อประชาชนว่าจะทำหรือไม่ทำเมื่อได้รับการเลือกตั้ง เมื่อนำมาศึกษาเปรียบเทียบดูแล้วพบว่าทั้งสองพรรคมีทั้งที่ใกล้เคียงกันและแตกต่างกันในหลายประเด็น คือ

1. รูปแบบการนำเสนอ นโยบาย พรรคเพื่อไทยมีรูปแบบการนำเสนอที่สั้น กระชับ ได้ใจความ เข้าใจง่าย ทำให้ประชาชนและผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกระดับ ทุกการศึกษาสามารถอ่านและทำความเข้าใจได้ง่าย สิ่งสำคัญอีกอันหนึ่งคือ มีการนำเสนอ นโยบายที่เป็นรูปธรรม มีตัวเลขแสดงปริมาณ หรือมีระยะเวลาที่กำหนดว่างานเสร็จสิ้นเมื่อไหร่ ทำให้ผู้เข้าไปในเฟสบุคของพรรคเพื่อไทยเห็นภาพของกิจกรรมหรือผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจากนโยบายได้ ในขณะที่พรรคประชาธิปัตย์ มีรูปแบบ

การนำเสนอนโยบายของพรรค ที่มีรายละเอียดครบถ้วน เป็นข้อความเชิงพรรณนา ที่บอก รายละเอียดของแนวคิดและกิจกรรมที่พรรคจะทำหรือไม่ทำหากได้รับการเลือกตั้งเป็นรัฐบาล บริหารประเทศ ข้อความจึงยาว ผู้ที่เข้าไปอ่านนโยบายของพรรคประชาธิปไตยในเฟสบุคของพรรคน่าจะเป็นเพียงกลุ่มที่มีการศึกษาสูงและติดตามเรื่องการเมืองอย่างจริงจังเท่านั้น

2. การกำหนดนโยบายการหาเสียง พรรคเพื่อไทยมีการกำหนดนโยบายหาเสียงผ่านเฟสบุค โดยมีนโยบายแกนหลักอันเดียวกันคือ “คิดใหม่ ทำใหม่ เพื่อไทยทุกคน” ทำให้ทิศทางของนโยบายมีความชัดเจน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่สร้างความสับสนให้กับผู้เข้าไปอ่าน แต่ขณะเดียวกันพรรคเพื่อไทยก็ได้เสนอนโยบายย่อยหรือนโยบายสำหรับเฉพาะเจาะจงพื้นที่ เช่น นโยบายการสร้างรถไฟฟ้า 10 สายรอบกรุงเทพและปริมณฑล การสร้างรถไฟฟ้าความเร็วสูง นครราชสีมา-ระยอง-จันทบุรี การสร้างแอร์พอร์ตลิงค์ถึงพัทยา กองทุนหมู่บ้าน บัตรเครดิตเกษตรกร ในขณะที่พรรคประชาธิปัตย์ก็มีนโยบายแกนหลักภายใต้หลักการ “เดินหน้าต่อ ด้วยนโยบายเพื่อประชาชน” และพยายามปรับเปลี่ยนรูปแบบข้อความให้มีความสั้น กระชับเช่นกัน โดยจัดออกเป็นแคมเปญ 3 ด้าน คือ ครอบครัวต้องเดินหน้า เศรษฐกิจต้องเดินหน้า และประเทศต้องเดินหน้า ทำให้ความชัดเจนและแน่นอนในการนำเสนอ นโยบายพรรคผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของทั้งสองพรรคจึงมีความแตกต่างกันไป

จากการศึกษายังพบว่า แม้พรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทยจะใช้วิธีการหาเสียง และสื่อสารทางการเมืองที่มีความทันสมัยเพื่อช่วงชิงความได้เปรียบและชัยชนะในการเลือกตั้ง เช่น การใช้เฟสบุคของพรรคเป็นเครื่องมือ แต่การเดินหาเสียงแบบเคาะประตู เปิดเวทีปราศรัย การพูดคุย การทำความเข้าใจผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งยังคงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการได้มาซึ่งความนิยมและคะแนนเสียงจากประชาชน หากพิจารณาจากภาพรวมยังพบว่าปัจจัยทางการเมืองที่สำคัญในยุคข้อมูลข่าวสารจะมีใช่เพียงแค่ระบบการเมืองมีเสถียรภาพโดยอาศัยสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อทันสมัยในการส่งข้อมูลข่าวสารเท่านั้น หากแต่เป็นการให้ความสำคัญกับรูปแบบใหม่ของความสัมพันธ์ การสื่อสารทางการเมืองรูปแบบใหม่ซึ่งแต่เดิมถูกกีดกันโดยเขตแดนตามหลักอธิปไตยของรัฐ ซึ่งปัจจุบันไม่สามารถควบคุมและครอบงำประชาชนได้ เพราะชุมชนในปัจจุบันไม่จำเป็นต้องยึดติดกับสถานที่ แต่จะเป็นชุมชนเสมือนจริง หรือ Virtual community เช่นชุมชนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (ยุทธพร อิศรชัย ,2551, หน้า 66)

การเคลื่อนไหวทางการเมือง หรือสงครามในพื้นที่ (Ground war) ที่เคยพบเห็นในอดีต เช่นการชุมนุมประท้วง มีอบเรียกร้องความต้องการจากพรรคการเมือง หรือรัฐบาล ก็จะหมดความสำคัญลงไป แต่จะเป็นการเคลื่อนไหวโดยไม่จะเป็นจะต้องมีการรวมคนจำนวนมาก ซึ่งพรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทยก็ได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการสื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายสังคม

ออนไลน์ ในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 จนกลายเป็น “สงครามสื่อทางอากาศ” (Air war) โดยใช้เฟสบุคเป็นเครื่องมือในการนำเสนอ นโยบาย สร้างแรงจูงใจให้ประชาชน หรือที่เรียกว่า แพนเพจ ได้เข้ามาดูและแสดงความคิดเห็น ตั้งประเด็นการสนทนา หรือส่งข่าวสารให้พรรคการเมืองทั้งสองพรรครับทราบ ทำให้พรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทย ได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับใช้ เพิ่มประสิทธิภาพในการหาเสียง การเผยแพร่ข่าวสารของพรรค นำเสนอนโยบายที่โดนใจ เพื่อชัยชนะในการเลือกตั้ง แต่ถ้าทั้งสองพรรคนำเทคโนโลยีมาใช้สื่อสารโดยความไม่เข้าใจ ก็จะได้เพียงแค่ Hi-tech ไม่ได้ Hi-touch คือมีแต่การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการสื่อสารทางการเมือง แต่ขาดปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ต่อมนุษย์ด้วยกันเอง โดยอาศัยความจริงใจ หรือไม่ตรีจิตและความต้องการที่จะสื่อสารอย่างแท้จริง ดังนั้น ในกระบวนการสื่อสารทางการเมืองตามแนวคิด High-tech และ High-touch ที่สามารถอธิบายได้กับการดำเนินการของพรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทย ช่วงการเลือกตั้ง พ.ศ. 2554 จึงมีความสำคัญเท่าๆกัน แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการใช้ High-tech ในหลายๆด้าน แต่ก็ปรากฏว่ายังมีคนจำนวนมาก ยังต้องการได้สัมผัส พูดคุย ทำความรู้จักกับนักการเมืองโดยตรง ทั้งพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทยจึงเลือกวิธีการ ทั้ง High-tech และ High-touch มาใช้เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายของพรรค

บทที่ 5

บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 2 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาการสื่อสารทางการเมือง ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย ในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554
2. เพื่อเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมือง ของพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2554

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการที่เป็นการศึกษาวิจัยแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary research)รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยเลือกช่วงระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 – 30 กันยายน พ.ศ. 2554 อันเป็นช่วงระหว่างการรณรงค์หาเสียง การเลือกตั้งและหลังเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 ซึ่งเป็นสื่อที่รัฐบาล, พรรคการเมือง, สื่อมวลชน, องค์กรภาคประชาชน ใช้ในการติดต่อสื่อสารทางการเมือง, การนำเสนอข่าวสาร, ความคิดเห็น, การโฆษณาประชาสัมพันธ์ทางการเมือง และเปรียบเทียบวาทกรรมทางการเมืองที่ปรากฏบนเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุค ของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทย ผลการวิจัย ดังนี้

1. การสื่อสารทางการเมืองก่อนการเลือกตั้งของพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย ในช่วง 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 – 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 อันเป็นช่วงระหว่างการรณรงค์หาเสียงหรือก่อนการเลือกตั้ง ได้นำเสนอในเรื่องของการแข่งขันด้านการใช้ผู้นำ ใช้นโยบายพรรคในการหาเสียง และวิธีการที่ใช้ในการแข่งขันผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ อันมีเนื้อหาสาระที่ปรากฏในเชิงวาทกรรมทางการเมืองผ่านทางเฟสบุค การสื่อสารทางการเมือง ในช่วงวันเลือกตั้งพบว่า การสื่อสารทางการเมืองในช่วงการเลือกตั้งของพรรคเพื่อไทย ผ่านทางเครือข่ายเฟสบุค นั้น ไม่มีการแสดงความคิดเห็นหรือข้อความดังกล่าว เนื่องจากพรรคเพื่อไทยเข้าใจว่าการใช้เฟสบุคเป็นการสื่อสารทางการเมืองและการประชาสัมพันธ์ ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวด้วยกฎหมายการเลือกตั้งห้ามให้ทุกพรรคการเมืองหาเสียงหรือรณรงค์หาเสียงในช่วงดังกล่าว และการสื่อสารทางการเมือง หลังการเลือกตั้ง ผลปรากฏว่า พรรคเพื่อไทยได้เป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล โดยการ

สื่อสารทางการเมืองผ่านเครือข่ายเฟสบุ๊ค สิ่งที่ได้ดำเนินการหลังการเลือกตั้ง และได้มีการดำเนินการทางการเมืองโดยให้อเอกอัครราชทูตเข้ามาพบเพื่อแสดงความยินดีในการเข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี หลังจากนายกรัฐมนตรีได้รับการแสดงความยินดีจากเอกอัครทูตในช่วงดังกล่าว นายกรัฐมนตรีได้พยายามดำเนินวิถีทางในการจัดตั้งรัฐบาลและทำตามกฎระเบียบว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน ตามลำดับ

การสื่อสารทางการเมืองก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งที่ 24 ของพรรคประชาธิปัตย์ (1 พฤษภาคม 2554 – 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2554) พบว่าได้นำเสนอในเรื่องของการใช้นโยบายพรรคในการหาเสียง และวิธีการที่ใช้ในการแข่งขันผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้นำวิธีการสื่อสารทางการเมืองด้วยวิธีการแข่งขันทางการเมืองในด้านการนำเสนอ นโยบาย ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ตอบข้อซักถาม แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยน ถกเถียงในประเด็นต่าง ๆ โดย การใช้นโยบายพรรค การวิจารณ์พรรคคู่แข่ง ในการสื่อสารทางการเมือง

2. การสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทย ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี 2554 ในเรื่องการนำเสนอเนื้อหาของทั้งสองพรรค ทั้งการโต้ตอบ การประชันนโยบาย โดยเฉพาะระหว่างผู้สมัคร สส.ของพรรคเพื่อไทย และพรรคประชาธิปัตย์ การแข่งขันกันในด้านนโยบายประชานิยมค่อนข้างรุนแรง จากการศึกษาพบว่า ภาพรวมจากการประชันนโยบาย จะเห็นได้ชัดเจนว่า เป็นนโยบายที่ดีมากทั้งสองพรรค เพียงแต่บริหารจัดการกันคนละแบบ ซึ่งนโยบายทางด้านสาธารณสุขต้องยกให้พรรคประชาธิปัตย์ เพราะจะเน้นเนื้องานและกระบวนการที่มากกว่า ดูจากนโยบายที่ถูกรอบคอบมากกว่านโยบายพรรคเพื่อไทย ซึ่งถ้าได้ดำเนินการ จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนเป็นอย่างมาก ทั้งการให้การศึกษาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพแก่ประชาชนภายใต้แนวคิด “เน้นการป้องกัน นำหน้าการรักษา” ที่มุ่งลดอัตราการเกิดของโรคร้ายที่มาจากพฤติกรรมการบริโภคของประชาชนเอง นโยบาย 3 ดี บรรยากาศดี มาตรฐานดี และบริหารจัดการดี การเพิ่มมาตรการดูแลผู้ป่วยและควบคุมโรคระบาดในกรณีฉุกเฉินอย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนการนำเสนอเนื้อหาของพรรคเพื่อไทย จะเป็นในรูปแบบของการบริหารการเงิน และธุรกิจอย่างมืออาชีพชัดเจน ดูจากวิถีคิดส่วนใหญ่จะเป็นในเชิงตัวเลขและสถิติ เช่น ปัญหาการขาดบุคลากรทางการแพทย์ ความถี่ในการรักษา ปัญหาหนี้ของโรงพยาบาล อัตราประชากรผู้สูงอายุ อายุเฉลี่ยของผู้ชายและผู้หญิง และการกันเงินสำรองเพื่อชดเชยให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการรักษา ซึ่งนโยบายแต่ละอย่างมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน มีความกระชับ รัดกุม ชัดเจนในการบริหารงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ส่วนนโยบายทางด้านเศรษฐกิจ จากสไตล์การบริหารของพรรคเพื่อไทย ที่โดดเด่นใน ด้านธุรกิจและการจัดการการเงินอยู่แล้ว ทำให้นโยบายด้านนี้มีความได้เปรียบพรรคประชาธิปัตย์ มากพอสมควร ถึงแม้ว่าผู้สมัคร ส.ส. หน้าใหม่และหน้าเก่าหลายๆ คนในพรรคประชาธิปัตย์ จะมี มืออาชีพ ที่มีความรู้ความสามารถในองค์กรมากขึ้น เมื่อเทียบกับในอดีตก็ตาม นโยบายของพรรค เพื่อไทยที่มีความโดดเด่นก็คือ มีวิสัยทัศน์และปรัชญาในการบริหารประเทศชัดเจน ทุกนโยบายมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน ทำให้การบริหารจัดการนโยบายในแต่ละอย่างและกระบวนการทำงาน มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนนโยบายด้านอื่นๆ ของทั้งสองพรรคก็มีความคล้ายคลึงกัน ต่างกัน ตรงที่นโยบายการประกันราคาขายข้าวเปลือกกับนโยบายการรับจำนำข้าวเปลือก ที่มี ข้อดี ข้อเด่น ข้อเสีย ต่างกัน และยังเป็นข้อกังขา ถกเถียงกันว่าของใครดีกว่ากัน ประชาชนคง ต้องติดตามผลงานกันต่อไป

นโยบายที่ทั้ง 2 พรรคการเมืองได้สื่อสารผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ในช่วงการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 จากการศึกษาสรุปได้ว่า ถ้าเป็นนโยบายของพรรค ประชาธิปัตย์จะมีความเสี่ยงต่ำกว่า เนื่องจากบริหารแบบอนุรักษ์นิยม มีระเบียบวินัยค่อนข้างดี มาก แนวโน้มอัตราเงินเฟ้อต่ำกว่า ในขณะที่ ก็จะทำให้อัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจต่ำกว่า เช่นกัน ส่วนการบริหารจัดการก็อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ภาพรวมนโยบายดี บางนโยบายถือว่าดีมาก แต่ ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากในรายละเอียดบางนโยบายจะเป็นการเพิ่มงาน ผลักภาระและ งบประมาณโดยไม่จำเป็น ส่วนนโยบายของพรรคเพื่อไทยโดยภาพรวมมีความเป็นมืออาชีพ มากกว่า แต่ก็มีความเสี่ยงสูงกว่าเช่นกัน เพราะหลายๆ นโยบายเกิดจากวิสัยทัศน์ที่จับต้องไม่ได้ ในทันที ดูเพื่อฝันสำหรับหลายๆ คน ต้องมีนักบริหารมืออาชีพที่มีประสบการณ์ มีความยืดหยุ่น ในการบริหารสูง และต้องเคยผ่านการประสบความสำเร็จในชีวิต และหน้าที่การงานมาพอสมควร มิฉะนั้นถ้ามีความผิดพลาดขึ้นมา จะทำให้เกิดผลกระทบในวงกว้างทางเศรษฐกิจได้ อย่างมหาศาลเช่นกัน

3. เปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองที่ปรากฏบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ บนเว็บไซต์ เครือข่ายสังคมออนไลน์ของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทย ก่อนเลือกตั้ง การเลือกตั้ง และ หลังเลือกตั้ง ในช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 ซึ่งทั้งสองพรรคได้ใช้เครือข่าย เฟสบุคมาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร โดยพรรคเพื่อไทย ก่อนการเลือกตั้ง ได้ใช้ เฟสบุคใน รูปแบบข้อความ ภาพ และวิดีโอที่ปรากฏในเฟสบุค ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองที่พรรคนำไปใช้ ก่อนการเลือกตั้ง ได้แก่ 1.การใช้ผู้นำ 2.การใช้นโยบายพรรค 3.การส่งข่าวสารการเคลื่อนไหว ทางการเมือง 4.การวิพากษ์วิจารณ์การทำงาน 5.แจ้งข่าวสารกิจกรรมของพรรค 6.การแสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับการหาเสียงและการเลือกตั้ง โดยเปิดให้ประชาชนหรือบุคคลทั่วไปได้แสดง

ความคิดผ่านทางเฟสบุ๊คได้อย่างเสรีแต่จะพิจารณาการแสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์และต้องมีความเหมาะสมและให้ข้อคิดเห็นกับการสื่อสารทางการเมืองของพรรคเพื่อไทย สำหรับช่วงวันเลือกตั้ง พรรคเพื่อไทยงดการให้การสื่อสารผ่านเครือข่ายเฟสบุ๊ค เนื่องจากจะผิดกฎหมายการเลือกตั้ง และหลังช่วงเลือกตั้ง พรรคเพื่อไทยเมื่อได้รับการเลือกตั้งเป็นพรรคจัดตั้งรัฐบาล ได้ใช้ประโยชน์จากเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการเปิดโอกาสแสดงผลการการดำเนินการหลังการเลือกตั้งและให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและร่วมยินดีกับพรรคพรรคเพื่อไทยผ่านเครือข่ายเฟสบุ๊คของพรรค พร้อมกันนั้น พรรคเพื่อไทยได้นำนโยบายหลังการเลือกตั้งมาแถลงให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและรับทราบถึงนโยบายดังกล่าวผ่านทางเครือข่ายเฟสบุ๊ค

สำหรับพรรคประชาธิปัตย์ ช่วงก่อนการเลือกตั้ง ได้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ มาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร โดยมีรูปแบบข้อความ ภาพ และวิดีโอที่ปรากฏในเฟสบุ๊ค ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองที่พรรคนำไปใช้ก่อนการเลือกตั้ง ได้แก่ 1.การใช้นโยบายพรรค 2.การวิจารณ์พรรคคู่แข่ง 3.การแสดงความสารถการเคลื่อนไหวทางการเมืองและ 4.แจ้งข่าวสารกิจกรรมของพรรคบุคคลทั่วไปได้แสดงความคิดเห็นผ่านทางเฟสบุ๊คได้อย่างเสรีแต่จะพิจารณาการแสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์และต้องมีความเหมาะสมในการให้ข้อคิดเห็นกับการสื่อสารทางการเมืองของพรรคพรรคประชาธิปัตย์ สำหรับช่วงวันเลือกตั้ง พรรคประชาธิปัตย์ งดการให้การสื่อสารผ่านเครือข่ายเฟสบุ๊ค เนื่องจากอาจผิดกฎหมายการเลือกตั้ง และหลังช่วงเลือกตั้งพรรคประชาธิปัตย์ เมื่อผ่านแพ้การเลือกตั้งได้ใช้ประโยชน์จากเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการเปิดโอกาสการกล่าวคำพ่ายแพ้และให้กำลังใจกับพรรคหลังการเลือกตั้งและยังใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอจากพรรคก่อนนโยบายใหม่ของรัฐบาลในนโยบายต่างๆ ให้สมาชิกพรรคและบุคคลทั่วไปได้ทราบ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 ด้วยวิธีการที่เป็นการศึกษาวิจัยแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary research) รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยเลือกช่วงระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 – 30 กันยายน พ.ศ. 2554 ซึ่งผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นเครื่องมือในการศึกษาตรวจสอบ โดยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

การสื่อสารทางการเมืองของพรรคการเมืองโดยการนำเว็บเครือข่ายสังคมออนไลน์ มาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า เว็บเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นพื้นที่สาธารณะ โดย Robert A.Dah (อ้างใน Bruce Bimber ,2006) กล่าวว่า เทคโนโลยีทางการสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยในประเทศต่าง ๆ ซึ่งประชาธิปไตยสามารถเกิดขึ้นได้ภายใต้บรรยากาศเช่นนี้โดยประเทศต่าง ๆ มีความก้าวหน้าในประเด็นสาธารณะโดยผ่านประชาธิปไตยทางเทคโนโลยี(Teledemocracy)และสุรสม กฤษณะจุฑะ (2547,หน้า 31) กล่าวถึง “พื้นที่สื่อ” (Media Space) เป็นพื้นที่ในการสื่อสารของคนในสังคม ที่ผู้คนเข้ามาแสดงความคิดเห็น หรือแสดงตัวตนให้ผู้อื่นได้รับรู้ ดังนั้น พื้นที่สื่อเป็นพื้นที่ของการสร้างความหมายทางสังคม ที่ไม่ใช่ดำรงอยู่อย่างว่างเปล่าเฉยตาย แต่มีการแข่งขันการใช้ การสร้างความหมาย มีการเปิดโอกาสหรือกีดกันให้คนบางกลุ่มในการใช้พื้นที่นี้แตกต่างกันไป “พื้นที่สื่อ” ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่ “สื่อมวลชน” เพราะสื่อมวลชนเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งในการเข้ามาใช้ หรือสร้างความหมายในพื้นที่สื่อ แต่ในสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร สื่อมวลชนได้ทวีความสำคัญในการแสดงบทบาทในการสร้าง “พื้นที่สื่อ” อย่างมาก จนทำให้เข้าใจผิดไปได้ว่าสื่อมวลชนเป็นพื้นที่สื่อเพียงชนิดเดียวที่เป็นพื้นที่สาธารณะในการสื่อสารของคนในสังคม ซึ่งทั้งสองพรรคได้นำวิธีการสื่อสารเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุค มาใช้ในการทางการเมือง เพื่อได้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและเข้าถึงอันเป็นพื้นที่สาธารณะในการสื่อสารทางการเมืองอีกรูปแบบหนึ่งในการแสดงความคิดเห็นกับประชาชนโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับ พงุทธิสาณ ชุมพล (2540,หน้า 181) กล่าวถึง การสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทรรศนะ และความคิดเห็น ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ในทางการเมืองระหว่างบุคคล การสื่อสารทางการเมืองจึงนับเป็นกระบวนการพิเศษที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมือง และทำให้บุคคลสามารถดำรงอยู่ได้ในสังคมการเมืองนั้น ทั้งนี้เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบบการเมือง จะทำให้รัฐบาลสามารถรับรู้ถึงความต้องการของประชาชน และสามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง

จุดมุ่งหมายของการพรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทย ในการสื่อสารทางการเมือง โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์นั้น ได้แก่ การเผยแพร่นโยบายพรรค การแสดงข่าวสารการเคลื่อนไหวทางการเมือง การวิพากษ์วิจารณ์การทำงาน แข่งข่าวสารกิจกรรมของพรรค การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการหาเสียงและการเลือกตั้ง โดยเปิดให้ประชาชนหรือบุคคลทั่วไปได้แสดงความคิดเห็นผ่านทางเฟสบุค ได้อย่างเสรี ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เสรี วงษ์มณฑา (2537, หน้า 124-127) กล่าวถึงการสื่อสารที่มีผลต่อระบบการเมืองซึ่งเป็นการสร้างทัศนคติทางการเมือง การพูดคุย การเผยแพร่ สร้างความสนใจทางการเมือง สร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง

สร้างบทบาททางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษกร พบศิริ (2540) ศึกษา “การเรียนรู้ทางการเมืองของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทางอินเทอร์เน็ต” พบว่า อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการสื่อสารทางการเมืองช่องทางใหม่ที่มีอิทธิพลต่อการให้การเรียนรู้ทางการเมืองสำหรับบุคคลที่เข้ามาใช้งานสื่ออินเทอร์เน็ตเช่นเดียวกับสื่อเดิม แต่กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตยังไม่แพร่หลายนัก ขณะที่กลุ่มนักศึกษาให้ความสนใจในการเข้ามาใช้ช่องทางอินเทอร์เน็ตในลักษณะของการใช้งานด้านการเมืองน้อย ทำให้อินเทอร์เน็ตไม่ได้ช่วยในกระบวนการกล่อมเกลາทางการเมืองมากเท่าที่ควร

สำหรับประชาชน หรือที่เรียกว่า แฟนเพจ ที่ติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วงการเลือกตั้งของทั้งสองพรรค ได้เข้าไปแสดงความคิดเห็น หรือเรียกร้องความต้องการ โดยการโพสต์ข้อความหรือ กดไลค์ หรือ แชร์ ข้อความที่ตนเองชอบในสังคมออนไลน์ ที่ทั้งสองพรรคได้นำเสนอผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุ๊คของตน แต่จากการศึกษามีข้อน่าสังเกตว่า ข้อความหรือข้อแสดงความคิดเห็น จะเป็นข้อความที่สนับสนุน หรือชื่นชมหรือชื่นชอบ หรือเห็นด้วยไปในแนวทางของพรรคการเมืองเป็นส่วนใหญ่

ทั้งหมดที่กล่าวอภิปรายสรุปมาถึงการใช้อินเทอร์เน็ตเฟสบุ๊ค เป็นเครื่องมือเพื่อการสื่อสารทางการเมืองและได้รับความนิยมในวงกว้างนั้น อาจเป็นเพียง “เครื่องมือ” ที่ช่วยให้นักการเมืองเข้าถึงประชากรในโลกสังคมออนไลน์ ได้ ก็ไม่ได้แปลว่าการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เหล่านี้แล้ว ประชากรในสังคมออนไลน์จะรักใคร่หรือหันมาสนับสนุนนักการเมืองนั้นๆ โดยทันที เพราะฐานรากของการเมืองไม่ว่าจะเป็นความประพฤติก บุกติก ความน่าเชื่อถือของนักการเมืองเอง หรือจะเป็นผลงาน ฝีมือการทำงาน ทีมงาน ที่ประชาชนต้องการเลือกเข้าไปทำงาน ยังเป็นสิ่งสำคัญที่สุดอยู่เสมอ เครื่องมือออนไลน์เป็นเพียงเครื่องมือรูปแบบใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นตามยุคสมัย ไม่ต่างอะไรจากการหาเสียงผ่านแผ่นป้าย รถหาเสียง ทีวี หนังสือพิมพ์ ที่ค่อยๆ พัฒนาขึ้นตามประวัติศาสตร์ อีกไม่นานนักการเมืองจะค่อยๆ ปรับตัวและเรียนรู้ว่าเครื่องมือหาเสียงมีข้อดีข้อเสียอย่างไร มีข้อควรปฏิบัติอย่างไร เหมือนเช่นที่เรียนรู้มาจากสื่ออื่นๆ แต่ พรรคการเมือง ยังมองจุดนี้ไม่ออก และใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อการหาเสียงทางเดียวเสียมาก มองผู้ใช้เป็นเพียงผู้บริโภคปลายทาง ยังมีแนวปฏิบัติแบบสื่อเก่าอยู่ ไม่ได้มองว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเองก็มีความสามารถในการขับเคลื่อนนโยบายหรืออุดมการณ์ทางการเมืองได้ อย่างเก่งที่สุดก็เพียงแคกด Like หรือเขียนคอมเมนต์เท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวในการปฏิบัติ

1. ในส่วนของการจัดทำเว็บเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุ๊ค ของทั้งสองพรรค ควรจัดทำให้มีโครงสร้างครบถ้วนในทุกองค์ประกอบที่ดีของเว็บเครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่ การเชื่อมต่อกัน การสื่อสารระหว่างกัน การเก็บข้อมูล การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ทั้งนี้ จากผลการวิจัย ปรากฏว่าเว็บเครือข่ายสังคมออนไลน์ยังขาดเรื่องความน่าเชื่อถือของข้อมูลและรูปแบบการเสนอข้อมูลมักอิงข่าวสารจากภายนอกเป็นหลัก และเป็นการเสนอข่าวเพียงด้านเดียวและบุคคลกลุ่มเดียวกัน ทำให้ความคิดไม่เกิดความหลากหลายของข้อคิดเห็น

2. เนื้อหาเครือข่ายสังคมออนไลน์ของพรรค ควรเพิ่มสัดส่วนในการให้ข้อมูลข่าวสารเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการนำเสนอค่อนข้างกะทัดรัดทำให้ขาดความชัดเจนในการนำเสนอความคิดเห็นได้ชัดเจนมาก

3. การสื่อสารทางการเมืองของพรรคประชาธิปไตยกับพรรคเพื่อไทยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในช่วงการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2554 ยังเป็นการเจาะกลุ่มเป้าหมายคนเมือง ทำให้การนำเสนอแนวทางยุทธศาสตร์การหาเสียงของพรรคการเมือง ยังอยู่ในวงจำกัด เป็นเป็นการสื่อสารทางเดียว ทำให้การขับเคลื่อนนโยบายหรืออุดมการณ์ของพรรคการเมือง ไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มคนและทุกชนชั้นในสังคม พรรคการเมืองจึงควรหาวิธีการในการใช้สังคมออนไลน์ให้กว้างขวางและเจาะกลุ่มเป้าหมายได้ครอบคลุมทุกกลุ่ม

ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย

ควรทำการศึกษาวิจัยเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของพรรคการเมืองอื่นนอกเหนือจากพรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทย ในหัวข้อเดียวกัน หรือศึกษาพฤติกรรมของประชาชนต่อการให้ความสนใจเข้าใช้เครือข่ายเฟสบุ๊คของพรรคการเมือง หรือการสื่อสารทางการเมืองของประชาชนผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของพรรคการเมือง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษดาวรรณ หงษ์ลดารมภ์ และจันทิมา เอี่ยมมานนท์ (2549) *มองสังคมผ่านวาทกรรม*
กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กฤษกร พบศิริ (2544) “การเรียนรู้ทางการเมืองของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่” การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง
และการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เจดน์ศักดิ์ แสงสิงแก้ว (2542) “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับกระบวนการสังคม
ประกิตทางการเมืองของประชาชนในท้องที่บางชั้น เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร”,
วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2543) *วาทกรรมการพัฒนา: อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกลักษณะ และ
ความเป็นอื่น* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์วิภาษา
- ณาดยา ฉาบนาค (2547) *คอมพิวเตอร์เบื้องต้น ระบบเครือข่าย และอินเทอร์เน็ต* กรุงเทพมหานคร
เอส.พี.ซี.บุ๊คส์
- เทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2539) *Global Vision: คู่กระแสกระบวนทัศน์ใหม่* กรุงเทพมหานคร
พิมพ์ดี จำกัด
- ชิติมา ทองทับ (2551) *Social Networking กระแสใหม่กับความเป็นไปในสังคมออนไลน์* นิตยสาร
D PLUS สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2555 จาก <http://www/dplusmag.com/insight-digital-technology/social-networking.html>
- นภค อินนา (2549) *ไอทีกับการเมืองไทย* กรุงเทพมหานคร จามจุรีโปรดักท์
- บุญทริกา เจียงเพ็ชร (2543) “พฤติกรรมสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อ
อินเทอร์เน็ตและทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มีต่อความรู้ ทัศนคติ และ
กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งระบบใหม่ ของกลุ่มผู้ใช้
อินเทอร์เน็ตในกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต
(สื่อสารมวลชน) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปรีชา หงส์ไกรเลิศ (2524) *พรรคการเมืองและปัญหาพรรคการเมืองไทย* กรุงเทพมหานคร
ไทยวัฒนาพานิช
- ประชา สุวิธานนท์ (2540) *แต่เนื้อเถื่อนหนึ่ง: รวมบทวิจารณ์ภาพยนตร์ จากนิตยสาร สารคดี*
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มติชน

- มลินี สมภพเจริญ (2547) “อินเทอร์เน็ตและสื่อมวลชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ ปรัชญาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ยุทธพร อิศรชัย (2544) “อินเทอร์เน็ตกับการเมืองไทย” วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____ (2551) การสื่อสารทางการเมือง: หน่วยที่ 15 การสื่อสารทางการเมืองกับกระแส-
โลกาภิวัตน์ นนบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- รัตนาวลี เกียรตินิยมศักดิ์ (2543) “มณฑลสาธารณะของการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์:
กรณีศึกษา www.pantip.com และ www.sanook.com” วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหา
บัณฑิต (สื่อสารมวลชน) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์ (2540) สังคมเศรษฐกิจไทยในทศวรรษ 2550: ยุทธศาสตร์การพัฒนาใน
กระแสโลกาภิวัตน์ กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไฉไล
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2526) ข่าวสารการเมืองของคนไทย กรุงเทพมหานคร เจ้าพระยาการพิมพ์
_____ (2532) รัฐศาสตร์เชิงประจักษ์ กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พฤทธิสถาน ชุมพล (2540) ระบบการเมือง: ความรู้เบื้องต้น กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- พิมลจรรย์ นามวัฒน์ (2542) ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- ราชกิจจานุเบกษา (2554) พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔, เล่ม ๑๒๘, ตอน
๑๓ ก, ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔
- วรา วัฒนาจตุรพร (2545) “ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของอินเทอร์เน็ตในการสร้างความตื่นตัว
ทางการเมือง และพฤติกรรมการเปิดรับเนื้อหาข่าวสารการเมือง และการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองบนอินเทอร์เน็ต: ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 6 มกราคม
2544” วิทยานิพนธ์ วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วัฒนา พุทธางกูรานนท์ (2531) สื่อสารมวลชนกับสังคม กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วิสุทธิ โปธิแทน (2548) ผู้ปกครองที่พึงประสงค์กับการเมืองการปกครองของไทย
กรุงเทพมหานครบรรณกิจ 1911
- ศุภชัย เจริญวงศ์ (2542) “พัฒนาการของความหมาย “การพัฒนาชนบท” ในสังคมไทย: ศึกษาการ
ให้ความหมายในกรณี “หมู่บ้านพัฒนาดีเด่น” แห่งหนึ่งในภาคเหนือ” วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาสังคม) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- สมนึก คีรีโต และคณะ (2538) *เปิดโลกอินเทอร์เน็ต* กรุงเทพมหานคร บริษัทซีเอ็ด ยูเคชั่น
 สรณี วงเปี้ยสังข์ (2544) *วาทกรรมสื่อโฆษณาการท่องเที่ยว: ภาพตัวแทน ตัวตน และความเป็นไทย*
 เชียงใหม่ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สถาบันดำรงราชภาพ (2540) “*เอกสารวิชาการ ทรรศนะว่าด้วยเรื่องการปรับปรุงและพัฒนาระบบ*
พรรคการเมือง” กรุงเทพมหานคร สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
- สุมาลี ศาลาสุข (2552) *แนวโน้มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตประเทศไทย 16.1 ล้านคน e-commerce. 11(128)*
- สุริยา สมุทรคุปต์ และคณะ (2544) *วาทกรรมของลัทธิพิธีและวิกฤติการณ์ของความทันสมัยใน*
สังคมไทย: ทรงเจ้าเข้าผี กรุงเทพมหานคร ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
- เสรี วงษ์มณฑา (2537) *การประยุกต์ทฤษฎีในการสื่อสาร หลักและทฤษฎีการสื่อสาร* นนทบุรี
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อนัญญา ภูงศ์กุล (2533) *รัฐกับหมู่บ้านในไทยคดีศึกษา* กรุงเทพมหานคร สถาบันไทยคดีศึกษา
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อาคม สุวรรณกันทา (2542) “*การรายงานข่าวสืบสวนทางการเมืองในหนังสือพิมพ์ไทยและ*
ผลกระทบต่อการรับรู้ของสังคม” การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
- Austin Ranny and Willmore Kendall .(1956).*Democracy and politics* Montchrestien
- Brian McNair (2003) *An Introduction to Political Communication* London: Routledge
- Boyd, D.M.,& Ellison N.B. (2007) *Social Network site: Definition ,history and scholarship*
 Journal of computer-mediated communication,13(1)
- Dan Nimmo (1978) *Political Communication and Public Opinion in America* California :
 Goodyear Publishing Company
- Davis (1972) *Verba. Participation in America Political Democracy and Social Equality*
 New York : Harper & Row
- Goodman William (1967) *The Two-Party system in the United States* Princeton :D. Yon
 nostrand.
- Jean Gicquel and Sigmund Neumann (1956) *Modern Political Parties* Chicago: University of
 Chicago Press.
- John V. Pavlik (1996) *Social and Cultural Consequences New Media and The Information*
Superhighway Massachusett: A Simon & Schuster Company
- Joseph La Palombara (1966) *Political Parties and Political. Development* Princeton University
 Press

- Julius Gould and W.E.Kolb (1965) *A Dictionary of the Social Sciences* Free Press of Glencoe.
- Maurice Duverger (1972) *Party Politics and Pressure Groups* London : Thomas Y. Crowell
- Max Weber (1972) *Essay in Sociology* New York : Oxford University Press
- Michel Foucault (1984) *“Space, knowledge and power”* The Foucault reader, Paul Rabinow,
New York: Random House
- Richard L. Kolbe (1985) *American Political Parties an Uncertain Future* New York :
Harper&Row, Publishers
- Robert Michels .(1962) *Political Opposition in Western Democracies* New Haven : Yale
University Press
- Samuel P. Huntington (1968) *Political Order in Changing Societies* New Heaven :Yale
University Press
- Sigmud Neumann (1956) *Modern Political Parties* Chicago Press

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สกลนคร

ภาคผนวก ก
ประวัติพรรคประชาธิปัตย์

ประวัติพรรคประชาธิปัตย์

พรรคประชาธิปัตย์ (Democrat Party – DP ปชป.) ก่อตั้งเมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2489 ตรงกับรัชกาลของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เป็นพรรคการเมืองจดทะเบียนที่เก่าแก่ที่สุดของไทยที่ยังดำเนินการอยู่ พรรคมีสมาชิกที่ได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้ จำนวนประมาณ 2,869,753 คน นับเป็นพรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกพรรคมากที่สุดในประเทศไทยในปัจจุบัน และมีสาขาพรรคจำนวน 177 สาขา

ประวัติ

นายควง อภัยวงศ์ ได้ก่อตั้งพรรคประชาธิปัตย์ขึ้นเมื่อ 5 เมษายน พ.ศ. 2489 โดยการประชุมรวมตัวกันของนักการเมืองกลุ่มหนึ่งที่บริษัทของนายควง ที่ย่านเยาวราช แต่ทางพรรคถือเอาวันที่ 6 เมษายน เป็นวันก่อตั้งพรรค เพื่อให้ตรงกับวันจักรี มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นฝ่ายค้านคานอำนาจของ นายปรีดี พนมยงค์ ต่อมานายปรีดีลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หลังถูกกดดันจากกรณีสวรรคต ร.8 และรัฐสภาลงคะแนนให้ พล.ร.ต.ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ ผู้ใกล้ชิดนายปรีดี ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีสืบต่อ

ในช่วงปี พ.ศ. 2489 ที่พรรคประชาธิปัตย์เป็นฝ่ายค้าน มีการอภิปรายไม่ไว้วางใจ พล.ร.ต.ถวัลย์ ยาวนานถึง 7 วัน 7 คืนติดต่อกัน รวมถึงการหาเสียงในเดือนสิงหาคมด้วย ต่อมาเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 รัฐบาล พล.ร.ต.ถวัลย์ ถูกนายทหารฝ่ายจอมพล ป. ที่นำโดย พล.ท. ผิน ชุณหะวัณ ทำรัฐประหารยึดอำนาจ นายควงได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีรักษาการ และมีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นเมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2491 ผลการเลือกตั้งพรรคประชาธิปัตย์ได้คะแนนเสียงมากที่สุดจึงได้เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลครั้งแรก

หลังจากนั้นพรรคประชาธิปัตย์ได้เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลอีก 6 ครั้งจนถึงปัจจุบัน คือ ในปี พ.ศ. 2518 ปี 2519 (2 ครั้ง) ปี 2535 ปี 2540 และ ปี 2551 ได้เป็นพรรคร่วมรัฐบาล 4 ครั้ง และเป็นพรรคฝ่ายค้านอีกรวม 16 ครั้ง โดยเป็นพรรคที่ได้รับเสียงข้างมากในกรุงเทพมหานครทันที และครองจำนวนที่นั่งในกรุงเทพมหานครจนถึงปี พ.ศ. 2522 ทั้งนี้ ประชาธิปัตย์ยังเป็นพรรคแรกที่ทำเสียงด้วยวิธีการปราศรัยด้วย โดยเริ่มใช้ตั้งแต่การเลือกตั้งในเดือนสิงหาคมปี พ.ศ. 2489

ในปี พ.ศ. 2550 พรรคประชาธิปัตย์ได้จัดทำ "โครงการยุทธศาสตร์ประเทศไทย" (Thailand Strategy Project หรือ TSP) ขึ้น โดยมี นายอลงกรณ์ พลบุตร รองหัวหน้าพรรค เป็น

ผู้รับผิดชอบโครงการ เพื่อรวบรวมข้อมูลทางวิชาการใน 19 ยุทธศาสตร์หลัก ใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนานโยบายของพรรคประชาธิปัตย์ และจัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งเพื่อแลกเปลี่ยนทรรศนะกับชุมชนวิชาการและประชาชนที่สนใจทั่วไป ผ่านทางเว็บไซต์ www.thailandstrategy.com และเอกสารเผยแพร่ของโครงการ

ในปี พ.ศ. 2551 ภายหลังจากการจัดตั้งรัฐบาลของนายสมัคร สุนทรเวช ทำให้พรรคประชาธิปัตย์ มีสถานะเป็น "พรรคฝ่ายค้านพรรคเดียว" เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทย นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และผู้นำฝ่ายค้าน ได้ประกาศจัดตั้งคณะรัฐมนตรีเงา ขึ้นตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาลและนำเสนอแนวทางการบริหารประเทศ ควบคู่ไปกับการบริหารงานของรัฐบาล ตามรูปแบบรัฐบาลเงาในระบบเวสต์มินสเตอร์ของประเทศอังกฤษ ขึ้นเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551

ต่อมาเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลัง พรรคพลังประชาชน ถูกพิพากษายุบพรรค จาก คดียุบพรรคการเมือง พ.ศ. 2551 ทำให้ นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เกิดการเปลี่ยนขั้วทางการเมืองทำให้พรรคประชาธิปัตย์ได้เป็นพรรคแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล โดยมีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรค ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี คนที่ 27 ของประเทศไทย จาก การลงมติเลือกนายกรัฐมนตรี ของสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551

คดียุบพรรคการเมือง พ.ศ. 2549

ช่วงวิกฤตการณ์การเมืองในประเทศไทย พรรคประชาธิปัตย์ร่วมกับพรรคร่วมฝ่ายค้านเดิมอีก 2 พรรค คือ พรรคชาติไทย และ พรรคมหาชน คว่ำบาตรการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2549 ด้วยการไม่ส่งผู้สมัครลงเลือกตั้ง โดยมีเหตุผลว่ารัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ยุบสภาโดยไม่ชอบธรรม และต่อมามีคำวินิจฉัยของศาลให้การเลือกตั้ง 2 เมษายน พ.ศ. 2549 เป็นโมฆะเนื่องจาก กกต. จัดการเลือกตั้งไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น มีการหั่นคูหาเลือกตั้งที่ทำให้การลงคะแนนไม่เป็นการลงคะแนนลับ

ในช่วงเวลาเดียวกันพรรคประชาธิปัตย์ได้ทำการฟ้องร้องต่อ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ในขณะนั้น ให้ดำเนินคดียุบพรรคไทยรักไทย เนื่องจากกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง โดยมีการจ้างพรรคเล็กลงสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อหลีกเลี่ยงเกณฑ์ร้อยละ 20 ตามกฎหมาย และพรรคประชาธิปัตย์มีพยานบุคคลจากพรรคเล็กยื่นยัน แต่ต่อมาพยานดังกล่าวได้กลับคำให้การกลางคัน และพรรคไทยรักไทยที่เป็นผู้ต้องหาในคดีกลับฟ้องร้องต่อ กกต. ให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ โดย

กล่าวหาว่ามีการจ้างพรรคเล็กให้ใส่ร้ายพรรคไทยรักไทย และมีพฤติกรรมที่เป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงมีการนำคดีขึ้นสู่กระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ต่อมาภายหลังการ รัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 โดย คปค. ทำให้ศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงพร้อมกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และมีคณะตุลาการรัฐธรรมนูญขึ้นตามรัฐธรรมนูญชั่วคราว พ.ศ. 2549 ประกอบด้วยตัวแทนฝ่ายตุลาการคือ ประธานศาลฎีกา และประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นต้น รับโอนอรรถคดีจากศาลรัฐธรรมนูญมาดำเนินการพิจารณาคดีต่อไป จนกระทั่งวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้ยกคำร้องในส่วนพรรคประชาธิปัตย์ และมีมติให้ยุบ พรรคไทยรักไทยและพรรคเล็กที่ถูกฟ้องร่วมในคดี และวินิจฉัยให้ตัดสิทธิเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคไทยรักไทยและพรรคเล็กทั้งหมด เป็นเวลา 5 ปี เนื่องจากเป็นที่ประจักษ์ว่ากรรมการบริหารพรรคไทยรักไทยจ้างพรรคเล็กลงสมัครรับเลือกตั้งจริง และขณะเดียวกันไม่มีหลักฐานชี้ชัดว่าพรรคประชาธิปัตย์จ้างพรรคเล็กให้ใส่ร้ายพรรคไทยรักไทยหรือมีพฤติกรรมล้มล้างการปกครองตามฟ้องแต่อย่างใด

หลังรัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ. 2549

หลังการรัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ. 2549 พรรคประชาธิปัตย์ถูกงดกิจกรรมทางการเมืองชั่วคราว จนกระทั่งได้มีกำหนดการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2550 ซึ่งพรรคประชาธิปัตย์ได้เสนอนโยบายบริหารประเทศชื่อว่า "วาระประชาชน" ใจความสำคัญว่า "ประชาชนต้องมาก่อน" ในการรณรงค์เลือกตั้ง โดยได้เสนอต่อสาธารณะนับตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2549 มีกลุ่มนโยบาย 4 หัวข้อใหญ่ผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ปรากฏว่าพรรคประชาธิปัตย์ได้อันดับ 2 รวม 165 ที่นั่ง รองจากพลังประชาชนได้คะแนนอันดับ 1 ที่ได้ 232 ที่นั่งพรรคพลังประชาชนได้เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลผสม ร่วมกับพรรคการเมืองอื่น ๆ คือ พรรคเพื่อแผ่นดิน พรรคชาติไทย พรรครวมใจไทยชาติพัฒนา พรรคมหาชนชาติไทย และพรรคประชากรไทย โดยมีพรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคลำดับนำพรรคเดียวเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทย นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรค ในฐานะผู้นำฝ่ายค้าน ได้ประกาศจัดตั้ง "รัฐบาลเงา" หรือ "ครม.เงา" เพื่อตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาลและนำเสนอแนวทางการบริหารประเทศควบคู่ไปกับการบริหารงานของรัฐบาล ตามรูปแบบ "คณะรัฐมนตรีเงา" ใน "ระบบเวสต์มินสเตอร์" ของอังกฤษขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 โดยมีเว็บไซต์ www.shadowdp.com ในการเผยแพร่การปฏิบัติหน้าที่ของ ครม.เงา

รัฐบาลผสม

ภายหลังจากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้ยุบพรรคการเมืองซึ่งเป็นพรรคร่วมรัฐบาล (พรรคพลังประชาชน พรรคชาติไทย และพรรคภูมิใจไทย) และเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเป็นเวลา 5 ปี ซึ่งส่งผลให้สมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นต้องพ้นจากตำแหน่ง พรรคประชาธิปัตย์ได้จัดตั้งรัฐบาลผสมโดยร่วมกับพรรคการเมืองอื่น ๆ คือ พรรคเพื่อแผ่นดิน พรรคชาติไทยพัฒนา พรรครวมใจไทยชาติพัฒนา พรรคภูมิใจไทย และพรรคกิจสังคม (ภายหลังพรรคมาตุภูมิได้เข้ามาเป็นพรรคร่วมรัฐบาลแทนพรรคเพื่อแผ่นดิน) พร้อมกับสนับสนุนให้อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 27 ขณะพลตำรวจเอกประชา พรหมนอก จากพรรคเพื่อแผ่นดิน ด้วยคะแนน 235 ต่อ 198 เสียง

เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงหลังการเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. 2554

หลังจากที่ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้ประกาศ ยุบสภาในวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 เพื่อให้จัดตั้งการเลือกตั้งทั่วไป และหลังจากที่ พรรคประชาธิปัตย์ได้แพ้การเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. 2554 นายอภิสิทธิ์ ได้ประกาศลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ในวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 และเป็นเหตุให้คณะเลขาธิการพรรค รองหัวหน้าพรรค ที่ปฏิบัติหน้าที่นั้นต้องพ้นจากตำแหน่งทั้งหมด หลังจากนั้นได้มีการลงคะแนนเสียงเลือกหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์คนใหม่ และผลออกมาในวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2554 หลังนายอภิสิทธิ์ พ้นตำแหน่งนายกรัฐมนตรีก็ได้รับเลือกให้กลับมาเป็นหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์อีกครั้ง

ผลงานของพรรคประชาธิปัตย์

1. จัดตั้ง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ขึ้นเมื่อวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2536 ในรัฐบาล นายชวน หลีกภัย (ครม. คณะที่ 50 (23 ก.ย.35 - 13 ก.ค.38))
2. จัดทำโครงการขยายถนน 4 ช่องทางจราจรไปทั่วทุกภูมิภาคเป็นครั้งแรก ตามนโยบายหลักของรัฐบาลชวน 1 ที่ขยายถนน 4 ช่องทางจราจรจากกรุงเทพฯ ไปภาคเหนือถึงเชียงใหม่ ไปภาคอีสานถึงหนองคาย ไปภาคตะวันออกถึงตราด และไปภาคใต้ถึงนราธิวาส โครงการเสร็จสิ้นโดยสมบูรณ์และได้ใช้เป็นเส้นทางคมนาคมหลักของประเทศจนถึงปัจจุบัน
3. จัดทำโครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง (มอเตอร์เวย์) สายแรกของประเทศไทยคือ ถนนมอเตอร์เวย์ กรุงเทพฯ-ชลบุรี โดยอนุมัติและเริ่มก่อสร้างในสมัยรัฐบาลชวน 1 เมื่อปี พ.ศ. 2537 และเปิดใช้งานได้เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2541 ในสมัยรัฐบาลชวน 2

4. จัดทำ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ในรัฐบาล นายชวน หลีกภัย (क्रम. คณะที่ 50 (23 ก.ย.35 - 13 ก.ค.38)) ทำให้มีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใหม่ ที่เป็นการกระจายอำนาจและงบประมาณสู่ท้องถิ่นทั่วประเทศ คือ “องค์การบริหารส่วนตำบล” หรือ อบต. ต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน
5. จัดตั้ง กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) โดย รัฐบาล นายชวน หลีกภัย (क्रम. คณะที่ 50 (23 ก.ย.35 - 13 ก.ค.38)) มีมติเห็นชอบในหลักการ โครงการจัดตั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2538 และต่อมาได้จัดทำ พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541 ขึ้นในรัฐบาลชวน 2 (क्रम. คณะที่ 53 (14 พ.ย.40 - 9 พ.ย.43))
6. จัดทำ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในรัฐบาล นายชวน หลีกภัย (क्रम. คณะที่ 53 (14 พ.ย.40 - 9 พ.ย.43)) ซึ่งเป็น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับแรกของไทย ที่มอบสิทธิในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีแก่เยาวชนไทย โดยรัฐจะต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจัดทำจนสำเร็จโดยการกำกับดูแลของ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่กำกับดูแล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในขณะนั้น
7. จัดตั้งโรงพยาบาลประจำอำเภอทั่วประเทศ

สัญลักษณ์ของพรรค

ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์คนที่สอง ได้บัญญัติชื่อ "พรรคประชาธิปัตย์" โดยมีความหมายว่า "ผู้นำเพื่อประชาชนไทย" หรือ "ประชาชนผู้ถืออำนาจธิปไตย" และมีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า Democrat Party โดยหมายจะให้เป็นพรรคของคนจน เช่นเดียวกับพรรคเดโมแครตของสหรัฐอเมริกา โดยก่อนหน้าที่จะใช้ชื่อ "ประชาธิปัตย์" ได้มีกลุ่มบุคคลพยายามจดทะเบียนชื่อพรรคก่อนหน้า ม.ร.ว.เสนีย์ แต่รวบรวมเสียงได้น้อยกว่า จึงจดทะเบียนไม่สำเร็จ เนื่องจากในปีนั้น เพิ่งมีกฎหมายจดทะเบียนพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการออกมาเป็นครั้งแรก โดยที่ก่อนหน้านั้น สถานภาพพรรคการเมืองในประเทศไทยยังไม่มีจดทะเบียนอย่างเป็นทางการ เพียงแต่กฎหมายให้การรับรองไว้เท่านั้น

สัญลักษณ์ของพรรคเป็นรูปพระแม่ธรณีบีบมวยผม มีฟอนข้าวประดับอยู่เป็นขอบ โดยมีความหมายว่า พระแม่ธรณีบีบมวยผม หมายถึง การเอาชนะมารหรือความชั่วร้ายต่าง ๆ ฟอนข้าว หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ โดยสัญลักษณ์ดังกล่าวมีที่มาจากที่พรรคประชาธิปัตย์ได้จัด

ปราศรัยที่สนามหลวงแล้วฝนเกิดตกลงมา แต่ผู้ที่มาฟัง ไม่มีใครวิ่งหลบเลย ยังคงนั่งฟังกันต่อ จึงมีผู้ปรารภขึ้นมาว่า น่าจะใช้สัญลักษณ์เกี่ยวกับน้ำ ต่อมานายควงได้จัดรถช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยน้ำท่วมที่ภาคเหนือ ที่ข้างรถตู้คันหนึ่งมีสัญลักษณ์รูปพระแม่ธรณีบีบมวยผมติดอยู่ จึงนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์พรรค

สีประจำพรรค คือ สีฟ้า มีความหมายถึง อุดมการณ์อันบริสุทธิ์

คณะกรรมการบริหารพรรคชุดปัจจุบัน

ในวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2554 ที่โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ ทางพรรคได้จัดประชุมใหญ่เพื่อคัดเลือกผู้บริหารพรรคชุดใหม่ ภายหลังจากเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 3 กรกฎาคม ปีเดียวกันปรากฏว่าผลการคัดเลือก มีคณะกรรมการบริหารพรรคทั้งหมด 19 คน ได้แก่

- นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรค
- นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน รองหัวหน้าพรรค
- นายชำนาญ ศักดิ์เศรษฐ์ รองหัวหน้าพรรค
- นายจตุติ ไกรฤกษ์ รองหัวหน้าพรรค
- นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู รองหัวหน้าพรรค ภาคเหนือ
- นายอิสสระ สมชัย รองหัวหน้าพรรค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- นายกรณ์ จาติกวณิช รองหัวหน้าพรรค กรุงเทพมหานคร
- นายอลงกรณ์ พลบุตร รองหัวหน้าพรรค ภาคกลาง
- นายถาวร เสนเนียม รองหัวหน้าพรรค ภาคใต้
- นายเฉลิมชัย ศรีอ่อน เลขาธิการพรรค
- นายนิพนธ์ บุญญามณี รองเลขาธิการพรรค
- นายบรรณพัฒน์ แก้วทอง รองเลขาธิการพรรค
- นายศุภชัย ศรีหล้า รองเลขาธิการพรรค
- นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ ทรัพยากรพรรค
- นายชวนนท์ อินทรโกมาลย์สุต โฆษกพรรค
- นางอัญชลี วานิช เทพบุตร นายทะเบียนสมาชิกพรรค
- นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย กรรมการบริหารพรรค

- นายชนิดพล ไชยน์นันทน์ กรรมการบริหารพรรค
- นางผ่องศรี ชาราภูมิ กรรมการบริหารพรรค
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชดา ชนาดิเรก กรรมการบริหารพรรคสำรอง

ภาคผนวก ข
ประวัติพรรคเพื่อไทย

ประวัติพรรคเพื่อไทย

พรรคเพื่อไทย (Pheu Thai Party) จัดทะเบียนจัดตั้ง เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2550 โดยมี นายบัณฑิต วัชรรัตน์ เป็นหัวหน้าพรรคคนแรก และ นายโอฬาร กิจเลิศไพโรจน์ เป็นเลขาธิการพรรคคนแรก

สำนักงานใหญ่ของพรรค ตั้งอยู่ที่ 1770 อาคารไอเอฟซีที ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ แขวง บางกะปิ เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10310 ซึ่งเป็นที่ทำการเดิมของพรรคไทยรักไทย และพรรคพลังประชาชน (ย้ายมาจากอาคารนวมินทร์ ถนนพระรามที่ 3 แขวงบางค้อแหลม เขต บางค้อแหลม กรุงเทพมหานคร และ 626 อาคาร บีบีดี บิลดิ้ง ซอยจินดาถวิล ถนนพระรามที่ 4 แขวง มหาพฤฒาราม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร 10500) และสำนักงานสาขาพรรคแห่งแรก ตั้งอยู่ที่ จังหวัดพิจิตร ซึ่งเป็นสาขาพรรคพลังประชาชนเดิม

ดร.สุชาติ ชาติธารงเวช เป็นหัวหน้าพรรค

ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคนัดพิเศษ เมื่อวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2551 มีมติให้ ดร.สุชาติ ชาติธารงเวช เป็นหัวหน้าพรรค นางสาวสุณีย์ เหลืองวิจิตร เป็นเลขาธิการพรรค นายศักดิ์ดา นพสิทธิ์ เป็นโฆษกพรรค และ นายนิรันดร์ นามเมืองรักษ์ เป็นผู้อำนวยการพรรค ต่อมา เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน ปีเดียวกัน ดร.สุชาติได้ลาออกจากการเป็นหัวหน้าพรรค โดยให้เหตุผลว่า ขณะนี้ บุคคลที่มีประสบการณ์ทางการเมืองจำนวนมาก ได้เข้ามาสมัครเป็นสมาชิกพรรค ตนจึงต้องการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เหมาะสม เข้ารับตำแหน่งต่อไป นอกจากนี้ ตนก็ยังเป็นสมาชิกพรรคอยู่ ส่วนจะรับตำแหน่งอื่นภายในพรรคหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของเพื่อนสมาชิก

นายยงยุทธ วิชัยดิษฐ เป็นหัวหน้าพรรค

จากนั้น เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม มีการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ 4/2551 ของพรรคขึ้น ที่อาคารที่ทำการพรรค โดยมีวาระสำคัญคือ การลงมติเลือกหัวหน้าพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ โดยในส่วนของหัวหน้าพรรค มีการเสนอชื่อ นายยงยุทธ วิชัยดิษฐ รักษาการรองหัวหน้าพรรค เพียงรายชื่อเดียว นายยงยุทธจึงได้รับตำแหน่งหัวหน้าพรรคไปอย่างไม่มีคู่แข่ง ส่วน

นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ที่ได้รับการคาดหมายว่าจะขึ้นเป็นหัวหน้าพรรคคนใหม่นั้น ที่ประชุมมีมติให้ดำรงตำแหน่ง กรรมการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรค

บทบาทในรัฐสภา

เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2551 นายประชา ประสพดี ส.ส.สมุทรปราการ พรรคเพื่อไทย เปิดเผยว่าผู้ที่ ส.ส. หรือกันว่าผู้ที่มีโอกาสเป็นนายกรัฐมนตรีคนใหม่ประกอบด้วย นายมิ่งขวัญ แสงสุวรรณ ส.ส.สัดส่วน ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง รักษาการ รมว.สาธาณสุข และ นายสันติ พร้อมพัฒน์ รักษาการ รมว.คมนาคม โดยผู้มาเป็นนายกรัฐมนตรีต้องพลิกฟื้นความเชื่อมั่นและสร้างความสามัคคีให้คืนมา แต่ต่อมาที่ประชุมพรรคเพื่อไทย ได้มีมติสนับสนุนแนวคิดของนายเสนาะ เทียนทอง หัวหน้าพรรคประชาราชที่เสนอให้ทุกพรรคการเมืองร่วมกันจัดตั้งรัฐบาลเพื่อชาติ มีนายกรัฐมนตรีจากพรรคการเมืองขนาดเล็ก ที่ไม่ได้มาจากพรรคเพื่อไทย และพรรคประชาธิปัตย์ โดยพรรคเพื่อไทยจะเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล ซึ่ง พล.ต.อ.ประชา พรหมนอก ว่าที่หัวหน้าพรรคเพื่อแผ่นดิน ตอบรับที่จะให้เสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรี

การประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อลงมติเลือกนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้ที่ประชุมได้เสนอชื่อบุคคลที่เหมาะสม เพื่อให้สมาชิกลงมติเลือก จำนวน 2 คน โดย นายบัญญัติ บรรทัดฐาน ส.ส.สัดส่วน พรรคประชาธิปัตย์ เสนอชื่อ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ส.ส.สัดส่วน กลุ่มจังหวัดที่ 6 หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ และ นายเสนาะ เทียนทอง ส.ส.สัดส่วน กลุ่มจังหวัดที่ 5 และหัวหน้าพรรคประชาราช เสนอชื่อ พลตำรวจเอก ประชา พรหมนอก ส.ส.สัดส่วน กลุ่มจังหวัดที่ 3 ว่าที่หัวหน้าพรรคเพื่อแผ่นดิน เป็นนายกรัฐมนตรี โดยนายอภิสิทธิ์ได้รับเลือกด้วยคะแนนเสียง 235 เสียง ขณะที่ พล.ต.อ.ประชา ได้รับคะแนน 198 เสียง และ งดออกเสียง 3 เสียง โดย พล.ต.อ.ประชา ลงมติสนับสนุนตัวเองเป็นนายกรัฐมนตรี เช่นเดียวกับ พล.อ.เชษฐา ฐานะจาโร หัวหน้าพรรครวมใจไทยชาติพัฒนา ลงมติสวนมติพรรคสนับสนุน พล.ต.อ.ประชา ขณะที่ นายอภิสิทธิ์ งดออกเสียง ภายหลังการลงมติ พล.ต.อ.ประชา เดินเข้ามาจับมือนายอภิสิทธิ์แสดงความยินดีด้วย

การอภิปรายไม่ไว้วางใจ ครม.อภิสิทธิ์

พรรคเพื่อไทยมีมติยื่นญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี พร้อมกันนี้ยังมีมติเสนอชื่อ ร.ต.อ.ดร.เฉลิม อยู่บำรุง ประธาน ส.ส. พรรคเพื่อไทย เป็นนายกรัฐมนตรีแทน โดยรัฐมนตรีที่ถูกยื่นญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีและถอดถอน 5 คนคือ นายกษิต ภิรมย์ รมว.ต่างประเทศ นายกรณ์ จาติกวณิช รมว.คลัง นายประดิษฐ์

ภัทรประสิทธิ์ รมช.คลัง นายชวรัตน์ ชาญวีรกูล รมว.มหาดไทย และนายบุญจง วงศ์ไตรรัตน์ รมช.มหาดไทย เพราะพบประเด็นการบริหารที่ผิดพลาดและทุจริตประพุกติมิชอบ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยทั่วไป

พรรคเพื่อไทยที่นำโดยนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ชนะการเลือกตั้ง สามารถกวาดที่นั่ง ส.ส. 265 คน ทิ้งห่างพรรคประชาธิปัตย์ที่นำโดยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ไปกว่า 100 คน พร้อมกับคว้าคะแนนเสียงเกินครึ่งหนึ่งและสามารถเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลได้สำเร็จ และทำให้นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร น้องสาวของอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้สร้างประวัติศาสตร์เป็นนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของประเทศ

เครื่องหมายพรรค

เครื่องหมายแรกของพรรค ที่ใช้ในช่วง พ.ศ. 2550-2551 มีคำอธิบายว่า "การรู้จักสามัคคีและรวมกันเป็นพลังอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ" ขณะที่ภาพเครื่องหมายพรรคภายใต้รูปสัญลักษณ์เป็นตัวอักษรไทย "พ" สีขาว บนพื้นสีน้ำเงินกับสีแดง ล้อมด้วยกรอบสี่เหลี่ยมเส้นสีน้ำเงินและสีแดง โดยตัวอักษร "พ" หมายถึง การรู้จักสามัคคี และรวมพลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ของคนในชาติ ส่วนพื้นสีน้ำเงินกับสีแดง หมายถึง ความมุ่งมั่น รวมเอาคนไทยจากทุกภาคส่วน มารวมสติปัญญา เพื่อพัฒนาประเทศชาติ

ต่อมาในปลายปี พ.ศ. 2551 คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ข้อบังคับ และคณะกรรมการบริหารพรรคเพื่อไทย โดยประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 105ง ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 ซึ่งเครื่องหมายดังกล่าว เป็นหนึ่งในรูปแบบการจัดวางตำแหน่งของเครื่องหมายพรรคเพื่อไทย ซึ่งเครื่องหมายแต่ละรูปแบบ จะมีการจัดวางตำแหน่งขององค์ประกอบที่แตกต่างกัน

โดยองค์ประกอบของเครื่องหมายพรรคเพื่อไทย มีตัวอักษร "พ" ตัวอักษร "ท" สีน้ำเงินเข้ม ซึ่งมีแถบสีแดง สีขาว และสีน้ำเงินประกอบ หมายถึง การรู้จักสามัคคี และรวมพลังกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติไทย โดยตามรอยพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และตัวอักษร "พรรคเพื่อไทย" สีน้ำเงินเข้ม หมายถึง ความมุ่งมั่นที่จะรวบรวมคนไทยจากทุกภาค

ส่วน มาระคมสติปัญญา กำหนดนโยบายทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อร่วมกันพัฒนา
ชาติไทย ให้เจริญรุ่งเรืองมั่นคงยั่งยืนตลอดไป

ซึ่งเครื่องหมายนี้ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ กับเครื่องหมายพรรคไทยรักไทย
และพรรคพลังประชาชน ด้วยการใช้สีของธงไตรรงค์ และอักษร "พ" ที่คล้ายกับเครื่องหมายพรรค
พลังประชาชน และอักษร "ท" ในเครื่องหมายพรรคไทยรักไทย ทั้งนี้เพื่อสื่อสารให้ผู้ชมทราบว่า
พรรคเพื่อไทยสืบทอดเจตนารมณ์ จากพรรคไทยรักไทยและพรรคพลังประชาชน

ภาคผนวก ค

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2554

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2554

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2554 เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไปครั้งที่ 24 ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 อันกำหนดให้มีขึ้นในวันอาทิตย์ที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ตามความในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 ที่ให้ยุบสภาผู้แทนราษฎรเสีย ณ วันที่ 10 พฤษภาคม 2554

การเลือกตั้งครั้งนี้มีขึ้นในห้วงที่พรรคประชาธิปัตย์เป็นแกนนำรัฐบาล อันประกอบด้วยพรรคร่วมรัฐบาลหลายพรรค และได้มีการชุมนุมของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ พ.ศ. 2554 เป็นต้นมา กระแสนิยมของรัฐบาลลดต่ำลงอย่างต่อเนื่อง และคาดว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้ต้องมีการเลือกตั้งก่อนสภาผู้แทนราษฎรจะครบวาระ

มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกมาใช้สิทธิทั้งสิ้น 75.03% ผลปรากฏว่าพรรคเพื่อไทยได้ที่นั่งผู้แทนราษฎรเกินกึ่งหนึ่ง 265 ที่ นับเป็นครั้งที่สองในรอบทศวรรษที่มีพรรคการเมืองได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งในสภาผู้แทนราษฎร และยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของประเทศไทย ส่วนพรรคประชาธิปัตย์ได้เป็นพรรคฝ่ายค้านหลัก โดยได้ที่นั่งผู้แทนราษฎร 159 ที่

เหตุการณ์ก่อนการเลือกตั้ง และที่มาของการเลือกตั้ง

ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2550 ปรากฏว่าพรรคพลังประชาชนได้รับคะแนนเสียงมากที่สุด ได้เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล แต่ได้มีการชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ซึ่งทำให้มีการเปลี่ยนตัวนายกรัฐมนตรีถึง 2 คน คือ สมัครง สุนทรเวชและสมชาย วงศ์สวัสดิ์ หลังจากคดียุบพรรคการเมือง ซึ่งส่งผลให้พรรครัฐบาลหลักสามพรรคถูกยุบ ได้มีการลงมติเลือกนายกรัฐมนตรีใหม่ ซึ่งผลปรากฏว่าอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรี โดยอาศัยเสียงสนับสนุนสำคัญจากพรรคภูมิใจไทย โดยหลังจากนั้นได้มีการชุมนุมของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติมาอย่างต่อเนื่อง

จากเหตุการณ์การชุมนุมของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ พ.ศ. 2553 นำมาสู่การเจรจาระหว่างทั้งสองฝ่ายซึ่งมีขึ้น ในวันที่ 28-29 มีนาคม พ.ศ. 2553 ระหว่างตัวแทนจากฝ่ายรัฐบาล อันประกอบด้วย อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรณ์ศักดิ์ สภาวสุ และนายชานี ศักดิ์เศรษฐ์ กับตัวแทนจากทางฝ่ายแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) อัน

ประกอบด้วย นายจตุพร พรหมพันธุ์ นายวีระ มุสิกพงศ์ และ นายเหวง โตจิราการ ที่สถาบันพระปกเกล้า ซึ่งทางฝ่ายแกนนำผู้ชุมนุม เสนอให้มีการยุบสภาภายใน 15 วัน และมีการเลือกตั้ง แต่ทางรัฐบาลไม่ยอมรับข้อเสนอ เนื่องจากไม่เห็นว่าการเมืองจะยุติลงได้หลังเลือกตั้งเสร็จแล้ว โดยรัฐบาลยินดีที่จะจัดให้มีการเลือกตั้งโดยกำหนดระยะเวลาการยุบสภาภายในเวลา 9 เดือน

จากนั้นได้มีข้อเสนอจัดการเลือกตั้งนั้นซึ่งกำหนดไว้เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 อย่างไรก็ตาม นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้ระบุในข้อเสนอปรองดองว่าเขาจะดำเนินการตามแผนการเลือกตั้งต่อไป แม้ว่ากลุ่มผู้ประท้วงต่อต้านรัฐบาลจะปฏิเสธข้อเสนอดังกล่าวก็ตาม หากมิได้กำหนดวันเลือกตั้งแน่ชัด ซึ่งแม้ว่าแกนนำ นปช. จะตอบรับข้อเสนอดังกล่าว แต่ยังคงทำการชุมนุมต่อไป โดยอ้างว่ามีเพียงคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่านั้นที่มีอำนาจกำหนดวันเลือกตั้งได้ นายกรัฐมนตรีจึงถอนข้อเสนอเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 จากนั้นก็ได้เกิดการสลายการชุมนุมตามมา

การแปรบัญญัติกฎหมายเลือกตั้งซึ่งพรรคประชาธิปัตย์เห็นถึงความจำเป็นก่อนที่จะจัดการเลือกตั้งขึ้นนั้นผ่านสภาเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 โดยในอีกหนึ่งเดือนต่อมา ได้มีการประกาศว่าจะมีการยุบสภาภายในสัปดาห์แรกของเดือนพฤษภาคม ซึ่งหลังจากมีการประกาศถึงเจตนารมณ์ในการยุบสภาของนายกรัฐมนตรี ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนมากขาดประชุมสภา โดยเฉพาะในช่วงระหว่าง วันที่ 29- 31 มีนาคม 2554 นั้นสภาล่มถึง 3 วันติดต่อกัน เพราะมีผู้เข้าประชุมไม่ครบครึ่งหนึ่งของสภา โดยเฉพาะพรรคเพื่อไทยที่เป็นฝ่ายค้าน ซึ่งมี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขาดประชุมทั้งหมด 175 คน จากจำนวนทั้งหมด 188 คน เป็นเวลา 3 วันติดต่อกัน จนท้ายที่สุดมีการตราพระราชกฤษฎีกายุบสภา ซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันที่ 10 พฤษภาคม โดยก่อนหน้านี้จะมีการประกาศยุบสภานั้น เริ่มตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2554 เป็นต้นมา พบว่าจะแนบนโยบายของรัฐบาลลดต่ำลงอย่างต่อเนื่อง สาเหตุหลักมาจากการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพจนทำให้เกิดภาวะข้าวยาก หมากร้าง การจัดการภัยพิบัติธรรมชาติต่างๆ ตลอดจนนโยบายต่างประเทศ หากพรรคประชาธิปัตย์ปล่อยให้เวลาผ่านไป จะยิ่งทำให้คะแนนนิยมของพรรคตกต่ำลง

พรรคการเมืองที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง ปี 2554

พรรคประชาธิปัตย์ซึ่งเป็นพรรคแกนนำรัฐบาลตั้งแต่ พ.ศ. 2551 มีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะเป็นหัวหน้าพรรค โดยดำรงตำแหน่งมาตั้งแต่ พ.ศ. 2548 ต่อจากนายบัญญัติ บรรทัดฐาน ส่วนพรรคเพื่อไทยยังไม่เปิดเผยผู้สมัครทำชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีชัดเจน จนกระทั่งวันที่ 16

พฤษภาคม เมื่อนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร น้องสาวอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้รับมติเอกฉันท์จากที่ประชุมกรรมการบริหารพรรค เป็นผู้สมัครระบบบัญชีรายชื่อลำดับที่ 1 นอกจากนี้ยังมีการจัดผู้สมัครบัญชีรายชื่อ 2 ชุด คือบัญชีผู้สมัคร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อเพื่อทำงานในสภา กับบัญชีผู้บริหารเพื่อทำงานในตำแหน่งรัฐมนตรีต่างๆ ด้านพรรคชาติไทยพัฒนา ส่งนายชุมพล ศิลปอาชา หัวหน้าพรรค เป็นผู้สมัครระบบบัญชีรายชื่อลำดับที่ 1 ทางพรรคชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน ที่เกิดจากการรวมพรรครวมชาติพัฒนาและพรรคเพื่อแผ่นดินนั้น ส่งนายชาญชัย ชัยรุ่งเรือง เป็นผู้สมัครระบบบัญชีรายชื่อลำดับที่ 1 ทางพรรครักประเทศไทย ได้ส่งนายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์เป็นผู้สมัครระบบบัญชีรายชื่อลำดับที่ 1 โดยประกาศจะขอทำหน้าที่ฝ่ายค้าน ส่วนพรรคการเมืองใหม่ โฆษกพรรค นายสุริยะใส กตะศิลา ยืนยันว่าพรรคจะไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส่วนที่นายสมศักดิ์ โกศัยสุข หัวหน้าพรรค ออกมาประกาศว่าจะส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งนั้น ไม่ใช่มติพรรค

รูปแบบการเลือกตั้ง

โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2554 กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 500 คน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน 375 คน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจำนวน 125 คน ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อปี พ.ศ. 2550 ก่อนหน้านั้นเป็นแบบ "เขตเดียวสามเบอร์" คือมีการแบ่งเขตเลือกตั้งโดยที่การแบ่งเขตนั้นแต่ละเขตจะมีจำนวนประชากรในเขตที่ต่างกัน ดังนั้นแต่ละเขตจะมีจำนวนผู้แทนได้ไม่เท่ากัน ตั้งแต่ 1-3 คน ตามขนาดของประชากรในเขต ซึ่งผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง สามารถกาบัตรเลือกผู้สมัครได้จำนวน เท่ากับจำนวนผู้แทนในเขตของตนแต่การเลือกตั้งผู้แทนในครั้งนี้ แบบแบ่งเขตในครั้งนี้มีรูปแบบการลงคะแนนเป็นแบบ "เขตเดียวเบอร์เดียว" คือ การแบ่งเขตเลือกตั้งนั้นจะแบ่งเป็น 375 เขต โดยยึดหลักให้แต่ละเขตนั้นมีจำนวนประชากรที่ใกล้เคียงกันให้มากที่สุด ดังนั้นในแต่ละเขตจะมีผู้แทนได้เขตละ 1 คนอย่างเท่าเทียมกัน และผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง สามารถกาบัตรเลือกผู้สมัครได้เพียงคนเดียว

การเลือกตั้งล่วงหน้าและการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร

การเลือกตั้งล่วงหน้าจัดขึ้นเมื่อวันอาทิตย์ที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2554 หนึ่งสัปดาห์ก่อนวันเลือกตั้ง มีผู้ลงทะเบียนใช้สิทธิมากถึง 2.6 ล้านคน รวมทั้ง 1.07 ล้านคนในกรุงเทพมหานคร อย่างไรก็ตาม ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหลายคนไม่สามารถลงคะแนนได้เนื่องจากมีผู้ไปใช้สิทธิกันอย่าง

หนาแน่นส่วนการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรนั้น มีผู้ลงทะเบียนขอใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรถึง 147,330 คน เพิ่มขึ้นจาก 90,205 คน เมื่อปี พ.ศ. 2550 จำนวนผู้ลงทะเบียนในสิงคโปร์มีเกิน 10,000 คน และในสหราชอาณาจักรมีผู้ลงทะเบียนเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า คือ 4,775 คน เทียบกับ 2,296 คน

ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี 2554

กกต.ประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างเป็นทางการ เพื่อให้ไทยได้บัญชีรายชื่อ 15.7 ล้านคะแนน ส.ส.รวม 265 ที่นั่ง ประชาธิปัตย์ได้บัญชีรายชื่อ 11.4 ล้านคะแนน ส.ส. รวม 159 ที่นั่ง ส่วนบัตรเสียและโหวตโน มีสัดส่วนลดลงเมื่อเทียบกับการเลือกตั้งปี 2550 นายสุเทพ เทวีชัยการ เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) แถลงผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อ 3 ก.ค. ที่ผ่านมา อย่างเป็นทางการ นายสุเทพกล่าวว่า บัตรเสียในการเลือกตั้ง ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อครั้งนี้ เมื่อเทียบกับการเลือกตั้งเมื่อปี 2550 นั้นพบว่ามีจำนวนลดลง โดยปี 2554 อยู่ที่ 4.9% ปี 2550 อยู่ที่ 5.56% ขณะที่บัตรเสียการเลือกตั้ง ส.ส.แบบแบ่งเขตเลือกตั้งเมื่อเทียบกับปี 2550 พบว่ามีจำนวนมากขึ้น โดยปี 2554 อยู่ที่ 5.79% ส่วนปี 2550 อยู่ที่ 2.56% ส่วนบัตรไม่ประสงค์ลงคะแนนแบบบัญชีรายชื่อเมื่อเทียบกับปี 2550 ถือว่าลดลง โดยปี 2554 อยู่ที่ 2.72% โดยปี 2550 อยู่ที่ 2.85% ส่วนแบบแบ่งเขตรายชื่อเมื่อเทียบกับปี 2550 ถือว่าลดลงเช่นกัน โดยปีนี้อยู่ที่ 4.03 ลดลงจากปี 2550 ซึ่งอยู่ที่ 4.58% ในเว็บไซต์กรุงเทพมหานคร ซึ่งรายงานคำกล่าวของนายสุเทพ ซึ่งได้ระบุว่า หากไม่มีการร้องเรียนผู้สมัคร กกต. สามารถประกาศรับรองผู้สมัครที่ได้รับการเลือกตั้งได้ภายใน 7 วัน คือในวันที่ 12 ก.ค. แต่ถ้ามีเรื่องร้องคัดค้านกกต.ดำเนินการสืบสวนสอบสวนให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน คือวันที่ 2 ส.ค. หลังจากนั้น กกต.จะให้การรับรองผู้สมัครที่ได้รับการเลือกตั้งไปก่อนแต่การสืบสวนสอบสวนยังดำเนินการต่อไป อย่างไรก็ตาม ขณะนี้มีการคัดค้านทั้งผู้สมัคร ส.ส. ทั้งที่ได้รับการเลือกตั้งและไม่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามา 207 เรื่อง โดยมีผลการเลือกตั้งและสถิติดังนี้ สถิติการเลือกตั้ง ระบบบัญชีรายชื่อ ระบบแบ่งเขต ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 46,921,682 คน ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 46,921,777 คน มาใช้สิทธิ 35,203,107 คน มาใช้สิทธิ 35,119,885 คน (ร้อยละ) 75.03% (ร้อยละ) 74.85% บัตรเสีย 1,726,051 ใบ บัตรเสีย 2,039,694 ใบ (ร้อยละ) 4.9% (ร้อยละ) 5.79% โหวตโน 958,052 ใบ โหวตโน 1,419,088 ใบ (ร้อยละ) 2.72% (ร้อยละ) 4.03% ผลการเลือกตั้งและจำนวน ส.ส. พรรคการเมือง คะแนน ส.ส.บัญชีรายชื่อ จำนวน ส.ส. บัญชีรายชื่อ จำนวน ส.ส. แบบแบ่งเขต จำนวน ส.ส. รวม เพื่อไทย (พท.) 15,744,19061204265 ประชาธิปัตย์ (ปชป.) 11,433,76244115159 ภูมิใจไทย (ภท.) 1,281,57752934 ชาติไทยพัฒนา (ชทพ.) 906,65641519 ชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน (ชพน.) 494,894257 พลังชล (พช.) 178,110 1 6 7 รัก

ประเทศไทย (ร.ป.ท.) 998,603 44 พรรคมาตุภูมิ (มภ.) 251,702 1 1 2 พรรครักษ์สันติ (รศ.) 284,132
 1 - 1 พรรคมหาชน (พมช.) 133,772 1 - 1 พรรคประชาธิปไตยใหม่ (ปธม.) 125,784 11 หมายเหตุ:
 ในส่วนของ ส.ส.ระบบบัญชีรายชื่อ กต. ใช้ค่าเฉลี่ย 260,193 คะแนน ต่อ ส.ส.บัญชีรายชื่อ 1 คน
 โดยการหาค่าเฉลี่ยรอบแรกได้ ส.ส. 115 คน จากนั้นนำมาหาค่าเฉลี่ยครั้งที่ 2 จึงได้ ส.ส. อีก 10 คน
 รวม 125 คน

สรุปสำหรับจำนวนส.ส.ของพรรคต่างๆที่ได้รับการเลือกตั้งมีดังนี้

พรรคเพื่อไทย ได้ ส.ส.แบบแบ่งเขต 205 แบบบัญชีรายชื่อ 60 รวม 265 ที่นั่ง
 พรรคประชาธิปัตย์ ได้ ส.ส.แบบแบ่งเขต 114 แบบบัญชีรายชื่อ 45 รวม 156 ที่นั่ง
 พรรคภูมิใจไทย ได้ ส.ส.แบบแบ่งเขต 29 แบบบัญชีรายชื่อ 5 ที่นั่ง รวม 34 ที่นั่ง
 พรรคชาติไทยพัฒนา ได้ ส.ส.แบบแบ่งเขต 15 แบบบัญชีรายชื่อ 4 รวม 19 ที่นั่ง
 พรรคชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน ได้ ส.ส.แบบแบ่งเขต 5 แบบบัญชีรายชื่อ 2 รวม 7 ที่นั่ง
 พรรคพลังชล ได้ ส.ส.แบบแบ่งเขต 6 แบบบัญชีรายชื่อ 1 รวม 7 ที่นั่ง
 พรรครักประเทศไทย ได้ ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อ 4 ที่นั่ง
 พรรคมาตุภูมิ ได้ ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อ 1 ที่นั่ง
 พรรคประชาธิปไตยใหม่ ได้ ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อ 1 ที่นั่ง
 พรรครักษ์สันติ ได้ ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อ 1 ที่นั่ง
 พรรคมหาชน ได้ ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อ 1 ที่นั่ง

(ที่มา: การแถลงของคณะกรรมการการเลือกตั้ง 5 กรกฎาคม 2554)

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายปิยะ มีอนันต์
วัน เดือน ปีเกิด	23 ตุลาคม พ.ศ. 2516
สถานที่เกิด	ตำบลหน้าโลก อำเภอฝักไห้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา 2538 ป.บัณฑิต บริหารการศึกษา (สำหรับผู้บริหาร) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา 2552
สถานที่ทำงาน	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนสาธิต (มัชฌม) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

